ЕТНОҐРАФІЧНИЙ ЗБІРНИК.

ВИДАЄ

ЕТНОҐРАФІЧНА КОМІСИЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

Т. IX.

ЕТНОҐРАФІЧНІ МАТЕРИЯЛИ З УГОРСЬКОЇ РУСИ.

ЗІБРАВ

Володимир Гнатюк.

ТОМ III.

I. Західні угорсько-руські комітати. II. Бач-Бодроґський комітат.

У ЛЬВОВІ, 1900.

Накладом Товариства.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

Друкуючи отсей том етноґрафічних материялів, мав я намір додати до нього на вступі статю, де розбирало ся питанє пословаченя Русинів тих комітатів, в яких пороблені записи до отсього тому. Коли одначе обєм книжки перейшов визначені їй первістно межі, постановив я сю статю відложити до 42 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка", який вийде 1901 р., куди й відсилаю тих, що цікавять ся отсим питанєм. Статя та викликана головно рецензиями проф. Пастрнка (Прага), проф. Соболевского (Петербург) та проф. Броха (Християнїя) на мої „Руські оселї в Бачцї". В ній подам я між иньшим цікаві листи Бачванських Русинів, в яких вони поясняють докладно своє національне становище та відносини до иньших націй, посеред яких приходить ся їм жити. По прочитаню тих листів, здаєть ся менї, не буде нїхто зачислювати Бачванських Русинів до Словаків, як то зроблено в останнїх часах, бо найде в них рішучий і енерґічний протест проти такого поступованя.

Що до способу уґрупованя материялів сього тому, то вони мають двоякий характер. Перша часть уґрупована по селам, так як була записана. Такий порядок уважав я конечним тому, що хотїв виразно представити читачам постепенний перехід словаченя руських диялектів відповідно до того, як вони посувають ся зі сходу на захід. Хто бажав би мати докладний образ угро-руських диялектів, повинен крім сього тому Етн. Збірника порівняти ще III і IV т., де зібрані материяли зі східних комітатів, що входять у склад теперішньої Мункачівської епархії. — Друга частина сього тому, що містить бачванські пісні, уґрупована відповідно до вимогів теперішньої етноґрафії. При ґрупованю сеї части хіснував ся я в великій мірі вказівками і помочію дра Ів. Франка, за що й складаю йому на сьому місци щиру подяку.

Опублікованєм бачванських пісень розпочав я друк материялів записаних мною в Бачцї 1897 р. Усїх тих материялів сталоб ще на три томи, кождий по 15 аркушів друку. Між ними є казки, леґенди

новелї, анекдоти, байки, історичні спомини і докладний опис весїля. Гарну збірку будуть становити особливо казки, до яких я мав незвичайно добрих оповідачів; інтересні будуть леґенди та історичні спомини, до котрих увійдуть такі мотиви, які не мають паралель у дотеперішних наших етноґрафічних збірках. На байках проявляєть ся великий вплив сербського звіринного епоса; на них отже можна буде докладно пізнати, як народнї оповіданя переходять від одного народа до другого та як при тому зміняють ся. Весїльний образ буде цїкавий тим, що він уже тепер належить до пережитків і більше не уживаєть ся між Бачванськими Русинами в такому видї, в якому записаний. Оповіли його менї старші люде на підставі споминів із своїх молодих лїт.

З уваги на те, що материяльні засоби Науков. Тов. ім. Шевченка, призначені на етноґрафічні виданя дуже скупі та що на разї є важнійші етноґрафічні збірки для виданя, будуть відложені дальші томи материялів із Бачки до відповіднійшої пори, в якій зможуть появити ся друком. Покажчик і словарець меньше зрозумілих слів буде поданий при кінци останнього тому.

Що до ґрафіки, то мушу замітити, що знак „ę“ належить читати так, як наше лїтературне „и“ (а не як е), н. пр. йęй = йий, кęд = кид, йęден = йиден, злóдьęй = злóдьий, джęті = джиті і т. д. Співзвуки *ж*, *дж*, *ш*, *ч*, належить усе читати мягко: дождж = дожьджь, час = чьас, ша = шьа, качмар = качьмар і т. д. З практичних причин я уважав невідповідним давати по тих співзвуках значок змягченя *ь*.

Тих, що бажали-б більше дізнати ся про Бачванських та сусїдуючих із Словаками Русинів, відсилаю до своїх статий: „Руські оселї в Бачцї“ (Записки, т. XXII) та „Русини Пряшівської епархії і їх говори“ (Записки, т. XXXV—XXXVI).

У Львові, дня 28 вересня 1900.

Володимир Гнатюк.

I.

ЗАХІДНІ УГОРСЬКО-РУСЬКІ КОМІТАТИ.

I. Материяли із села Чертежа, Землинської стол.

1. Сьв. Петро і Павло при перевозї.

Ко́ли сўйа́тий Пе́тро ізо сво́йім бра́том Па́ўлом хо́диў по ниско́сти. по зе́мли, при́йшли ґу йе̨дной во́дьі, не мо́гли пере́йти. Ішоў йе̨ден ґа́вда з во́зом зо штірма вола́ми. Они йо́го проси́ли, же́би йіх переві́з че́рез во́ду. Він йім так отпо́віў, же він не мат во́ли жебра́кіў возйти. Але ішоў йе̨ден худо́бний чло́век із во́зом і з дво́ма ма́лими бичата́ми. Так він йіх ўзьаў і переві́з обйдвох. На дру́гій сторо́ньі во́ди брат Па́вел гово́рит Петро́ви: Што́ мй то́му чолове́ку за́ то ла́ме? — Пе́тро апостол гово́рит: Йак тот чло́век до́му при́йде, та йо́му обидва бича́та здо̂хнут. — Па́вел йо́му гово́рит, же так недо́брі. Да́йме йо́му і́шче за́ то два. — Пе́тро гово́рит: Бра́те, ньіт, бо тот наш, а тамто́му, што мат шті́ри во́ли та і́шче му да́ме шті́ри, бо то́т не́ наш!

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етноґр. Збірник, III. Ст. 62 63. — Archiv f. sl. Phil. XXI, ст. 293. — Русини Пряшів. епархії і їх говори. ст. 51 — Národopisný Sborník, III. ст. 109. ч. 25.

2. Сьв. Петро з Павлом на весїлю.

Пе́тро іс Па́ўлом, з бра́том, йак апосто́ли Хрісто́ви ходи́ли по зе́мли. За́шли до йедно́го се́ла і там би́ла сва́дьба. І Па́вел гово́рит Петро́ві: Бра́те, там музи́ка. Йа шче то́то не ви́дьіў ни́ґда. Йа да́кус пі́ду посмотрі́ти. Але брат Пе́тро йо́му гово́рит: Ти там не проше́ний. Не́ хоть ти там, бо бу́деш би́тий, бо там пйа́ни льу́ди сут. Але Па́вел гва́рит: За́ што би ме́не да́хто биў, ке̨д йа ни́кому нич не до́ужен? — Але прийшо́ў Павел до хижи на сва́дьбу. — Він биў моло́дий і кра́сний

чло́век а йо́го хотьі́ли ўзьа́ти до та́ницьу, жéби танцьуваў с ті́ма, што бíли на сва́дьбі. Він не хо́тьіў піти танцьува́ти с пйа́нима. Они йо́го ўзьа́ли мéжи сéбе і поча́ли йо́го би́ти. Але Петро́ві за своíого бра́та жа́ль би́ло, же йо́го бйут там. Пішо́ў йо́го борони́ти. Па́ўла пусти́ли, а Пéтра оби́ли до́брі, ай накопа́ли до ньо́го. Ви́шли на дра́гу обидва. Пéтро гово́рит Паўло́ви: Ви́диш, бра́те, де тéбе не про́сьат, та там нé ходь ни́ґда. І йа оби́тий і ти оби́тий. — Што́ йім за́ то да́ме? — Да́ме йім за́ то та́кий розу́м, жéби били́ ўсе глу́пи льу́де. І так одошли́ зась на дру́гу стра́ну дра́ги.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етногр. Збір. III. ч. 28 і 29. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 293. Národopisný Sborník, III. ст. 109—110. ч. 28—29.

3. *Вірний слуга.*

Биў йéден ста́рий чло́век, маў жéну і трьох си́ньіў. Орéку нé маў, лем йéдну хи́шку ма́лу. Ста́рший син гово́рит: Ми трйо́мі бра́тьа на ку́пі не го́дни би́ті; йа піду служи́ти, бо нам трéба ста́рого о́тца а й ста́ру ма́тку годова́ти. Забра́ў сьа із до́му. При́шоў до йедно́го сéла і стрі́тнў сьа з ним йéден пан. Про́сит сьа йо́го, циби не пішо́ў до слу́жби. Він гово́рит же на слу́жбу і́де. І тот пан йо́му гово́рит, же не бу́де роби́ти нич, лем о́ўци па́сти. І так му говори́ў, же де то́ти о́ўци бу́дут і́ти, жéби і він за ни́ма там і́шоў і што то́ти о́ўци бу́дут і́сти, жéби і він йіў, а і што бу́дут пи́ти, жéби і він пиў. А даў йо́му малéньку хусто́чку, жéби він іс то́го принні́с, што бу́дут о́ўци і́сти і ма́лу фльашо́чку йо́му даў, жéби с то́го при́ньіс, што о́ўци бу́дут пи́ти, а за́ то доста́не три сто зла́ти. Але він пішо́ў з оўца́ми, при́шоў ґу йéдной во́дьі — бо то не би́ли о́ўци, а́ле би́ли ду́ши, а тот пан биў Бог небéсний — о́ўци перешли́ чéрез во́ду, а він сьа бо́йаў піти до во́ди, жé сьа уто́пит. Верну́ў сьа на́зад до па́на. Даў му на́зад хусто́чку і то́ту фльашо́чку і гово́рит йо́му, же він до та́кой во́ди не піде, бо він плава́ти нé знат. Пан му повіда́т: Ти нé мій слу́га; на то́бі три́ сто зла́ти, і́ть ти со́бі, де хо́чеш! — Тот пішо́ў до ко́рчми, гро́ши мат, йі́ст і пйé. Але дру́гий брат йо́го забра́ў сьа із до́му і та́кже і́де на слу́жбу. Та́кже сьа с тим па́ном стрі́тнў у том сéльі. І так зроби́ў, йак йо́го ста́рший брат і з оўца́ми і зо ўши́тким. І зась до́стаў три сто зла́тих от па́на. І пішо́ў до ко́рчми там, де йо́го брат; обі́два йі́дьат і пйут і бйут сьа. Трéтьій брат із до́му та́кже ўзьа́ў сьа до слу́жби. При́йшоў десь до то́го сéла і тот пан йо́го́ ўзьаў на слу́жбу. Даў йо́му то́ту хусто́чку і то́ту фльашо́чку і пішоў з оўца́ми. Перешо́ў на дру́гу сторо́ну

води. Ви́дит на по́ли, же́ там два гарва́ни кусаут йе́ден дру́гого, аж о́чи со́бі повидзьобува́ли. А то би́ли йо́го у̌ла́сни бра́тьа у̌ ко́рчмі. Напи́ли сьа і би́ли сьа йе́ден з дру́гим. — Іде да́лей за оу̌ца́ми. Ви́дит, же йе́дна соба́ка із валоу̌а хле́пчет кроу̌. Ібо то та́ка же́на, што дьіти не ро́дит, та по сме́рти свойу кроу̌ хлепта́ти му́сит. — Іде да́лей, ви́дит йе́дну кра́сну загоро́ду. Так пта́шки писка́ут, о́у̌ци і́дут на пе́ред ньо́му, він сьа ди́вит, смо́трит, на у̌ши́тко. І се́рет той загоро́ди би́ла йе́дна це́ркоу̌ і там биу̌ йе́ден сьвашче́ник. То́ти о́у̌ци до́рас ста́ли сьа ду́ши і і́шли до це́ркви ку сьвашчени́ку сповіда́ти сьа. І він та́кже пішоу̌ до це́ркви з ни́ма. Йак прийма́ли бо́же тьіло то́ти ду́ши, а йо́му недосто́йно би́ло, лем до хусто́чки у̌зьау̌ со́бі проску́рки, а до фльашо́чки ви́на, до той, што му пан дау̌. І при́шоу̌ до сво́його па́на, о́ддау̌ йому то́то, што при́ньіс. Барз йо́го за́ то пан похвали́у̌, же він ві́рний слу́га. І дау̌ йо́му три сто зла́ти. І так йо́му наказа́у̌: По́кльа при́йде до́міу̌ ґу свойо́му о́тцу і мате́рі, же́би він на ка́жду це́ркоу̌ дау̌ на слу́жбу. А йак до́мі при́йде, та йо́го о́тец і йо́го ма́ті і он на́раз по́мрут. І так Бох небе́сний у̌зьау̌ йіх до сла́ви сво́йей, а йо́го бра́тьа у̌ та́мтьі ко́рчмі поме́рли пільа пале́нки.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

4. Злоді́й Штефа́нко.

Биу̌ йе́ден ґа́зда, мау̌ трйох си́ньіу̌. На́йстарший биу̌ до ґаздьіу̌ства, а середу́ший до реме́сла, а тре́тьій, наймоло́тший не хо́тьіу̌ робі́ти нич, а́ні не ро́бил, лем у̌се так хо́диу̌, а ме́но му би́ло Штефа́нко. Бра́тьа сьа гньіва́ли на ньо́го, же він не ро́бит нич, а він повідат: Кеґ сьа на ме́не гньіва́те, да́йте ви́ ми мо́йу ча́стку, што́ ми прихо́дит, бо йа то́го віца син, што і ви. Не робі́у̌йем ни́ґда нич, а́ні не бу́ду! — Они сьа го хотьі́ли збі́ти, бо лем з ним ма́ли згризо́ту. Да́ли йо́му йо́го ча́стку, він со́бі у̌зьау̌ йе́ден кий, іде за дра́гоу̌. Натрафи́ла го ньіч, зашо́у̌ до йе́дного льі́са, там би́ло двана́цьть збі́йникіу̌. Зарізали во́ла, ма́ли бо́чку ви́на, накла́ли со́бі там о́гень, вари́ли со́бі мньа́со, і́ли, пи́ли. Він при́шоу̌ ґ ним, тоґ Штефа́нко, рік йім шчестьа, йак звича́й. Оні го привита́ли, да́ли му і́сти і пи́ти і гва́рйат му: Штефа́нку, бу́деш наш това́риш! Але той но́чі пі́деш до мі́ста, там би́ват краль. У̌ йе́дньі машта́льньі сут там три пара́дни ко́ньі, йедного нам приве́деш ту. — Він повідат: До́брі, йа приве́ду. Веча́ром зі́у̌ мньа́са, напи́у̌ сьа ви́на, пішо́у̌ до мі́ста там, де краль би́вау̌. Пришо́у̌ до мі́ста, пішо́у̌ там де сьа паль́інка па́лит, до маши́ни, ку́пиу̌ со́бі йе́ден ко́ршоу̌ о шість ґау̌. У̌зьау̌ со́бі спіріту́су і іде́ до кральіу̌ско́го дво́ра. Пришо́у̌ ку машта́льньі там,

де пара́дни ко́ньі би́ли. Трйо́ме войа́ци би́ли там на ва́ртьі при тих ко́ньох. Але він іде́ і закашла́ў. Ва́рта кричи́т: Га́льтверда! — Він пові́дат: Ґут фрайнд. — Пришо́ў ґу ним, о́ни сьа го звіду́йут: Што йе̨ст за йе̨ден? — Він пові́дат, же йо́му же́на х поло́зьі, при́шоў до мі́ста, ўзьаў со́бі кус пальі́нки, ньіч го зарва́ла, не го́ден іти до́міў, же́би го переночува́ли. — Але войа́ци йе̨ден з дру́гим побесьідова́ли со́бі по мадьа́рски, же́би со́бі да́ґде там льіг, а о́ни во́зьмут пальі́нку, та вийи́ут. Але він со́бі льіх там під жо́лоп і ха́рчит, же спит. Йе̨дев друго́му пові́дат: Ідь ле' поко́штуй, ци до́бра! по мадьа́рски. Пові́дат друго́му: Ей, до́бра, подь і ти пий! Напи́ў сьа і дру́гий. Дру́гий кли́че тре́тьото: Подь і ти! Попапива́ли сьа до́брі, ко́трий де сто́йаў і там тако́й ўпаў. Штефа́нко йак видьі́ў, же о́ни уж ле́жат, ўкру́тиў со́бі повере́сло зо соло́ми, висади́ў йе̨дного войа́ка на ко́ньа, привйаза́ў му но́ги по́під бріх, ру́ки до драби́ни, йе̨дного ко́ньа со́бі ўзьаў із маштальньі, пішо́ў із ним і го даў збійникім. На дру́гий ве́чур пові́даў му: Штефа́нку, мат па́ша кральо́ўна на па́льцу бара дорогйй пе́ретьінь. Ке̨т ти йо́го ў той но́чі укра́деш і прине́сеш го ту, та бу́деш наш това́риш! — Штефа́нко зіў мньа́са, напи́ў сьа ви́на, іде́ до мі́ста, там де краль би́ват. Пришо́ў до ку́хньі, да́што там помага́ў, а́ле на час одишо́ў. Пішо́ў до пивова́рньі, де́ сьа пи́во ва́рит, ку́пиў со́бі йе̨дну фльа́шку дро́жджий. При́шоў зась на́зад до бу́рку, с ку́хньі на йе̨дни две́рі і на дру́ги і він сьа там зоста́ў поти́хи, де краль і с кральі́ўноў спит. Йак уж знаў, же о́ни спйат, открию па́план і польа́ў то́ти дрі́ждьі по́межи ньі. І стаў со́бі ко́ло посте́льі. Рас сьа пробу́дит кральі́ўна ў но́чі, обабра́ла со́бі ру́ки, дрі́жджі сме́рдьат, поча́ли сьа обидво́йе̨ вади́ти. Але сьа здогада́ла, же мат на па́льцу тот дорогйй пе́ретень і кри́чит на фрайцимі́рку, же́би ўзьа́ла о́д ней пе́ретьінь і же́би прине́сла чи́сту пла́хту і па́план. Але він сьа наголоси́ў то́ним голо́сом; да́ла му пе́ретень до ру́ки і пла́хту і забра́ў сьа і пішо́ў, одда́ў збійни́кім. На ра́но кральі́ўна сьа звіду́йе̨ о перете́ньу, персте́ньа ньіт, а́ні парадно́го ко́ньа ньіт. Але то сьа по́кус меркова́ло, хто́ то то́му ма́йсте̨р. Так даў краль заклика́ти Штефа́ньа і гва́рит му: Штефа́нку, йак ти той но́чі мо́йу ка́су не ўкра́деш, та йа те́бе без жадного пра́ва обіси́ти дам! — Він пові́дат, же ўкра́де. — Але краль дав ка́су вине́сти на оста́тньій шток, на са́мий ви́шньій. І двоме гуса́ре зо шабльами стойа́ли на ва́ртьі пи́льа ка́си. Але драби́на би́ла зо зе́мльі аш там на верх, де ва́рта би́ла. Ў но́чі йак би́ли льу́де на поко́йі та за мі́стом биў йе̨ден чло́век обіше́ний на шибе́ньі. І він пішо́ў, Штефа́нко, одрі́заў то́го чолові́ка, ўзьаў на пле́чі і привьі́с до бу́рку і пхаў упе́рет се́бе го́рі драби́ноў. Йак ва́рта видьі́ла, же уж іде по ка́су, так йе̨ден друго́му гва́рит: Уж йе̨ ту, тримайме сьа до́брі, лем ке̨́бисме му голо́ву доста́ли! А Штефа́нко попхаў

неживого перст сéбе, одрубáли му голóву, труп хпаў на зéмльу, бо го пустиў, а голóву войáци ўзьáли і зішли дóлоў ґарадичáми. А Штефáнко вишоў сóбі на під, ўзьаў сóбі кáсу, зишóў дóлоў драбиноў, пішóў до кóрчми, положиў кáсу на стіл, отвориў, росказуйе сóбі йісти і пити, не бóйіт сьа нич. На ráно ў царскім двóрі не скóро сьа ўстáват; войáци принéсли голóву кральóви — то голóва обішéного чловéка. Розбігли сьа по варóшу войáци, нáшли Штефáнка ў кóрчмі: Йіст, пйе і співат. Привéли го т кральóви, о кáсу бесьíди уж ньіт. Повідат му краль: Штефáнку, ти підеш до пéкла, жéбис видьіў, йáка там мóйа пóстьіль і мойей пáньі. А на тóбі тóту палицьу, та йак там прийдеш, та жéбис тоў палицьоў махнуў пóнад мóйу пóстіль. — Найясньíший крáльу, йа піду до пéкла, áле трéба мéне до двана́ціть баволóвих скор опшити! — На кральíўский рóсказ опшили йóго дóраз. Йак ішóў, ўзьаў сóбі кропило і сьачéной вóди. Іде за дрáгоў, стрітиў сьа з ним чорт. Звідуйе сьа го: Дé ти ідеш, Штефáнку? — Повідат му: До пéкла. — Та чóго? — Кральíўску пóстьіль видьíти. — Бо йá тьа, гвáрит, не пýшчу. — Та ти ми, гвáрит, до розкáзу? — Чóрт сьа погньíваў, од рáзу нá ньім три баволóви скóри рóздер. — Іде дáлей, стрітит сьа з ним другий, зась сьа го звідуйе, де іде. Повідат му: Іду до пéкла нáшой кральíўни пóстьіль видьíти. — Не хотьíў го пустити. — Але ўзьаў кропило, лем му ўказаў, зáраз ўтьік од ньóго. Пришоў до пéкла, йак почáў йіх кропити, ўшитки до йедньóго кýта зóгнаў. Пішóў там, де пóстіль, йак махнуў пóнат постіль, тілько му зостáло, што тримаў ў рýцьі, а друге згоріло. Не мóгли óни му там дáти рáди, ўшитки го сьа бойáли. Обіцьáли му грóши, што хóче, лем жéби пішоў гет. Він не хотьíў піти. Биў там йéден покрóвец такий старий, жéби му дáли помачáти тот покрóвец, до тóго кóтла, де дýши сут. Не хотьíли дáти, áле мусіли. Йак помачáў тот покрóвец, ўшитки дýши сьа похапáли на кóждий волóсок так, йак сьа пчóли вирóйат, йéдна з другоў. Вишоў с пéкла, іде на пéред, нич не видит, лем сáми віўці а барáнки зá ним ідут. Вишоў на йéден грýнок, льіх сóбі і óўци кóло ньóго. І дýмат сóбі: Кóму йа тóто мам дáти? Йа тóто дам пани Мáрийі. Она стáне пéред ним і прóсит. Він повідат: Йа бáбі нé дам, дам сьватóму Петрóві. Пéтро стáне перéд ним і прóсит од ньóго. Повідат: Кед маш дáти, дай! — Штефáнко повідат: Йа дам, але кет сам піду, де óўці, бо пáстирь там мýсит бити, де стáдо. — І ўзьаў го. Пришли до нéба, дýши пішли до цáрства, Штефáнко зостáў за дверйами. Йóму там дóбрі било, а ўсе смотріў з нéба на тот сьвіт. Раз видьіў на тім світьі, жé дві жéни прáли шмáти на йáрку і почáли сьа бити с праникáми. Він сьа розгньівáў і тот стóлец, на кóтрім сидьіў, пýстиў нá ньі і обидві зáбиў. І так Пéтро зогнáў го з нéба гет

та ту гмер: тыло му остáло на зéмлы, а дýша пішла, де сóбі у Богá заслужйла.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етногр. Збірник. III. Ст. 195—214. ч. 30—32. — Archiv f. sl Phil. XXI. ст. 294. — Národopisný Sbornik, III. ст. 112—113. ч. 30—32.

5. *Невірна жінка. — Свобода.*

Биў йéден худóбний члóвек тáкий йак йа і жéну маў. Але йак пришло лыто, не мáли што істи; а мáли дýже дыти. Та він жéны гвáрит: Жéно, што будéме робйти? Згинéме з голóду! — Вéчур так йей гвáриў. Але рáно ўстаў так скóро, та не гвáриў áні жéны, áні дытьом нич, ўзьаў сóбі цаньістру, же піде на пóле на дайáки грйби, пóкиь жéна і дыти ўстáнут, же принéсе дайáки гýби. Хóдит по лысы ўсьáди, не нáшоў ньігде нич. Дýмат сóбі: Бóже мій! Тыўко йа сьа нахóдиў за дáрмо. Йак йа тéперь піду дóміў? Дыти бýдут плакáти, жéна бýде плакáти, штó йа бýду робйти? Іде дóлоў лысом, вйдыў на бýку гньіздо. А там бйли сóви. І поймáў стáру сóву. Не пішоў уж доміў, лем пішóў там, де не знáли йóго льýде. Прйшоў до йедвóго ґáзди нá ньіч, áле ґáзди не бйло дóма, пішóў на фурмáнку, лем жéна му бйла сáма. А він сьа припрошáў до тóйі жéни нá ньіч, áле óна не хотыла го прийáти, же сáма дóму. Але він так повілат, же він сьа не ўстýпит с хйжі. А тóту сóву маў у цаньістрі, та сóбі завісйў на клйнец. Але тóта жéна льубйла сусіду, та рихтовáла про ньóго гостйну, жé го погóстит. Тот члóвек лых сóбі за пец і так, йáкби спаў. Она нарихтувáла там мньáсо, пирóги, йéдно дрýге, принéсла пальйнки фльáшку, áле тот не пришóў сýсід. Йéден час іде йéйі ґазда с фурмáнки до двóра. І óна за тот час поховáла, што мóгла, йéдно до пéца, дрýге де мóгла. Ґáзда випрйах кóньі, а не биў штйри тйжньі дóма. Пришóў до хйжи, а на стóлы бйло іщче дáшто. Жéна му повідат: Повідáли ми льýде, же ідеш с фýрманки, та йем ўпéкла хлыба, та йідж! — Але він приньіс с фýри солонйни, хлыба і пальйнку. Та гвáрит свóйей жéны, жéби пішла закликáти кýма, сусіду. А óна бйла тóму рáда. Пішла по сусіду, сусіда пришóў, а óни бйли кумóве і церкоўнйці. Посідáли сóбі обйдва за стіл, тот сьа тóго звідýйе: Кýме, штó ту дáшто чýти? — Не йе такóго нич новóго! — Бо йа не биў штйри тйжньі дóма, та сóбі побесыдуйéме. — І наливáут сóбі пальйнку і напивáут сьа. Давáут і жéньі. Але тот члóвек лéжит за пéцом голóдний. Ўзьаў сóбі тóту сóву із цаньістроў ґу сóбі, та йей так ўсе стйсне, а сóва ґрйаўчит. А óни сьа звідýут: Штó то там за члóвек? жéни. — А жéна говóрит: Подрáжний члóвек, прйшоў нá ньіч. — А дáла тй му дáшто істи? Бо йа хóджу по світы та йа знам, йáка бíда,

кет чловек голодний! Но лем ти го ку столу закли́ч! — Дали йому пальінки і хльіба. І він зась пішоў собі за пец та собі там сьіў. І зась тоту сову стиснуў. Сова ґрйаўчит зась. Тоти сьа звідуут того чловека, што то таке він мат? — Він повідат, же то вішчок, што знат повісти ўшитко, што де йест. Та но лем ньай дашто повіст! — Стиснуў сову, сова зась ґрйаўчит. — Ґазда гварит: Што повідат? — Він повідат, же йест ў пецу йедна миска мньаса печеного. — Праўда, же йест. Ґаздиньа дала на стіл. — Стисне сову, сова ґрйаўчит. Ґазда сьа просит: Што теперь повідат? — Повідат, же йедна миска пироги намашчени на полици. — Праўда. Дала жена на стіл. — Стисне сову, сова зась ґрйаўчит: Та што теперь повідат? — Же йест у постели йедна фльашка пальінки з медом. — Праўда, йест. — Ґазда повідат до кума потихи: Куме, ке'би нам продаў тот чловек тото, та бисме му добрі заплатили, бо нам би сьа таке придало, ўсе би нам повіло, де што йест! Закликали того чловека за стіл, дали му іште пальінки, дали му мньаса, дали му пироги, найіў сьа добрі і говорйат му, жеби йім тото продаў. Тот чловек говорит: Йа тото не можу продати, бо ми іс тим барз добрі, бо йа за тим жийу. Але так його присиловали, же він йім тото продаў за три сто злати. І они йому грошн вираховали на чисто. Льіх тот чловек собі спати вечур — але він спаў і не спаў, ай ґаздиньа легла спати. Коло піўночі тот чловек ўстаў і іде гет. Перешоў на фалат. Рано ґазда ўстане, того чловека ньіт. Пішоў до кума: Куме, мате ви сомара? Берьте того сомара, біште за тим чловеком, дайте му, жеби не ішоў на піше, жеби сьа ньіс! — Здоганьат того чловека, сомар не хоче біжати, бо сомар лем помале хоче іти. Кричит на нього: Чекай, чловече, чекай! — Тот не хоче чекати, бо думат, же од нього гроши одбере. Але го здогонйў, та му дават того сомара, жеби не ішоў на піше, жеби сьа поньіс. Тот чловек іде зо сомаром, перешоў дуже валальіў, зашоў до такого валалу іс тим сомаром, де ніґда сомара не видьіли. І запровадили його до бирова. Насходили там сьа льуде і звідуут сьа того чловека, што то за створіньа. Він повідат, же то слебода. Они сьа порадили, громада із біровом, же тото кіньцьом треба купити от того чловека. І говорит йеден з другим, ґаздове: Ми платиме велику порцийу, ми робиме варметьшчину, ми даваме дуже гроший за дармо до столици, а йак будеме мати слебоду, та не будеме платити нич! Просьат сьа того чловека, што він за тото хоче? — Він повідат, же не продаст, бо він може іти, кади хоче, бо мат слебоду! Але він продаў за три сто злати зась; уж мат шість сто. Виплатили йому статошньі. І тот чловек забраў сьа, пішоў дому ґу женьі і дьітьом і купиў собі, што му треба било. Але от столицьі приходьат письма, жеби робили варметьшчину. Они повідаут, же они маут слебоду, же робити не будут. Приходит пор-

ціңа, пода́ток, же́би платили, они повіда́ут, же не бу́дут, же о́ни ма́ут слебо́ду. При́шоў пан ноўта́ріш на закуцију на ђедныім ко́ньу. Гово́рит јім, же́би платили порціју. Они повіда́ут, же ма́ут слебо́ду. — Та ўка́ште то́ту слебо́ду! — Тот со́мар сто́јаў на го́лім віўсьі, лем о́вес јіў чистиј. Ноўта́ріш сидит, ньај пребача́т, на кобилы́і, на дворі. Пустили слебо́ду зо ста́јньі, сома́ра, со́мар ска́че на кобилу, а ўсе ноўта́ріша по пле́чох нога́ми. Пото́ўк до́брі ноўта́ріша. І отписа́ў ноўта́ріш до столици, же́би там ниј́акиј пан не јшо́ў на закуцију, бо та́ку слебо́ду ма́ут, же до́рас чоловіка за́бије. І от то́го ча́су а́ні не роблят нич, а́пі не пла́тьат. Та́ке се́ло, же са́ме ў со́бі; не го́ден јім ни́хто росказа́ти.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етн. Збірник. III. ст. 151—155. ч. 11. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 295-296. — Етн. Збірник. VI. ст. 36—37. ч. 119. — Národopisný Sbornik, III. ст. 112. ч. 11.

6. Піп і Іван.

Ў ђедныім се́лы бу́ў ђеден піп ста́рий. Же́ни не́ маў, лем ђедну служни́цьу Ка́тку. А маў за дзвінніка Іва́на, сусіду. А тот піп, ја́кий майе́ток маў, Іван дозира́ў ўшитко. А тот Іван худо́бний бу́ў і ма́ў ду́же дьіти. А піп маў велики три свиньі і тот Іван јіх корми́ў. Јак уж били до́бре ту́шни, так Іван гово́рит сво́јеј же́ньі: Же́но, ја́кби ми да з ђедну зіли? — Же́на му гово́рит: Та ти́ там хо́диш ўсе, та ти знаш, што тре́ба робити! — Але Іван нашо́ў дајаке́ј отро́ви, даў свиньі ђедној, свиньа здо́хла. Іван при́шоў до по́па, повідат попо́ві, же свиньа здо́хла. Піп му гва́рит: Іва́не, та тре́ба да́ти цига́ньім, ньај зідьат! — Але Іван гва́рит: Пан превеле́бний! То шко́да цига́ньім да́ти. Ја со́бі возму, та ньај мо́јі дьіти зідьат! І Іван ўзьаў. Јак то́ту свиньу зіли, посмакува́ла ђе́му солови́на, бо ма́сна би́ла. Ду́мат со́бі, јак то і́шче дру́гу зісти. Зась даў отро́ви і дру́гі. Тај дру́га здо́хла. Повідат попо́ві, же здо́хла свиньа. — Піп повідат: Або дај цига́ньім, а́бо со́бі возь та зідж! — Ўзьаў со́бі і дру́гу. Јак зіў і дру́гу, ду́мат со́бі на тре́тьу. Даў отро́ви і тре́тьој. І тре́тьа здо́хла. Але Ка́тка да́јак померкува́ла, же́ то Іван то́му причи́на, так повідат попо́ві, же́ то Іва́нова робо́та. Даў піп справити ђедну ла́ду та́ку но́ву і набра́ў на ђедну велику миску сира, положи́ў до тој ла́ди, а і Ка́тку там запе́р. Сира јі даў, же́би ма́ла што і́сти ў ла́дьі. І заклика́ў Іва́на до се́бе: Іва́не, пој лем ти сеў! — А ла́ду замкну́ў. — Гово́рит Івано́ві: Іва́не, ја піду на цьілий ти́ждень з до́му на со́бір, та ја ту напакува́ў до́ тој ла́ди ўше-

льáки рíчи, таньíри, погáри, та ти вóзьми тóто до сéбе, пóкльа йа прийду. — Ўзьаў Іван лáду до сéбе іс Кáткоў і постáвиў до хижи. Але йіли солонину кáждий день по пóўних мисках і бесьідовáли сóбі, же за дáрмо три свиньі зіли. І Іван пóвіў жéньі, йáк йіх потровиў. А Кáтка ў лáдьі чýла, та говóрит: Так Івáне, так! Кęʼби лем пан скóро пришли! — Іван сьа настрашиў, дýмат сóбі, штó мат робити? Але тáкий спóсіб сóбі нашóў, же́ він лáду отвориў і напхáў Кáтцьі сира до писка так, же аш сьа задусила. І зась лáду зáпер. На трéтьий день, пришоў піп, кличе Івáна, жéби му лáду привіз дóміў. Йак прийдут гóстьі, тóму трéба таньíри і погáр. Іван лáду привіз до пóпа і охабиў ў хижи, а сам пішóў дóміў. Піп отвóрив лáду, Кáтка нежива. Настрáшиў сьа барз. Ўзьаў Кáтку, одньіс до шпáйзу, там де биў сир із бóчкоў і послáў по Івáна на скóро. Іван пришóў: Івáне, змилуй сьа, што будéме робити? Післáў йęм Кáтку на сир і задусила сьа. Отприйатай ти́ йі дáґде, йá тóбі дам стó злáти. — Іван ўзьаў Кáтку на плéчі і одньіс до пелéўньі. І повідат попóви, же він йęй на вéчур пильа цéркви загрéбе. Піп сьа барз бóйіт. Пришоў вéчур, піп ўзьаў книшку, мóлит сьа кóло облáка Бóгу. Іван ўзьаў Кáтку, постáвиў кóло облáка на двóрі. Піп смóтрит на óблак, Кáтка стóйіт пильа мýра нежива. Післáў по Івáна, говóрит му: Івáне, йá ти íшче дам сто злáти, áле йęй так схóвай, жéби уж ниґда не пришла! — Даў му сто злáти, Іван ўзьаў Кáтку, одньіс до стáйньі. Рáно піп закличе Івáна, жéби му осьідлáў кобилу. На дрýгім валáльі маў брáта тот піп, та же піде до брáта. Іван осьідлáў кобилу, а тóта кобила мáла гачýра. Посадиў Кáтку на гачýра і приўйáзаў йęй на гачýра мотузáми дóбрі. Піп сьіў на кобилу, вишоў з двóра на вáлал — Іван гачýра випровадиў зо стáйньі, піп на кобильі ўтьікат, а гáчур зá ним біжит іс Кáткоў. Льýде сьа чудýут, піп сьа перестрашиў, лéдво живий пришоў до свóйого брáта і на дрýгий день захоріў і ўмер. І тот майęток ўшиток на Івáна зóстаў.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етн. Збірник. IV. ст. 143—146. ч. 29. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 301. — Кінцевий епізод нагадує конець попереднього оповіданя. — Národopisný Sborník, IV—V. ст. 135—136. ч. 29.

7. *Ґазда і попи.*

У йęдним місьтьі били трийóме попóве: рýский, католицкий, латиньский. А биў йęден худóбний члóвек, маў шýмну жéну. Ґазда пішóў до робóти йі; пришоў поп йęден, повідат тьі жéньі: Кęʼби ти мéне вéчур ґу сóбі пустила, йáби тóбі даў сто злáти! — Кóло óсмой годиви прийде дрýгий піп, говóрит йі: Невісто, кęʼби ти мéне ґу сóбі пустила ў нóчі

у о́смой годи́ны, йа́ би то́бі даў сто зла́ти! — При́де тре́тый піп, го-во́рит йі: Неві́сто, ке́би ти ме́не ве́чур ґу со́бі пусти́ла о деўйа́той го-ди́ны, йа́ би то́бі даў сто зла́ти! — До́брі. При́шоў ґа́зда з робо́ти ве́-чур, о́на йо́му то́то пові́дат. До́брі. Але він на ско́ро за моти́ку і ло-па́ту, пішо́ў до комо́ри, за двери́ами викопа́ў йе́дну вели́ку йа́му. Йак пришла́ се́ма годи́на, він со́бі стаў під о́блак і при́шоў йе́ден піп, ко́ло неві́сти со́бі загра́ват ў хи́жи. Ґа́зда почу́ў, отво́риў пома́ле две́рі. Же́на пові́дат попо́ві: — Сто зла́ти дай! — Ґа́зда і́де, де́ сьа схо́ваш па́не? — До комо́ри за две́рі. — Две́рі отвори́ў, він не знаў, же там йа́ма, ўпаў до йа́ми. О о́сьмій годи́ны прихо́дит дру́гий піп. Загра́ват со́бі з неві́стоў — а напе́ред йе́й даў сто зла́ти — ґа́зда і́де до хи́жи, а він не́ мат сьа де схова́ти, до комо́ри за две́рі. Хпаў до йа́ми, уш су́т там два. При́йде тре́тый піп о деўйа́ты годи́ны. Зась со́бі загра́ват з не-ві́стоў і да́ў йі сто зла́ти. Ґа́зда отво́рйат две́рі, піп до комо́ри за две́рі, зась хпаў до йа́ми. Уш ўши́тки троме там сут. Гово́рит же́ны: Же́но, да́й ми дайа́ки гро́ши, бо́ йа піду до ко́рчми пальі́нки принести! А ко-мо́ру за́пер на ре́тьаз. При́ньіс пальі́нки, са́м сьа на́пиў і же́ны даў. Але ду́мат со́бі: Што іс ти́ми попа́ми зроби́ти? По́пи ўши́тки тро́ме на ку́пі ле́жат. Він пішо́ў до пеле́ўны, прйньіс пла́хту соло́ми, прикри́ў йіх ў йа́мі і пітпали́ў соло́му, по́ки сьа ўши́тки тро́ме подуси́ли, а́ні йе́ден не о́стаў живи́й. Але би́ў там ва́рош. При́шли вопа́ци, йе́дна компа́-ньійа і да́ли до то́го ґа́зди йе́дного войа́ка на ква́ртель. Во́йак пришо́ў, розобра́ў сьа, бо зогрі́тий би́ў, пішо́ў со́бі на двір на хо́лод. А ґа́зда пішо́ў до ко́рчми, при́ньіс пальі́нки, даў войако́ви фльа́шку до рук і по́-гар, же́би пиў, кі́лко хо́че, а за́ тот час він, ґа́зда, пішо́ў до комо́ри, ўзьаў йедно́го по́па, при́ньіс його́ до сінь і постави́ў го під драби́ну до ку́та. Ви́шоў на двір ґу войако́ви — а то би́ло уж до́бре ве́чур — і пові́дат, же він там не го́ден бу́де спа́ти, бо там стра́шит. — Во́йак пові́дат: Йа́ вам то́го стра́ха виже́ну! Што́би йа за во́йак би́ў, што́би йа́ сьа стра́ха бо́йаў? — Ґа́зда закли́че войа́ка до сінь і ўказу́йе му, же уш там страх сто́йіт. Во́йак гва́рит ґаздо́ви: Не бі́йте сьа, ґа́здо, нич, бо йа тако́му страхо́ви пора́джу! Ўзьаў по́па на пле́чі і не́се гет за мі́сто. На мі́сты стрі́тит сьа з ним ва́рта і кри́чит: Хто́ там і́де? — Во́йак пові́дат: Чорт. — Та што не́сеш? — По́па. — Ва́рта сьа бо́йіт і фтьі́кат за у́лицьоў. По́кльа во́йак по́па одньі́с за мі́сто, ґа́зда нарихто-ва́ў дру́гого по́па під драби́ну. Во́йак пришо́ў, ґа́зда гва́рит: Та дес по́па подьі́ў, ке́д він ту? — Во́йак гва́рит, розгньіва́ў сьа на по́па: Че́кай, йа те́бе льі́пше спрйа́чу! Зась ўзьаў дру́гого по́па на пле́чі. Ви́шоў на мі́сто, ва́рта сьа зві́дуйе: Хто́ там і́де? — Чорт. — Та што не́сеш? — По́па. — Зась ва́рта ўте́кла. По́кльа во́йак дру́гого по́па одньі́с, тот ґа́зда нарихтува́ў тре́тього до сінь під драби́ну. Во́йак при-

шоў, ґазда гва́рит: Йа́к ти то́го по́па по́сиш, ке̥д він за́сь ту? — Во́йак сьа погиьіва́ў, ўзьаў по́па на пле́чі, ви́шоў на мі́сто. Ва́рта кри́чит: Хто́ там і́де? — Во́йак повіда́т: Чорт. — Што не́сеш? — По́па. — Што то та́ке, с ці́лого сві́та че́рез ньіч по́піў поно́сит, а на дру́гу ньіч та і нас забе́ре! — На ра́но да́ли зна́ти, же уж ў мі́сті бу́ли тро́ме по́пи, а́ні йе̥дного ньіт. А во́йак із ґа́здом сьа погости́ли за три́сто зла́ти.

Зап. в липні, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етногр. Збірник. т. VIII. ст. 69—72. ч 25—26.

8. Як пан біду пізнав.

Та ў йе̥дньім вала́льі биў йе̥ден та́кий ґрунто́ўний пан, і маў йедно́го си́на, а од маленько́сти дава́ў го до шко́ли. Але він сьа так ви́ўчиў, же філозо́фійу. Та пришо́ў на вака́ційу до сво́його о́тца і привита́ли сьа. Та сьа про́сит син о́тца, йак сьа мат? Отец му повіда́т: Не̥й, си́ну, бі́да. — Син повіда́т: Йа́ка то бі́да? Йа тілько шко́ли ви́ўчиў і тілько книги йа перечита́ў і по сьві́тьі хо́джу, а йа ни́ґда бі́ду не видьіў. — А о́тец му повіда́т: Си́ну, йак не́ маш, то́то бі́да; йак не маш, то́то бі́да; йак не́ маш, то́то бі́да! — Ей, му́шу йа зна́ти, де бі́да і йа́ка то бі́да! За́браў со́бі шу́мни шма́ти і до цаньі́стри гро́ши і і́де бі́ду гльада́ти. І зашо́ў до мадьа́рского кра́йу; бі́ла бли́ско вала́лу йе̥дна то́ўа, што́ сьа холи́ли там ка́чки купа́ти. Але там бли́ско сусі́да биў: за́шли му до той рі́ти ка́чки, і він і́де, тот ґа́зда, вигакьа́ти ка́чки, а́ле не мо́же, бо во́да глубо́ка. Стрі́тит сьа і с тим па́ном на дра́зьі. І йе̥ден друго́му гва́рит: Шчестьа! І тот пан сьа зьвіду́йе̥ ґа́зди: Што ту чу́ти ў се́льі? — То́т му повіда́т: Пано́чку, бі́да. — То́т сьа го про́сит: Йа́ка бі́да? — Ґа́зда повіда́т: Де́ би не бі́да, ке̥д йа ма́ў ка́чки, пішли́ ми до во́ди, йа йі́х вигна́ти не го́ден і там і пропа́дут, а йа худо́бний чло́век! — Тот пан йо́му повіда́т: Де́ ви, ґаздо, бива́те? — Ту за́раз у той хи́жи, недале́ко во́ди. — Іцьте ви со́бі до́міў, йа́ вам ва́ши ка́чки прижене́у. — Ґа́зда пішо́ў так на фала́ток і смотрит, што́ тот пан бу́де роби́ти. Пан зо се́бе зньаў цаньі́стру з грошами і сво́йі шма́ти, до го́ла. І положи́ў со́бі ко́ло во́ди на бере́жок. А сам пішо́ў до во́ди ка́чки наверта́ти. І тот пан зашо́ў так за ти́ма качка́ми дале́ко до во́ди, же не го́ден биў а́ні на́йти, а́ні поіма́ти а́ні йе̥дну. Вихо́дит з во́ди, уж не́ мат а́ні шма́ти, а́ні цаньі́стри з грошами. Ви́шоў з во́ди, не́ мат шма́ти, не́ мат гро́ши, та́кий му́дрий чло́век, бі́да: Што те́пер роби́ти? Го́лий чло́век за дра́гоў і́ти не мо́же. Ішоў по́льом і льі́сом, а́ле пришо́ў на йе̥ден хо́тарь, а там бі́ла на па́ньскім по́льу йе̥дна гру́шка на та́бльі. Ви́шоў со́бі на то́ту гру́шку аж на са-

мий верх і там сидит. Але ішли паньски бироши на таблу до роботи, ай урйадник з нима на коньу. Видьат, же ва грушцьі штоска сидит. І урйадник смотрит на коньу і зараз побіх до свойого пана і гварит йому, же ва наші грушцьі дашто сидит. Але пан прибрау сьа шумньі, узьау собі злату голийку до кишеньі, росказау собі осьідлати красного коньа, же піде відьіти, што то там на грушцьі йест. Пришоу там під грушку, смотрит і звідуйе сьа, хто там йест? — І тот чловек йому повідат: Йа з неба посланий і з книжок вичитаний, хто хоче Бога видьіти, та най іде ту сьісти, де йа, але голий, а ньай смотрит за два голийни фурт до неба, та буде відьіти Бога і ушитки сьвати. — Але мій пан зишоу із коньа, зобрау зо себе шмати, коньа привйазау до грушки і драпат сьа горі грушкоу там, де тамтот сидит. Йак вишоу там, тот фільозоф повідат йому, жеби сьа добрі тримау на самім верху грушки, ажеби не смотріу ньікади по світьі, лем просто до неба. Тот пан так аробиу, йак му казау. Але фільозоф зишоу на земльу, прибрау сьа до панових шмат, сьіу собі на коньа на панового і пішоу собі доміу. Пан сидит на грушцьі, смотрит за дві годйни до неба, не видит нич. Зиходит з грушки на земльу, не мат ані шмати, ані коньа. Приходит доміу голий. Його паньі сьа звідуйе, што сьа тобі стало, де твойі шмати? Просит от паньі, жеби йак найскорей йому дала други шмати, а і йеден фунт папірйа. Почау він писати по ушитких валалох ай по ушитких містах, де сьа такий чловек найде, што його так облазниу, жеби му сьа признау, а він йому даст за то три сто дукатьіу. Йак пришло письмо до того фільозофа, він йому отписау, же у тьім і у тьім містьі бийат. Йак сьа пан дознау, дораз дау запрйагнути до коча і пришоу там до того фільозофа. А тот пан у тім містьі мау брата за католицкого попа. Пришоу там перед вечаром і ойи сьа привитали і потрактували сьа, дашто йіли. А тот пан дау йому три сто дукатьіу, што му обіцьау. Але му роспові у, же він мат у тім місьтьі брата, католицкого плебана, жеби він з ним дайакий сміх зробиу, та зась йому обіцьау три сто дукатьіу Але тот фільозоф йому повідат: Бутьте ви ту у мене, бо йа мау такий звичай, іти до костела, помолити сьа Богу. Але він пішоу до боднарйа купиу йеден великий шафель, йедну шпарґу, одньіс до костела і привйазау на склеплыіньа горі, а шафель остау на дильах. Тепер пішоу до вароша, купиу йедну ладу свічок, дау привести до костела, позапальувау ушитки свічки по мурах, а і тоти, што били у костельі. І прибрау сьа до ризіу і узьау собі кадильницьу до рук, ішоу дзвонити на ґвалт. Пришоу до костела, запер з вука двері, але орґаньіста видьіу, же сьа барз у костельі сьвітит, пішоу до плебана повісти му, же костел горит. Плебан пришоу ґу костелу, а і тьіуко льуди било у містьі, видьіти чудо. Але плебан смотрит на кльічову дьірку через двері і видит, же там

сьвáтий óтец Микóлай хóдит по костéльі іс кадильницеў і дýркат до двéрі. Тот фільóзоф прóсит сьа го: Хтó там? — Він му отповідат, же плéбан. І отвóриў му двéрі і повідат му: Йа сьвáтий óтец Микóлай, йа пришóў од Бóга послáний по плебáна, бо йá го хóчу ўзьáти до нéба.— Але плéбан барс сьа нá то зрадуваў і прóсит його, же кед його вóзме до нéба, жéби ўзьаў ай йóго ґаздúньу. — Але він му повідат: Дóбрі, дóбрі, трéба піти по ґаздúньу. — Льýде там ўшúтки стóйат окóло костéла, плéбан пішóў по ґаздúньу і йі повідат: Ґаздúньо, з' óхап ўшúтко, а пойдь до костéла скóро, бо по нас прúшоў сьвáтий óтец Микóлай, та нас вóзьме! — Ґаздúньа сьа зобрáла, прúшла до костéла, áле сьвáтий óтец Микóлай повідат, же там не гóден піти у шмáтох, лем сьа трéба до гóла з'облéчи. Дóраз плéбан зо сéбе зóбраў шмáти до гóла а і ґаздúньа до гóла і положúў йіх обидвóйе до тóго велúкого шáфльа. Але там нá тот час биў а і тот пан, плебáньіў брат. Фільóзоф ўзьаў за шпáрґу, піттьáґ йіх обидвóйе гóли зо шáфльом аш піт сáме склепльíньа і так повідат йім, же пішлú би до нéба, áле кет там склепльíньа гóрі, та камíньа не пýстит! — Спустúў йіх дóлоў, та нá то ўшúтки льýде, штó там бúли, чудовáли сьа. А фільóзоф положúў там рúзи, óткиль ўзьвў і пішóў с тим пáном до плебáна, посьідáли на коч обúдва і даў йóму, йак му обіцьáў, трú сто дукáтьіў зá то, же із його брáта тиш тáкий сміх зрóбиў, йак із ньóго. А с фільозóфом áбо мýдрим чловéком глýпий ньай не мудрýйе нúкда.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Се оповідане зложене з ріжних мотивів, які приходить в казках, повелях і т. д. Пор. його з поодинокими епізодами: Етн. Збірник. III, ст. 130—133. — Archiv f. slav. Phil. ст. 295. — Етн. Збірник. VI. ст. 121—122. ч. 295.

9. *За жінкою.*

Биў ў йéдньім варóшу дакóли йéден стáрий кéртіз у йéдного пáна. Маў жéну, а дьіти не мáли нúкда. Ў недьíльу рáно пішóў до кéрти квітки збирáти пáпу до погáра до каштéльа, áле мéжи тúма квіткáмі пáшоў такóго малéнького хлóпцьа. І він сьа йóму барз зрадýваў. Прúньіс його дóміў і дáват його свóйі жéньі, же йóму да на стáрость Бог шýмного сúна. Він його даваў до шкóли. І тот хлóпец барс дóбрі учúў сьа. Але дрýги дьіти му повідáли, же він нáйдух і він зá то ганьбúў сьа барс, а барс шикóўний биў. Кет пришóў до шкóли, та сóбі ўзьаў мáлу пýшку і ішóў на пóле дайáки птáхи застріляти, áбо дайáки зьвіри. Але раз повідат він тóму оцóві: Оче, йа піду óд вас гет, бó мі дьіти ай льýди повідáут, же ви ми не ўлáсний óтец! — І даў йóму на дрáгу

шу́мни шма́ти, а і то́ту пу́шку і пішоў по світьі шче́стьа гльада́ти. Пришо́ў до йедно́го міста, сьіў со́бі пільа йе́дного склє́ну на ка́мень. Але ішоў йе́ден пан на ко́чу і ви́дьіў його. Льу́биў му́ сьа, же йе порйа́дний хло́пец і звіду́йе сьа його, де він іде. Тот хло́пец му повідат: Йа сам не́ знам, де піду, бо йа сиро́та. Але тот пан ўзьаў його на коч зо со́боў і привіз го до свойо́го каштє́льа і та́к го прийа́ў, йак за сво́його си́на. Але тот пан маў йе́дну ку́піль на по́льу та він йому повідат: Си́ну мій, йа мау там йе́дну ку́піль, йа там ка́ждий день іду сьа купа́ти, а йа не мо́жу николи натрафи́ти, же́би би́ла чи́ста во́да. Хо́дьат ми там три ка́чки. Ідь ле' ти там, кє́бис го́ден, та мі дова́ртуй то́ту во́ду, йак йа прийду, же́би би́ла чи́ста. — Він ра́но ўстаў, хло́пец, ўзьаў со́бі пу́шку, при́шоў ґу той купе́льі, а там сьа купа́ут три прінце́зни зо зла́тим воло́сом і ка́жда мат зла́ту гвізду на че́льі. І він со́бі ду́маў: Йа стрільа́ти не бу́ду, бо́ то льу́де. Окупа́ли сьа, ви́шли з во́ди, поправи́ли сьа ка́чками і пішли́ гет. На дру́гий день пішоў да́кус ско́рей ра́но і справи́ў со́бі там та́кий пльац, йак то́ти ка́чки при́дут. Ка́чки пришли́, поправи́ли сьа зась прінцезна́мі і пішли до во́ди купа́ти сьа. Але він пома́ле пішо́ў і забра́ў йе́дной то́ти зла́ти шма́ти, што о́на зо се́бе з'обле́кла. Ви́шли з во́ди ўшитки трийе, два шма́ти ма́ут, а тре́тьа не́ мат, оста́ла го́ла. Она йому повідат: Дай мі мо́йі шма́ти, йа бу́ду твойа же́на. — То би́ли закльа́ти три прінце́зни йедно́го кра́льа. — При́шла о́на із ним до́міў до його о́ца, до то́го па́на, да́ли ва́ ньу дру́ги шма́ти, а ба́рс сьа тот пан а і па́ньі радова́ли, же та́ку осо́бу не видьіли ни́кда, ібо на світьі та́кого чоловіка ньіт, же́би маў зла́те воло́сьа а і зла́ту гвізду. І о́ни би́ли за па́ру ча́сіў ўйе́дно. Але раз ў недьільу хло́пец ра́но ўзьаў со́бі пу́шку і пішоў на польова́чку. А то́та прінце́зна повідат па́ньі, же́би йі да́ла йе́йі зла́ти шма́ти, же́би сьа прибра́ла, ібо зла́ти шма́ти йі сьа вгу́бльат. Пан пішо́ў до косте́ла, хло́пец пішоў на польова́чку, па́ньі да́ла шма́ти, о́на сьа прибра́ла, лем раз бу́хла до обла́ка, спра́вила сьа ка́чкоў, пішла гет. Але тот хло́пец ў льісі на йе́дньі польа́ньі сто́йіт і смо́трит, а то́та ка́чка по́над ньо́го льіта́т. І він со́бі ду́мат: Не бу́ду йа стрільа́ти, бо то та́кий птах, йак тот, што сьа ў тій купе́ли купа́ў. Пришло́ йому до се́рцьа і до́рас при́шоў до́міў. І звіду́йе сьа: Ма́мко, де мо́йа же́на? — Уж йей ньіт. — Ну, кєд мо́йей же́ни ньіт і йа ту не бу́ду, йа йей му́шу найти. — Даў йому пан шу́мни шма́ти, даў йому на кє́льчиґ гро́ши, зашо́ў дале́ко до сві́та. Уж не маў а́ні йе́ден ґра́йцарь. Но́ги го больіли, бо ішо́ў мо́же сто, а мо́же два́ сто миль на піше. Пришо́ў на йе́ден міст, а на́ тім мо́стьі си́дит йе́ден ста́рий си́вий же́брак і звіду́йе сьа його, де він іде. То́т му повідат: Іду до світа, Бог знат де, а́лем не го́ден, бо ме́не но́ги бо́льат. — А тот ста́рий чло́век повідат йому: Посмо́трій на той лу́цьі, там йе́ден конь ле́жит, а при

ньім йест ка́нтарь. Зо́жевь ти його, сьа́двый со́бі на ньо́го, і ідь з Бо́гом, де хо́чеш. При́шоў ку коньо́ві, зо́гнаў його. Даў на ньо́го ка́нтарь, а́ле же конь биў вели́кий ай барс су́хий, а він повідат то́му жебрако́ві: Тати́ку, йа сла́бий, а тот конь їшче сла́пший, йа на ньо́го ви́йти не го́ден. — Запро́вадь ти його до ша́нцу і сьа́дный на ньо́го; а на́ то́бі тот пру́тик, поцьви́кай його! — І с то́го ко́ньа стаў сьа вели́кий та́тош: зла́ти потко́ви, зла́та серсть на́ ньім, зла́те сьідло, а на́ тьім хло́пцу му́ндур та́кий, же а́ні йе́ден прі́нц та́кий не́ мат. Так іде за дра́гоў, же аж зе́мльа сьа трйа́се! Пришо́ў до йедно́го мі́ста, де краль би́ват, там до́раз на бра́ньі ва́рта, во́йско, офіці́ре му презентиру́йут і про́сьат го, же́би він та́кий до́брий биў, же́би він при́шоў до кра́льа на́ ніч, і́бо они не видьіли та́кого ко́ньа, а́ні та́кого прі́нца. Пришо́ў до кра́льа, привита́ли сьа до́раз а і вечерйа́ли ўйе́дно. Звіду́йе сьа тот прі́нц кра́льа, што ў тьім кра́йу чу́ти но́ве? — Кра́ль му повідат, же́ йе барз засмучений, же маў піт сво́йім обла́ком йе́дну гру́шку, што на ньій би́ли зла́ти гру́шки, ай зла́те ли́стьа, а тот ча́с му висо́хла. Та ке́д би та́кий чло́век биў, же́би ті гру́шцьі пораді́ў, же́би сьа обнови́ла, та́ би даў піў кральіўства і з ме́жи трйох прінце́знох, ко́тру со́бі вибе́ре, за же́ну. Но, польіга́ли спа́ти, ра́но ўстаў, сьіў со́бі на ко́ньа і пішоў да́ле. Але маў книжо́чку, та со́бі написа́ў. Пришо́ў до дру́гого кра́йу, так йа́к би до Ту́рка, зась натрафи́ў до тако́го мі́ста, де краль би́ваў. Зась його так прійа́ли, йак і опе́ред. Так ў то́го кра́льа та́кже бесьідова́ли со́бі, што йест но́вого ў кра́йу. Кра́ль му повідат, же му́ сьа так сни́ло, же йе́ст на світьі та́кий йе́ден птах, на́ ньім пі́рйа йа́ка фа́рба йест на світьі, та́ке пі́рйа на́ ньім. Та ке́би го́ден іс то́го пта́ха доста́ти три пе́ра: дзеле́не, черве́не а і бі́ле, та́ би маў вели́ке шча́стьа на во́йну. До́ тей книжо́чки зась со́бі написа́ў. Переночу́ваў там, ра́но ўстаў пішоў да́лей. Але уж за́шоў так дале́ко, же мо́же пере́шоў сто а́бо два́ сто миль, а не видьіў а́ні мі́ста, а́ні се́ла, лем пустати́ньі. Але із дале́ка видьіў йе́ден вели́кий бурґ. І ду́мат со́бі: Бо́же, ту́ уж да́што бу́де, а́бо жи́вот, а́бо смерть! Але при́шоў там, пе́ред вече́ром до дво́ра, не ви́дно ни́кде ни́кого. Са́ме пе́рше пішо́ў, на́шоў со́бі пльац на свойо́го ко́ньа. Запрова́диў го до машта́льньі, ўўйаза́ў і так во́шоў до ку́хньі. А там сидьі́ла йе́дна ста́ра ба́ба, што уж ма́ла три́ сто ро́кіў. І о́на повідат йому: Кральови́чу, де́ ти ту́ сьа ўзьаў? Ту з і́ншого кра́йу а́ні птах не зале́тит, бо́ мій син ша́ркань, він мат на со́бі двана́цать го́лоў, він йест над зьвірйа́ми і нат птаха́ми найста́рший, та він йак приле́тит до́міў та́ він те́бе ли́ґне лем так, йак му́ху. Але йа то́бі дам да́што і́сти! Да́ла му і́сти. І о́на про́сит сьа́ го, што чу́ти по світьі. Він повідат, же почува́ў ў йедно́го кра́льа, ба́рз йе засмуче́ний, бо́ му гру́шка висо́хла; ў дру́гого кра́льа йем почува́ў, та́кже засмуче́ний, бо не́ мат шча́стьа на

во́йну. Присни́ло му сьа, же йе̨ст йе́ден птах на світьі, та ке̨’би маў із ньо́го три пе́ра, зеле́не, черве́не і біле! — Та то на мо́йім си́ну то́ти пе́ра сут; ке̨т тьа не зіст, та йа то́бі то́ти три пе́ра доста́рчу. — Те́перь про́шу вас, ке̨д ваш син хо́дит по світьі, по повітрйу, з'охабила ме́не мо́йа же́на, би́ла ка́чка і прінце́зна зо зла́тима волосьа́ми; мо́же він о́ ньій да́ґде знат. — Так о́на му повідат, же́би він пішоў на під, же́би сьа там схова́ў і же́би там ночува́ў. Раз ў но́чи около йе̨денаца-той годи́ни ша́ркань приле́тьіў до́міў і кри́чит, же́ ту да́ґде грішна ду́ша смердит. Його ма́ти повідат: Си́ну мій, де́ би ту мо́гла грішна ду́ша би́ти, ке̨т ту із дру́гого кра́йу а́ні птах не зале́тит! — Да́ла му ісґи, льіг він со́бі спа́ти, витьа́гла з него йе̨дно пе́ро. Він сьа пробуди́ў, так йі повідат, мате́ри, же на́ што го ру́шат? — Она повідат, же йі сьа спит, же йе̨ден краль маў гру́шку, та́ му висо́хла, а не́ знат, што ро-бити. — Він на́ то повідат: Йа то́гди і то́гди йе̨дну бо́чку дука́ти ньіс, та йе̨м піт то́ту гру́шку закопа́ў. Та ке̨т то́ти ду́кати ви́йме, а до свіжой зе́мльі то́ту гру́шку поса́дит, та́ о сто́ раз кра́ша бу́де, йак би́ла.— Зась він льіг спа́ти. Вито́ргла зась з ньо́го дру́ге пе́ро ма́ти. Він зась сьа зобуди́ў і говорит йі: На́ што го збу́джат? — А о́на повідат, же йе̨дно́му кральо́ві сьа сни́ло, же ке̨’би маў три пе́ра, зеле́не, черве́не і біле, та́би маў шча́стьа на во́йну. — А він повідат: Гм, йа мам на со́бі пе́ра, а́ле він то́ти пе́ра ни́ґда не маў і не бу́де, бо йа зо се́бе мо́йі пе́ра не́ дам. І зась усну́ў. — Тре́тье̨ пе́ро йак з ньо́го вито́ргла, він повідат: Чо́м му спа́ти не́ дасть? — Она повідат, же йі сьа спит, же йе̨ден моло́дий чло́век маў йе̨дну же́ну, би́ла ка́чка і йе̨дно́го кра́льа прінце́зна, ма́ла зла́те воло́сьа і зла́ту звізду, а його з'охаби́ла. Він по світьі хо́дит, а не мо́же йе̨й на́йти. — А він повідат, тот ша́ркань: Йа знам, де йе̨, бо йа́ і ўче́ра там биў. Але то барз дале́ко; то йе̨ за скльаньа́ноў го́роў і за черве́ним мо́рйом. Она там пільа вітцьа і пільа мате́ри і йе̨йі дві се́стри там, што сьа ходи́ли до той купе́ли купа́ти, бо то сут йе̨дного кра́льа прінце́зни закльаті. Та він хо́цьби до сто ро́кіў хо́диў, та він там до́йти не го́ден, бо че́рес скльаньа́ну го́ру не пере́йде. Але йе̨ст там пот тоў го́роў йе̨дна сльіпа вели́ка мурйа́нка; уш сім ро́кіў йак зо сво́йе̨й дьірки ви́шла, а не мо́же потрафи́ти на́зад. Та ке̨д би йе̨й на йе̨йі дьірку положи́ў, та́ би го че́рес то́ту го́ру перене́сла. Але йак пере́йде че́рез го́ру, та йе̨ст там черве́не мо́ре. Че́рез мо́ре не пере́йде. Але йе̨ст там пільа мо́рйа йе̨дна сльіпа голуби́цьа; уш сім ро́кіў йак зо сво́його гньізда зи́шла, а не мо́же потрафи́ти. Та ке̨д йе̨й поло́жит на йе̨йі гньіздо, та́ го че́рез мо́ре перене́се, бо дру́гий птах не го́ден пе-релетьіти, бо му жо́ўч пу́кне, а голуби́цьа жо́ўч не мат. — Уж му да́ла по́ки, спати. О дру́гі годи́ньі по піўно́чі ша́ркань ста́ват, іде на повітрйу по світьі. Ста́ра ма́ті ма́ло спа́ла, пішла на під, гльа́дат то́го чловека.

Нáшла го, зобудúла го, дáла му фрúштик, повідат му о тóту грýшку, што висхнýта бúла, штó з ньоу трéба робúти. Трéба виньáти спід ней дукáти і посадúти до свіжой зéмлы, крáшша бýде, йак бúла. Дáват му тóти три пéра, жéби оддáў тóму кральóви. Тéперь му повідат, де йóго жéна: за червéним мóрйом і за скльаньáвоў гóроў. І повідат му, што мат робúти і з мурйáнкоў і с тоў голубúцьоў. Але він сóбі до книжóчки написáў. Подьакувáў за нычлыў і за фрúштик і пішóў до стáйні, вивіў свóйого кóнья, сыў сóбі на ньóго, уж іде назад. Пришóў до йéдного крáлья, олдáў му тóти три пéра. Тот краль не хóче йóго пустúти от сéбе. Дáват йóму піў кральíўства і с трйох прінцéзнох, кóтру сóбі вибéре, áле він не хóче. Іде зась дáлей. — Пришóў до дрýгого крáлья. Привитáў сьа з ним і повідат му, жéби йак найскóрей тóту грýшку викопáти зо зéмлы. На кральíўский рóсказ дóраз викопáли і бóчку дукáтыў спід ней виньáли. І посадúли до свіжой зéмлы. Йак лéм йей посадúли, дóрас почáла квітнýти. Бáрс сьа тот краль зрадувáў, не хóче го от сéбе пустúти. Дáват му піў кральíўства і жéби биў пілья нéго до смéрти. Він не хóче нич. Забрáў сьа оттáмтиль і іде гет. — Зашóў так далéко, же мусіў продáти і тóго кóнья, і зо сéбе шмáти, бо мóже двá сто áбо трú сто миль перешóў, уж лем на піше ішоў, зашóў до пýстого крáйу, не вúдит вúкде нич, лем нéбо і гóри і льіси. І дýмат сóбі. Бóже, што тéпер зó мноў бýде? Але вúдит з далéки йéдну гóру, же сьа блúшчит, йак скло. Йак перéйду черéз ньу? З рýкоў так зрóбит — ну, што зрóбит, по склы йак піде? Сыў сóбі на зéмльу і плаче. І дýмат сóбі: Йест ту дáґде йéдна слыіпа мурйáнка. І нашóў тóту мурйáнку. Ўзьаў йей мéжи пáльці і полóжиў йей на йéйі дырку. Мурйáнка пішла до свóйі дырки. І раз виходит: Сыдай на мéне, бо підéме чéрез гóру. — Він йі повідат: Ти, хробáчку маленький! Йа на тéбе сьáду, та тéбе задýшу. А кед йа згúну, та хоть лем тú жий. — Мурйáнка йóму гвáрит: Не стáрай сьа нич, лем на мéне сыдай, а трúмай сьа дóбрі. — Сыў на мурйáнку, мурйáнка із ним чéрез гóру так іде, áві не знаў, кóли перéшоў. Йак перешóў на тáмтот бік гóри, тáк му мурйáнка повідат: Тепéрь ти іль з Бóгом, а йа зá тоў дрáгоў, кáди йем ту прúшла, та назад потрáфйу, хóть йем слыіпа. — Мурйáнка пішла свóйоў дрáгоў назад па свóйе місце, а він іде на піше. Зась не вúдит нич, áні міста, áні сéла, лем вóду а нéбо. Прúшоў к вóды, сыў сóбі пілья вóди і плáче. І дýмат сóбі: Чуў йем, же ту дáґде йест йéдна слыіпа голубúцьа Хóдит кóло вóди, нáшоў йей. Ўзьаў йей за крúла і положúў на йей гнызло. Голубúцьа голóву свóйу запхáла піт крúло і сúдит. Рас стáне і гвáрит йóму: Сыдай на мéне, бо підéме чéрез мóре. Але йак сьáдеш на мéне, тá сьа обидвóма рукáми попод мóйу шúйу дóбрі трúмай. — Перешлú чéрез вóду шчаслúво. На сýхі зéмли

йо́го з'охаби́ла, а са́ма пішла на́зад на сво́йе гньі́здо. Він зась іде на піше дале́ко. Але видьіў із дале́ки зась йе́ден бурґ. При́шоў там до дво́ра, а йо́го же́на ішла до сту́дньі на во́ду. Позна́ла го до́раз і привита́ла сьа з ним. І звіду́йе сьа го, йа́ким спосо́бом він там знаў при́йти. І повідат му, же йе́йі о́тец ша́ркань, же йо́го аба́вит ду́ши і тьі́ла. Але йа ти бу́ду на помо́чи, ке́д йе́с уш ту. І па́шла му та́кий ма́лий пльа́цик і да́ла му да́што істи. При́шоў йе́йі о́тец ў ше́сті годиньі по польу́дни. Повідат: Йе́ст ту із дале́кого кра́йу дайа́кий вітьаз. Но лем закли́чте мі го до хи́жи! І смо́трит на ньо́го і ду́мат со́бі: То не глу́пий чло́век, ке́д він сьа ту доста́ў. Та́ му повідат: Тепе́рь піде́ме до робо́ти. Да́ў му дереўйа́ну соки́ру, провіў го к та́кому льісо́ви, лем са́ми ду́би, а ни́кде му не ви́дно би́ло кра́йу. І ка́же му, же́би він тот льіс вирубаў і до сьа́х склаў, і то́то дрі́бне кова́рі до порйа́тку на йе́дну грома́ду; а йо́го з'охаби́ў там, бо ве́чур йак бу́де іти, ке́д не бу́де ў порйа́тку, та жи́тьа не йо́го. Але на польу́дне тре́ба му істи. Йе́дна се́стра ста́рша повідат моло́тші: Однесь ти му істи. — Моло́тша повідат: Йа не поне́су! — Наймоло́тша прине́сла му істи на польу́дне, а він си́дит і пла́че. Она му повідат: Та чом пла́чеш? — А він гва́рит: Йа́к би йа не плака́ў, ке́т твій о́тец даў мі дереўйа́ну соки́ру і каза́ў мі до ше́стой годи́ни по польу́дни тот льіс вируба́ти і поскіпа́ти і кова́ри до порйа́тку скла́сти, бо жи́тьа не мо́йе. — Она́ йо́му повідат: Не ста́рай сьа нич! Да́што він зіў і заснуў, бо биў барз застара́ний. Але она свисну́ла на па́льцу, посходи́ли сьа зли ду́хи, проси́ли сьа йе́й, што ка́же роби́ти. — Росказа́ла йім, же́би за йе́дну годи́ну тот льіс ца́лком биў ў порйа́тку. І за йе́дну годи́ну ўши́тко вируба́ли і спорайа́ли до порйа́тку, і пішли гет. А о́на йо́го зогна́ла: Стань, бо уж льіс гото́вий. Во́змій то́ту дереўйа́ну соки́ру і зазбі́руй, де́ што мо́жеш, бо йак бу́де іти о́тец о ше́стьій годи́ньі, же́би тьа на́шоў ў робо́тьі. О шестой годи́ньі по польу́дни іде ша́ркань по́под хма́ри і з далеки видит, же уж льіс ў порйа́тку. Кли́че йо́го до́міў, до сво́йей хи́жи, ка́же му да́ти істи, же́би со́бі льіх спа́ти. Але ко́ло піўно́чи йо́го же́на го збуди́ла і ка́же сьіда́ти на се́бе: Сьіда́й на ме́не, бо піде́ме до твойо́го кра́йу. І так ішли́ по́піт хма́ри. Йак мину́ло дві годи́ни, уж би́ли ў на́шім кра́йу. Спочива́ли на йе́дной грани́ци; там би́ла йе́дна капли́цьа і йе́ден ста́рий же́брак там сидьіў ви́льа дра́ги. А йе́й о́тец йак ра́но ўстаў, йак не нашо́ў а́ні йе́дно, пусти́ў сьа за ни́ма, же йіх дого́нит. Йак пришо́ў на грани́цьу, та сьа звідова́ў то́го жебра́ка, чи не видьіў, та́ки і та́ки дво́йе льу́де. Але він так му повіў, же видьіў то́гди, ко́ли му би́ло дваца́теть ро́кіў, а пе́рший ка́мень на то́ту капли́цьу ньіс. А то́та капли́цьа уж би́ла мо́хом обросну́та. Ша́ркань со́бі ду́мат, же то

уж било да́ўно, кед ти та́кий си́вий, а капли́цьа мо́хом обросну́та: Та йа йіх не здого́ньу! І о́ни пришли́ до сво́його кра́йу і жи́йут і до днесь, кед не́ поме́рли.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етногр. Збірник. IV. ст. 14—20. ч. 3. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 297. — Деякі епізоди диви також: Етногр. Збірник. IV. ст. 132-137. ч. 26. і Archiv f. sl. Phil. XXI, ст. 301. — Етн. Збірник. VII. ч. 62. — Národopisný Sbornik, IV—V. ст. 131—132. ч. 3. і ст. 135. ч. 26.

II. Материяли із села Шамброна, Шаришської стол.

10. Як ґазда продав Богови воли.

Бнў йе́ден ґа́зда, маў штірі во́ўи, а́ле піньа́зыіў не́ маў. Та же́на му так гваріўа: Возь два во́ўи на йа́рмак, а два буде́ме ма́ті до́ма; про́дай, та буде́ме ма́ті піньа́зьі і во́ўи! І він пріш оў з дво́ма воўа́мі на йа́рмак. І пріш оў ку не́му йе́ден вели́кый пан, та йіх купо́ваў. Та так повідаў: Збо́рґий мі то́ти во́ўи, бо піньа́зьі ту не́ мам. Але прідеш о йе́ден ти́ждень до то́го мі́ста, де йа то́бі по́ўйу, та ті дам. — А ке́д йа те́бе не́ знам, де твій дом йе́ст там. — А пан повідаў: Лем ти ша зві́дай, де найве́кшый пан би́ват, та́ ті льу́де повідьат. — І пан зьаў во́ўи і пішоў до свойого до́му. А ґа́зда прішоў до́му през піньа́зьіў і през во́ліў ку свойе́й же́ні. А же́на му так повіда́ўа: Про́да́ў йе́с во́ўи? — Про́даў йе́м, а́ле лем зборґо́ваў, піньа́зьі мі не́ даў. — Та ко́му-ти то́ти во́ўи зборґо́ваў? — Найвекшо́му пано́ві. — Же́на му повіўа: Хто то ве́кшый пан йак Бог? Та ти Бо́го́ві во́ўи зборґо́ваў. -- Йак мі́нуў ти́ждень, ґа́зда повідаў так же́ньі: Хпе́ч мі хльі́ба на мери́нньду, бо і́ду по піньа́зьі! І зьаў і і́шоў. Прі́шоў до йе́дного се́ўа, та та́м го за́шўа ні́ч, та ша про́сіў йе́дного худобно́го чўове́ка, же́би го преночо́ваў. А тот худо́бний чўо́век так му повідаў: Йа те́бе не мо́жу ночова́ті, бо йа худо́бний; ми та́кий ма́ме оби́чай, што ке́д пріде чўо́век ночова́ті подоро́жньій, та́ му тре́ба да́ті вече́рйу і фри́штик. Бо ке́д йа то́бі не́ дам йі́сті, та на ра́но бу́ду штрофа́ний од на́шой о́бці. — Не бій ша, чўо́вече, йа те́бе не бу́ду скаржі́ті, бо йа мам свій хльіб, та йа е́шчі і то́бі дам! І ві́ньаў хльіб і йіў ве́чур і ра́но і то́му даў худобно́му зо сво́го хльі́ба. — Та́ ша худо́бний зьвідо́ваў: Де́ ти і́деш? — Йа і́ду до найве́кшого па́на по гро́ши за́ два во́ўи. — А худо́бний му так по́віў: Та ньіт векшо́го па́на, йак Бох. Та зьві́дай ша о ме́не, ци йа бу́ду даќоди

богáтий, ци ньі. — І тот ґазда íшоў за дрáгом дáле. І зáшуа го ніч ў дрýгим сéльі. І прішоў він до йедного двóра паньского та ша так прóсіў: Жéбисте мйа препочовáлі! І там почóваў. Але там бíлі два кізасóнки стáри, вéцей мáлі, йак тріцать рóкіў. Тá ша го так зьвідовáлі: Дé ти, ґáздо, íдеш? — Йа íду до найвекшóго пáна по грóші за вóуи, бо йєм му зборґóваў, тá мі кáзаў пріті. — Кізасóнки му так повілі: Та хто вéкший пан йак Бог? Та ти Боговí вóуи прóдаў. А зьвíдай ша там і ó нас, бо нам чáси преходьат, та хцéме íті зá муж, а не мáме чўовéка ку сóбі. — І зась ґáзда íшоў дáле трéтьий день. І там прі пýті йєден ґазда кóсіў свóйє зéрно ізо своíма льудмі. Ґáзда лем стóйаў, а льýді му робíлі. Та прíшоў на путь ку тóму ґаздóві, што íшоў по піньáзьі, та ша го зьвідóваў: Дé ти, чўоўéче íдеш? — Йа íду ку найвекшóму панóві, бо йєм му зборґоваў вóуи, та уж мам гнéська ку нéму пріті. — Та хтош то йє вéкший йак Бог пан? Та ша зьвíдай тьіш о мéне, бо мі ша барз дóбрі ту веде на зéмльі, ўшиткóго мам нáдойст, ци мі Бог даст цáрство на дрýгим сьвíтьі, ци ньі. — І ґáзда íшоў дáле ку панóві. Ішоў він през йєден льіс і х тим льíсьі прі пýти нáшоў йєднóго сíвого чўовéка сьідíті. І пóвіў му: Похвалéні Йєзус Крíстус! — А сíвий чўовек му пóвіў: На віки áмінь. Та дé ти, мій льýбий сúну, íдеш? — Йа, дьíду, íду до тóго міста уш ту, бо мі йєден пан дóужен піньáзьі за вóуи, та мі йіх гнéськи ма дáті. — Уж нé хоть там, бо твóйі піньáзьі уж дóма. Вéрній ша дóму нáзад. А йак прíдеш дóму, та твóйдеш до свóєй комóри, там пáйдеш кітлíчок, ў кітлíчку піньáзьі. А íшче вéцей, йак ті маў дáті! — І ґáзда так повідаў: Йа почóваў ў йєднóго худобнóго чўовéка пéршу ніч, йак йєм ту íшоў, тá мі кáзаў ша зьвідáті: Ци бýде богáтий, áбо ньі? — А сíвий дзьáдок так му пóвіў: Він не бýде нíґда богáтий, бо він Очéнаш не гвáріт, áні од Бóга сóбі не прóсіт, лем ўше грíшит. Íшче йєдно тельáтко ма, та і тóто му здóхне. — А íшоў йєм дáле на дрýгу ніч, та ша мйа просíлі два кізасонки, жéби рáці зá муж íті, áле кєт кý нім ньіт чўовéка. — Та тим кізасóнкам так пóвіч: Же кєд бíлі моўóди, та кý нім прíшлі мўаденци і просíлі йіх зáмуж, а óні йім повíлі: Вúсте худóбни, та ми зá вас не підéме. Та уж йім Бог вецей мýжа не даст. — Але йєм íшоў дáле ў трéтьий день. Так йєден ґáзда кóсіў зéрно прі пýті, тá мйа прóсіў, жéби йєм ша зьвідаў, ци йóму даст Бог цáрство небéсне, áбо ньі. — Та тóму ґаздóві так пóвідж же му Бог даст цáрство небéсне, бо з Бóгом льíгат і з Бóгом стáват. — Йак прíшоў ку тóму ґаздóві, што зéрно кóсіў, а ґáзда прíшоў на стрíти ку нéму, та му так повідаў: А нéсеш піньáзьі за вóуи? — Не нéсу, бо мі тот пан так пóвіў, же уж мóйі піньáзьі дóма х комóрі ў кітлíчку íшче вецей, йак мі маў дáті. — А о мéне йак пóвіў тот пан, кєд йєс ша зьвідаў? — Так повідаў, же ти

льíгаш з Бóгом і стáваш, та тóбі і ту дóбрі і на дрýгим сьвітьі Бох ті даст цáрство небéсне. — І ґáзда ша барз радóваў, íшче вéцей Бóгу слýжіў потóму. Пóтім íшоў ку кізасóнкам. Кізасóнки го ша так просíлі: Ци йęс биў прі свойóму панóві? — Бúў йęм. — А де ті піньáзьі? — Мóйі піньáзьі уш сут дóма. — А ми будéме мáті мýжіў? — Не бýдете мáті, бо вам Бог мýжіў дáваў, áле кęтсте йіх не хтьілі, та вáші мужóве забрáлі дрýги жéни, та з другúма жúйут. — Хтóўди ша кізасóвки засмутíлі і росказáлі кочішóві запрйáчі кóні, же óні пíдут с тим чўовéком, ци прáўда, же ма піньáзьі дóма, áбо ньі. І посьідáлі на віз ўсьі трóйę, а íшлі до ґаздовóго дóму. Йак íшлі за дрáгом, прíшлі до тей дедíни, де х тóго чўовéка пéршу ніч почóваў. Та прóсіў кізасóнки, жéби стáлі прéт тим худóбним чўовéком. І він вóшоў, тот ґáзда, до хúжи ку нéму, та му так пóвіў: Же ти ніґда не бýдеш богáтий, най тóбі тот даст, кóго хвáліш. І тóто тельáтко íшче здóхне, што маш ў хúжи. — І тот худóбний чўóвек зьаў сокúру, та тельáтко зáбіў, жéби не здóхўо: Йа тéбе вóльу зьíсті, йáк бис мі мáўо здохнýті. — І зась ґáзда вúшоў на віз і сьаў ку кізасóнкам. І пóтім прíшлі аш пред ґаздóві двéрі, áле ґаздóві не дáлі вóйті до хúжи скóрей, йак óні, бо ґáзду зьáлі йęдна за йęдну рýку, а дрýга за дрýгу і гвóшлі аж до комóри ўсьі трóйę, та там нáшлі йęден кíтлічок із грошáмі. І хтóўди кізасóнки знáлі, жé то йęст прáўда. І ґáзда зóстаў дóма, а кізасóнки пíшли до свойóго дóму на вóзьі.

Зап. в линии, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелї: Більша часть сього оповідання зложена на основі звісної казки „Подорож до сонця“. Пор. Етн. Збірник. IV. ст. 132—138. ч. 26. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 301. ч. 26. — Národopisný Sborník. IV—V. ст. 135. ч. 26. — Русини Пряшів. епархії. Ст. 52—55.

11. Як хлопець заслужив собі царство.

Йęдна ґдóва мáўа трйох сúнів, а не мáўа што йім давáті йíсті. А найстáрший йęй син так повíдаў: Мáмо, хнéчте мі йęдну гадзімóчку, бо йа піду сýужіті, а кęд дáшто засýужу, та ша з вáми роздьільу! І стрíтіў ша з ним йęден сíвий дзьáдок на пýті, йак íшоў, та ша го зьвідóваў: Дé ти, мій сúну, íдеш? — Йа íду сýужіті. — Та пóдьже ти до мéне. Бýдеш мі пáліў до пéца і зо штірйóма волáмі бýдеш мі хóдіў на вóду, áле жéбис мі не крíчаў на вóўи гейс, лем потíхи! — І íшоў с тíма вíмі на вóду. Прíшоў аж ку мóрйу. Тóти вóўи вóшлі до мóрйа, та пўавáлі през вóду. І він скрíчаў: Гейс, а тóти вóўи ша цóфлі нáзад ку тóму сівóму дзьаткóві; а вóду не прíўйув. І сíвий дзьáдок тáк му

повідаў: Што ти за то хцеш, што йеc мі ту служіў? Ци кірчік піньазіў, ци царство небесне? — Йа хцу кірчік піньазіў! — І зьаў на плече піньазьі і ішоў ку матері. А дома уш ша гостіў. Маті од него просіўа: Дай мі хо' лем на йедну адзімочку, жебим собі купіўа муки! — А він так повіў матері: Ітьте собі засўуште, бо і йа собі лем засўужіў! — І не даў свойі мамі віч. А другий син середуший повідаў свойі мамі: Мамо: Хпечте мі адзімйатко, та піду йа сўужити, а кед засўужу дашто, та ша з вами розльільу. — І він трафіў до того істого пана, што і тот старший. І пріньус дому зась кірчік піньазьіў, але свойі мамі не даў віч. — А тот наймоўотший та просіў свойу маму: Мамо, хпечте мі тьіж адзімйатко, та і йа піду служити. — А маті ша на него погньіваўа: Уж йем двом хпекўа, і жаден мі віч не даў, та йа тобі не печу! — І він ша зобраў і пішоў през йідўа сўужити. І стрітіў ша з нім тот сівий дьадок на путі, та ша го зьвідоваў: Де ти, мій сину, ідеш? — Йа, дьіду, іду сўужити, бо ми барс худобни; уж билі мойі двоме братове сўужити, а мойі мамі не далі віч, што засўужилі. Но, та подьже ти, мій сину, до мене. Будеш мі паліті до пеца і зо штірма вімі на воду мі будеш ходіті. А жеби йеc мі не крічаў на воўи, ані гейс, ані ча. — І йак сьідіў на возьі, та ішоў, а віч не крічаў. І през море прейшлі воўи і за море, ішлі дале і прішоў до йедного льіса. Там биўа йедна польана, а на тей польавьі биўа йедна капльіца. І там биўа йедна студньа прі капльіці. Так тоти воўи ша справілі попамі і почалі сўужбу божу сўужити ў капльіці. А тот хўопец йім отповідаў. І по сўужбі божі му казалі попове, жеби собі начерпаў води с той студньі до бочки. А попове ша зась зробілі воўамі, та ша му запрйаглі до воза. А він собі сьаў на віз, та ішоў. І прішоў ку йедному стромові та на тім стромі не билі лем сами фташата, але ўшитки билі смутни, лем йедно на верху окрутньі радосно сьпіваўо. Так ішоў дале. І прішоў ку другому стромові, та тьіж биўо дуже фташат на ньім, а ўшитки сьпівалі, лем йедно на верху биўо зармучене, і маўо схилену гоўову доўу. І ішоў він ішче дале. Там ша два когути окрутньі білі, аж йім огень з дзьубакіў ішоў. І зась він ішче дале ішоў, та відьіў двох воліў, што ша паслі: йеден биў ў велькей траві та биў сухий, а другий биў лем на гоуій земльі та биў тўустий. Та так повідаў сівому дьаткові, йак прішоў дому. — А сівий дьадок так му повідаў: Тоти фташата, што йеc йіх відьіў смутни, а йеден на вершку веселий биў, то то биў піп ізо свойіма душамі. Та піп йіх добрі научоваў, та биў веселий, а льуде го дуже не хтьілі сўухаті, та билі смутни. І на другім стромові, што йеc відьіў, та то биў піп, але недобрі йіх учіў, та за то биў смутний, а души ша радовалі. А тоти двоме когути, што ша білі, та то твойі братове билі. А тоти два воўи, што йеc відьіў ў траві, та тот сухий, биў богатий на тамтим

сьвітьі, та сóбі не засўужпў добрóго на·дрýгим сьвітьі; дрýгий біў худóбний, та засўўживў сóбі дóбрі на дрýгим сьвітьі. А тóти вóўи, што тьа вéзлі, то тьіш попóве сут; óні зá то ў капльіці сўужúлі, бо на тáмтим сьвітьі не отсўужúлі. Та тéраз ти йáку запўáту хцеш, што йęс ў мéне сўўживў? Ци хцеш цáрство небéсне, ци кірчік піньазьіў? — А він так пóвіў: Йá хцу цáрство небéсне, а піньáзьі уж нė хцу, лем кęби йęм маў свóйі мáмі дáшто дáті, йак пріду дóму. — Лем ти іді дóму, а свóйі мáмі пóкаж, жéби óна ішўа ша висповідáті. А і ти ідь тьіж на спóвідь. — І він так зрóбіў. Йак ша висповідáлі обідвóйę, так погмірáлі. І прішлі до нéба і там ша радійут і радовáті ша бýдут на віки віком áмінь.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

12. Пімста сьв. Петра.

Крістус Пáн ізо сьвáтим Пéтром прішоў до йęдного сéўа. С тóго сеўа хтьілі вийті воп. Але прі тім сéльі біўа йęдна вóда, а прес тóту вóду біўа ўáўка преўожéна. А х тій вóдьі прáўа йęдна дьіўка ўáхи, кошéльі і ґáчі. І на тóту ўáўку кўаўа сóбі чúсти ўáхи. Але Крістус Пан ішоў прес тóту ўáўку, та прекрóчіў тóти ўáхи. А Пéтро до тих ўах кóпнуў, што ўпáлі до вóди. А тóта дьіўка окрýтьі ша погньіваўа і ўзьáўа йęдни мóкри ґáчі і так Пéтра побіўа по хęрбéцьі, а тáк му повідáўа: Кęд тот чўóвек прекрóчіў, та і ти міх прекрочíті. — А Пéтра та барз.больіўо, йáк го біўа з мокрима ґачáмі. А він ша скáржіў свóйому панóві, же барз бóліт. А прóсіў сóбі так от пáна, жéби йęй скáраў. А пан гвáрі так: А йáкже йęй скáрйу? — Йę, пáне, жéби ша прісnáўа. — Але пóтім ішлі пóльом, та уш тóго хўóпца нáшлі на пóльу седемрочнóго із двóма корóвамі. А сьвáтий Пéтро ша зьвідóваў свойóго пáна: Чій же тот хўóпец тáкий шýмний і шýмни корóви ма? — А пан му так пóвіў: То, Пéтре, той дьіўки, што тьа біўа ґачáмі, бó йęс так хтьіў, жéби óна ша прісnáўа, та óна тóго хўóпца прінéсўа, то йęй син. І тóти дві корóви, то йęй, той дьіўки. — І зáсь прóсіў Пéтро свойóго пáна: Пáне, жéби тот хўóпец запьіміў, а тóти дві корóви жéби поздихáлі. — І так ша стáўо. Пóтім Пéтро із Крістом пáном ішлі кóўо йęднóго фаўáта пшеніці, а барс крáсна пшеніца біўа. І Пéтро ша звідóваў зась свойóго пáна: Пáне чійа то пшеніца тáка крáсна? Бо йа ішче не відьіў тáку крáсну, йак тóта. — А пан му так повідаў: То той прісnáвки, што тьа з ґачáмі біўа по хęрбéтьі. — Але Пéтро ўшé ша нá ньу гньіваў і так повідаў панóві: Пáне, хто бýде с той пшеньіці найпéрше йіў, жéби ша тот чўóвек задáвіў. — Але мінуў малéнький час і зась ша

пан вертаў до тей деді́ни, де то́та пріспа́нка бӣўа. Та сьва́тий Пе́тро барз гоўо́дний биў і хтьі́ўо ша му йі́сті. Але о́ні і́шлі ко́ўо млі́на та там на́хнуў хльіб, так йак ке́'би ша па́льіў. А Пе́тро хтьіў йі́сті. І гва́рі му так пан: Ґ'ле, Пе́тре, до то́го млі́на, та ті да́дут да́што зьі́сті. — А там то́та пріспа́нка мо́ўо́ўа то́ту пшені́цу, што та́ка кра́сна бӣўа і пе́кўа со́бі з ней йе́дну адзімо́чку. І Пе́тро во́шоў до млі́ніці, а то́та дьі́ўка, што́ го бі́ўа з ґача́мі, та со́бі вивьа́ўа адзі́мку з о́гньа і хті́ра́ўа йе́й от попе́ўу. А Пе́тро стаў ку́ ньей, та про́сіў, же́би му з ней да́кус да́ўа. І да́ўа му, же́би со́бі з ней одўа́маў і же́би йіў. І він лем пе́рший раз до ґа́мби зьаў з ней, та до́рас ша з ньом задавіў і не́ міг ніч повісті. І вӣшоў ку панові на во́нка, та лем ха́рчаў. А пан ша го зьвідо́ваў: Пе́тре, та што́ш то то́бі? І ша́снуў го прес хе́рбет с ййашчу і вилетьі́ўо му фаўа́ток адзі́мки з ґа́мби. І повіда́ў му пан так: Пе́тре, та што́ йес такий ўако́мий, же ти ша зада́віў? — А Пе́тро так по́віў: На не́ знам, што́ ша зо́ мном ста́ўо! — І па́н му так повіда́ў: Пе́тре, знаш ш чо́го то то́та адзі́мка бӣўа? То с той пшені́ці, што та́ка кра́сна бӣўа; бо йе́с про́сіў, же́би тот ша зада́віў, што з ней найпе́рше до ґа́мби во́зме. Та ти з ней зьаў. — І сьва́тий Пе́тро по́чаў ша до́рас прі тей дьіўці просі́ті: Па́не, та йе́й помі́лий, бо опа до́бра! — А пан ша го так зьвідо́ваў: А йа́кже йе́й поміўова́ті? — Же́би тот йе́й хўо́пец гва́ріў, што йе́ ньі-мий. А то́ти дьві коро́ви, же́би йе́й ожи́лі. А то́та пріспа́нка, та же́бис йе́й даў му́жа. — І до́рас ша так ста́ўо. Хўо́пец прі́шоў, та гва́ріў, а то́ти дьві коро́ви поздиха́ни прі́шлі та ричалі. А йе́й прі́шоў просі́ті за́ муж.

Зап. в лииии, 1899, від Петра Бобульського.

13. Христос і три ґазди.

Крі́стус пан і́шоў зо сьва́тим Пе́тром із йедно́го се́ўа на дру́ге се́ўо. Але прі́шлі ку не́му тро́ме мужо́ве, та йіх бӣўо ппа́тьме. І і́шлі ко́ўо йедно́го льі́са ппа́тьме. Іс то́го льі́са вӣшўа йе́дна чере́да кра́сних во́ўіў, а йе́ден муш так повіда́ў пано́ві: Па́не, йа́ки то кра́сни во́ўи! — А па́н му так повіда́ў: Оздаби йе́с і хтьіў ма́ті? — Па́не, хтьіў би йе́м, кед бис мі йіх даў. — А па́н му так повіда́ў: Бу́деш ме́не хва́ліў, та́ ті йіх дам. — Бу́ду, па́не. — Но і́ді со́бі йіх возь, бу́дут тво́йі. — І тот йе́ден муш о́стаў велі́кий бога́тий с ти́ма во́лмі. Та і́шче йіх бӣўо шті́рме. Ішлі да́ле. І вӣшоў йе́ден ке́рдель у́вец з льі́са, а дру́гий зась так про́сіў: Ох па́не, та дай же мі то́ти у́ўци! — А бу́деш мйа хва́ліў? Та і́ді возь по́ни у́ўци та бу́дут тво́йі. — І не оста́ўо йіх лем трйо́ме. Ішлі зась да́ле. Там йе́дна дьі́ўка шу́ўпа і́шўа на тра́ву, а тот третьій

та биў мўаде́пец. Та про́сіў: Па́не, йа́ка то шўўна дыўка, та мі йе́й дай за же́ну. — А Крі́стус пан му так повіў: А бу́деш мйа хва́ліў? — Бу́ду, па́не, лем мі йе́й дай. — Но, так не о́стаў лем Крі́стус пан ізо сьва́тим Пе́тром, а то́ти ні́шлі. Але міну́ло трі ро́ки. Крі́стус пан так повідаў Петро́ві: Пе́тре, подьме обзіріті тих, што́сме йім богатьство да́лі. Та по́дьме ку то́му пе́рше, што́сме му да́лі во́ўи! — І прі́шлі до йо́го дво́ра, а пан сыдіў ў каште́льу. А Крі́стус пан ша спра́віў так йак дзьа́док, та во́шоў до то́го каште́льа ізо сьва́тим Пе́тром і про́сіў то́го па́на х каште́льу: Ко́би йе́с мі ла́што даў! — А пан тим дзьа́тком так по́віў: Ви і́тьте ме́джі худо́бних льу́діў, про́сьте, а чо́го ви ту ку пано́ві прі́шлі? Іі́ще йіх хтыў зо пса́мі загуцка́ті тих дзьа́діў! — Крі́стус пан так повідаў Петро́ві: Пе́тре, віділ, кі́льке сме му да́лі богатьство, а́ле він уж о Бого́ві за́биў. — Але тот пан с то́го каште́льа так повідаў: Ітьте, вишма́рте да с трі сно́пи зе́рна тим дзьа́ткім! — Та Крі́стус пан зложіў на бойіско то́ти трі сно́пи і ўзьаў шва́блік, та ніттпа́ліў йіх, а то́то зе́рно та випорска́ло на стра́ну чісте: Возь то́то зе́рно, Пе́тре, а позбірай го до ціді́ўка. Так ша зьа́лі, та ідут. А тот пан так со́бі ми́сьлыіў: Віді́ш, йак ту дзьадо́ве со́бі сно́сіп на́шлі? А йа му́шу тріма́ті мўо́цкіў, што мі моўо́тьат. Та те́раз бу́ду і йа так чи́ніў, йак то́ти дзьадо́ве чині́лі. — І наме́таў зе́рна тыш на бойіско, зьаў шва́блік, та запа́ліў. І то́то зе́рно поча́ўо горіті. І стодо́ўа горі́ўа і йо́го ка́штіль і ўшитка худо́ба. А сьва́тий Пе́тро за деді́ном та ша ві́зріў на́зад. Та повідаў пано́ві: Ох, па́не, йа́кий ге́нка велі́кий о́гень! — А Крі́стус па́н му так по́віў: Пе́тре, він хтыў так чиві́ті, йак і ми чині́лі, та він со́бі запа́ліў сам сво́йу худо́бу. Те́раз до чі́ста вито́ріт. Але і́шлі по́тім да́ле ку то́му, што́ му да́лі о́ўци. Йак прі́шлі ку коша́ру, та про́сьат от то́го ба́чі: Же́би йе́с нам даў сира, бо ша нам хце йі́сті. — А ба́ча йім так по́віў: Йа ма́м йуга́сіў на сир, та мі тре́ба йуга́сім дава́ті. — Але відьіў йе́ден йу́гас, та зьаў свій че́рпак зо жемті́цом та йім ви́ньус пред две́рі. Та Крі́стус пан повідаў Петро́ві: Пе́тре, зьідж то́ту жемті́цу. — Пе́тро зьаў і зьіў. І зьа́лі ша, і́шлі гет от коша́ра да́ле. Ле́тыіў ко́ўо них йе́ден пес. А тот пес маў йа́зик вивале́пий. Та Пе́тро ша так зьвідо́ваў: Па́не, йа́кий то пес бри́ткий? — А па́н му так по́віў: Пе́тре, тот пес то тот ба́ча, што йо́го ко́шар гин биў; він ша уж обі́сіў, а то йо́го ду́ша, бо він за́біў то́го йуга́са, што нам даў жемті́ці. Так повідаў Крі́стус Пан Пе́трові: Подьме обзиріті то́го, што́сме му да́лі дыўку за же́ну. — І о́ні і́шлі по́від ви́гльад. Тот муж дыўки до́ра́з йіх збачіў на ви́гльад та так повідаў сво́йі же́ньі: Же́но, тот пан іде ту, што йа́ з нім ходіў. Ш чім же ми го ту нагостіме? — І гво́шоў до хи́жи Крі́стус пан зо сьва́тим Пе́тром. Оні го привіта́лі і гості́лі го. Але Крі́стус пан не́ хтыіў йі́сті ніч, лем сьва́тий Пе́тро йіў. Та о́ні ша чудова́лі, же чом він не́ йіст

да́што? — А Крі́стус пан так йім по́віў: Ви ма́те хўо́пца ту тріроч-но́го, што ша ба́віт по хи́жи. Та кęд бисте мі го хпеклі ў пе́цу, та йа би го зьі́ў. — Оні до́раз наклáлі о́гньа до пе́ца, а Крі́стус пан йім так повідаў: Те́раз однесьте го до пе́ца, най ша хпе́че уж. І заткáлі пец з бри́ўом. Але Крі́стус пан так йім повідаў: Іьте то́го хўо́пца выймі́йте, бо уж йę хпече́ний. — Оні открилі то́ту бри́ўу с пе́ца, там на́шлі двох анге́ліў ў пе́цу, а хўо́пец тре́тьій биў. І хўо́пец маў зўа́те йа́пко ў ру́ці, а і́шче кра́шпий биў, йак биў. Та Крі́стус пан так повідаў Петро́ві: Пе́тре, ци віділи, же худо́бни льўде ско́ре во́йдут до ца́рства небесно́го, йак бога́ти?

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелі: Етн. Збірник. III, ст 76—80. ч. 22—23 і 31. — Archiv f. slav. Phil. XXI. ст. 294. ч. 37 і ст. 109. ч. 22—23. — Narodopisný Sbornik, III, ст. 108—110 ч. 22—23 і 31.

10. Чудо М. Повчанської Богородиці.

Ішоў йе́ден ґазда до Марі́йі По́ўчі на о́тпуст, але лем з Бо́гом, сам йе́ден. І при́шоў до йедно́го льі́са, за́шўа го там ніч. І на́кўаў со́бі о́гньа і льах ку о́гньу спа́ті. Та при́шоў ку не́му збі́йнік, та на не́го барс кри́чаў: Откиль ти, чўове́че? А де ідеш? — Тот му по́віў: Йа іду до Марі́йі По́ўчі на о́тпуст. — Маш піньа́зьі? — Мам, а́ле лем два́цать ґрайца́ріў. — Та што несеш до Марі́йі По́ўчі на подару́вок? — Йа се́рце лем не́су. — А збі́йнік му так повідаў: Ти маш ве́цей йак два́цать ґрайца́ріў, бо́ ти шу́мньі облече́ний, та йа то́бі не ві́рйу! — І збі́йнік го за́біў і поглььа́даў ко́ўо не́го, та ве́цей не би́ўо, лем два́цать ґрайца́ріў. Та збі́йнік го зьаў на́ свій хе́рбет забіто́го і ньус до льі́са скри́ті. Але го хтьі́ў зошмаріті с хęрбе́та на зе́мльу, кęд му прірóспуў на хе́рбет до тьі́ўа. І збі́йнік ша з ні́м почаў виверта́ті по зе́мльі. І так му не зи́шоў с хęрбе́та. Та́ го чу́хаў по смере́ках, же́би му зи́шоў; по́тім го по́чаў різа́ті з но́жом, же го одрі́же, а́ле кęт само́го го больі́ўо, так йа́кби сам се́бе різаў, та́ ша му не́ даў одріза́ті. Так до́ піў ро́ка лем з ні́м хо́діў по льі́сьі. А по́тім при́шоў до се́ўа, та ша льу́де сходжа́лі йо́му на чу́до, же́ він чўове́ка но́сіт на хęрбе́ті. При́шоў збі́йнік ку попо́ві на фа́ру, та́ ша по́па ра́дiў: Што́ мам робі́ті, же́би мі тот чу́овек зи́шов с хęрбе́та? — А він му так по́віў: А де́ тот чу́овек і́шоў, кęд йе́с го за́біў? — Він і́шоў до Марі́йі По́ўчі на о́тпуст, та йа́ го за́біў ў льі́сьі і його́ йęм піньа́зьі зьаў ку со́бі. — Та те́раз іді і ти до Марі́йі По́ўчі з ні́м, аже́би йе́с ша там виспові́даў. — Йак він і́шоў ва дра́гом, та ўсьа́ди льу́де ша на чу́до сході́лі. І при́шоў там і виспові́даў

ша. Тот чўовек му ша с хе̨рбе́та спу́стіў і то́му забіто́му справі́лі по́гріб. А тот збі́йнік та́ ша пока́йаў, о́стаў Бо́гу служи́ті. Та спасе́нни биў і збі́йнік і то́то тыўо до порйа́дку прінесі́лі, бо го погребі́лі.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

15. Як невинного були повісили.

Йеден о́тец ізо свої́м си́ном і́шлі на йе́ден о́тпуст дале́ко. Але пріш́лі до йедного па́на, та ша просі́лі, же́би йіх там преночова́лі. І пріш́ўа йе́дна дыі́ўка моўо́да ку моўодо́му синові́, та́ го так просі́ўа: Же́би ти ме́не зьаў за свої́у же́ну! — А він йей повідаў: Не во́зму тьа, бо мі і́шче не́ час ша оженіті; а йа́к мі бу́де час, та йа вам х своўйім се́лы жену. — А то́та дыіўка сўужебна та́ ша на не́го гныва́ўа і ве́чур, йак пано́ве повечерйа́лі, так позбираўа ўи́шки і варі́ху стрібе́рни і заўйазаўа з йе́дним моту́ском і зўожи́ўа моўодо́му до то́рби. Ра́но, йак постава́лі то́ти дво́ме путні́ці і зьаў ста́рий свої́у то́рбу на хе̨рбет і моўо́дий свої́у. Подьакова́лі пано́ві за то, же йіх преночо́ваў. І йак одйшлі дале́ко, прі́шўа дыі́ўка ку пано́ві, та так повіда́ўа: Ночова́лі ту путні́ці, та вам ўши́тко стрі́бўо забра́лі! — Пан випра́віў хўо́піў, же́би за ні́ма летьі́лі. Хўо́пи йіх догоні́лі та йім так повіда́лі: Чекайте, бо вас пан преночо́ваў, а́ ви па́на окра́лі, бо́сте пано́ві забра́лі стрібе́рни ўи́шки і варі́ху! — І о́ні поча́лі ша тайі́ті, же ны́, ми не забра́лі. — Хказі́йте то́рби, буде́ме смотрі́ті. — Розўйазалі ста́ро́го то́рбу, та там не би́ўо. Розўйаза́лі моўодо́го, та на́шлі зўйазано ў моту́ску. Та старо́му так повілі: Ти ста́рий і́ді на о́тпуст, а моўо́дий уж не піде, бо́ моўо́дий най і́де з на́мі на́зад ку пано́ві, бо моўо́дий збі́йнік! — А син так повідаў свойо́му оцо́ві: Ньа́ньу, та ви в Бо́гом і́тьте, де́сте ша пусті́лі, а і мо́йу палі́цу во́сьте, бо йа уш з ва́мі не піду: йа неви́нен. — І моўодо́го зьа́лі ку пано́ві, та го хсалі́лі до гере́шту, а по́тім му осуді́лі ши́бень. І виве́лі го з гере́шту, прі́ве́лі ку йедно́му де́реву, што́ го до зе́млы закопа́лі і гваді́лі му мо́тус на карк. І завісі́лі го. Так го з'охабі́лі вісьі́ті на стопо́ві, а са́ми по́шлі до́му. І моўо́дий ви́сьіў за трі дни, а́ле не гмер, а о́тец ша цо́фнуў на́зад з отпу́сту і прі́шоў ку па́ньству, та ша зьвідоваў: Де́ то мій син? — А о́ні му повілі: Твій син збі́йнік, бо́ він і́шоў на о́тпуст, а вели́ку худо́бу за́браў. — Але повічте же мі, де́ то він? — І прі́ве́лі го ку то́му сто́пу, де його син биў завіше́ний. Але син не́ биў гме́ртий, та про́сіў так свойо́го віца: Ньа́ньу, і́тьте ку па́ньству а про́сьте йіх, же́би прі́шлі ме́не зньа́ті зо сто́па, бо йа ту не го́ден гме́рті, бо а́нгеў сто́йіт під мо́йіма нога́мі, та йа сто́йу на гоўо́ві ангеўо́ві. Отец прі́шоў ку па́нім, та

так просіў: Потьте зньаті мойого сина, бо мій син не віноватий, та йе живий. — Але му не вірілі, же йе живий. Прішлі ку стопу і нашлі го живого і зньалі го. А тота дьіўка сўужебна так повідаўа: То йа му зўожиўа сама тото стрібўо до торби, бо він мйа не хтьіў зьаті за свойу жену. — Та потім сина його зньалі долу, а дьіўку обісілі. І уапалі, же йе невіноватий.

Зап.⁻ в липни, 1899, від Петра Бобульського.

16. Подорож до пекла.

Биў йеден ґазда. Тот ґазда пішоў на фурманку с коньамі. І зашоў далеко і за седем рокіў ша забавіў. Охабіў жену свойу дома х тьажі. Йак ішоў дому і вошоў з возом до йедной млаки, а х тій млаці дьабол му ўлапіў колесо, та му не хтьіў пустіті. Та му так гваріў дьабол: Йа ті колесо пущу і вислибоджу тебе оталь, кед мі даш тото, о чім дома не знаш! — А ґазда собі помишльіў: Йа о ўшитким знам. Знам, же мам дьітьі і жену і худобу мам, та добрі о ньіх знам. А тото ті дам, о чім не знам. І зьвідоваў ша го так: Та йакже ті го дам, тото? — А дьабол просіў од него, жеби собі грізаў з ножом до пальца: Та лем іс той керві дай, та от тебе ніч не хпу. — Дораз пустіў му колесо, вишоў с той млаки. І ґазда ішоў спокійно дому. Але прішоў дому прет свой дом і вишоў хўопец седемрочний на протіў свойого віцьа. А отець ша зьвідоваў. Чій же то тот хўопец? — А жена му так повіўа: А чій же би биў, твій! — Та йа о нім не знаў! — Бо тот хўопец зостаў іщче ў животьі, йак ти ішоў на фурманку. — Так отець ша барз застараў: Тот хўопец затрачений, бо йа на него даў цароґрод дьабўові. — Але хўопцу ніч не повілі, лем каждий день отец і маті пўакалі, а хўопца до школі давалі. А хўопец ша добрі ўчіў; а за тим хўопцом лем каждий день чорний пес ходіў. А то уж тот дьабол. Але хўопец ша погньіваў на того чорного пса: Ти псе, ти не мій, чого ти за мном ходіш? Та зьаў зельізни віўи і того пса шаснуў з віўамі през ногу, та му йей зўоміў. Та пес биў хромий, а іщче ўше за нім ходіў. Уж биў крельік, а отец і маті, кет прішоў дому на вакацийі, та пўакалі барз. А крельік ша зьвідоваў: Повічте мі, чом то ви пўачете? — Оні му отповілі зо жальом: Наш сину, ми пўачеме прото, бо ми тебе уж затратілі. Отец му так повіў: Йа мій, льубий сину, пішоў на фурманку із возом, та йем не биў за седем рокіў дома, а ти зостаў іщче ў бриўху матеріним. Але йак йем ішов дому о седем рокіў, та йем вошоў до йедной млаки; там мі ўўапіў дьабол колесо та мі так повідаў: Йа тьа отиль виратіпу, кед мі даш тото, о чім дома не знаш. А йа собі так

мйшлыіў: Йа о ўшйтким знам і о жéвьі і о свóйіх дьітьах, а о тóбі йем нé знаў, бо тéбе іщчік на сьвіті не бйўо. Та йем даў с пáльца кéрві дьабўóві до папéрйа. — Та сви ша не зармўтіў і так повідаў віцові: Не пўáчте, бо йа йóго не бўду, бо йа барз лéхко тот терéґраф достáну. — І він неодóўга ша повбіраў, жé він піде аж до пекўа по тот терéґраф. І він зьаў зо сóбом сьвачéну крéйду і сьвачéну вóду і кнйшку посьвачéну. І зьаў ку сóбі і вéцей сьватóго до кешéньі і так повідаў свóім родічім: Та тéраз бўтьте здрáві, бó йа íду аж до пéкўа по свóйе пісмо! — І ўзьаў ша і íшоў барз далéко. І прішоў до йеднóто льíса, á х тим льісьі стóйаў на пўти збíйнік, што забіваў льўдіў, а ніхто не прейшоў, жéби го не зáбіў. Тá він маў йéден кий з йабўóні і дьвігнуў го до гóри і хтьіў забіті тóго крельíка, што íшоў до пéкўа. Але кий стаў гóрі, не хтьіў ша дáті, жéби го дóлу пўстіў на крельíка. Тá ша збíйнік барс чудóваў: Штó то ти за йéден? Кедь йа уж барз дўже льўдіў зáбіў, а тéбе не мóжу, бо йа уж лем з гóўоў льуцких мам хйжу, лем мі йéдну гоўоўу трéба, та уж пáўком хйжа йест. Та йа ша лем твóйі гоўóві радóваў, же твóйу там зўóжу. Та пóвіч ти мі тéраз, моўó-дий чўоўéче, а дé то ти íдеш? — Йа іду аж до пéкўа ку дьáблім по свóйе пíсмо, бо йа уш там мам го на сéбе. — Та збíйнік му так повí-даў: Та нач же ти ша йім даў записáті? — А крéльік му так повідаў: Йа ніч не віновáтий, бó то мій óтец мéне даў записáті, кет хпаў до псóти. Мій óтец íшоў с фурмáнки, та нé міг витьагнўті: дьáбол ви-тьáгнуў му віз з млáки, а мій óтец зá то, жé го вйтьах, даў на мéне пíсмо. — А тот збíйнік так му повідаў: Та кет ти íдеш по свóйе пíсмо, та сьвідай ша там і о мéне бó мі мéно Мáдей. Та йáка же тó Маде-йóва пóшчіль? Та óні ті повідьат, бо йа знам дóбрі, же йа до нéба нйґда не пріду, бо йа зльі рóбіў, йа ніч доброгó нйґда Бóгу не зрó-біў. — І с тим ша одóбраў крéльік од Мадéйа. І зась íшоў за дрáгом дáле а дáле. І прішоў ку йéдней грўсці, а тóто грўшка барс шўмньі квíтўа. Та ша го зьвідовáўа тóта грўшка: Де ти, крельíку, íдеш? — Йа íду до пéкўа по свóйе пíсмо. — Кет ти там íдеш, та ша зьвідай і о мéне, бо йа кáждий рік квітку, а óвоц нíґда нé вирóджу. — Йá ша зьвідам. — І зьаў ша і íде дáле. Прішоў ку йéдней велíкей вóді, áле прес тóту вóду бóйаў ша íті, та сьідіў на берéгу. А тóта вóда ша го зьвідовáўа: Та чóм же ти през мéне нéйдеш? Та йа хоц вéлька, але йа нíґда нікóго не затопíўа. — І він ша зáбраў і íде през вóду, а вóда тáка дóбра, што она ша му íшче росступíўа на два стрáни. Але йак прéз ньу прéйшоў, та вóда му так гваріўа: Дé ти íдеш? — Крéльік йéй так повідаў: Йа íду аж до пéкўа по свóйе пíсмо, бó óтец даў дьáблім на мéне. — Вóда го так просíўа: Та кет тй там íдеш, та зьві-дай ша там о мéне, же чом йа не можу жáдну рйбу виховáті х сóбі?

Бо до мене кęт пріде риба, та дораз ўмре. — І крельік іде дале. І прішоў аж до пекўа. Але х пеклы біўа цма, так ішоў дале. Та там биў дим, а дале біўо горйаче уж. Прішоў аш ку тому, што биў на ретьазі гваджений. Стаў ку нему і виньаў крейду с кęшены сьвачену, зробіў собі йęдно коўо і гвошоў до того колеса, што біўо напісано зо сьваченом крейдом. І виньаў собі йęдну кніжку і на ный почаў чітаті, а сьваченом водом зачаў кропіті на того на ретьазі. Його баржей пекўа йак огень сьвачена вода та почаў ричаті: Нач ти мене ту паріш? Бо мене баржей пече йак огень тото, што мйа кропіш. — А крельік му так повіў: Дай мі мойę пісмо, што тобі даў мій отец. — А він му так повіў, тот з ретьазі: Кęд йа твойę пісмо не мам, бо ти відіш, же йа на ўанцўху гваджений. Та йа отели не годен войті, хибаль жеби мойі сўугове малі твойę пісмо, та най оні ті дадут. — Але крельік нiч не смотріў, лем стойаў, а Богу ша моліў, а зо сьваченом водом ўше покрапльаў. А тот старий потім ричаў. Але зьаў йęдну трубу тот з ретьазі і почаў трубіті на свойіх сўугіў. І прішўа йęдна гурма дьабліў ку нему. Та старий йім так повідаў: Котрий мате пісмо того крельіка, та му го дайте, най нас ту не паліт х пеклы, але най іде гет. — А оні му так повілі: Ми не маме жаден, ані ми о тим не знаме. — І старий почаў трубіті на другий раз. І прішўо ішче вецей дьабліў, йак тих біўо, та йім старий зась так повідаў: Котрий мате пісмо того крельіка, та му го дайте, най іде отиль! — Оні му так повілі: Ми не маме; кęдбисме малі, та бисме му далі. — Так старий почаў трубіті на вецей, та ша і вецей насходіўо. Але потім прішоў і хромий йęден на остатку, та ша йіх зьвідоваў: Котрий мате пісмо крельіка, дайте му го, най іде. — Тоти повідалі, же не майўт. — А тот хромий так повіў: Йа го мам, під йазиком ў ґамбі. — А тоти дьаблове му так повідалі: То мусіш даті. — А він повіў, хромий: Йа му го не дам, бо йа уш дуже рокіў за нім ходіў, жеби йа го достаў, йа го кождий день вартоваў, а йак він ішоў до шкоўи, та зьаў зельізни віўи, та мі зўаміў ногу, та йа тераз хромий про него. Най він ту пріде, де і ми! — А старий дьабол з ретьазі так му повідаў: Він ту ніґда не пріде, лем ти му дай його пісмо. — А він повідаў, тот хромий, же не даст. — Старий дьабол так повідаў: Шмарте го до огньа, або до кітўа до смоўи, та мусіт даті! — А хромий повідат: Хоче буду ў огньу, та му не дам. — А оні повілі: Мусіш даті. — А крельік лем ўше кропіў. А тот з ретьазі так повідаў: Возьте го а шмарте го на тоту пошчіль Мадейову! — Аш хтоўди тот хромий даў пісмо йім, бо ша страшіў. І далі му пісмо, і він го маў пpi собі. Та потім зьвідоваў ша дьабліў: Хкаште лем мі тоту пошчіль збійніка, што мене хтыў забіті на путі, кęд йęм ту ішоў. — Оні го прівелі ку постелы, та му йęй хказалі. І тота пошчіль така біўа: Білі ножи

набіти з дóўу і гольáки і з róри бúлі, а йéдни до дрýгих сыклі. Кęд на тóту пошчіль би биў дьах, та дóраз го подзьобáлі. А піт том пошчільом іщче óгень биў, та окрýтны стрáшна биўа. Та уж йęй відыіў тá ша барз застáраў, а потім ша зьвідóваў: Кęд йęм ішоў за пýтьу, та йęм прішоў ку йедней грýшці, а óна квітўа баре шýмны на біўо. Так óна ша мйа зьвідоваўа: Дé ти ідеш? А йа йęй так пóвіў: Йа íду до пéкўа по свóйę пісмо. І грýшка мі так повіўа: Кęд ідеш до пéкўа, та ша зьвідай і о мéне, бо йа квітну, а óвоц не рóджу. Та повічте мі, чом то óна не рóдіт? — А óні так повілі йóму: Там йęст під ньом піньáзы закопáни; кęд би йіх дáхто вúньаў, та бýде родіўа. — А тóта вóда чом ў сóбі не мóже рúби утрімáті? — Оні му так повілі: Прó то, бо іщче жаднóго чўовéка не затопіўа, та рúба нéма ó чім жúті г ній та мýсіт гмéрті. Кęт прíдеш ку вóды, йак підеш óтиль, та жéби йęс не повідаў с той страни, аж йак прéйдеш през вóду, та хтóўди пóвіш, бó би тéбе затопіўа. — І він ша с пéкўа зьаў і íде дóму. Прішоў ку вóды найпéрше. Вóда ша го зьвідийę: Ци биў йęс ў пéклы? — Він повідаў: Биў йęм. — А ці нéсеш пісмо? — Тý йę. — А ци ті повілі о мéне, чóм йа не мóжу ў сóбі рúбу отрімáті? — Йак прéйду на дрýгу стрáну, та йа тóбі пóўйу чом. — І прéйшоў през вóду на фáўат, та повідаў вóды так: Тáк мі повілі, же за то, же йęс жаднóго чўовéка не затопіўа. — А вóда му повіўа: А чóм же ти не пóвіў ту, та бúўа йęм тéбе затопіўа? Почáўа вóда за нім íті, áле крéльік хтыікаў і вóда ша цóфўа назад. — Прішоў ку грýсці, і так повідаў: Піт тóбом ў зéмлы йęст піньáзы, та йіх трéба викопáті, та бýдеш родіўа. — І грýшка му так повідáўа: Возь мотúку, коп, а вибірай піньáзы. — Він зьаў мотúку, викóпаў піньáзы і вúньаў. І грýшка уж родіўа. — Прішоў ку Мадейóві, тá ша го збійнік так зьвідóваў: А ци йęс биў х пéклы і дáлі тóбі пісмо? — Ту пісмо мóйę. — А мóйу пóстель йęс відыіў йáка йę? — Відыіў; твóйа пóшчіль йę сáми нóжи зо спóду і звéрху: йéдни нóжи до дрýгих сычут, аж і óгень під ньом гóріт. Мóйę пісмо не хтыіў дáті йéден дьабол, пóкльа на твóйу пóстель шмаріті го не хтыілі. І хтóўди мі даў. — Збійнік ша покáйаў і окрýтны ша стрáшіў, же бýде на тáкій постéльі спаў. І прóсіў крельíка: Тá мйа висповідай! — А крéльік пóвіў: Йа не гóден тьа сповідáті, бо мі не слибóдно, йа éшчі не посьвачéний нá то. Але кęд хцеш, та ті дам покýту, жéби йęс покутóваў за свóйі гріхи. А мéне йак посьвáтьат за пóпа, та пріду ту ку тóбі, та тéбе висповідам і розгрішу тéбе от твóйіх гріхіў. Дай мі тот кий, штос забіваў льýдіў, с нім! — Збійнік го му прíньіс, та му так повідаў: Йа с тим кийом от першóго чўовéка аж до остатньóго забіваў. — Зьаў крéльік кий і пішоў на велúку гóру і збійнік з нім пішоў, та го до зéмлі посаділі тот кий, на верх гóри. І крéльік так повідаў збійнікóві:

Та ти тéраз ку тóму кийу з долйни бýдеш вóду носіті ў ґамбі на гóўих кольінах. Йак підеш дóўу, та жéби йęс очéнам гвáріў, а йак прівéсеш воду, та жéбис ку тóму кийóві льаў. Кęт ша ті розвійę, та бýдеш спасéний; а йа пріду ку тóбі, кęд бýду поп. Будь тéраз здрáвий! І одóбраў ша од нéго. — І йак прішоў дóму, посьватілі го за пóпа, áле ша дóбрі справóваў, та го поставілі за біскýпа. А о збійникові зáбиў. Але ішоў він посьватіті йęдну цéркоў на дедіну і ішоў прес тот верх, де Мáдей маў покýту. І там великий го пах нáпаў. І біскуп випрáвиў свóйіх сýўгіў: Ітте, смóтьте, што ту так пáхне? — Сýугóве нáшлі йęдну йаблінь прекрáсну і крáсні йáпка нá ній билі. І хтьілі одорвáті йęдно йáпко з ней, áле там сьідіў йęден дзьад сівий йак гоўубок, та не даў одорвáті: Ітте óтиль, бо вам нé дам одорвáті. То мóйі! — Сýугóве прішлі ку біскупóві тá му так повідáлі: Йęст там йęдна йаблінь крáсна, і йáпка крáсни нá ній, та óні так пáхнут; áле кęт йéден дзьад сівий сьідіт під йабýóньом, та нам не хтьіў дáті с тіх йабýок. — Біскупóві пришýо на мисель: О, то мій Мáдей! Зишоў з вóза і ішоў ку йабýóні, хтьіў йęй віділі. А тот сівий дзьад го прівітаў: Ох, пáне, йак ти зáбиў ó мі! — Біскуп пóвіў: Вéра зáбиў. Но та тéраз тéбе бýду сповідаў! І сьаў сóбі, а дзьад кльáкнуў ку нéму і повідаў о свóйіх гріхох, кілько льýдіў зáбіў. А кілько гріхіў повідаў, ўше йęдно йáпко ша одорвáўо і пішýо до нéба. Але два йáпка не хтьілі ша одорвáті. А біскуп му повідаў: Повідай о гріхах, відіш, же два йáпка одлетьіті нé хтьат! — Мадей повідаў: Йа зáбіў віца і свóйу мáтьірь. Хтóўди йáпка уж одлетьілі. І біскуп Мадéйа розгріщіў од гріхіў. а він ша роспиаў порóхом. Прішлі двóме ангéлі з нéба і ўзьáлі го зо сóбом так йак сівóго гоўýпка.

Зап. в липви, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелї: Легенда про Мадея розповсюднена незвичайно широко між ріжними народами. Пор. Етногр. Збірник, III. ст. 121—124. ч. 47. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 295. ч. 47. — Národopisný Sborník, III. ст. 111. ч. 47. Питаня грушки і води взяті із розповсюдненої теж широко казки про „Подорож до сонця“. Паралелї до сеї казки вказані вже висше під ч. 9.

17. *Невірна жінка.*

Йéден вóйак прі вóйску висýуживу, та го пустілі на ýрльоп дóму. А то бийо ў зімі, кęд биў сьніх. І він нáшоў йęдну ворóну замерзнéну погáмі г лéды. І він тóту ворóну з лéду вирипаў і зьаў йęй до тóрби. Пришоў до йęднóго сéўа, та прóсіў ша нá ніч. А тóта ґаздинья му так повіўа: Йа нé мам мýжа дóма, та йа хýопіў не начийу! — Та го виправіўа вон. А тот вóйак сóбі сьаў на йęй засийу під виглъад, тá ша

призіраў на вігляд до хижи. А тота ґаздиньа та маўа наготовено йідўа доброго, бо она ша льубіўа с кньазьом, та про кньазьа так наготовіўа. І прішоў кньазь ку ньей і почалі ша гостіті. Але йей муж ішоў дому, скрічаў на сельі, а жена ша страшиўа, та так повідаўа тому кньазьові: Хитро най ідут на під, там йе соўома, там най собі льажут, а тото йідўо та прйатаўа до раму і на пец собі куаўа месо. І віна маўа там, та собі скриўа до касти. Та хтоўди отворіўа двері свойому мужові. Та муш ша йей так зьвідоваў: Што то за чўовек пред вашим вигльадом сьіділ? — А она повідаўа: Просіў ша на ніч йеден войак, але йем го не преночоваўа, бо йа сама йедна жена, та йа чуджих хўопіў не хцу ночоваті. — І муж йей за то похвальіў: За то йес добра жена. — Та ґазда закуапкаў на вигльад: Подь войаку, до хижи, бо йа дома, та будеш ночоваў. — Ґазда ша зьвідійе свойой жени: Ци ти не маш дашто йісті? — А жена му так повіўа: Йа не знаўа, же ти прідеш, та йа про тебе віч не готовіўа. — А войак виньаў тоту ворону с торби, та йей зўожиў на стіў — а ворона биўа спутана, ти не хтьікаўа. Та ґазда ша зьвідоваў: Што то тото? — А войак му так повідаў: То мій ворожец. Кед оно мі повіст дашто, та ушитко праўда. І войак штихнуў до ворони с пальцом і ворона скирчаўа. А ґазда ша зьвідоваў: Што тот ворожец повідат? — Войак так повідаў: же мате г рамі йідўо і мате на пецу месо і же мате х касьтьі віно. — Ґазда пішоў, посмотріў і так биўо. Та зўожиў собі йідўо на стіў, та йілі ів войаком. І напілі ша до сита. Ґазда повідаў войакові: Продай мі того ворошца! А войак не хтьіў. Але го барс просіў ґазда, жеби му продаў. — Дай мі стіўку. — Ґазда пішоў, виньаў стіўку і даў му. Войак скрвў і пішоў за драгом, бо уш ша правіў день. Але тот ворожец вилетьіў на під, та собі сьаў на йеден бант. Та окрутньі скрйанчаўа, йак ворона крйанчіт, а ґазда вилетьіў на під, та хтьіў ку ворошцові іті прес тоту соўому, а х соўомі биў кньазь, та на него стаў з погамі. І кньазь хитро зо соўоми скочіў, а хтьікаў вон. Ґазда думаў, же то збійнік, же го хце окрасті, та повідаў свойому суґові: Суўго, сьадь на сомара, а іді за тим войаком, а подарій му того сомара, бо то барз добрий ворожец, бо би биў нам збійнік, Бог зна што забраў. — І суўга догоніў войака на путі. Войак ша страшіў, же му одбере стоўку. — Суўга му так повідаў: Не бій ша войаку, на ішче того сомара тобі ґазда даў, бо твій ворожец барз добрий. — І войак собі сьаў уж на сомара, та ша ньус. І прішоў до йедного сеўа, а ў тим сельі льуде робілі панске, та ша барс чудовалі на того сомара, бо ішче нігда такого не відьілі Та ша зьвідовалі войака: Што то таке тото? — А войак йім так повідаў: То слибода, же хто собі такого купіт, та на паньске ходіті не буде. — А льуде ша пораділі: То би барз добрі биўо, кед би ми купілі такого слибодвіка.

І просілі тóго войáка: Кілько ти хцеш за нéго? — А вóйак ім так повідаў: Йа хцу два сто зўáти. — І льўде дóраз го запўатілі. Та ша войáка зьвідовáлі: Што то він йіст? — А він так повідаў льўдьім: Він йіст лем óвес, а і кўшчок сьіна і вóду пійе. — Тáк му тóто давáті. Але прішоў дошч на йеден тіждень і ніхто йіх на пáньске нé гнаў. Та так повідáлі: О йак сме дóбрі зробілі, жéсме тáку сóбі слибóду купілі! — А вóйак пішоў з піньáзмі. Але ша віхвільıўо. І прішоў гáйдук от пáна і кўáнкаў по вигльáдох, жéби льўде ішлі на пáньске. А льўде так повідáлі гайдукóві: Ми купілі слибодніка, та ми на пáньске не підéме. Пішоў гáйдук дóму ку панóві. Пáне, та тóбі на пáньске уж не бýдут ходіті льўде! — А пан ша зьвідóваў гайдýка: Та чом не підут на пáньске? — Кет сóбі купілі слибодніка. — Пан дóрас сьаў на кобúўу, а пішоў смотріті, йáкий то слибóднік. Та прóсіў, жéби го випустілі на двір зо стáньі. — І йáк го випустілі, так він дóрас скóчіў зо стáньі і вискóчіў на тóту кобúўу, што пан сьідіў на ній, та прилýсіў пáна, што лéдво пан ýтьук. Бо то биў тот слибоднік дриґант. Та уш пóтім тот пан йіх ніґда не прішоў вéцей гнáті на пáньске.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелі: Пор. з ч. 5 сього тому.

18. *Дурні люде.*

Йеден биў худóбний ґáзда. Накýпіў зéрна і хóдіў продавáті на торг до міста. А жéна му повідáўа: Ти, мýжу, мáўо зарóбіш! — Але нáкўаў зéрна до вóза ґáзда, та так повідаў жéньі: Та іді тéраз ти, та ти продáвай. — А ша так свойóго мýжа зьвідоваўа: За кілько го продавáті? — А муж йей так пóвіў: Йак другі льўде продавáті бýдут, та і ти так продáвай! — Она скўаўа зéрно на зéмльу і прішлі купцóве ку ньій: За кілько нам зéрно прóдаш? — За кілько другі льўде, та і йа. — Другі льўде дáйут за дáрмо зéрно, а і борґіймут. — Та і йа вам дам за дáрмо тыж і зборґійу вам. — Та óна зéрно роздáўа за дáрмо. А іще да з йеден ґбол йей зостаў, тá го дáўа за дáрмо. Та пóтім сьáўа на віз і прішўа дóму ку мужóві. — А муш ша йей прóсіў: А деш піньáзьі за зéрно? — Йáк йес мі кáзаў, та йем так зробіўа, бо там зéрно за дáрмо давáлі, та і йа за дáрмо дáўа. — А муш ша барз застáраў: Тá ти, жéно, нé маш розýма, бó то ніхто зéрно за дáрмо не дáйе. Та тéраз мі дáшто хпеч на дрáгу, піду гет от тéбе, ци би йем дáґде не нáшоў такóго бортáка, йáка і ти. — Она му хпéкўа коўáча і кобáсу і соўоніни му кўшчік дáўа і фаўáток печýнки на мáсті печéной.

І він поскўадаў до то́рби, та і́шоў од ней гет. І прі́шоў до йе̨дной ко́рчми і сьаў со́бі за стіў. І вйньаў тот ко́ўач і печу́нку і соўоні́ну, та йіў на сто́льі; і коба́су йіў. А жиді́ўка ста́ра бйўа, та прі́шьўа ку не́му, та му так повіда́ўа: Чўове́че, йа́ке ти до́бре йіш? — А ґа́зда жиді́ўці по́віў: Йа́кже би йа до́бре не́ йіў, ке̨д йа бо́йский ку́хар! — А жиді́ўка повіда́ўа: Мі гмер син, а ме́но му бйўо Ле́йба. Та ци йе̨с го да́ґде там не ві́дьіў г не́бі? — А він йій так по́віў: Йа́ го ві́дьіў, бо він г не́бі ориндійе̨ са́ли; а́ле ке̨д му і́шче хйбит сто зўа́тих. Та ке̨д бу́де ма́ў, та ве́цей і́шче во́зме со́бі до оре́нди. — А жиді́ўка му повіўа: Йа свойо́му сино́ві Лейбо́ві пі́шльу два́ сто зўа́тих, лем ке̨́бисте му́ зьа́лі. — А ґа́зда так по́віў: Во́зму. — І він йіх зьаў і пі́шоў за дра́гом. Іш́че го жиді́ўка випроваді́ўа вон. Але прі́шоў жид до́му і жиді́ўка пові́даўа так жидо́ві свойо́му мужо́ві: Му́жу, биў ту з не́ба бо́йский ку́хар, та йе̨м пісўа́ўа нашо́му Лейбо́ві два́ сто зўа́тих. — А жид ша поґньі́ваў на́ ньу: А деж і́шоў тот з піньа́зьмі, ў ко́тру стра́ну? — Она му ўказа́ўа дра́гу, же там і́шоў. І жид сьаў на ко́ньа, та за́ ньім ле́тьіў на коньо́ві. Але тот ґазда, што піньа́зьі ньус, сьаў со́бі до са́ду до йабўоньі. Жид оді́рваў со́бі йе̨́дно йа́пко а ґа́зда ско́чіў, та жйда ўўа́піў: Йа ва́рташ, што вартійу тот сад, та гйбай, жйде, ку пано́ві те́раз. — Возь со́бі то́го ко́ньа, лем мйа ку пано́ві не́ везь. — Та жит пі́шоў до́му, а ґа́зда со́бі сьаў на ко́ньа, та прі́ньус со́бі і́шче ве́цей піньа́зьі, йак же́на му розда́ўа зе́рна: Ну пре́цій і́шче йе̨ст на зе́мльі та́кий бо́ртак, йака і ти.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелї: Новели про „Дурних людий" розповсюднена дуже широко. Пор. Етноґр. Збірник. III. ст. 130—133. — Národopisný Sborník. III. ст. 111, ч. 2. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 295. ч. 2. — Етн. Збірник. VI. ст. 239—244. — Етноґр. Збірник. VII. ст. 22—25. ч. 7. а дещо спільне є і в чч. 16—17. тамже.

19. Як хлоп жартував із пана.

Йе́ден пан прі́шоў до йе̨дно́го се́ла, но понева́дж ў тим се́льі ве́цей панства бива́ўо і хтьіў ша визна́ті, же с то́го па́нства, котро́му пано́ві валальча́не ша найба́рже повіну́йут. І так ша зьві́дат од йе̨дно́го ґа́зди: Пові́чте мі, ґа́здо, же ў ва́шим се́льі хто найве́кший? — Па́не льу́бий, ў на́шим се́льі йе̨ст йе̨дна топо́льа, то́та та́ка велі́ка, што од ньей ніч іншо́го векшо́го ньіт. — Не́ то йа ша зьві́дам, гва́ріт пан, а́ле пові́чте мі, ґа́здо, же ко́го ви ша ту найба́рже бойі́те? — Ко́го ша найба́рже бойі́ме? Та йе̨ст ту ў на́шім се́льі йе̨ден бу́йак, ко́трий барз бо́де; тот ке̨д і́де през деді́ну на́шу, то ўши́тки пре́д нім ўтьіка́ме, так ша го

бойіме. — Не́ то йа ша зьвідам, гва́ріт пан, а́ле повічте мі, ґа́здо, же ко́го ви ў ва́шим се́льі найра́тше і найба́рже слуха́те? — Ў на́шим се́льі йест йеден ціґан, ме́но му Йу́ско; тот Йу́ско барс кра́сно знат гра́ті, то кед він за́грат, то його найратше слуха́ме. — Не то йа ша зьвідам, гва́ріт пан да́лей, а́ле повічте мі, ґа́здо, же ў ва́шим се́льі хто йе най-мудрі́ший. — Ой, па́не, отпо́віў ґа́зда, та му́дри пішлі за мудри́ма, а ме́не по вас посла́лі.

Зап. в липни, 1899, від д. Криницького, учителя.

Паралелї: Етноґрафічний Збірник. VI. ст. 85. ч. 237. і ст. 144. ч. 337, 2.

III. Материяли із села Сулина, Спішської стол.

20. Як Христос карав жінку на просьбу св. Петра.

Хóдіў Крістос Пан по сьвітьі зо сйáтим Пéтром. Прішоў на йéдну кóрчму, а дьіўка барс шýўна служйўа ў тей кóрчмі за кухáрку. І сйáтий Пéтро — барс сьа му хтьіло йісті — і хóдіт кóло пéца, та пóрваў з гóрца йеи мéса. А дьіўка ўзьáўа вóди кипйáчей і шýсўа, опаріўа сйатóго Пéтра, за то, цо йеи пирваў. А Крістос Пан за стóлом сьідіў і смóтріў на ўшитко, цо Пéтро рóбіт. І прішоў ку Крісту Пáну і скáржіў сьа, же го барз бóліт. І Крістос Пан пóвіў: А не крáт, áле прос! — Но і пóтим Кріста Пáна прóсіў, цо тей дьіўці зрóбіт за то, цо го упéкўа. — А Крістос Пан му пóвіў так: Відіш, йáка йе крáсна, а тéрас сьа прéспіт. — І Бóг йей даў сйна. А пóтим ходілі зас Крістос Пан зо сйáтим Пéтром, та йей кáзаў с тим сйном свіньі пáсті. І великий діў свіньі малі, вéлький кéрділь биў. І мáлі дві корóўки брезýльки, тот син нáбиў. І прідут там Крістос Пан зо сйáтим Пéтром. І гвáрйат: Дай Боже шчéстьа! Крістос Пан пóвіў Пéтрові так: Чі ти, Пéтре, знаш, йáка ту свіньáрка? — Пáне, нé знам, кед мі пóвіш, та бýду знаў. — Вин повіў му: Та то тóта, цо тьа опéкўа ў кóрчмі, цос йей мéсо пирваў. Тóта тáкі брезýльки ма. — А пóтим сйáтий Пéтро прóсіў Кріста Пáна: Пáне змілуй сьа, скар йей, бо мньа тьіло íшче бóліт. — І Пéтро упрóсіў, же тóти корóўки поздихалі. Барз нарікáлі зо сйном, же цо бýдут мáті. А Крістос Пан кáзаў йей зо пшеніці колóски назбираті по стéрньу а посьійáті на йéден зáгин. Так тó сьа велика зродйўа, цо бйўо од вéрху аж до спóтку набіто. Но і пóтим прішоў Крістос Пан кý тей пшеніці: Бóже дай шчестьа! — зас там свіньáрка бйўа. — А син ґу матéрі гваріў, жéби тóто зерéнко пільновáлі, жéби нам йóго дáпо не

жі́ўо. Та те́рас про́сіў Пе́тро Крі́ста Па́на, же́би му по́віў, чі́йа пшені́ца.— А Крі́стос Пан му по́віў: То той, цо тьа опе́кўа. — Па́не, змі́луй сьа, скар йе̨й за то, цо мньа опе́кўа. — І де́ сьа ўзьа́ўо — Крі́стос Пан спу́стіў вели́кий дошч на тот за́гин пшені́ці і до чо́рной зе́мі забра́ўо то́ту пшені́цу. І зно́ва то́ти обо́йе̨ пу́ачут, син із ма́мом, за том пшені́цом. Крі́стос Пан прі́шоў ку йе̨й і по́віў: Не́ пўач, збе́рай коло́ски по тим заго́ньі, цо назбе́раш, а ви́круш, а за́нье̨с до мли́на. А цо с той му́ки упе́чеш хльі́ба, та пи́йдеш ку дри́дзі і сьі́днеш с тим хльі́бом. — Она сьі́ўа і і́дут три́йох ґа́здиў на йа́рмак. Йе̨́ден гварі́т: Ой йа́к ту хльіб па́хне! Дру́гий: Во́зме со́бі та жі́ме. А третьі́й не гва́ріў ньіч, лем ўзьаў. А не платі́лі, за да́рмо дава́ўа, бо так йе̨й Крі́стос Пан по́віў, же́би пеньа́зі не бра́ўа. То́ти три ґа́зди ўзьа́лі трі хльі́би і пі́шлі, а два зоста́лі, бо би́ўо пйат ўши́тких. Іде Крі́стос Пан с Пе́тром: Па́не, йак мі ту хльіб па́хне! Йа би, Па́не, йіў барз, бо мі сьа хце. — Крі-стос Пан: Воз со́бі от той ба́би. — Ўзьаў, зьіў йе̨ден. Йа би, Па́не, зьіў і дру́гий, бо барз до́брий. — Крі́стос Пан гва́ріў: Зьідж і дру́гий. — Но по́тим Пе́тро по́віў Крі́сту Па́ну: Па́не, і́шче йе̨м сьа ньі́ґда так не на́йіў, йак днеска. — Но, Пе́тре, знаш, ш чо́го то тот хльіб? — Не, не знам; ке̨д мі по́віш Па́не, та бу́ду знаў. — Ві́дьіў йе̨с Пе́тре тот за́гин пшені́ці? — Ві́дьіў. — А Крі́стос пап му так по́віў: Та ві́діш, лем вас штірйох льу́диў сьа с то́го заго́на найе̨́лі. То той свіньа́ркі пшені́ца. — Ўпаў Пе́тро до них Крі́сту Па́ну: Па́не змі́луй сьа над ньом, уж йе̨й ти́льо не́ кар. — Так сьа і ста́ўо, за́гин пшені́ці йак і би́ўо. І то́ти коро́ви ожі́лі обі́дві ме́джі свіньа́мі. Крі́стос Па́н даў йе̨й но́ву хи́жу за йе̨й потерпі́ньа, цо йе̨й так пробо́ваў і во́на уж жи́ўа побо́жно аж до сме́рті зо си́ном.

Зап. в липни 1899, від Марії Клімчак.

Паралелї: Пор. із ч. 12 сього тому.

21. Як коршмар був конем.

Хо́діў зас Крі́стос Пан зо спа́тим Пе́тром по сьві́тьі. І прі́шлі до йе̨дной ко́рчми зас. І росказа́лі со́бі йі́дло, о́бед. Вирахова́лі ве́лький ді́ў пеньа́зьі, ца́лий стол закри́лі. Ка́чмар сьа прізи́раў на́ то, а во́ні дзьа́дамі бу́лі. Йак уж і́шлі преч, вин ўзьаў гру́бу палі́цу, та за ньі́ма: Ке̨д о́ні те̨́льо ма́йу ду́жо пеньа́зьі, та отбе́ру. Хце́те жи́ті дзьадо́ве? Піньа́зьі мі дава́йте. — А вин і́де да́льі Крі́стос Пан з Пе́тром. І та́м сьа пас йе̨ден кинь. Пе́тре! Ід а зо́ймі з во́го ко́ньа ка́нтар! — А вин го слу́хнуў і пи́шоў. — Но Пе́тре, за́рут тот ка́нтар на качма́ра. — Пе́тро ўзьаў і зару́тиў. І ста́ў сьа кинь. Ідут, ве́дут со́бі то́го коні́ка. І барз ў йе̨дним

місту коньáре трапілі сьа, не мóглі витьагнýті і просілі так: Мóйі льýбі дьаткóве! Мáте конíка, дáйте ле’ нам витьагнýті до помóчі, бо тьáшко! — Крíстос Пан даў качмáра, запрйáглі і білі: ўйо і витьáглі од рáзу. До рóка білі го і катовáлі: ўсьади го даваў Крíстос Пан запрігáті, де тьáшко бйўо на льýді. Йак уж рок вихóдіў і прíшлі до тóго двóра, до качмáра зас. Прівéлі кóньа і уўйазáлі до плóта на мóтуз. Прíдут і прóсьат сьа качмáрки, чі хце мýжа відьéті. А óна пўáче, же уж го рок ньет. Бйўо ту двох дзьáдиў, і вин за ньíма пйшоў і от тéда го ньет. Іді, Пéтре, по кóньа, пріпроват го! — Пйшоў і припровáдиў до хйжи качмáра. І кáзаў зньáті сйатóму Петрóві кáнтар, а óна жéби смотріўа, цó то бýде. Зньáлі і стаў сьа хлóпом йак і биў. І óна ўпаўа з них от стрáху, же зá цо йéй муж кóньом биў. І пóтім Крíстос Пан завóўаў го ку стóлу і пóвіў: Но, пóдже тéраз, достáнеш за свóйу робóту пеньáзьі. цос до рóка зарóбіў! Та мóже маў зо два сто колйкиў мéджі плецáмі, цо го білі льýде, та по два ґрайцáрі му виплáтіў: Ту маш тйльо за твой хéрбет Не крад вéце! Та тéди му повілі, же йе Бог, бо вин не знаў ньіч.

Зап. в липни, 1899, від Марії Клїмчак.

Параллї: Пор. Русини Пряшівської епархії. Ст. 56.

22. *Ангел на службі.*

Лежáўа йéдна ґаздйньа на постéльі хóра, же йéй тьíло облетьíўо; а ґáзда слýгу маў і дьíўку, та уж ньé зáздріў ньіч ку тей жéні. Крíстос Пан, жаль сьа му зробіўо, пйслаў ангéла: Іт, ангéле, а воз тóту дýшу, бо уж барз дóўго лéжит хóра! — І áнгел прíшоў, а там бйўо пйатéро дьíтиў, та барс плакáлі тóти дьíти. І ангеўові сьа жаль зробіўо, не ўзьаў дýшу. Прíшоў ку Хрíсту Пáну: Пáне, йа не ўзьаў, бо там вéлький пўач, дьíти нарíчут. — Ангéле, кед йес тáкий мýдрий, ідь мі до мóрйа по камéнік там йест бйрка, прíнес. — Прíньус, рóстоўк, там ў тім камеьíку биў хробáчок. — Но, вíдіш, ангéле, йак йа о тим хробаку ў мóрйу знам, тай о тíх сíротах бýду знаў, йак ýмре мáма. Ід, слуш там, до той ґаздиньі, до рóка. — Ангел пйшоў. Обраў сьа брйтко за дзьáтка, а ґáзда барз биў парáдний, гóрдий. Йак прíйде, прóсіт сьа служйті, а ґáзда му пóвіў: Та де ти тáкий дзьад можеш служйті у мойéй дьíўці тáкей парáдней? А вин не знаў ґáзда, цо ма ў дóмі. — Ґáздо, йа бýду ту слýжіў, áле йак сьа будéте сьмійáті, та не бýду йіў ньіч. — Йак сьíлі до мйскі, та дóрас сьміх зачáлі. Ангел уж нé йіў ньіч, бо сйатий биў. А йéй, ґаздйньу, уж не больíўо, уж áнгел кóло ней хóдіў. Йак рок вихóдіў і тот ґáзда пóвіў слугóві: Та чом ті сьа

не йедна̂ш? Рок вихо́діт, не́ маш одьі́ньа! — Цьі́хо, ґа́здо, бу́де йа́рмак, та пийде́ме, та мі у̂те́ди ку́піш. — Ідут с тим слугом до йарма́ку, бо ішче биу̂ другий слу́га, а ґа́зда за ньі́ма. Ідут по́прет це́ркоу̂, та а́нгел у̂зьау̂ ка́мень та ру́тиу̂ до обла́ка до це́ркви. Тот слу́га сьа барз устрашіу̂ дру́гий: Ей та цо ті зро́біу̂? Бу́дут те́раз ґа́зда вікво платіті! — Ідут по́прет ко́рчму, а́нгел зньау̂ капе́льуш і склоньіу̂ сьа прет корчмом до третього ра́зу. Прішлі на йармак, найпе́рше ку скирньам та згаджа́лі, за кiлько да. Йак згоділі, так тот слу́га по́віу̂: Ці йа йіх тильо бу́ду но́сіу̂, цо піньа́зьі тра да́ті? — Ангел на го́лос сьа россьмі́йау̂, на йарма́ку. І тот слу́га сьа барз засму́тіу̂. І цош то та́ке? До ро́ка йе̨с сьа не россьмі́йау̂, аж йак йа скирньі зго́діу̂! — Пріде ґазда ку́ ньім, ку тим слу́гим: Но, цо́сте покупілі? — Ей, ґа́здо, ньіч мі тото купіньа, бо мі барз недо́брі, же а́нгел сьа сьмі́йау̂. — Ішлі з йарма́ку, ґа́зда му по́віу̂ так: Зьві́дай сьа́ го, ш чо́го сьа сьмі́йау̂, вин ті пові. — Зьві́дуйе̨ сьа го, ш чо́го сьа сьмі́йау̂. — Цо́ бі йа сьа не сьмі́йау̂, ке̨д раз на но́ги не обу́йе̨ш скирньі! — У̂те́ди сьа устрашіу̂, цо́ то йе̨ст. — А прецо йа не здьі́йу йіх? Пре йа́кий спо́сиб? — Пре́ то, бо пи́йдеш у̂ тре́тьий день, пи́йду йа і ґазди́ньа. — А де пи́йду? — На дру́гий сьвіт, у́мреш. — А прет ко́рчмом чо́гос сьа так кла́ньау̂ с капельу́шом? — Бо там би́лі пійа́ці, та здрау̂ка́лі до се́бе: Бо́же дай здра́у̂йа. Та там пpі ньіх Крістос Пан сто́йау̂ на сто́льі. — Зьвіду́йе̨ сьа слу́га: Пре́ цо йе̨с до це́ркві ру́тиу̂? — Пре́ то, же там льу́де би́лі а не модлілі сьа, а дьа́бол пісау̂ льу́диу̂. Ангел сьа згньі́вау̂ на то, у̂зьау̂ і за́біу̂ го. Ґа́зда сьа про́сіу̂ прес слу́гу ангела, йа́кий гріх бу́де мау̂ на дру́гим сьві́тьі. — І так му по́віу̂ а́нгел: Дармо ті дава́ті на слу́жбу бо́жу, бо уж йе̨с по у́ха у̂ пе́кльі і тво́йа фрайірка. І у̂зьау̂ ґазди́ньу на кри́ла і поле́тьіу̂ до не́ба про́сто. А слу́га сьа звідау̂ зас: А мі йак бу́де там? — Не бий сьа, пи́йдеш на поку́ти на ле́хкі, бо ти побожний биу̂, ти шчесльі́во сьа мо́дльіу̂.

Зап. в липни, 1899, від Марії Клімчак.

Паралєлї: Етнограф. Збірник, III. ст. 144—117, ч. 43—44. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 294—295. ч. 43. — Národopisný Sbornik. III. ст. 111. ч. 43. — А. Веселовскій, Слав. сказ. о Соломонѣ и Кит. Ст. 107—108 і 324. — В. Н. Добровольскій, Смол. этн. сборникъ. I. Ст. 323—325.

23. Панї, чарівниця і розбійники.

Двох бра́тох би́у̂о, а штірі двацет скле́пох ма́лі. І ішу̂а йе̨дного бра́та па́ньі до купе́ли і обле́ку̂а сьа кра́сньі. Ну і по́тим брат другому братові по́віу̂, же хто його па́ньу зве́де на бау̂а́мут, та уж нье̨ диста́не

склéпи. Наробíўа босóрка купéлі, так вложéлі тóту пáньу до купéлі, і о сьвітьі не знáўа ньіч. Пóтим прíшлі дóму, йак уж за двáцет штірі гóдін бйўа ў купéлі, а брат йóго ўвáсні позньíмаў перстéньі, скриў. І пóвіў тот пан, же в ньом жйтьа нéма; а брат сьа зрадóваў, же штірі двáцет склéпі достáне, бо сьа заложелі. Бо тот сéбе маў за дóбру пáньу, а босóрка йей зрадíўа. Та пóтим пан кáзаў кочішóві запрьáчі кóньі, а нáбіў фльіяту, а кáзаў вивéсті на йедну польáну, же йей забíйе на смерт, же в ньом жйтьа нéма уж вéце, бо му íшўо за ўстид. І пóтим кóчіш так пóвіў, же сьа му спáті хце на вóзьі. А пан: І йа би ьльух на вуз. Пан ўснуў на вóзьі, кóчіш випýстіў с фльíвти, жéби пáньу не забíўо, бо жалóваў барз на ньу. Пан стаў з вóза і кочішóві пóвіў: Дай мі дó рук фльíнту, най йей забíйу. А там не бйўо ньіч, бо уж бйўа фльíнта порóжньа, вітрьасéна. Пóтим кóчіш пóвіў тей пáньі, жéби сьа барз руцáўа, йак фльíнтом бéўхне. Пан кáзаў хитро затьáті кóньі, жéби ньє вíдьіў, йак вóна забíта рýца сьа. А вóна не бйўа забíта лем жйва. Так уш пóтим дóму не прíшўа ку панóві, лем íде, пўáче, дé сьа подьíйе. Íде дальєко. Трáфі до збóйньічой хйшкі, де збойньíкі претрімовáлі сьа. Та сьа барз устрашéўа, же там ньє мáўа смерт, а ту бýде. Бйўо двананáтьох збойнíкох, і такóго мáлі, цо ім хóдіў варíті óбйід. І вóна почýўа, же íде та под гарнадьóву постіль скрйўа сьа. Прíшоў тот: Ой, тут чўоўéча дýша смéрдіт, уж нас хтосік урабóваў тут. Но і вин двíгнуў пўашч і вíдьіў йей там і пóвіў йей: Цо ти ту хцеш? І пóтим íдут збойньíці на óбйід, а óна помóгўа увáріті, печінки напражíті. Прíшоў гáрнадь стáрі і фéкат ў хйшце, же смéрдіт. Хтьíлі бараньáрьа згубíті, жéби пóвіў, хто. Барáньар йім так пóвіў: Почкáйте, йакий будéте óбйід мáті! — бо йей хтьєў згубíті гáрнадь — а барáньар так пóвіў: Мóйі льýбі, упрíмні брáтьа! Йá би вам повіў, жéби бйўа за нáшу упрíмну мамýсьу. І óньі то посýухалі збойньíці і ўшйтко дóбро йей до рук дáлі. Йак пйшлі рабовáті, та лішíлі йей во ўшйтким. Но і пóтим тóта босóрка зáс йей нáшўа і крíчіт нá ньу, жéби йей піньáзьі вабрáўа а даўа. Та óна не дáўа піньáзьі, бо óна сьа бойáўа, бо йей прісьáглі синóве, тóти збойньíці. Здíўа рукавíчкі, дáўа йей шáти і остáўа мéртва, уж ньє знáўа о сьвітьі ньіч. І пóтим прíшлі збойньíці дóму: Она лéжіт умéрта. А óні сьа нá то здівовáлі: А Бóже, Бóже, де нáша упрíмна мамýсьа? І ўшйткі плáчут: Йак зме сьа з мамýсьом не дóўго утьішйлі! Хтьєлі йей нéсті закопáті уж до грóбу, а гáрнадь гвáріў так: Мóйі льýбі брáтьа! Дáйме йей шкльáну трýнну видýті, нáшой упрíмной мамýсьі! — Отсьпівалі йей пóгріб ў хйшци і вивéслі до йедной капльíці, ку дрйдве і постáвілі йей так гóрі стойáті. І прíшлі с плачом дóму. Íшоў кóчіш з ґрóфским сйном, йехáлі прес тóту дрйґу і псік íшоў з ньíма і барз брéхаў дó тей капльíці. Кáзаў ґрóфский син кочішóві íті ґу тей капльíці

осмотріті, цо там йест. А вин пóвіў, же прекрáсна трýвна відýта, і крáсна пáньі в ньей стóйет. І кáзаў кочішóві тóту трýву ўзьáті до вóза. Ўзьаў тот ґрóфский син до свóго вóза і даў йей заховáті до той хйшкі, де сьідіў. І пóтим зблыід, цо сьа на ньу чудóваў, же áньі йісті не міг с тóго. А кед ішоў дáгде на шпацірку, та облáки позатикаў заглáўкамі, жéби ньіхто нé знаў, цо ма. І пóтим тот ґроф ўзьаў біро́шох, жéби тóти двéрі вирубáлі, цо мий син ў тей хйжи ма. — І óні ўжáлі, вирубáлі сокирáмі і йей виньáлі стамáди. І пóтим кáзаў викопáті гроб ґроф біро́шом, жéби ўзьáлі а закопáлі, жéби то син нé маў. Йак уж до грóбу зложилі, та йеден гвáріт: Здрійме з ней одьíньа, бо нáс ньіхто не смóтріт. — А óна бйўа заньімéна, та лем чекáўа, жéби скóрей дáхто зньаў, бо óна бйўа жйва. Йак зньáлі з нéй штрімфльі, та рушíўа з ногáмі. Хлóпі сьа устрашйлі, же нá цо ми гребéме живóго чўовéка. Позньімáлі з ней ўшйтко, так óна гіп! стаўа на нóги і скáзаўа: Бéрте сóбі тéраз тóто одьíньа, а óна пйнде прéч аш ку сйном. Пріде там ку сйном, а синóви пребіті з ножáмі. Та óна стáўа: Мóйі льýбі синóве! Ставáйте гóрі, цó так твéрдо спíте? — Позгáньаўа, і поставáлі синóве на нóги. — Тéраз мóйі льýбі синóве ґенерáлске одьíньа мі дáйте, і ви сьа пооблекáйте до ґенералскóго, пийдеме аж до мóго пана, до мóго двóра, óткиль йа пйшўа. Так будéте біті мóго пáна, кáждий день прес прýти пйнде, а йá сьа му не зóзнам, же йа його пáньі. А йак го дам біті, катовáті, та сьа зоблéчу с тіх ногáвіц ґенерáлскіх до панскіх шáтох, та так стáну пред нéго. А он ўше бýде повідаў: За мóйу льýбу пáньу мйа Бох скáраў, же йа йей даў забіті! — Зоблéкўа шáти, стáўа прет свóго пáна, та трі раз зóмльіў, йак пóзнаў йей, же його пáньі, де сьа ўзьáўа. Та тóти синóве пóтим ўшйтко дóбро знéслі, цо парабовáлі, а уж до смéрті ў тим двóрі бйлі ўшйткі, двананáтьох.

Зап. в липни, 1899, від Марії Клїмчак.

Паралелї: Етногр. Збірник. IV. ст. 112—117. — Archiv f. slav. Phil. XXI. ст. 300. ч. 21. — Národopisný Sbornik, IV—V, ст. 134. ч. 21.

24. *Пісні.*

1) Іде шýгай пóпод óблак, пéкньє сéбі гра:
Сéді дзіўче прі кóльісце, плáче, нарíка.
Не плач, дзіўче, не нарíкай, ўшак то тéбе так,
Бо кукýчка на нові рок ньíгда не кýкат.
Под облачком черешéнька, а на двóрі две,
Міла мóйа, премільєна, уж йє с тебу зльє.

Осталас сьа самодру́га не знаш от ке́го,
Повец же ті, мойа міла́, бо́дай на ке́го.
На ке́го бім поведзе́ла окрем на те́бе?
Ў но́чі ішол, ў но́чі прі́шол, легнуў ве́дльа мньę
Носьі́т же мі до посте́льі тока́йске віно,
Жебі йа го ньę керецела на твойę ме́но.
Мо́жеш ти мі уж ньę носіц тока́йске віно́,
Бо уж оно окерецене на твойę ме́но.

2) Кęт сом ішол по ге́нтей страньі,
Відьіл сом дзіўче віціфроване.
. . . . йа йому сцесце,
Де ідеш, де бежіш дзіўче прешоўске?
На го́рі, льęсі, мой міла де сі?
*) . . . .
Черве́ну пантльі́чку за жо́ўті ўла́сі,
. . . . червену, білу,
Же сме ше сходілі ка́жду годіну.
Ка́жду годіну, ка́жду міну́ту,
Каждий день прес тіждень ай у субо́ту.
Ой дзіўче, дзіўче, с панцке́го ро́ду,
Іт ти ку па́ном на загоро́ду.
Да́дут ти йаблок, да́дут ти гру́шок.
Ой, дзіўче, дзіўче, цо сьа ті ста́ло,
Же ў тво́йім брушку так стріпота́ло?
Ци курйатіна, ци гусьатіна?
Смот же ті, дзіўча́тко, ці не дітіна!
Ці льę' дітіна, ці льę' голо́ўка,
Бо йа сьа ра́да с хлопца́мі то́ўкла.

3) Прішлі нам тӯ прідапьа́ре,
Цо мі йім ту йісті да́ме?
Наруба́ме дрібніх трісок,
Да́ме йісті на́ сьім місок.

Іде́ме, іде́ме з го́рі до доліні,
Іде́ме гльада́ті повитной родіні.
Ўче́ра мі йęй далі, тей перу́овой партьі,
Днеска сме йęй нашльі в більім патьолатьі.

---

*) М. Клі́мчак не затямила добре цілої пісні.

4) Вольілі мі іті до льє́са по бука,
Ныж мі ма́лі іті по тако́го тўу́ка.

5) Ріхта́ре, бурґа́ре, сутте же мі право,
Жє́би йа не ви́сыў на шибе́ны да́рмо.

6) По́чал сом вандро́вац по тім швеце,
По́чал сом міло́вац і фалечньє.
По́чал сом міловац ту Ганічку,
Да́лі мі оцльову шаблы́чку.
Шаблы́чка прі бочку пріпасана,
А уж мо́йа міла зрукова́на.
Вікопа́лі йаму на шест сьа́ги,
А бралі войаков руцалі у йаму.
Йак іх поўну йа́му нарупалі,
Негашене вапно на ньіх далі.
Негаше́не ва́пно, зімну во́ду,
Жє́бі не маў цісар ве́льку шкоду.
Мілі камара́ца, крічме шиткі,
Оздай нас учуйу наші отци.
Оздай ме учу́йє ма мамічка,
Йа́ка порубáна ма главічка.
Пріпіла бефельвіна до седўа́ков,
Жеби шлі пра́тац тіх войа́ков.

7) То́то се мі, тото діўче сподоба́ло,
Цо на сухім йарку но́шкі полока́ло.
Ношкі полока́ло, же́бі білі ма́ло,
Тоту воду піло, би червене би́ўо.

8) Ідвем горі долу, не віджу ньікого,
Пўаче мо́йє серце од жа́льу велького.

9) Затанцовал бім си при Чорнім Дуна́йу,
Фрайірк̇і там не мам, льуде ме ньє знайут.

10) Ке́бі йа знала, де мойа свекра,
Завезла бі йа йу на везку до пекўа.
Йак бім йе́й завезўа, так бім йе́й дрільыла,
Жебі мойа све́кра с пе́кла не уздріла.

Зап. в липни, 1899, від Марії Клімчак.

IV. Материяли із села Великого Липника, Спішської стол.

25. Анекдоти.

1) Биў йeден пан велькомо́жний, а барз рад фіґльо́ваў, а гру́бо. Раз заво́лаў по́па, учітéлья і арендáша жи́да на о́бйeд. Йак жьéлі полі́ўку і по погарі́ку ві́на йім даў випіті, ви́пьаў з кeшéньі нездоба́чки пі́штоль і стрéльіў йім по́над голо́ви. То́ти шйа зльаклі і пип і ка́нтор ўчéклі с хи́жи. А жид зі́стаў на мйeсцу сьeджьeті. Но, Мо́ську, йа не ду́маў, же ти найшмйeльший с тих трйох. Тéрас цо хцеш, прос, та ті дам. — А жид от стра́ху трйасу́чи лéдво гва́ріт: Та—ніч не—про́шу.—па́—не велько -мо́—жний,—лем—мі—да́й—те чи́—сти ґа́чьe!

2) Ньа́ньу, віді́те йак наш кинь чо́рний побйéльіў от шньі́гу! — Си́не, то не чу́до, а́ле кéби наш сі́вий кинь от шньі́гу почорньіў, то уж би би́ло чу́до.

3) Отец по́ўйeз хо́ре джьeца ку дохторо́ві із далéкeй пусти́ньі і гва́ріт: Мо́йe джьeті, па́не, ў́шитки хо́ри. Йа то́то йéдно прі́ўйeз вам на по́каз. Посмотрі́те і напі́ште льі́ки, же́би ў́шитки виздраўйéлі!

4) Йéден зло́дьeй гва́ріт другóму: Барз до́брі би нам би́ло, кé'би лем тота шибеньі́ца не би́ла. — Ти, ду́рний. Та то́та шибеньі́ца нас отрімýйe. — Йак? — Кé'би не би́ло шибеньі́ці, та́ би ти́льо злоджéйeў би́ло, цо йéден дру́гого би ў́краў!

5) Міха́ле! зо́жень мньа йу́тро ра́но о пйатей годи́ньі. — До́брі, па́не, лем забренька́йте на мньа.

6) Йéден Ма́дьар, ко́трий уж трі́цеть рокиў би́ваў во Ві́дньу, а йeднак не́ миг научі́ті шйа по ньіме́цки, од зло́сті гва́ріў: Но, лем

дурáци тóти Ньíмци. Тріцат рóки йак медже ньíма бйвам, éшчі миња не розýмйат!

(7) Пóвідж лем, хлопчйку, чом ти нóсіш на тáким крáсним дньу амбрéлу? — Та знáте, бáтьку, кеди дйшч, та óтец потребýйе.

8) Чýлас, Гáнко, же гусаріў Осіф хпаў с пóда, та карк злáмаў. — Та гá то вин биў тáкий бльáдий ў недьíльу?

9) Бáрон Терефей бара рад трíмал прі сóбі жидíўских чельаднйкиў, а жéби вéкший шпас миг зробйті с ньíма, тай інáша жйда маў. Ти, Сáмі, ідь до кóрчши а прíньес мі до тóго кулáча вíна! — Сáмі одбéре кýлач: Прóшу піньáзьі! — Бáрон: Ти говéдо, тад за піньáзьі і шалéний прíнесе вíна. Пáкуй шйа мі! — Сáмі стрáтіт шйа і неодóўга навéрне шйа нáзад, óддаст бароні кýлач: Най шйа нáчіт! — Бáрон прехéльит кýлач і хце піті, áле ньіч нé йде з нéго. Ей ньé! ти на віч валоўшаіку! Та тот кýлач порóжньій. — Сáмі: Прóшу поньіжéньі йак пáна барона, тат с поўнóго кулача і шалéний зна піті!

10) Ціґан і жид пішлі на йáрмак, та там цосі шйа превінілі, так же прівéлі йіх гайдýці до орсацкóго. Орсацкий осýдіў по двáцет пйат пáльіц йеднóму. Ціґан на скóро льах на дéреш перéдом. А йак орсацкий обжьéльіў шйа інде, та ціґан гвáріт жідóві: Так бійте, бо й йа бýду біў! — Жид дýмаў, же кед вин бýде ціґáна помале біў, мілосéрдньі, та і ціґан йóго так бýде. Але нé так шйа стáло. Йак уж жид вирахóваў ціґанóві фіневи цвáнціґ, ціґан скóчіт, вóзме паліну од жйда і гвáріт: Нé так бйут ціґáна, йак ти біў, áле з двóма рукáмі, так йак йа тéбе бýду тéраз! — І так счéсаў ціґан жйда на дерéшу, цо Ріфка мушéла виз зйеднáті, а Іціка дáті прівéсті, бо не биў ў стáві пйешо íті дóму. От тóто чáсу жит с ціґáном не грáйут ў йедно ў кáрти.

11) Пйшоў Арон, молóдий жйдок, до бýжньі на сýдний день. І рáбін казáньа маў. Наказýваў йéдно дрýге, йак мáйут ґóйеў кламáті. А мéдже тим і то гвáріў, же с порóху ми і на пóрох шйа обернéме. Прíшоў Арон дóму і лáпіў нарікáті. Отец Арóна Гершльа жвідýйе шйа, чом плáче. — А вин гвáріт: Йак бим не плáкаў, кед днéска наказýваў рáбін Іцік, же с порóху ми і на пóрох шйа обернéме. — Ти хýхим, та нé маш цо плакáті, бо не стратíме ніч, ціна йéдна; кéби ми зо злáта билі, а на пóрох шйа обернýлі, та бис мох плакáті і маў бис зá чім, áле так ньіт зá чім плакáті, бо не стратíме ньіч. Но віділ, ти хáмер. Тас то нé мох сóбі перéдом розраховáті, же ту ньіт за чім плакáті?

12) Ку Ротшільд баронóві хтьіў вйіті йéден худóбний жид, жéби дайакий ґешефт пиднýкнуў. Але во двéрйах пóрташ му застýпіў: Не

мо́жу вас пустіті, бра́тку, хоцбисте кре́лыйў шва́ґęр би́лі, бо мі пан ба́рон заказа́лі. — Жид ми́слыіт йę́дно: Чуйę́те, па́не по́рташ, йа ве́цей йак кра́лыйў шва́ґęр, бо йа от па́на Бо́га шва́ґęр. — По́рташ на́ то зльа́кне шйа і замельду́йę жи́да у баро́на. Ротшільд ка́же го пустіті і йак жид во́йде, зарас по́чне бесыідоваті о ґеше́фтах. За йę́ден час бесыіду́йę з баро́ном, ко́трий шйа го по́тим питат: Повіжте лем, бра́тку, йак сте шйа замельдува́лі у ме́не, йа́ким пра́вом, же́сте ви шва́ґęр па́на Бо́га? — Ни, гва́ріт фале́чний жид, ра́чу знац, то так йęст: же мойę́й жє́ны оцец мал два дзіфкі; йа ўжал йę́дну, а пан Бог ўжал дру́гу. І так ми шваґро́ве с пано́м Бо́гом! — Ротшільд на то шйа розо́шмйаў і уж биў ґе́шефт зробе́ний.

13) Ти Йанкęс, ти би ўше мог да́ті хва́лу па́ну Бо́гу, же тьа не ство́ріў за бара́на. — Та чом? — Ві гайст чом? Бо пред до́ўгим но́сом не́ миг шйа па́сті!

14) Кремпапелес Ісаў ве́цей ра́зи биў штрофа́ний за краджéньа, а найве́цей кęше́ны вирізо́ваў с піньа́змі. Але раз аж за́ пул ро́ка не биў прет судíйом, а по́тим за́с го ўлапíлі, йак кęше́ньу вирізо́ваў на йармарку па́ну канторйо́ві. Але шйа скла́маў, бо то не би́ли піньа́зьі, лем папе́ри і то не чи́сти, а́ле записа́ни. Прі тим ўшиткам ка́нтор го даў улапіті зо жандара́мі і зашікова́лі го пред судíйу, дé шйа маў очістíті од гріхвў. — Судíйа гва́ріт му: Ей йак йęм вас до́ўго не відьіў Крампампе́лес! — Не гньіва́йте шйа, пан велькомо́жний орса́цкий, не ми́г йęм ту ски́рше би́ті, бом хо́рий биў за шест місьацнў!

15) Ньіт ве́цей чу́да! гва́ріт ў йę́дней трахти́рны Цвіберлей. Ў тера́йшим часьę уж лем спро́сти льу́ди жи́йут, пророкнў ньіт. — Ей ба йак ньіт, гва́ріт Цвікербаўм. — Но та сут те́раз проро́ци, цо препові́дайут? — Ві гайст ці сут? Йа тиж знам пророкува́ті. — Йа́к, йак? Йа́ би то рад віджьę́ті? — Но та слу́хай ту. Йа те́раз бу́ду пророку́ваў, же пíйу йę́ден по́гар піва. — І заво́лат на кельне́ра: Ке́льнер, пріне́сте мі по́гар піва!

16) Жа́ндар гва́ріт жидо́ві: Но чу́йęш, Іцик, не́ ход там до дедíни, бо пла́но с то́бом бу́де. І та́мтот тійждень спалíлі йęдно́го жи́да ў тей дедíны з йę́дним сома́ром ўраз. — Іцік: Ай вай, йак до́брі, же ми там не би́лі с па́ном жанда́ром ўраз!

17) Волькштайн: Але ш чо́го жи́йę тот Розенцвайґ те́раз? — Дрегкопф: Та с то́го, цо дру́ги жийę́джат. — Волькштайн: Gat ibe de

welt. Цо́ то за бесьі́да? Йак вин мо́же с то́го жи́ті, цо дру́гі жйе́джат? — Йак, та не́ знаш, же вин тракті́рош?

Зап. в липни, 1899, від Олександра Ладижинського, учителя.

Паралелї: Ч. 1—8 пор. в моїй статї „Русини Пряшівської епархії“, ст. 57—58.

26. Ґазда і чорт.

Биў раз де не биў ў седемдесьатей се́дмей крайіньі за Черве́ним мо́рйом, за шкльа́ном го́ром, за злати́мі цомпльа́мі, за жоўти́мі повересла́мі, за кріви́мі носа́мі там де мо́ре с піском обіва́лї, жеби шйа до не́го до́шчкі не сіпа́лі — биў йе́ден худо́бний чло́век, а ду́жо дзьє́ті маў, уж не́ маў а́ні цо жйі́сті, барс шйа заста́раў і заумйе́ніў со́бі, же пийде до льіса і та́м шйа заўйе́сіт. За́браў шйа з до́му, ўзьаў со́бі мо́тус, а же́ньі гва́ріў, же вин і́де до льі́са на ди́рва. Прі́шоў до льіса і со́бі обзьі́раў, де би кра́ше би́ло ўйе́ши́ті. Йак так хо́діт, прізьірат шйа на смере́ки, віді́т йе́дно́го хло́пца ў черве́нихногаві́цах і ў черве́ней чапочкі. Прі́шоў тот хло́пец ку не́му і гва́ріт му: Цо ти ту, члове́че, хльа́даш? — А там пра́ві би́ла ко́па мурйа́нок і тот чло́век зо́гнуў шйа і вибі́рат смо́лу с тих мурйа́нок, а гва́ріт так то́му хло́пцу: Йа міро збі́рам, бо пийде́ме до пе́кла, дьа́блиў ви́курити, а там шйа бу́де кльа́штор стаўйаў, де пе́кло. — А тот хло́пец не́ биў і́нше йак дьа́бол. Та гва́ріт чловеку так: Знаш ти цо, йа ті до́брі запла́чу, а не збі́рай міро, дай нам по́кий і пе́клу, най там сто́йіт, бо е́шчі буде потре́ба і на пе́кло. А ки́льо мі даш? — А ки́льо хцеш? — Йа йе́ден мйе́х зла́та хцу. — Ей то ду́жо, гва́ріт дьа́бол. Йа ті дам пул мйе́ха. — На́ то чло́век по́чаў збіра́ті да́ле міро. Дьа́бол віджьє́ў, же́ то не́ шмих, пріобйе́цаў хлопо́ві ца́лком мйе́х зла́та, лем най не збі́рат міро уж. Дьа́бол поле́чіў, пріньі́с мйе́х зла́та неодо́ўга і поло́жиў хлопо́ві го. Але хлоп гва́ріт: Йа не поне́су, ти му́сіш мі го до́му пріне́сті, кед хцеш, же́бим вас не вику́ріў с пе́кла. Дьа́бол рад не́ рад ўзьаў зла́то на пле́чі і ньє́с за хло́пом аж до́му. Там го зло́жиў і пи́шоў до пе́кла. Йак прі́де, та там ка́рти гра́йут: ве́село, шчиркайут со́бі с погаріка́мі. А вин гва́ріт: До́брі вам шйа тут грат на фе́рбель, а не зна́те, цо би́ло шйа вам ста́ло, ке́би не йа. — То́ти до́раз порупа́лі ка́рти, поскака́лі зо сти́лкиў, аж і Луціфер питско́чиў, кульа́вий, цо на ланцу́ху уўйазанйий. Та цо шйа ста́ло? — Ушитки на рас шйа пита́лі. То́т йім роспо́віў, же так і так, йе́ден хлоп міро збі́раў і маў прі́ті с канто́рйом викурі́ті ўши́тких нас, а на́ тим пльа́цу ма́лі кльа́штор да́ті поставі́ті. — То́ти до́раз ўши́тки крі́ча́лі нараз, же тре́ба хло́па і канто́рйа сплаті́ті, да́йак о́чі йім зальє́піті, же́би да́лі не-

клу пóкий. Но áле тот уж йіх успокóйęў, же он уж заплáтіў хлóпу, а мисьльіт, же і кáнторь уж бýде спокóйний. — Та цо йęс му даў? Питáлі шйа тоти. — Та йęден мйęх злáта. — Ей, то дýжо! гварілі ўшитки. — І пошьęдалі нáзад, ўлапілі кáрти гráті зас, áле лем уж на ґрайцарь, на марійаш. І гвáріт йęден цо наймудрішиий: Не старáйте шйа, брáча, йа пийду ку нéму йýтро, та йа вíграм нáзад тóго злáто. — Йак престáлі гráті, пйшлі спáті, áле не мóглі уснуті, ўше лем о тóто злáто гварілі. Йак прíшоў день, пишоў тот наймудріший, не знáті йак му мéно било. Йак пріде до хлóпа, гвáріт: Дай Бóже шчéшча, Штéўку! — Дай Бóже. Та цо хцеш? — Будéме о тóто злáто гráті, цо йęс ўзьаў од нашóго камиráта. — Та йак будéме гráті? — Будéме шйа лапáті. — А хлоп нá то гвáріт: Ей та йа там бýду шйа с тóбом лáпаў? Йá мам хлóпца, цó там бйват на гóрику ў крйáку та с нім бýдеш шйа лáпаў. Кęд го ўлáпіш, та ті злáто дам нáзад. — А хлоп знаў о йęдпім зайацóві, цо ўше ў йęдним йадлйўцу спаў. І провáдіў дьабли на вéршок; а йак уж не далéко билі йадлйўца, та му гвáріў: Тéраз ідь там ку тóму крйáку, а вóлай на тóго хлóпца: Геў, Йáнку, геў! — Дьабол ішоў і крічіт мйęсто: геў, Йáнку, геў — гаў, Йáнку, гаў! — Нá то зáйац вискóчіт з йадлйўца та ўчęка до льęса. Дьáбол зá нім. Зáйаць шйа му стрáтіў, вин шйа пóдер, скирвáвіў на чýдо, лéдво живий пишоў до пéкла. Тóти го шйа дóраз камерáча питáйут: Та йак, вíграў йęс злáто? — Але гей, тат лем з йóго хлóпцом шйа лáпаў, а не миг йęм го ўлапіті! — Нá то скрічіт дрýгий: Но пийду йа йýтро! І пишоў. Та гвáріт тóму хлóпу зас: Но будéме гráті на тóто злáто. — Та йак? — Будéме шйа пасовáті. — Та йа не бýду шйа с тóбом пасóваў, áле йа мам джьęда, та вин най шйа пасýйę с тóбом, кęт хце. — А хлоп знаў о йęдним цмокóві ў скáльі і запровáдіў го кý ньęй і гвáріт: Но тéраз пийдеш дóлоў джьęром і бýдеш вóлаў на джьęда, жéби ішлі на пáси. Але бýдеш дóбре крічаў, бо мóже спйат. — Дьáбол пýстіў шйа дóлоў джьęром, лáпіў робіті крік, лóпит, по джьęрйę, мий цмок скóчіў, схйтіў дьáбла, збіў на чýдо. Дáрмо крічаў дьáбол: Пýсти мньа, джьęду, йа уж не бýду шйа з вáмі пасóваў. І лéдво живий прішоў до пéкла. Но, та йак, брáте? Вйшоў йęс на дáцо с нім? — Але де, йóго джęдо йак мньа ўлáпіў, там дýмаў, же уж там здóхну. Та йáкий вин бýде мйцний! — На то гвáріт трéчий: Пийду йа йýтро. І пишоў. Дай Бóже шчéшча, Штéўку! — Бóже дай здрáўйа. Цó бис рад? — Та будéме о тóто злáто гráті éшчі. — Йак? — Маш кóньа? — Мам. Бо то мусиме поўйęсті, же хлоп с тóго злáта повиплáчал дóўство, накýпіў сóбі і бáбйę і джьęчам оджьęньа і кóньа сóбі кýпіў, а дóброго, жéби пйęшо не хóдіў. Та вивед тóго кóньа нá двир. Хлоп вйвіў кóньа і жвідýйę шьа, же цо робіті з нім. А дьáбол му гвáріт: Будéме го носíті по двóрі сé-

дем раз геў і там пе́рет со́бом. Ке̜д го не уне́сеш, та зла́то во́зму на́зад. — А хлоп гва́ріт: Та у́каж мі, йа не́ знам, йак ти хцеш. — Дьа́бол ўжаў ко́ньа пе́рет се́бе і воло́чит по дворі так аш шйа з не́го ка́ждим воло́сом во́да лье́йе̜. Йак уж пре́стал, хлоп гва́ріт: Ей, та йа е́шчі кра́ше бу́ду но́сіў, ме́джье̜ нога́мі! Сьа́днуў на ко́ньа, ла́піў з нім лыта́ті го́рі долоў по дво́рі. Йак то дьабол віджье̜ў, ўчье̜к до пе́кла. І гваріт так сво́йім камера́там: Но, бра́ча, е́шчі сте та́ке не віджье̜лі, йак тот хлоп зро́біў. Ўжаў ко́ньа ме́джье̜ но́ги і так го но́сиў. То уж не вигра́ме ми то́то зла́то. Да́ті му по́кий. Уж да́рмо, ке̜т шйа так ста́ло. — А на то зас скрі́чіт е́шчі йе̜ден: Ей ви ўши́тки джьа́ди, жобра́ци, не зна́те з нім гра́ті. Пи́йду йа йу́тро, та увіді́те, ці йа не ви́грам. Пи́шоў зас дьа́бол ку хло́пу і му гва́ріт, же бу́дут гра́ті. А хло́па уж помержье̜ло, ла́піў з дьаблом ваді́ті шйа, же цо́ му не да́йут уж по́кий; а ке̜д йім та́кий жаль то́го зла́та, та ви́н йім го даст, а́ле е́шчі то́го ро́ку кльа́штор бу́де постав́ений на́ тим фунду́шу, де пе́кло сто́йе̜т.— Але дьа́бол гва́ріт: Но, та е́шчі раз буде́ме гра́ті, та увіді́ме, хто ви́грат. — Та́ йак буде́ме гра́ті? — Та под во́нка на́ двир, ма́м ту та́ку ку́льу, петвацценто́ву, та ко́трий ви́ше пидруті́ме то́ту ку́льу, та то́го бу́де зла́то. — Та лем пи́друт ти пе́рше, гва́ріт хлоп дьа́блу, бо йа би миг е́шчі зипсути, або йак. — Дьа́бол ўжаў, пидру́тіў ку́льу так висо́ко, цо лем так би́ло йе̜й ві́дно, йак го́рох. По́тим хпа́ла ку́льа до зе́млы глубо́ко. А дьа́бол ка́заў хло́пу йе̜й виньа́ті, вичагну́ті зо зе́млы. — Йак йа пидру́чу, то йа со́бі вича́гну, гва́ріў хлоп. А те́раз то тво́йа робо́та.— Дьа́бол ви́ньаў ку́льу зо зе́млы і поло́жіў йе̜й ку хло́пу, же́би йе̜й подру́тиў. Але хлоп віджыіў, же́ то ве́лька ку́льа, і ста́раў шйа, цо́ ту ма робі́ті те́раз. Йа́к шйа дьа́бол обжье̜ріў де́сі, хлоп прибу́ваў ку́льу двігнуті, а́ле а́пі йе̜й не ру́шіў. Та по́тим лем ўше хо́діў а пожье̜раў до го́ри, смотріў геў і там. Дьа́бол не́ миг шйа дочека́ті і му гва́ріт: Та чом уж не ру́цаш то́ту ку́льу? – А хлоп гва́ріт: Та йа там мам бра́та кова́льа ў го́рі, а те́раз йе̜ не до́ма, та че́кам та́кльа прі́де, же йак пидру́чу ку́льу, то́ вин йе̜й мо́же со́бі лапі́ті і бу́де маў па па́ру питко́ви, бо вин найве́цей ко́нье̜ ку́йе̜ гуса́рски і канонйірски. — Ми́й дьа́бол зльак шйа пи́рваў ку́льу, та не ста́пуў аж ў пе́кльє̜ ж ньом. І о' то́го ча́су ве́цей дьа́блі не і́шлі гра́ті с хло́пом, бо гварі́лі, же е́шчі ве́цей шкоди би ма́лі. А хлоп жи́йе̜ до днес дньа, ке̜д не у́мер.

Зап. в линии, 1899, від Олександра Ладижинського, учителя.

Паралелї: Рудченко, Народ. южнор. сказки. Т І. Ч. 33–34. — Етноґраф. Збірник, VII. ст. 88—90. ч. 47.

27. Недобра мати і син.

Биу̌ то раз йе̜ден краль і і̇шоу̌ на польова́чку зо сівим ко́ньом. І стрітнуу̌ ле́віцу і хтыіу̌ йе̜й застріліті. Але о́на ста́ла і гварі́ла му: Не стрільай мньа, бо йа мам мале́ньке̜! — І йак он віцыіу̌, же о́на зна гваріті, та гва́ріу̌, же он йе̜й не застріліт; гва́ріт: йа лем ку то́бі і́ду. І йак пріи̇шоу̌ ку̌ ньей і йе̜й ула́піу̌. Маў прі со́бі ретьа́ску, ула́піу̌ йе̜й і прівіу̌ до́му. І даў зробіті зельі́зну клы́тку і за́пер йе̜й до тей клы́ткы, а кльуч о́даў свойе̜й же́ньі. А же хто то́ту леві́цу випу́стіт, та же сам по́тим по́йде там сьедьіті. І маў вин седемрочно́го хло́пца і тот хло́пец ша ба́віу̌ з ла́бдом і хпа́ла му то́та ла́бда до клы́ткы. І вин гльадау̌ то́ту ла́бду, не́ мог йе̜й на́йті, аж пріи̇шоу̌ ку тей кльетці. А леві́ца му гварі́ла: Йа знам, цо ти хльадаш. Ти хльа́даш ла́бду; йа ті йе̜й дам, ке̜д мнйа випу́стіш. — Гва́ріт: Ке̜'би йа́ тьа мог випустіті, та бйу̌йе̜м тьа випу́стіу̌. — Та о́на му гварі́ла: Ідь ку маму́сьі, о́на ма у̌ ке̜ше́ньі кльуч. Ти йе̜й помале йі́скай і помале йе̜й вибер кльуч с ке̜ше́ньі. Вин йе̜й йі́скау̌ і ви́брау̌ йе̜й кльуч, цо о́на не зна́ла. І пи́шоу̌ і гва́ріу̌ йе̜й так: Пе́рше мі дай ла́бду і ке̜д мі да́цо даш, та тьа випу́шчу. І о́на видві́гла пра́ву но́гу і указа́ла му зла́ту обру́чку. Но, гва́ріт, ві́діш? Та то́то ті дам, ке̜д мнйа випу́стіш. — А хло́пец гва́ріт: Пе́рше мі дай, а та́к тьа випу́шчу. — І о́на му да́ла то́ту обру́чку і гва́ріт: По́лош со́бі тиш на пра́ву ру́ку. А гва́ріт: Там ска́ла — ідь удві́гньій йе̜й, уві́діш, йакий бу́деш ми́цний. І вин і̇шоу̌ і подві́гнуу̌ і шйа радо́вау̌ барс, же вин та́кий мицний. І леві́ца му по́тим так гварі́ла: Ма твий о́тец велько́го пса; возь ти то́го пса, а запрі́й до кльеткі, а зас ідь маму́сьу йі́скай, а зас йе̜й у̌лож кльуч до ке̜ше́ньі. — Но і вин так зро́біу̌, йак о́на му каза́ла. А краль не пи́шоу̌ зазріти до той клы́тки, же ці леві́ца там, ці ньє там, лем напі́сау̌ ли́сти у̌сьади до па́нну̌, же́би пріи̇шлі, йако́го вин жві́рйа ма́, цо зна гваріті. А напі́сау̌, же́би у̌ тот а тот день шйа посходілі. Но і акура́т пано́ве пріи̇шлі на тот день. І̇шлі ку то́му жві́рйу. Но і вин уж здале́ка бре́хау̌ на ніх; а пано́ве му гварі́лі: Но ве́ра та уж ти жві́рйа маш, уш ти у̌ла́піу̌, тад і ми ма́ме тако́го, цо зна брехаті. — І вин шйа барз зага́ньбіу̌. Пи́шоу̌ про́сто ку сво́йе̜й па́ньі і гва́ріу̌ йе̜й: Же́но, і́нший не́ маў кльуч, лем ти, та лем ти мусьі́ла то́го жві́рйа випустіті! І тако́й йе̜й прет ті́ма пана́мі до клы́тки за́пер. Але же́би то хло́пец не́ знау̌, та дау̌ то́ту клы́тку і́нде поста́віті. Но а хло́пец у̌ше шйа про́сіу̌, же де його ма́ма. А вин гва́ріу̌: Ма́ма у̌ме́рла, ньіт йе̜й уж. — Но і хло́пец уж за́бну̌ о ма́мі. І раз зас шйа ба́віу̌ зоз ла́бдом і зас му там у̌па́ла до тей клы́ткі і не́ мог йе̜й на́йті. Але натра́фіу̌ зас на то́ту клы́тку і відьіу̌ там йе̜дну же́ну. І о́на му

гварiт: Ой сину мий, сину мий, добрi, же тьа ту Бог прiньес! Отец iшоў на польовачку, та выт го дома; та кедби ти мийа мог випустiтi, та бисме обидва ўчеклы даґде геть, жеби о нас aнi хиру, слиху не било! — I онi iшлi i прiшлi ку Червеному морйу. I сьедьелi там. I прiшоў ку ным йеден пан i шйа йiх просiў, же цо ту глъадате? — Та дайаку службу, пане, гльадаме. — Та прiдьте до мене служiтi. Ти прiдеш за кухарку, а ти хлопче за iнаша. — А она гварiла му: Йа шйа тьа бойу, пане, бо ти маш три голови. — Не бий шйа, йа за то такий, йак тот, цо ма йедну голову. I iшлi обiдвойе до того пана служiтi. I било йiм там барз добрi. I раз она охорiла, кухарка, його матi, лем шйа зробiла хором, бо хтьiла шйа за того пана, шарканьа, видатi, а сина хтьiла дайак змарньетi. Но i так му гварiла: Сину мий! Вiдiш, там сут злати грушки, та ке'би йес ми с тих грушок прiньес, та би йем зараз оздравiла. А там биў йеден шаркань зо шест головамi, а то билi тотi грушки його, та она мишльела, же кед вин там пийде, та го забiйе. Но i вин пишоў на тоти грушки. Йак торгаў, та вишоў тот шаркань вонка, гварiт: Схоть с тей грушки, бо йак тьа ўлапйу, та тьа на поли розодру. — А вин гварiў му: Чекай, най перше йа шйа грушок найiм i матерi наторгам, а так шйа будеме пасоватi! — I хлопец зишоў долоў з грушки i ўлапiў шаркаьна i зараз му шест голови открутiў. А на то шйа прiзiрала йедна прiнцеза i скочiла долоў з ґанку i облапiла го: Йа твойа, а ти мий! — А вин йей гварiў: Нье, то не може битi, бо йа малий, а ти велька. А кедь шйа не пустiш, та то ти шйа стане, йак i тому шарканьовi! — I пустiла го. А матi го вiдьела през облак iтi. I гварiт: Ага, уж твий брат лежiт, бо мий син iде! — А то биў його брат. — Та ва то вiч, iшче мам йедного брата. — I она гварiла синовi: Сину, iдь ми iшчiк на злати йапка, та с тих уш iсто оздравiйу. — I вин пишоў на тоти йапка. I шаркань вишоў вонка i зас му так гварiў, йак i тамтот. I зишоў долоў хлопец i му ўшиткi дванац голови открутiў. I iшоў с тима златима йапкамi, а матi го вiдьiла: Но, уж твий брат лежiт, бо мий син iде. — Но гварiт, та йа уж с тобом не можу шйа побратi! Мусiме дацо смотрiтi, жеби ми го забiлi або цо! — I матi гварiла му, синовi: Сину мий! Ми откоди ту, тазме iшчек аньi раз ўраз не вечерйалi; та двеска будеме ўраз вечерйатi i пiтi! — I вин шйа потнiў i iшоў уш спатi i не замкнуў шйа. I она гварiла: Подьме ку мойому синовi, бо шйа не замкнуў! — I прiшлi ку нему i вин барс твердо спаў. I матi вiдьела му на правой рукi тоту обручку. Гварiт: Вирiжме му тоту обручку, та не буде такий мицний! — А вин маў йедного пса, цо дистаў од прiнцези, кед другого шарканьа забiў. I йак шйа пребудiў i цалком слабий биў. Но i потим шйа росплакаў,

же уж му конец, бо уж слабий. І прішоў ку матері і гваріў йей: Уш тераз ропте, цо хцете! — І його маті гваріла тому шарканьові: Ідь з ным по льеса, а забій го там, а прінесь мі з нього очі і серце! — І хлопец ўжаў зо собом того пса. А шаркань му так гваріў: Хлопче, барз мі тьа жаль забіті; та очі мўшу твойей матері ўказаті, а серце не віділ, та не зна, же йаке маш! Та зайаца застрельіў і зо зайаца серце вииьаў, а очі му видлобаў; прінес матері і указаў. А хлопец ўўйазаў псові мотўвок на шийу і так го пес ўйеў аш ку тей прінцезы. Йак она го увідьіла, та рўки заламала і барс плакала, же цо шйа му стало. А той прінцези отец відьіў, же она так барс плаче і шйа йей просіў, же зач так плаче? — Йакбийем не плакала, кет тот, цо йа го так радо віджу, та очі нема. — А отец йей так гваріў: Тат то за то ньіч; йест ниже міста така студенка, та там будеш з нім ходіла, а му будеш очі мачала! — І она ходіла з нім так кождий день, покльа очі не дистаў. Йак она відьела, же уж очі дистаў, та так казала кочішові кеньі гнаті, же йак прідут до двора, жеби ўшитки штірі нараз поздихалі. І прішла дому і барс шйа йей отец зрадоваў, же уж вин очі ма. Но і так шйа оні побралі. І гваріў йей так: Жено мойа льуба! Йа мам іщчік матьір, та йа мўшу іті ку ньей заріті, же йак шйа ма! — І вин ішоў зас ку тому Червеному морйу. І зас тот істий пан прішоў ку нему, цо у него биў. І просіў шйа го: Цо ту гльадаш? — Гльадам слўжбу. — Та подь, гварі, до мене. Кеби йес, гваріт, такий добрий биў, йак перший. — Гваріт: Йа буду льіпший, йак тамтот биў. — Но ішлі обідвойе. І тот пан гваріў му так: Тоту роботу будеш маў: Тоти шабльі чістіті і тоти два хижи виместі і випрйататі. — І вин зо с том свойом женом ішлі до міста шпаціроваті, а тот хлопец сам дома зистаў. І прішоў до тей хижи, де шабльі билі і відьіў свойу обрўчку на йедней шабльі вішьеті. І гваріў так: Но лем прітте, та йа вам дам морес тераз! — І прішлі оні дому і зараз того шарканьа забіў, а кет, матері, гваріў так: Ти будеш ту ў півниці заперта за двацат роки, покльа тих шарканьіў не пойіш; аш так тьа потом випущу! — І вин зас ішоў ку свойей женьі. О двацац роки гваріў женьі, же мўсіт іті ку матері йей навщівіті. І ішоў і прішоў ку матері, уж остатньу костку гризла. Йак го увидьіла, та зараз умерла. Но і так шйа навернуў ку свойей женьі і так жилі ўрас, покльа не померлі.

Зап. в липни, 1899, від д. Олени Ладижинської, ж. учителя.

Паралелї: Етнографічний Збірник, І. Ч. 5 (місце 2). — Етн. Збірник, VII. Ст. 45—48, ч. 36.

28. *Пісня.*

Ей кęт сом ішоў от фрайęрки,
Ей жбиркалі мі потковéнкі;
Ей потковéнкі жберкалі мі,
Ей чарни очка плáкалі мі.
Ей чарни очка чом плачете?
Ей ви мойęма не будете!
Ей не билісте, ей не будете,
Ей бо на вóйну преч пийдете!

Зап. від д. Олександра Ладижинського, учителя.

V. Материяли із села Орябини, Спішської стол.

29. *Ґеновефа.*

Биў краль, та маў жену, та заступила ў тьажу, та вин йей не довірйаў, же од него, але поўвідаў тот його пан, што прі ным, же то от кухарйа. Ну так вин потим, тот краль, даў заперті кухарйа до темніці, поўйазаў го і тоту свойу жену, ныж не мала дзецко. А потим уж йак мала, так йей випустіў, а кухарь там остаў до смерти. А йей даў стрільцьім, жеби йей вивелі лаґда до льіса а застрільілі. Та она ша йім просіла, жеби йей так лішілі. А вин поўйиў, жеби прінеслі з ней знак, йак йей застрільат, йазик і очи. Так оні прінеслі. Застрільілі двох псикиў, та прінеслі йазик і очи йому. А она там остала з дьітьатом, хлопчік биў, там прі йедней скальі. Та йак там била доўго, так ша тота скала там отворіла і там йей зослаў Пан Биг крест. А тото дзецко уж виссало з ней аж кроў; а потим зослаў йей Пан Биг таку лавгу, та тоту сало. Седем роки там била ў тей скальі, а уш з ней тот пріодьіў фурт злетьіў, лем мохом обросла уж. Так потим шньіло ша кральові, жеби ішоў на польованьа, же застріліт красну серну. І ішоў. Прішоў там ку тей скальі і там барс пси уйідалі до тей скали. І вин там ішоўззаріті, а крічаў, же кед йес добре там, виходь. І вишла а крічала: Не стрільай мйа. А тот хлопець посіў ша нат скалоў на тей ландзі. Она мужа зараз позвала і гваріла тому хлопцу же: Смо'ле', то твий татусь! — І зараз вин хпаў, краль і зараз ша йей зьвідоваў: Де ти ша ту ўзьала? — Так потим йей там лішіў, пішоў по війско і по коч, што йей ўзьаў. Але уш потим не могла тоту таку страву йісті, лем корінки зо земльі

Зап. в липни, 1899, від Терески Булік.

Паралелї: Русини Пряшівської епархії і їх говори. (Записки Наук. Товариства ім. Шевченка. III. 35–36). Ст. 59–60.

30. Дївчина і чарівниця.

Биў йеден хлоп, маў моц дыті, не маў му хто окстіті йіх. Іван жаў го на руку і прішоў до йедного льіса. І била там йедна баба і она тото дытьа жала і она го дала окстіті. Йак го дала окстіті, тай зложіла му за пельушку дукат. Потим го зась жаў на руку і дому одныіс ку жены. І вилетыў с поза тей пельушкі дукат на земньу, і йак ша ростульцаў, та по земны, та било по купах. І послаў вин свого хлопцйа до уйка корчика пожичіті на тоти піньазі. І пріныіс го тот хлопец, корчик, і оні тоти дукати мірйалі. А потим тот корчик одныіс пазад тот хлопчік, а уйко с тим корчіком трепаў, што з него вилетіт. І вилетыў споза обруча дукат йеден. Уйко ша зараз зачудоваў, де тоти дукати набраў. А тото дытьа, вин го на тото міице одуйиў, де го баба дала окстіті. І го тота баба жала ку собі; а тому дытьагу било двапацать уж роки. І потим го она прівела до йедного льіса. І она мала там йеден свий каштыіль, она била босорка. І дала му кльучи от хижи, от шешчох і повіла так: Же бис до шешчох хиж лем вошло, а до семой ны, бо семий мала покий, што ходила на покуту; бо йак заріш до семой, та тьа росторгам на фалати! — Штоби то било, жеби йа не зазріла до той хижи? — І оно йак зазріло та відыіло йей там у труглы, та ша х тий труглы кивала. Йак прішла двапацьата годіна, вишла с той трўгли, та ша жвілала: Марішка, што ті там латі у семим покойу? — А Марішка заиыміла собі, же уж не повіст нікому ніч. А тота босорка уше ша йей зьвідовала, што відыіла? — Йа, бабічко, не відыіла, бо йем там не била. Йак не поуйіла і заньіміла, уж не гваріла ніч. І она го жала, завела до йедного льіса і уйазала до смерека. І холіў цьісаріў син по польованьу. Йак прішоў до того льіса і тото дыўча нашоў уйазане. І вин го не ужаў зо собом, але прішоў дому, та гваріў ньаньові, же йедну лішку нашоў у льісьі, і йей другий день пийду застріліті. — Пишоў з вийском йедним і ужаў тоту лішку зо собом до свого дому. Каждий обйід мусыіў даті лішкі. Отець ша го жвідоваў, же мусиш мі йу указаті, же што за лішка. І вин йак йей приуйиў до хижи тай йему ша сподабала і витньові. Потим гваріў: Ньаньу, йа ша з ньом поберу, бо барс кей йе шумна! — Йак вин ша з ньом побраў і остала она у тьажи, а вин пишоў на маньібри на пйать місьаці. Даў йей Пан Биг йедно дытьа красне, хлопцйа; прішла тота босорка і одорвала дытьату голоўку. І ша йей жвідовала: Марішко, штос видыіла у семим покойу? — Йа не видыіла, ані йем там не била. — І босорка пишла собі гет. І пісалі по того мужа. Прішоў йей муж, та биў за кильа часи і зась остала у тьажи. Вин зась пишоў на маньібри, а Пан Биг зась йей дытьа даў. І зась прішла босорка і розорвала тото дытьа на поли,

а йе̨го же́ну побабра́ла ки́рўйу по ґа́мбі, же́би дума́лі, же дыті йіст. По́тим зась пісалі ду́шком по му́жа, же́би пріхо́діў до до́му: бо с твойом же́ном недо́брі, бо дыті гу́біт. — Вин до́му прі́шоў і гва́ріў же́ныі, же нач дыті гу́біт? — Але о́на не зна́ла отповісті, бо би́ла ныіма. То лем уж ти́лько поўйіў свойе̨й мате́рі і пьапьо́ві: Же уж йак на тре́тьій за́вид дьі́тьа жіст, та уж злыі з ньом бу́де! — Йак ішоў зась на маньібри та ка́заў мате́рі і витцьо́ві, же́би да́лі на́ ньу по́зир. Йак уж даў йе̨й Пан Биг тре́те дыі́тьа, босо́рка прі́шла, лем ша йе̨й виўйіда́ла: Што́ йе̨с відьі́ла ў се́мим поко́йу? — Йа не відьі́ла, бо йе̨м там а́ні не би́ла, бабі́чко. — І босо́рка ростаргну́ла і то́то дыі́тьа на двойе̨, та по́шла од ньей, і дыі́тьа ўжа́ла; ка́ждий раз бра́ла го зо со́бом. І по́тим йак напіса́лі зась по му́жа, же́би пріхо́діў до́му, бо ўше дыті йіст, і тре́тье жіла, вин прі́шоў і гва́ріў йе̨й: Што с то́бом ма́ме робі́ті? Лем йе̨й возме́ме до во́за до льі́са йе̨дно́го, та там запалі́ме і шмарі́ме йе̨й на о́гень, бо уж з ньом не зна́ме, што робі́ті. Йак запалі́лі і йе̨й ма́лі на о́гень мета́ті уж, надлетьі́ла то́та босо́рка на ко́чу з дыі́тма тро́іма і крі-ча́ла: Сти́йте, не ме́чте йе̨й до о́гньа! — Тот йе̨й муж гва́ріт: Ньа́ньу, чека́йме, бо хто́сі на́ нас крі́чит! — І о́ні йак почека́лі, прі́шла босо́рка з дыі́тма і дыті же́на забра́ла ку со́бі, а босо́рка ша за́раз розльа́ла колима́зьу. А дыті барз шу́мни би́лі: хло́пец маў ланцу́шок на ши́йі, а дыўча́та би́лі з'опасова́ни през по́йас зо злати́ма шнурка́мі. І уж йе̨й не спалі́лі, лем ўши́ткі преша́лі, йак о́тец, так і ма́ті і муж, же йе̨й так поневі́нныі хтьі́лі спалі́ті. І по́ тим жа́лі йе̨й на кич і пи́шлі до́му. І ўтьі́шилі ша ўши́ткі, же йе̨й нійако́го ки́нца не зробі́лі.

Зап. в липии, 1899, від Кристини Міхнї.

Паралелї: Grundtvig, Dän. Volksmärchen. II. Ст. 147—160. — Етнограф. Збірник, III. Ст. 52—54. ч. 19. — Archiv f. sl. Phil., XXI. Ст. 293. ч. 19. — Národopisný Sborník, III. Ст. 109. ч. 19.

31. Пісні.

1.

Отвор мі́ла бра́му, бра́му мальова́ну,
Бим ті не пола́маў пе́рко з майіра́ну;
Бим ті не пола́маў, бим ті не покру́шіў,
Же́би не збіра́лі суседо́ві гу́сі.

2.

Сусе́да, сусе́да, де́ твой ко́гут се́да?
У млиньє̨ на кли́ньє̨, прі шва́рней дыўчи́ньє̨.

3.

Міла мо́йа, міла, ти мі до́бра би́ла,
Кедь йа ночку за́спаў, ти мньа зобуди́ла.
Ти мньа зобу́дила, ти мі не дала спац:
Ста́нь мілий, стань мілий, бо уж час;
Бо уж час, бо уж час пріхо́діт,
Бо уж йасне сло́нко за го́ру захо́діт.

4.

Отвор міла двері, бо йа ту да́ўно не́ биў,
Бо йа твойе дверка отвіра́ті за́биў!
А кет ти йіх за́биў, йа ті не отво́рйу,
Бо йа о тебе, тако́го ціґава, не сто́йу.

5.

Міла мо́йа ішла с Ко́шіц,
Да́ла со́бі чіжмі по́тшіц.
Да́ла по́тшіц і подбіті,
Жеби ма́ла ў чим ходіті:
Да́ла по́тшіц і потко́вац,
Жеби ма́ла ў чим танцовац.

6.

Та іду дритаре, та уж сут прі Тісі,
Лем мо́го міло́го лішілі прі місі.
Та іду дрита́ре, йедин за други́ма.
Лем мо́го міло́го не відно за німа!

7.

Гей ўйінку мий, ўйінку, мий розмарійо́вий,
Чом ша мі не трімаш той мо́йей голо́ві?

8.

Гей ўйінку мий, ўйінку, о пйать гра́нок вітий,
Што йедна грано́йка сто́йіт та́льар бітий!

9.

Уш Туро́к ідзе, уж во́йна бу́дзе,
Пла́че мо́й' міла, же уж са́ма бу́дзе.
Не плач, мо́й' міла, не бу́дзеш са́ма,
Стаўйайут ті за́мок ме́джі гора́ма.
Бу́де ті там до́бре, не будеш ша ста́рац,
Лем ти ша не́ дай, мо́й' міла, скла́мац.

10.

Ныт то Боже, ныт то, йак дротарской жéны,
Заглáвок под глáву, перінéчка на ньей.
А мой прáвий бóчок до зéмлы приўрíйе,
Бóчок мі приўрíйе, нóшки стáнут лéдом:
Дай кáчмар пальінки, спрáвіт ша мі мéдом.

11.

Пред Ґрíфіка на брéжечку,
Пійу дыўки паленéчку.
Прішоў кý ным бéлий Андраш:
Дыўчатóйка пóўйу нá вас!
Не повідай бéлий Андраш,
Дáме ми ті пéрко дá з раз.
Ми ті пéрко, ти нам вéнец,
Ми дзівéчкі, ти младéнец.

12.

Міла мóйа не будь тáка,
Нé льуб же ти катонáка;
Бо катóнак пóйдзе прéчка
А ти к...а, не дзівéчка.

13.

Ішлі фурманí с Пéшту помáли,
Стáлі сóбі сéрет сéла, кóнья ковáлі.
А наш шýгай пан, кóваў кóнья сам,
Хтыў Ганéчку бéлу зрáдзіц, зрáдіў сéбе сам.
Дыўча од вóди, шýгай до вóди:
Пóдай, пóдай коньічком вóди.
Не мóжем пóдац, не мóжем ту стац,
Жімна рóса, а йа бóса, не мóжем ту стац.
Ідь до хижéчки, зáгрі ножéчки,
Кед нас Пан Биг сполу спóліт
Кýпім ти чіжмічки.
А кед уж кýпіш, нóшіц не бýдзем,
Поведáла мáтка мóйа, же твóйом не бýдзем.
Гóри, гóри сут, пóпид гóри бýчки сут,
Пóпид бýчки лелíйе, што йе міла садíла.
Йак садíла, тергáла, на Йанічка волáла:

Подьже Йáнчі, пóдьже сем, дáм ті пéрко, дáм ті з ньєй.
Кє́'би йа тьа льубíла, крáше бим ті вивíла!
Кє́'би йа тьа кохáла, крáше бим ті давáла!

14.

Míла мóйа, жалýйу тьа,
Рад тьа віджу, не вóзму тьа;
Рад тьа віджу од мальýчка,
Мóйа льýба фрайє́речка!

15.

Míла мóйа міла, бúла би тьа зíма,
Од йарі орáньа, аж до вінобрáньа.

16.

Кáди йа сом хóдіў, майіран ша рóдіў,
Кáди мóйа міла, дрóбна розмарíйа.

17.

Нікóго мі нé жаль, лем мóго мілóго,
Же йа го лішíла на пéцу голóго.
Киб бúла йа го попéлом прітрйáсла,
Алей бúла йа го голóго не нáшла.

18.

Мілéнка, мілéнка, вúбйу ті окéнка,
Вúбйу ті і сцéну, вéра тьа достáну.

19.

Ей прáла йа на йарéчку, прáла йа,
Пітайу ша офіцíре, чіймa йа?
Не вáша йа, офіцíре, не вáша,
Бо йа льýбім с тéго двóра інáша.

20.

А кє́д йа сом прі мульáрах робíла,
Дробний пíсок і камéни носíла;
Дрóбний пíсок і камéни і вóду,
Робíла йа тим мульáрам вигóду.

21.

Нáша хúжа окалéна,
Пид ньом рýжа посаджéна;
Тóта рýжа бйíло квíтне,
Кáждий шýгай до нас ліпне.

22.

Ѓорі ва́тра, го́рі, на кральо́вей голі,
Око́ло тей ва́трі двана́сті соколі.
А тен іх капі́тан, то вин йе̨ ве́лький пан,
Зеле́на коше́лька, черве́ний доломан.
Било̨ нас йе̨денаст, уж нас йе̨ст льем де́сать,
Ўши́тко льу́де ўраўйа, же нас стро́йа ве́шать.
По́дьме хла́пці, по́дьме збі́йать,
Бо не ма́ме за́ чо пі́йать;
Уж си нам зачіна бучі́нка розві́йать.
Ке̨дь видье̨́ме на польа́ну,
Стапье̨ме сі ро́ўно на́ пьу:
Звійай сі вала́шку, ка́ждий ў сво́йу стра́ну.
Ке̨т пріде́ме прет колье̨бу,
Го́туй, ба́ча, сира гру́ду!
А чо не пойе̨́ме, с се́боў побере́ме.
Ке̨т пріде́ме до сала́ша,
Ба́рав, йа́гничка йе̨ на́ша:
Го́туй, ба́ча, ко́тал, сам са на́йіш ме́са.

23.

А там до́лу прі Молда́ві, па́сло дыі́ўче, па́сло пави.
Прі́шоў к не́му пан старо́ста, за́йаў па́ви аж до ме́ста.
Дыі́ўчатко ша посни́йіша́ло, па́вам дра́шку заградило.
Випьа́ло три тальа́ри, йе̨́ден ве́лький, а два ма́ли.
Дыі́ўча, дыі́ўча, схо́вай се́бе, бо йа прі́дем на́ ноч к те́бе!
А ке̨т прі́деш, сті́ха сту́пай, острошка́ми не заду́ркай.
Ма мац мо́йа та́ке спа́пьа, хто заду́ркат, до́раз ста́пье̨.
А вин прі́шоў клапкайу́чи, острошками черкайучи:
Ста́вай ста́рий, ста́вай го́рі, бо хто́шка прі на́шей це́рі!
Ніт ша ста́рий з лу́шка сто́чіў, мла́дий во́йак вин виско́чіў.
Йак виско́чіў, так заѓві́знуў, сво́йе̨й мі́лей ру́чку сті́снуў:
Остань мі́ла, о́стань здра́ва, йа паро́бок, а ти ґдо́ва.
Йа паро́бок пот пере́чком, а ти к...а не дзеве́чка.
Йак би йа ша к...а жа́ла, годі́ночкум с то́бом спа́ла!
Хоч виспа́ла пул годи́нки, та не ста́вай ме́джі дыі́ўки,
Але ста́вай ме́джі ґдо́ви, бо ти та́ка, йак і о́ні.
Ке̨т ші дыі́ўка по шлье̨бо́дзе, пу́шчай пе́ро по́ тей во́дзе:
Ке̨т ті пе́ро ўпа́де до́ дна, то́ди бу́деш ме́не го́дна.
Ке̨т ші дыі́ўка по шлье̨бо́дзе, пу́шчай ка́мень по тей во́дзе:
Ке̨т ті ка́мень бу́де пли́вац, тоди бу́деш мо́йом би́вац.

24.

Аньі тот йе найпекньейші ў тей то панскей Бистриці,
Преходзі ша шварне дзіўче попид вініці.
Послідний день ша облькат, йако ў недзельу,
Листи ніше до мілего кажду годзіну.
А он йей так отпісуйе, же он йей не кце,
Же он себе помілован дьіўча шварпьіше.
Сідіт міла за стольіком, златом вишіват,
Мілий ходзі пониз облак, міла зомльела.
Не зомльевай, міла мойа, шак ти будзеш знац,
Бо кукучка на новий рок прідзе закукац.
Не гутор мі, фалечніку, шак йа не глупа,
Бо кукучка на новий рок ніґда не кукат.
А ўшитко то Пан Биг дайе і то може дац,
Же кукулка на новий рок прийде закукац.
Под облачком посцелечка, на ньей сут тройо:
Прізрі же ша шварний шугай, хтере йе твойо,
То средньейше, найпекньейше, до того ше здам,
Купім йа му рецепійу, до школі тьа дам.
Кет ша буде добре учіц, буде з него кньазь,
А ти міла, премілена будеш к . . . а зась.

25.

Ідеме ми по ньу, па тим шльіпим копьу,
Ова ша радуйе, добрі ша не здуйе.

26.

Ідеме, ідеме з гори до дольіні,
Ідеме гльадаті новитний родіні.

27.

Ўж йей зачипчилі, до нового чепцьа,
Жеби колисала на тераз рик хлопцьа.

28.

Фчера ми йей далі у перловей партьі
Днеска йей найдеме ў білим патьолатьі.
Фчера мі йей далі червену, румену,
Днеска йей найдеме бйілу, зачепену.

29.

Чекай, дьіўче, чекай, даст тобі твий отец,
Же ти пречерала за партечку чепец.

30.

Тульа́ло ша йа́нко до́лоў йаблоньа́мі:
Товари́шки мо́йі, розлу́чам ша з ва́мі!

31.

Тріска́йут, пука́йут по таньє́ру сли́ўки:
Остава́йте здра́ви орйаби́нски дьі́ўки!

32.

Бу́де то́бі дьі́ўча, бу́де то́бі до́бре,
Бу́деш ти сьіда́ла с кура́мі на по́дьі.
С кура́мі на по́дьі, с качка́мі на дво́рі,
Бу́де то́бі, дьі́ўча, бу́де то́бі до́брі.

33.

Ваний̨е рибо́йка за том ті́хом во́дом,
Але йа не бу́ду, шуга́йу, за то́бом.

34.

Не́ плач, дьі́ўча, не́ плач, не бе́ре тьа сма́ркач,
Бе́ре тьа уро́да, хло́пец йак йаго́да!

35.

Не́ плач, дьі́ўча, не́ плач, не́ губ сво́йі о́чи,
Бо йа ті не пи́йду, дале од Лево́чи.

36.

Йа коза́ка не льуби́ла, а́ні мо́йа ду́ша,
Йа з коза́ком пит пері́ном, ко́зак ша мі ру́шат.
Йа коза́ка не льуби́ла, а́нім го не хтьі́ла,
Ку́піў вин мі череви́ки, йа йіх не носі́ла.
Череви́чки не вели́чки, а но́же́чка ма́ла,
Йа́кже су́ку не льубі́ті, ке̨т ша сподаба́ла.

37.

Міле́йка, міле́йка о́твор мі оке́нка,
Отвор мі і сце́ну, ве́ра тьа доста́ну.

38.

Ма ба́ба, ма ба́ба піньо́нски у ду́дльє̨,
Ки́йом йу, ки́йом йу, о́на йіх видлу́бйє̨.
Ма ба́ба, ма ба́ба піньо́нски у́ льє́сьє̨,
Ки́йом йу, ки́йом йу, о́на доньє́сьє̨.

39.

Не до терньа, не до терньа, бо ша поколеме,
Пит перінои материном там ша загрійеме.
Не до терньа, не до терньа, бо терньа кольача,
Пит перином материном, перина горйача.

40.

Ішче не день, ішче не день, ішче хвала Богу,
Ішче ми ша прітуліме йедно ку другому.

41.

Кед вийду на гори, та собі загукам,
Аш ша мі на брушку фартушок попукат.

42.

Ньіт то, Боже, ньіт то, йак то на майданьі,
Швапшчанікі у пецу, молоко во збаньі.

43.

Вийду на польану, але не на свойу,
Але на мілого, што кому до того?

44.

На нашей польаньі, там ша фташок пасе:
Г' ле', міла, зожень, бо то ушитко наше.
У мойего ньаньа не така польана,
Ішче йа з ней нігда фташка не зганьала.

45.

Кед вийду на майдан, кому зохцу, тому дам;
Богатому за турак, худобному хоць і так.

46.

Не буду сйа женіу, буду сйа так живіу,
Досц йем уж горбатий, баржей бим сьа скрівіу.

47.

Аньіс йем сйа не оженіу, чіжмічка мі клап, клап,
А йак йем сйа уж оженіу, керпчискамі шльап, шльап.

48.

Червене йаблучко на йаблонце вісьі,
Одорві го, дьіуча, подай го Марісьі.

49.

Керу́йте овéйки ти́ка убочáмі,
Бó йа стáрий йу́гас не мóжу за вáмі.

50.

Овечки на дóльі, хтó же вас подóйі?
Йа йугашчик млáдий, нé дам сі сам рáди.

51.

Де тóта овéйка, што пéред води́ла?
Пи́шла до убóчи, скáла йęй забила.

52.

Мам фрайíра мáті на годíну, нá дьві,
Вóльу ша виспáті прі пéцу на лáві.
Прі пéцу на лáві мáма мйа прікрийę,
А с плáним фрайíром Пан Бох мйа побійę.

53.

Де сйа ку́ріт, там сйа ку́ріт, з мóйęй мíлей комíна,
У̌чéра вéчур хльíба пéкла, згорíла йęй перíна.
Гей ки́би то лем перíна, áле сéдем заглáу̌ки,
А то би́ли у̌ши́тки сéдем зо зелéней отáу̌ки.

54.

Тáкий ша мі хльíб видаріу̌,
Пóпит скору кóцур валіу̌.
Середíном вóда тéкла,
Пóпит скóру миш утéкла.

55.

У̌ калінóвим лéсе, вóда дрéу̌ко пéсе,
Сьíдіт на ньім дьíу̌ча, жóу̌ти у̌лáси чéше.
Йак йіх рошчесáло, ги́рко заплакáло:
Йę, Бóже мий льубий, де йа сйа ту у̌зьáло?
Сáмам ту не прíшла, вóда мйа прінéсла,
Бóдай тóта вóда мурáвом зарóсла.

56.

Ти́лько вас, дaівéчкі, йак той калíнечки,
Ньіт ту мéджі вáмі мойęй фрайíречки.

57.

Ти́лько вас, парíнці, йак злóго паджжíрйа,
Ньіт ту мéджі вáмі мойęго фрайíра.

58.

Тилько вас, дыўчáта, йак за дýдок мáку,
Сьадéте до кýта, не бýде вам звáку.

59.

Пишоў мий малейкий — сáма не знам кáди,
Ці кóло капліці, ці кóло загради.
Кęт кóло капліці, бýде у Бистріці,
Кęт кóло загради, бýде у Варáдьі.

60.

Пишоў мий милéйкий до той Гамерики,
Лем мéне ту лішіў на мий жаль великий.

61.

Амерíка вихвалéна, на цáлий свет розглашéва:
Йęст там ý ньęй досц ўшисткóго, нéмам жéни, штож мі с тóго?

62.

Ў Амеріці дóбрі, ў Амеріці здрáво,
Лем же ў Амеріці веселóсті мáло.

63.

Ў Амеріце дóбре жíце,
Кęй не рóбіш, поражі це.

64.

Кукáла кукýчка, сьáла па йадлóвец:
Льýбіў мйа парóбок, тéраз мйа зьаў ґдóвец.

65.

Ў нáшим двóре сóсна сéдем рóчки рóсла,
Уж мóйа фрайíрка за іншéго пóшла.

66.

Фрайíречко мóйа, буй се Пáна Бóга,
Не пушчай іншóго, кéд мéне ньіт дóма.
Не било мйа дóма, буў сом за горáмі,
Мóйа фрайірéчка пишла з гусарйáмі.

67.

Не про тéбе, жиде, кóрчму муровáлі,
Але про парíнкіў, жéби таньцьовáлі.

68.

Так ў гостінцу грáйут, аж чóрна зем дýдніт,
Мóйа фрайірéчка ўлетьíла до стýдньі.

Пре Бо́га вас про́шу, лем тілько не гра́йте,
Мо́йу фрайіре́чку зо сту́дны тьага́йте.

69.

Ў гостіньцу заграл́і на вели́ку бйі́ду,
Ні з го́ри, ні з до́ли дьівойки не і́дут.

70.

Стара́ла ша мо́йа мац, чим йа буду зімовац:
Не старай ша, мамі́чко, пріде по́ мйа Йанічко!

71.

Мамічейко мо́йа, шиі́йте мі загла́ўки,
Бо йа ша вам ви́дам горі пид польа́нки.
Мамічейко мо́йа, шиі́йте мі перину,
Бо йа ша вам ви́дам на дру́гу дедину.

72.

Доліна, доліна, на доліні сто́пцьі:
Йа́ки то прекра́сни орйабінскі хло́пцьі!

73.

Доліна, доліна, на доліні йе́дна:
Орйабінскі дьіўки по тісьачу йе́дна!
Доліна, доліна, на доліні за́йаць:
А камйіньскі дьіўки по ґрайцару два́нац.

74.

Дума́ла йес, мамусь, же вихо́ваш кра́льа,
А ти вихова́ла на во́йну гуса́рйа.

75.

Прешоўска каса́рньа з різаного дре́ва,
Ніж йа до́ ней по́йду — бо́дай вигоре́ла.

76.

Же́ньте ле' ша, же́ньте, мла́ди дьіўки бе́рте,
А то́ти стару́льі — най копа́йут ґру́льі.

77.

Ке́би так Пан Бог дал, же́бим ша наўра́ціў,
З рихта́рйом бим о́раў, а з дре́нчком бим млаціў.

78.

Ке́би так Пан Бог даў, же́би брат се́стру зьаў!
І йа мам йедно́го, по́шла бим за него.

79.

Женьте ви ша, женьте, кєд вам жéни треба,
Йа зá муж не пийду, мі мýжа не трéба.

80.

Жéніў бим ша, жéніў, мáм йа на то вóльу,
Але ґаздовáньа, тóгó йа сйа бóйу.

81.

Жéніў бим сьа, жéніў, па мой' вéру жéніў,
Кєби ме мой óцец с Прешóва вимéніў.
С Прешóва вимéніў, а до Кóшіц нé даў,
Зáраз би йа, зáраз, шýмне дзіўча гльадаў!

82.

Радби сом сйа оженіті, не рад би йєм бридку ўзьáті,
Бо прі бриткей, бриткей жéні, трéба мац очечка зажмурéни.
Радби сом сйа ожеиіті, не радби сом шýмну ўзьáті,
Бо при шумней, шýмней жéньі, трéба мац очéчка ростворéни.
Радби сом сйа ожеиіті, не рад бим богáчку ўзьáті,
Бо богáчка сйа фрасýйє, а свóйє богáцтво вихвальýйє.
Радби сом сйа ожеиіті, не рад бим худóбну ўзьáті,
Бо худóбна лем сйа дýдрі, же нема ў комóре, ні на пóдзе.
Радби сом сйа ожеиіті, не радби сом стáру ўзьáті,
Бо то стáра лем сйа стýкат, до велькóго гарчка рáда кýкат.
На остáтку так сйа стáне, чо йа жéни не достáнем;
Кєд йа будзем потребóвац, дам сóбі йу дошіковац,
Не будзем йу шáціц, áні хóвац,

83.

Уш сом се ожéніў, уш сом се уцéшіў,
Уш сом свóйє пéрко на кльíнок завéсьіў.

84.

Мáла йа фрайíра тилького йак палец —
Зьíла го мі мáчка, думáла же смáлец.

85.

Паріпці, паріпці, од мйа пріклад берте:
Кєд йа ша ожéніў, а ви ша не женьте.

86.

Мáла йа фрайíра, а біло му Пéтро,
А зьáлі го дьáбли вимйітáті пéкло.

87.

Мáла йа фрайіріў, пóўний виз пид пáвуз,
А йак іті зá муж, вибраў йіх пальáвуз.

88.

Мáла йа фрайіріў кáжду ніч по сéдем,
На мóйім весьíльу не биў лем тот йéден.

89.

Вéршком міла, вéршком, а йа пóйду крáйом,
Там ми сйа зийдéмо под зелéним гáйом.

90.

Йе, гáйу мой, гáйу, загайíлі мí тьа:
Фрайірéчко мóйа, одгварíлі мі тьа.

91.

Бравíлі, бранíлі, забраніц не мóглі,
От тóго шугáйа одгвáріц не мóглі.

92.

Йе браньат мі, бráньат, уж мі забраньáйут,
Сáмі так робíлі, а не памйатáйут.
Не брáньте, не брáньте, бо не забраніте,
Бо йа дáла рýчку, а ви не вéріте.
Бо йа дáла рýчку, бо йа дáла прáву,
Бо йа дáла прáву ў косцéльі на прáву.

93.

Йе мáло нас, мáло, деж би сйа набрáло?
Кáждий рик лапáйут, за войáчки дáйут!

94.

Мий óтец, мóйа мац, дáлі мйа мальóвац,
Кет сом прíшол з вóйни, не мóглі мйа пóзнац.
Лем та мйа познáла мóйа фрайірéчка,
Што óна мі ўйíла до вóйни перéчка.

95.

Ані сóм не мúсьльіў, ані сом не дýмаў,
Жéби йа боґáньчі ў Прешóві обýваў.
Боґáньчі, боґáньчі, гризéте мйа ў пáльцьі —
Вóльіў сом обýвац ў Орйабíні кéрпці!

96.

Висо́кий тот косьцыл, іщче го мурийут:
Шу́мний тот мий фра́йір, іщче го мальійут.

97.

Весе́ло сйа, дыі́ўча, весе́ло сйа трімай,
Хоц тьа до́ма ла́йут, лем на по́льу сьпівай!
Ла́йу ме, бійу ме, шуга́йу, не́ дай ме!
Тогди тьа не да́м біц, кет тьа бу́ду льу́біц.

98.

А поміж Трепето́вець там зеле́ний йадло́вець:
Пітайу мйа ва́ муж іті, не паро́бок, лем ґдо́вець.
О мамічко, ма́мічко мо́йа, не по́йдзем йа за не́го,
Відьілам го прі Мора́ві, кет сьа ку́паў, голе́го.

99.

По́мож Бо́же, по́мож с Плаўніці на Ґро́мош,
З Ґромо́ша до Чірча, уж па мйа не вірчат.

100.

До до́му, до до́му, бо уш час, бо уш час
Бо уш йасне сло́нко іде спац, іде спац.

101.

До до́му, до до́му, ве́лький господа́рйу,
Льу́де о́рйут, сьійут, а ти ў чу́джім крайу.

102.

Кед льу́де ора́лі, кед льу́де сійа́лі,
Тогда мо́йі но́шки по свеце біга́лі.

103.

Кед льу́де ора́лі, йа на пе́цу ле́жаў,
Кед йесте вола́лі, йа найпе́рше бе́жаў.

104.

Йа́кже іті з дрітом з велико́го жа́льу,
Кед остатньу но́чку не біті на фра́йу!

105.

Но́чко мо́йа, но́чко, справ ле' сйа мі ро́чком!
Справ ле' сйа мі двома, ньіт міло́го до́ма.

106.

Не те́раз, не те́раз на орішки хо́дьат,
Ў осе́ни, ў осе́ни, кет сйа ра́ди ро́дьат.

107.

Йе ра́да йа, ра́да, же і́ду за дзьа́да,
Бо дзьад то́рбу но́сит, Па́на Бо́га про́сит.

108.

Йе ра́да йа, ра́да, на водічку хо́джу,
Бо йа прі водічці, фрайіра находжу.

109.

Не кла́пкай, не ду́ркай, бо ті не отво́рім,
Бо йа о тако́го фрайіра не сто́йім.

110.

Тьа́шко фурмано́ві до висо́чкой го́ри:
Іщче тьашше льу́біц на ко́го ныт во́лы!

111.

Хпа́ла мо́йа кра́са з личка до пойа́са:
На ко́гож йа по́вім? Та лем на йуга́са.
Йу́гас о́ўці па́се, хоро́та з нім трйа́се:
Ба́ржей би з нім трйа́сла, ке́би йа з нім па́сла.

112.

Піска́ла пішча́лка о двапацат дьірок,
Не хтьіла піска́ті прес па́радних дьівок.

113.

Фрайірка з Йавірка, фра́йір з Білой Води:
Йа́кисми сйа зішлі обо́йе молоди!

114.

А кед ми ша зішлі, бу́дьме йе́дной мисли:
По́дьме на чере́шны, аж на по́ни вишны.

115.

Доліна, доліна, ве́ршком йаворіна:
Не пій, дьіу́ча, во́ду, напійес сйа віна.

116.

Маліна, маліна, маліна двойа́ка
Ка́жда дьіу́ка к. . . а, што льу́біт войа́ка.
Тад і йа, тад і йа войа́чка льубіла,
Але йа сом про́то дьіу́ка справодліва.

117.

Тèрас се ми, тèрас, дыу̂ки, напатèрце,
Бо ме не повèдут прес сіво камèнце;
Прес сіви камèнце, по зелèней лу̂чки:
Бу̂деш міла плáкац, заламóвац ру̂чки.

117.

Кẹд мèне повèдут кóло нóвей цèркви:
Мамíчейко мóйа, стáньте лем із мèртви!
Повíчте ле' ки мі кẹй йẹ́дно словèчко:
Бóже тьа благóслоу̂ мóйẹ льу̂бе двецко!

119.

Уш то, дьíу̂ча, уш то так, у̂же му̂шім биц войак,
А то у̂шитко про тèбе, чо сом ходíу̂ ку тèбе.

120.

Ходíу̂ сом ку тèбе, ці óгень, ці вóда —
Ти мі повідáла, же ті лíчка шкóда.
А кẹт твóго шкóда, та мóго шкодньíше,
Та йа сóбі найду, дыу̂ча порйаднеíше.

121.

Ці ті мóйа міла найкрáшша,
Же прі тóбі нáшлі інáша?

122.

Йẹ гóра мі, гóра, хто мйа нá ньу вóлат?
Вóлат мйа мой міли́й, далèчко, Боже мий!

123.

Кẹби ша зрну̂вáлі гóри з долінáмі,
Жèби йа відьíла Прйáшеу̂ мальовáний!

124. p. str. 156, nr. 73.

Рíмнай, Бóже, рíмнай, вèрхи з долінáмі,
Зрíмнай Бóже, зрíмнай, пи́шну чèльадз з нáмі.

125.

Свíтай Бóже, світай, жèби скóро день биу̂,
Жèби йа увидьіу̂, у̂ кóтрім дóмі йа биу̂.
Ці х тим муровáним, ці х тим будовáним,
Ці при тей дыу̂чйньі шварней, мальовáней.

126.

То́то ша мі, то́то дыі́ўча сподаба́ло,
Што на су́хим йарку но́шки умива́ло.
Но́шки умива́ло, же́би бйіли ма́ло,
То́ту во́ду піло, би черве́не било.

127.

Ода́вай сйа, дыі́ўча, ода́вай, ода́вай,
Шак йа ці не бра́ньім, Бог ті допома́гай.

128.

Биў сом там, биў сом там, о́стал мі ка́лап там
І пе́рко фарбо́ве оста́ло на сто́ле.

129.

Пере́чко з йаво́ра хпа́ло мі до мо́рйа:
По' лем йе̨го подай, фрайіре́чко мо́йа!

130.

На́ тий го́рі зімний ўйітрик ду́йе̨,
Сам коза́чок небора́чок пшені́че́йку шійе̨.
Ти коза́чку, надо́бний олта́рйу,
По' лем мйа випро́вадь з зелено́го га́йу!
Пйшоў бим тьа с то́го га́йу виве́сті,
Ке̨бис сйа мі да́ла з дороже́йки зве́сті.
Іште ті дам канове́чку ме́ду,
Ачей йа тьа з дороже́йки зве́ду.

131. рит. Пр. 135, ит. 28.

Прішло пісмо до седла́ка, же́би да́лі войа́ка,
А се́длак ша заста́раў, де ша ў не́го та́кий во́йак ўзьаў:
Маў вин та́ки три це́ри, ке̨би войо́вац хце́ли:
Іть ти, тцері́чко найста́рша, ти на во́йну найра́тша!
Йа, таті́чек, не по́йдзем, йа войо́вац не бу́дзем,
Бо йа серцьа мехке́го, не забі́йе̨м ніке́го.
Іть ти, церічко сре́ду́шча, ти на во́йну вало́ўшна!
Йа, таті́чек, не по́йдзем, йа войо́вац не бу́дзем,
Бо йа се́рцьа мехке́го, не забі́йе̨м ніке́го.
Іть ти, церічко наймла́тша, ти на во́йну найратша!
Йа, таті́чек, йа по́йдзем, йа войо́вац, йа бу́дзем,
Бо йа се́рцьа тверде́го, йа забі́йе̨м хоць ке́го.
Йак йе̨й ўла́сі стріга́лі, ўши́тки па́ни плака́лі;
Йак на ко́ньа седа́ла, о́тець, ма́ті, плака́ла.

Йак óна раз стрільыла, трі сто війска вибіла!
А цісар сйа пріпатраў, де сйа такий вóйак ўжаў:
Кę́би ші бнў младéнець, даўби сом ті свой венець,
Але же ші церічка, бу́деш мóйа женічка!

132.

Висóка сóсна горéла, пид ньом мой міла седзéла;
Іскорки на вьу падáлі, ўшитки парóнці плакáлі.
Лем тот йę́ден не плáкаў, што йęй найвéцей облáпйаў.
Облапйáлі йęй гайду́ці, ў зеленим гáйу на лу́ці,
Облапйáлі йęй гайтáре, най же йіх Пан Бох покáре.
Згóріў йęй ўвійок і пáрта і йęдна шну́ра зо злáта;
Плашчіці вóду носілі, висóку сóсну гасілі.
Ой сóсна, сóсна, гóркий дим, мілóвал бим сйа, не мам с ким!
Мілóвал бим сйа з дыўчéтом, ў ку́дзéльней хйжі за пéцом.

133.

А ці грáлі, ці не грáлі, бортáці ша вискакáлі,
А му́дрі ша прізерáлі, такий тáнец не відáлі.

134.

Пóза бу́чкі, пóза крйак,
Хто питскóчіт — бу́де хлап;
А йа тáкий шміґáлец,
Што питскóчу на пáлец.

155.

Нá край, місйаць, нá край, бо йа іду нá фрай;
С крáйу, місйаць, с крáйу, бо йа іду с фрáйу.

136.

Ані се мі міла, áні се мі не тай,
На субóту вéчар áні мйа не чéкай.
Кęд йа тьа не бу́ду, шугáйу, чекáла,
Облéчем кидлічку, пóйдзем нá фрай сáма.

137.

Бу́де мі весьільа на óсінь под гру́шком,
Бу́де вéпер сьльуб дáваў, свіньа бу́де дру́шком.

138.

Зáплать мі, Вану́сьу, за мóйу ґамбу́сьу,
Штом тьа цьіловáла ў кáжду субоу́сьу.

139.

Субо́та мі прішла, недільа мі чу́дна,
Бо на мо́йім ми́лім кошулі́йка бру́дна.

140.

Кошуле́йка це́нька, ши́ла йе̨й мілейка,
Ши́ла йей прес ти́ждень, плака́ла ка́ждий день.

141.

Пере́чко мі війут, кошу́льу мі шийут,
Ле́бо мйа о̨бісьат, ле́бо мйа забіййут.
Ле́бо мйа забіййут, ле́бо йа дако́го,
А ку мо́йе̨й мілей не пу́шчу ніко́го.

Зап. в липни, 1899, від жінок, між ними від двох попередніх.

VI. Материяли із села Вижнього Свидника, Шаришської стол.

32. Як Саламон занімів.

Йак раз ўстал Сала́мон ра́но, та про́сіл од мате́рі во́ди. А о́на не зна́ла, же йе́й син, бо сьа при́брал до іпших шмат. Так о́на на нього́ бри́сла во́ди. Він на́ ньу. А о́на му повіла. Што хо́чеш? Та прідь вечу́р! — Йак при́шол ве́чур, польіга́лі со́бі, о́на му́ повіла: Роп што хцеш! — А він йі по́віл: А што бу́ду ро́бил? Поло́жил йі ру́ку на пе́рси, по́віл йі так: Ота́лем сьа наро́діл, а ота́ле йе́м сьа вихо́вал. — Она го заклььа́ла, же́би заньі́міл: Та то ти, мій си́ну? Же́бис то́глі прогва́ріл, йак дере́во! — Но він то́глі заньі́міл і зро́біл ґу́шлі. Йак со́бі за́грал музи́ку, аш то́гді прогва́рел.

Зап. в липни, 1899, від Яноша Лешка.
Порів. із ч. 33.

33. Соломон, його мати і мудра дївчина.

Бил Саламон краль на ба́ту. Йак з ба́ту при́шол і ма́мцьа сьа го зьвіда́ла: Што там, си́нцьу, добро́го чу́ті? — Та ши́тко пла́но, мамі́чко, чу́ті. — Та не мо́же там, си́нку, пла́ного чу́ті! — Та што он зро́бил? Закли́кал сво́го іва́ша: Пі́деш ти ґу ма́мцьі ме́сті хи́шку, а обри́снеш йі во́ди ку́шчік на но́ги. Тай почу́йеш ти, што о́на бу́де говоріті. Йак сьа засьмі́йе, та бу́деш знал, што о́на хоче́. — Йак при́шол іваш ґу сво́му панові: Ну та што там? — До́бре ўши́тко, лем тре́би при́ті у но́чі там. — І по́шол сам син ў іваше́вих шма́тох. Та о́на му говоріла: Што маш робі́ті, та роп! — Він йі тілько отпо́віл же: Што йа мам робі́ті?

Кęд йа сьа оттéльа народіл, а оттéльа тáм сьа виховал! — Тай тóгді што зробíла? Ўтьáла го спак рýкі през його ґáмбу! Жéбис тóгді прогвáріл, йак дерéво прогвáріт! — Так він бил пьімий за сьім рóкіў. І што видýмал? З дерéва ґýшлі. І тóгді йак ґýшлі прогварілі, і он прогвáріл.

Пóтім зась прийшло дьіўчáтко сéмого рóку до пьóго на óгень. Так он го спитал: Деш ти вóзьмеш, дьіўчáтко, тоґ' óгньа? — Та вóзьму до фартýшка. — А кęт тóбі фартýшок згóріт? — Ой не згóріт він, бо йа вóзьму попéлу на спóдок. — Но але він не вірил і за дьіўчáтком дал пóзор аж до його хúжи. Зьвідат сьч го: Де пьáнько пішол? — Пішол з йęдней дрáги правіті три. — А він гвáріт: А штош то мóже бúті з йęдней дрáги три? — Оно му пóвіст: Та пішол тéрньом терніті тóту дрáшку, жéби пьіхто тамáді не ішол Но áле бýдут йęднак с тей дрáги три, бо бýдут тóгу дрáшку оиходіті, та спрáўльат три дрáшки про тéрньа. — А мáмцьа де? — Ў комóрі. — А што óна рóбіт ў комóрі? — Та оплакýйę льіньску рáдість. — Та што же то мóже бúті за льіньска рáдість? — Мáмцьа сьа льубíла з пьáньком і што поробілі, та хóче мáмцьа породіті дьітúну, та там плáче — С тóго він сьа забанýвал барз, же ў сéмім рóку дьіўча мудріше йак він. І шúткі свóйі запіси, што мал, шмáрил до пéца тай згорілі.

Зап. в липни, 1899, від Міклоша Антоніка.

Паралелї: Оба отсї нумери, 32—33, се лише епізоди з обширних оповідань про Соломона, що істнують до тепер у ріжних околицях Угорської Руси. Пор. записані мною також оповіданя в Етн. Збір. III, ст. 22—49, ч. 10—15. — Русини Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 60—61.

34. Переспанка.

Мал йęден ґроф йęдну контéсу. Так сьа му переспáла. Ґрóфка так повідат: Велúка ґáньба, штó ту робіті? Тóгді дáла у кóчу гній возіті, што то льуде бýдут повідáті? Льýде повідáйут так: Йęй, ґрóфка ошальіла, дáват ў кóчу гній возіті. Ґаздóве йęден другóму повідáйут: Та ти не вúдьіл, што ґрóфка рóбит, же ў кóчу дáват гній возúті? — Тот му повідат: І ўчéра возúла! — А ґрóфка тóто слухáла. Льýде ó тім забýлі. Ґрóфка йак тóто слухáла, так повідáла: І ó тім забýдут, же сьа приспáла. Повідáла, ó тім, жем давáла гній возіті, та забýлі і ó тім забýдут, же мú сьа переспáла контéса.

Зап. в липни, 1899, від Яноша Лешка.

35. *Бабина дївка.*

Йе̨дна ба́ба ма́ла дыўку та сьа йі переспа́ла. А прі́шол там йе̨ден же́брак, та́й сьа зьвідуйе̨ дыўча́ти: Де ты ма́тьір? — Та пі́шла ра́дість оплакува́ті. — А він сьа зьвіду́йе̨: Та йа́ку ра́дість оплакува́ті? Бо він то не́ міг зна́ті то́то. — Та та́ку ра́дість оплакува́ті, ко́лі сьа йі дыўка переспа́ла, та́ сьа радува́ла; а йак йі ма́тьір на по́ды чепі́ла, та плака́ла і ма́тьір і дыўка.

Зап. в липни, 1899, від Янопа Лешка.

36. *Де що про хрестини.*

Як сьа дьітьа наро́діт, до́раз припе́сут там пальі́нки; тогди́ почасту́йут ба́бу пупко́ву і так да́дут дьі́тьа вітцьу і мате́рі поцилува́ті, же́би го ра́ді відьі́лі. Йак пове́сут на родо́ве, та пе́се ка́жда ку́ма го́рнец рі́за́пок і го́рнец ка́ші з ма́слом і йе̨ден та́льір си́ра і піў льі́три пальі́нки. Йак сьа ро́бльат крести́пи, ка́ждий кум пла́тіт штира́цет ґрайца́рий і так сьа пого́сьтьат до ўйе̨дна ўши́тки.

Зап. в липни, 1899, від Яноша Лешка.

VII. Материяли із села Літманови, Спішської стол.

37. Чортови записав ся і до неба дістав ся.

Бил йеден хлопец худобний, прегрозпы ша рад учіл, але пінязі не мал. Раз собі замишльіл: Киби мі дьабол дал пінязі, жеби мі нігда с кешеньі не вишлі і дуган с піпки, пальунка с фльашки, ажебим жил седемдесьат рокіў, та бим дал свойу душу за то дьаблові! Зарав дьабол там сйа стал. Гваріт: Штос гваріл тераз? Бо йа дьабол, што жадаш? Но та зробме контрах на седемдесьат рокіў: ушитко ти дам, што жадаш, йакйес гваріл. — Зробілі контрах і потпісал сйа. Піде до школи, півязі ма купу, ларійе пінязи, кішеньі поўни уше. Учіт ша добрі, Бога просіт. Раз замислїт: Де сут худобни дьти, хлопці, жеби ушитки ша сходілі к нему зо сьвіта аж. А він дал семінарійу виставиті за тоти пінязи. Префесорійу трімал тим дьітьом, досьць на тим мал трі сто хлапцьіў у школьі, на коштьі ушитких трімал, одьінья йим давал, ушитко, што треба. А він зостал за діректора. Ходьа а наказійе тим дьітьом, жеби Бога просилі, же він йім отець ушитким. Уж шездесьат деуйать рокіў мал, не мал лем рок житі. Але і тот рок хорий бил. А тот дьабол, што ша му потпісал, тот уж до церкви ходіл с тима штудентамі ў постаті його. Пріде йеден с церкви хлопец ку нему, а гваріт: Пан діректор, йак ми красьньі ў церкві служилі Богу, а ви нам ніч не пріповедалі. — Він гваріт: Ой, мий сину, то уж не йа, бо то дьабол там на місце мойе; але ви го ушитки не слухайте, лем йак самі найльіпше знате, йак йа вас учил, так Бога хвальте! — На другий день тот росповіл тим студентім, же то діректор не тот, бо він хорий, але ў постати діректора тот дьабол, што му діректор контрах зо себе дал. Підут назад ку хорому і просьат ша го, ці би дайак не моглі Бога упроситі, жеби тьіло било дьаблово, а душа боська? — Він повіл, же

то мож; а Бог вам сам даст знак. Тéрас іт там па тóту дриґу, дé йа з дьáблом кóнтрах рóбіл. — Піде йęден, вóзме сóбі льітęр віна і біблыйу і швачéну крéйду, там лáпіт ша модліті прегрозны. І опісал ша крéйдом, жéби ку нéму дьáбол нé мог пріті. Там áле прішол óтець йęго, кóтрий уж дáўно ўмер, прішла мáті йęго, хтьат роспраўйáті з ним, він ку нікóму, ку жаднóму áні слóво. Прішлі ґрóфи, барóни, панóве, пóпи, ціґáни, йáкі били на сьвітьі, і жид Іцік з Амерікы, жéби йім дал кльýчик от пéкла. Але він нé дал. Претримал тьáшко цілу ніч, áле ша патрáпил і мóдльіл ша цілу ніч тáмок, тáлмуд. І прішол тот дірéктор сам: Но, гвáріт, сйну мой, та ýж йęс докóнчил? — Слáва Бóгу уж. — Дай же ми кльýчикі. — А то уж біло рáно. — Дáйę му кльýчик. Нé знал, жé то дьáбол, а то бил дьáбол. Дáл му кльýчик і дьáбол одóрвал му пáлець. Пріде нáзад дóму ку тóму старóму діректорóві, што трі сто студéнтіў за дьабéльскі піньáзі вйучил. Но, сйну, гвáріт дірéктор, сйну, слáва Бóгу, што пáлець то ніч, пре то мóжеш жйті, а тéраз мéне замкнійте ту до хижи, а кęд найдéте хо' лем йęден пáлець з мéне, та жéбисте трýглу так дáлі зробйті, йак кęд бим цáлком члóвек бил, бо дьáблі ўшйтко мóйę тьіло возмут, áле дýша мóйа і ўшйтких вас — будéме ша називáті сьватйма. Йак бýде пóгріб, будéте ми сьнівáті, жéбис тóту біблыйу пріньус, с кóтройіс ў нóчи чйтал, та будéте видьіті, же ці дьáблі мóйу дýшу вóзмут, ці áнгелі до нéба. Прйдут там два чóрни гарвáни і два голуби і кóтрі бýдут ша бйті, та кęд голýби виграйут мóйу дýшу і вас, та голýби зáпрут тóту біблыйу, а кęд гарвáни, так ўтóгди ми ўшйтки ў пéклы. — Прішлі два гарвáни і два голýби і лапілі ша бйті, áле голýби вйгралі, а то бйлі анґéлі. І на днéшньий день напýйут, кęд не поўмирáлі, а йęго погрéблі, а дýша пішла до нéба ку престóлу Гóспода Бóга Ісýса Хріста, Сйна божóго, на вíчний отпочйвок, де Аврам, Ісак і Йáкоў і йęго синóве Йаковови, там ша с ньіма весéльіт. А то акурáтна прáўда, не ціґáнство.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

Паралелі: Русини Пряшівської епархії. Ст. 62—63.

38. Богацький син.

Бил йęден бóгач, прегрóзний піййак. Йак пішол до кóрчми, кáзал сóбі пірóмпель пальýнки: цьілий день піл, а ўше пóўний бил. Пріде ку нéму там сам Хрістос і сўйáтий Пéтро — тóгди і йá там бил — і гвáріт: Ці ви видьілі такóго пійáка, йак йа? Прéз день пірóмпель пальýнки пійу і пóўний ўше йę. А гвáріт: Нáте і ви сйа напійте мáло! — Сам Хрістос нé піл, дáл му нáзад; він ўше пйę, áле уш не пóўний. Кáзал

пйать і двáцеть, йęден за дрýгим, і тóто вúпіл і пйáний нé бил. І гвáріт: Ці дáгде íшче йęст тáкий бóгач на світьі, йак йа? — Гвáріт: Йęст. — Йа мам лем йęднóго сúна, та ви мóго сúна жебúсте оженілі. — І пішлі зáраз спрашáті, там прекрáсна дьі́ўка бúла — йа йęй вúдьіл. — Прідут просúті йęй, áле óна нé барз мáла дьáку за-не íті, бо бил барз безбóжний, а óна бúла порйáдна осóба. Але ша побрáлі обóйę. Ўзьал йęй там до свóго богáцтва. Йак прішлі, хпал з нéба óгень, ўшúтко спáльіл. Лáпіл там зас сóбі стаўйáті стодóли і хúжи; лéдви постáвіл, пéрун прáснул з нéба, ўшúтко потрéпал і попáльіл. Лéдво ўтéклі там нáзад, óткаль тóта дьіўка бúла. А йęго óтець там згóріл. Прúшлі там кý пьęй, ку йęй вітцьу і йęй óтець ýмер. Кáди óтець ýмер і зась пéрун там прáснул, ўшúтко попáльіл, аж і йęму óчи. Оні пóтім по жебрáньу пішлі. Ідут прес йęден льіс, ўши прксьáлі обóйę, што не мóглі порáдиті сóбі. Іде йęден пан — то бил ґроф — сподабала ша óна му за жéну. І він гвáріт йęй: Ту маш сто дукáтіў, дай тóму сльіпóму дзьадóві, а ти пóдь зó мном, бо мýсиш íті. Вúньал левóльвер і хтьіл йęй застріліті, кęд не пóйде з ним. Мýжа сьльіпóго лішіла, а с ньім пішла. Тот дьад ў льісьі плáче, од гóлоду умúрат, за три дні не йіл ніч. А прíшол гáрван і мíсто хльíба ўзьал му тóти піньáзі с хустóчком на дýба. Уж нé мал ніч. Лáпіл ша тулькáті аш ку вóдьі. Бúл там йарóчок йęден і ýмил ша, трóшки прóзріл. Дрýгий раз ýмил ша, уж дáл му Бог óчи нáзад: Ўтóгди аж Бóга хвáлил, жé му Бóг дал óчи. Він нé знал ніч, жáдну робóту, бо бúл роскóшний. І пішол там до тóго міста, дé бил тот ґроф. Але ґроф захóріл, кáди він шол і ýмер, а майęтност ўшúтку óддал на жéну. Пішол дó ней по жебрáньу, дó тей ґрóфки, óна го познáла, же то йęй муж, а он йęй ньі. Заклікáла го до хúжи, дáла ґрóфскі шáти нá-не і óпцьіловáла: Тéраз, мýжу, ти мий, а йа твóйа! С тóго ґрóфства óна половíну даровáла, жéби настáлі мнíшкі на сьвíтьі і мнíсі, лем жéби Бóга просíлі за грíшніма льýдьмі. А óні кęд не поўмірáлі і днесь жúйут за дийаментовом гóром, за скльáним вéрхом, за червéним мóрйом за бíлом скáлом, за вúшьньім пóльом. Там пан учíтель ґрýльі мáлі.

Зап. в липни, 1899, від Петра Вірп.

Паралелї: Етноґраф. Збірник. III. Ст. 90—103. — Archiv f. sl. Phil. XIX, ст. 254 і XXI, ст. 294. Ч. 34. — Е. Р. Романовъ, Бѣлор. сборникъ. I. Вип. III. Ст. 330—334. Вип. IV. Ст. 45—46. — F. Krauss, Sagen u. Märchen d. Südslaven. II. Ч. 73. — П. В. Шейнъ, Матер. для изученія быта и языка рус. населенія сѣв. зап. края. II. Ст. 159—161. — Рудченко, Народ. южнор. сказки. I. Ст. 161—163.

39. Три роди жінок.

Бил йęден ґáзда, мал йęдну дьіўку. Прішлі йęдні спрашáті, йęден парóбок: обіцьал му за жéну. Пріде дрýгий, обіцьал і тóму. Пріде трé-

тьий, обіцьал і третьому за жену. Прийдут ўсьі трійе молоди по жену, гваріт дьіўка: Што будете робиті — свому вітцьу — йак же мйа трйом дате? — Не старай ша нич, йа тому рйад вьведу, ўсьі трйом парінкім дам жену. Мал йедну шуйу і свиньу; і дьіўку запер до хльіву і шуйу і свиньу. Тоти пйут, гостьат ша, а дьіўка ў хльіві заперта. Рас ту піде зазріті до хльіву, там три дьіўки йедна ў другу, ані позпаті не може, котра його. Гваріт і плаче, же не позпат, котра його ўласна дьіўка. Іде вандроўнік йеден і ша му поскаржіт, што поробіл, йак ма познаті, котра його ўласна дьіўка. Він зо спасу зробіл, а Бох покарал на праўду. Найлекше мош позпаті, котра твойа ўласна акурат дьіўка. Ўстанеш рано і зьатьове твойі; котра найперше буде ша брата фриштик готовиті. Йедна спіт, йак свиньа; друга нахат йак сука, третьа ўстане, хижу замете, умила ша, помодльіт ша, вовме фриштик с порйатком зготовіт і даст свому ґавальірові порйадньі йісті. Тота спіт друга, а прегрозньі бздіт йак свиньа, бо зо свиньі била. Третьа нахат голодна, барз би йіла, лем киби йей дахто дал, бо зо шульі била. Хтоўди старенький отець заплакал, же він Бога образіл і зо свого дзецка сьміх зробіл. На памйатку тоту поки сьвіт сьвітом буде, кождий може знаті, добра ґаздиньа, што походіт з доброго сімйа, с том мож житі; а тота што походіт зо свиньі, тиран, несьерйадне, нечисте, зальіпене, смольгаве, бритке йак свиньа. Третьа фикат, кричіт, бреше йак шульа. Йазик доўгий, волоси доўги, розум короткий, а так хлопа кождого с планном женом Бог покаре. Добрий хлоп ніґда добру жену не достане; а планний хлоп добру жену достане. А то од Бога ўшитко походіт. Так мош позпаті, же планна жена хлопові кат, а добра вінець і проквітат йак найкраша ружа ў його животі аж до смерті амінь.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

Паралелї: Етногр. Збірник. III. Ст. 111—112. Ч. 40. Про три віри руські.

40. Богач і бідний.

Бил йеден старий чловек, велький богач, а дьіті не малі ниґда. Нашлі йедного хлопца і трімалі того хлопца за пйать і двацет рокіў за свого. І оженілі го. Йак го оженілі, ў першим року малі дьіті перші блізньата, ў другим року блізньата, за шіст рокіў дванацйатеро дьіті. Він сйа старий погньівал, же му цалком богацтво зьідьат. Одогнал йіх с тима дьітми. Оні небожата пішлі лем до йедвой ціґанськой коліби. І він ходіл заріпковаті, што дьітьом фалаток хльіба пріньус. І гваріт раз женьі: Йа, жено, мушу сйа обісіті, йа не годен тоги дьіті виховаті. Рас пішол, купіл собі мотуз за десьать ґрейцарі і пішол до того

богача вінніці. Била йедна черешньа, там васіліл собі мотуз на шийу. І бил йедин камінь і с того каменьа скрічіт: Ти худобний, не одбірай собі живот, але гльадай, там пот тим каменьом найдеш котел пеньазі. А то бил ангел. Мотуз лишил на черешньі, а сам пішол ку женьі. Жено! дал пан Бог піньази! — Оні пішлі обойе і зносілі тота піньази до колібы. На другий день купіл дьітьом шати і йісті хльіба, што треба било. На третьий день продавалі йедну майетность і він купіл за сто тісьачіу. А тот вишол богач до вініц ку піньазьом, уш піньазіу нема. Прийшол дому богач, гваріт жені: Жено, неуно тот худобний нам забрал піньази. Але йа йіх достану назад! — Мал трі сто овец, казал йугасові, жеби йедного трорічнього барана привіл дому. Він барана облупіл, а сам сйа визльук і овіл ша до бараньей скори. А жена скору на ньім зашила. Пішол вечер до того худобного і зробіл ша дьаблом. Гваріт: Ти худобний, дай мі мойі піньази, штос мі укpал, бо йа с пекла дьабол! І рогом різнул о вікно і вибіл шибу. Тот уж не міг до рана спаті, лем сйа фрасовал. Пішол він зараз рано до попа: Пане, учера вечур бил у мене дьабол по піньазі! — Пан му казал, ніп, жеби дал на деуйать службіу на деуйать дедін сто злати. Він то роздал. Летіт дому вечур, летіт за ним йеден войак у червеним одіньу, йак ціган, гварі: Човече, ждий мйа, бо йа дьабол, з дьаблом сйа йду биті. Прішол там до того худобного, а тот прішол богач у бараньей скорі зас: Давай мі піньази! А тот дьабол скочіл, злапал за роги, уларіл о землу, лем на порох сйа росипал. Душу узьал, пішол до пекла і на днешньий день там пребиват у пеклы. А тот худобний зас тото богацтво одобрал, Бог му дал і на днешньий день пануйе.

Зап. в липпи, 1899, від Петра Віри.

Паралелі: Етнографічний Збірник, VI. Ст. 110—111 Ч. 282: Піп в воловій шкурі. — Розвідки М. Драгоманова, т. II: Два українські „фабльо“ та їх жерела. Ст. 66—94.

41. Не вір жінцї!

У Мункачові умер йеден войенский капітан, а барс порйадний чловек. Таку красну жену мал, аж зо за морйа, што йей пари ані у Мункачові не било. А так ша радний видьілі обойе, што лем з йедном лишком йілі. Капітан умер, йей муж. Она собі заслюбіла, же вігда уж йей мужа ніхто не буде віділ, же ша не видаст. Ідут войаци, а она плаче за мужом, же йей умер. А йеден войак гваріт йедному фірерові: Ай, гваріт, киби таку — бо то била барс шумна, йа йей виділ! — Ой, дай поки! бо тота за мужом за свойім барс плаче. — То, гваріт, нич, а піду ку ньей на фрай. — Раз у ночи по деуйатій годины обльук

ша до красного одыньа, йак до паради, піде там під йей вікно і лапіт плакаті. Плаче, паріче, а паньі гваріт свойей францимірці: Г' ле' там, а посмоть, хто там так плаче! — Вийде она францимірка, позірат, віділ йеден войак плаче, але силзи нема. — Гваріт: Ідь го заволай нука. Та чом плачеш? — Ге, паньі, таком масьтьу йем помастіл голову свойу, што коти би мі зьілі, лем би гиртань остала. — Ну, та гваріт, за то не бій ша, льаж собі на діван, а ти, служницьо, жебис не спала цьілу ніч, лем жебис го вартовала, жеби му коти голову не одийілі, бо шкода би такого біло шуўного войака. — Паньі пішла до соби, льампа ша сьвітила, кухарька помали дріме при нім, а войак ша сьмійе. Кухарька заспала, а войак помали льампу загасил, а кепеньом голову закрил, а п...у виставил до гори. Кухарька йак зо спаньа скрічіт на рати, же войакові коти голову уж одийілі, лем гиртань зостала. Паньі крічіт: Трімай добрі за гиртань, жеби мі пірнаки не закирвавило! — Паньі засьвітіт, войак ў кепеньу голову ма завіту, голова там і гиртань. Так паньі ша росьмійала, же войак таке знал вивесті і руку му дала, же уж она буде його жена. І на гнешньій день жийут, кед не поўмиралі.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

42. *Пан і дід.*

Бил йеден сьльіпий дзьад, а він за свій ґрайцарь ньіґда фалаток хльіба не зьіл, лем за чўжий, а піньазі откладал, деўйатьдесьать деўйать дукатіў: Ай киби іщче папа окламаті, жебим мал сто! І пріде на йедну трахтирньу і просіт йалмўжву. Йеден пан посьагне до кешеньі, місто йедного ґрайцарьйа даст му лукат. Уж ма сто. Летіт с тим дукатом под йеден камінь за місто. А тот пан йак ша здогадал, та за дзьадом помали, жеби дзьадові лукат одобрал. Дзьад одийде на страну, а пан ўзьал му сто дукатіў спід каменьа. Піде радосний пан зась на трактирньу, уж ма йісті і пиіті. Піде дзьад ку дукатом, дукатіў нема. Піде на трактирньу тот дзьад алмўжну проситі, тот пан го віділ, што му дукаті забрал і каже ў готельу: Дзьадові дайте йісті, піті, што найдорокше мате! — Прінесут му мйасо і полийўку; полийўку вихліпал, а мйасо до ґамби ўложит, задавіл ша. Ту крічіт дзьад: Ай вай, мойі дукати! — Гваріт: Хто то му мйасо дал на обід? Прівеітте мі ту папа того, што мі казал обід даті! — Прівелі пана, пана злапал за ґирок: Паньцьу, ти мойі дукати ўкрал. — А він: Йак ти можеш знаті, дзьаде, же йа твойі дукати ўкрал? — Йа знам добрі. — А чом знаш добрі? — Бо йа од коди жийу, та йа за свій ґрайцарь ниґда фалаток хльіба або мйаса не міг зьісті! Дзьад пана ўзьал до беціркy на суд. І заскаржіл

па́па, же́ му дука́ти ўкрал. Вийшол суд, па́н ша му́сыіл призна́ті, же аку́рат він дука́ти ўзьал. Од па́па дука́ти одобра́лі, а хто́ўди наста́ла худо́бна ка́са і піньа́зі там да́лі, суд. А дзьадо́ві сентенці́йу суд виповілі, же дзьадо́ві піньа́зі не тре́ба, лем фала́ток хлыі́ба і да́кі ша́ти, же́би Бо́га хва́лыіл і же́би так жил. А пано́ві слу́жбу да́лі, пе́ршим піса́рйом зо́стал на бецірку і гнесь там жи́йę, а дзьад му́сіт і гнесь по жебра́ньу ходи́ті.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

43. Як війт з'їв чепець.

Бил йę́ден ріхтар, пішол на йа́рмак і о́піл ша. Пріде до́му, ка́же же́ныі: Же́но, дай вече́ру! А же́на ка́же му: Та́м маш на пе́цу ў го́рцу паца́ли. — А там не́ знал він, же ў ко́трім го́рцу паца́ли, а його́ же́ныі ўпал че́пець до во́ди до го́рца і там мо́кнул. Прі́шол ріхтар, трафіл на́ тот го́рнець, місто паца́ліў ла́піт, йіст, гри́зе че́пець же́нін: Же́но, то паца́ли, гва́ріт, неуваре́ни! Не міг зыісті. Але досьть на́ тим, уж лем фала́ток зо́стал че́пцьа, че́пець зыіл, а паца́ли на пе́цу ў го́рцу зоста́лі. Же́на позйрат на не́го: Ду́рний, паца́ли ў го́рцу, а че́пцьа ныіт. — Йойкат, кри́чіт, ва́діт ша, бо ріхтар че́пець йę́й зыіл, а паца́ли зоста́віл. Ко́ждий пійак ро́біт нійак, ко́ждий му́дрий йак ро́зум про́йę, та йę ду́рний.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

44. Рекрутська лапанка.

Требішовским косте́льę, ко́ло не́го те́мний льęс:
По́відал мой мілий, же он пріде їшче гнесь.
Йę, пріде, он пріде на тим білим коньі́чку,
Лем со́бі пріправіт на́ льівий бок шаблыі́чку.
Ша́блыічку пріправіт, на свой дом ша о́глыадат.
Йę́й ста́ра ма́ті ва́раз на́ двір вибігла:
Йę, си́ну, мій си́ну, по́відж мі по́віну,
Хто́ тьа на ту войну дал?
Дал мйа, ма́мусь, дал мйа Требішоўский мла́дий пан,
Твердо описа́ті, тве́рдо поўйазаті, їшче ку мньę ва́рту дал.
Ва́рта прі мньę ста́ла од вечера до ра́на,
А йак Бог дньа дал, та мйа ве́лі до па́на.
Отвірай пан ўра́та, ве́деме ті реґру́та!
Тве́рдо поўйаза́ний, тве́рдо опі́саний, Требішо́ўский подданий.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

VIII. Материяли із села Якубян, Спішської стол.

45. *Згадка із 1848 р.*

Штирáцать осьмóго рóку, кęт прíшлі Москáльі до крáйу угерскóго до Льубóўньі, лежáлі ў льоґру дýже; льýде кý нім ходілі дýже осмотриваті. Пóтім прíшлі аж до Йакýбйан козáці, кóтри аж і ту почовáлі. Ўзьáлі нáшого пáна превелебнóго а і йóго зьáтьа аж до герéшту, а на фáрі не зостáло ніхто. Там за дóўгий час бйлі, áле пóтим прíшлі нáзад. Несправидливóшчу небйшчик Лобóда Штéфо а і Марйáнчик Андро, і Кýпча Дéмо — тóто націґанілі пред москęўским комендáшом на йакубйанского пáна превелебнóго. Та прíшлі козáці, та ўзьáлі та йак разбойнйкіў провадíлі невйних льýдій. А пан Бит так дал, што і зо сьвíта пйшлі, што невíно скаржйлі.

Зап. в липни, 1899, від Янка Ґуляшого.

46. *Як живеть ся Русинам на Спішу.*

Тá ту льýде жййут ў нáшим крáйу барс худóбно. Робíті гірше мýсьат йак вóли, áбо кóньі, а íшче тйлько нéма штó заробíті, жéби мал свóго йідла дóсть, то мýсіт куповáті. Псóта пат псóту нагáньат, на пéред не мóчи з нíчим вийті. Посьíйę ґбол вйўса, зрóдіт шá му óсем снóпиў. Посьíйę ґбол йáрцу, зрóдіт ша му два мандлíки. Посáдіт міх ґруль, а дрýгий достáне. Зéмльа не дóбра, пýста, гнойíті ньіт грýбо ш чим, бо стáтку мáло ма, ґдиж би мал вéцей, мýсіт продáті, а йíсті купíті. Йак ма худóбний члóвек на сьвíтьі жйті? Порцíйа дýжа, отплáтки, робíті трéба на ґмíнский пóтріб на дрйґах, льіс садíті, та вéцей трéба за дáрмо робíті йак сóбі, та не мóже члóвек на сьвíтьі жйті, гóлий, бóсий,

хоть а тра́п ша, та кйби Пан Биг чловéка ўзьал, та би му льíпше там бйло. Прíде зíма, зíма ўсьáди неспокййна, дóбрі од зíми, же члóвек не замáрзне. На зарóбок íде, мáло што зарóбіт зо стáтком: стáтку трéба, йóму трéба, тáк му не пáдне áні пйадéсьать ґрейцáрій нá день. То клін с клíном вибíват, а пáльці заклáдат. Та над горáмі вітер нá нас дўйе, та так худóбний Рўснак на сьвíтьі лéдво жйе. До Амерíки íде, там íде дóбрі заробíті і ту свóйе ґаздйўство прóдаст, а там пйде, же зарóбіт. Прíйде до хорóсті, áбо ша му дайáка прігóда стáне на здрáўйу, злáме нóгу áбо рўку, та áні там нé йе ґáзда, áні ту, бо ту нéма ніч уж. Рéшта, остáтньі тóти, кóтри íшчек зистáйут ў сéльі, тóти ша збірáйут тьіж до Амерíки íті. Та, Бóже, хтóже ту бўде на тей худóбней зéмльі ґаздовáті? Прíхóдіт нам фшйтким уж там одйті. Од Новóго рóку уж вйше йак на трі сто льўдій одйшло. А тéраз непрестáно ўше íдут. Та Бóже, йак то бўде на дáле жйті? Та не зостайеме лем тóти, кóтри стáри, а кóтри мáйут хйбу дайáку ў здрáўйу. Та Бóже, будь нам мілóсті, а пóмож нам тот сьвіт скинчáті!

Зап. в липни, 1899, від Янка Ґуляшого.

Паралелї: Русини Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 63—64. (Записки Наук. Товариства ім. Шевченка. III. 35—36).

47. У войську.

Прет штирáцать рокáмі, штом зáзнал, кед мйа одобрáлі за войáка? З рубаніска мйа одобрáлі а шчáглі мйа ку вóйску. Прíшол йем до такóго реґемéнту, што лем чйстий Ньíмець бйл. Не слибйдно бйло ша ґадáті по словéнски, лем по ньімéцки. Прíшол Ньíмець, ўлáпіл бíдних рекрўтох за голóви, а ўйéдно з нíма клéпал. А ўше: Не бўдеш гвáріл по ньíмецки, а ўше по словéнски? Бéфель кед бил, нíґда не розўміл, што ў бефéльу стóйіт, а кед ша зьвíдал Ньíмца, што там роспраўйáйут: Тáдіт ти так нпск мáш йак і йа і ўха та так слўхай йак і йа. Свóйім чáсом йáк ша ньімецкóго подўчил, та льíпше бйло Слоўйакóві йак Ньімцóві. Рáтше офіціре відьілі Слоўйáка йак Ньíмца. А і шáржи з ніх поправілі ша дўже.

Зап. в липни, 1899, від Янка Ґуляшого.

48. Як ґазда пробував бути чарівником.

Прíшол йéден Колочкоўйан до нáшой хйжи по йедного крáўца і з мóйім ньáньом ша зґадовáлі о свóйей пєóтьі. Та йáк там, Йурку,

йа́к ша маш? — Та́діт, хва́ла Бо́гу, до́брі. Але ти йак ша маш? — Та́діт йа, бра́те, так: Мам ду́же дьітій, а тьіш не́ мам лем йе̨дну коро́ву, та не мам ома́сти гру́бо про се́бе і про дьіті. Та мі гварі́ла же́на так: Му́жу, слу́хай ле', та наши льу́ди хо́дьат до Старо́го Міста на коро́ви та і́дь же і ти. Ма́ме піньа́зьі, та і́дь йе̨дну прівεдь, та бу́де́ме маті дьві. — Та йа́кже, ке̨д на́ши льу́де пи́шлі ра́но, а йа ішче до́ма? — Та смоть, у́печ мі дайа́ке алзімйа тай йа пи́йду. — І пи́шол аж до Ба́ртіц, лем же свойіх льу́дій ні́где не лого́віл. Прі́шол не ско́ро, пи́шол, ў йе̨дней хижи ша сьвітіло і во́шол та́мок і про́сіл ша на́ нич: Ґа́здинь, ци́бисте мйа не преночова́лі? — Она му пові́ла так: Йа не́ мам пльац ту, а́ле іт́ьте до гості́ньца. — Але йа ша бо́йал до гості́ньца іті, же́би мі да́хто піньа́зьі не́ ўкрал, та́ йе̨м по́віл тей ґазди́ньі так: Хи́жу со́бі берь, а зе́мльа йе̨ кральи́уска! Спа́т йе̨м а́бо ньі, прі́шло ко́ло десьа́тей годи́ни ў но́чи, гварі́ла ма́ті так дьі́ўцьі: Ка́сьо, а ўста́нь же, бо ша на Ґранасто́ві йали́ўка отельі́ла. Та уж не ско́ро, бо йе̨й уж обарвінкова́лі! По́тим гва́ріт йе̨й зась по пулно́чи о йе̨дней годи́ньі: Ка́сьо, а ўста́нь же, бо бу́де йа́рмарк ў Ста́рім Мі́сьты, та тре́ба ма́сло колоті́ті! Ўста́ла, ўлапі́ла колоті́ті, а помасті́ла бо́дньу з йе̨дно́го чере́па з йе̨дном ма́шчу, а за́шла колоті́ті; гне́тька бо́дньа лем фуча́ла, уж би́ло ма́сла дость. Тот хлоп спал а до́брі чул і ві́дьіл: Ей ке̨́бим той ма́сті мал, та́ би мі не тре́ба дру́гой коро́ви купова́ті! І ўстал ра́но і гва́ріл ґазди́ньі: Ґа́здинь, іт́ьте по жи́дель пальу́нки за то, штом ў вас ночо́вал! — Ішче до́брі дьі́ўка не ви́шла с хи́жи, уж гва́ріл: Йак йе̨й не ско́ро пьіт. Іт́ьте ле' ви, смо́тьте на дри́ґу, ци уж не́ йде! — За́ тот час хлоп ўзьал той ма́сті до папе́рйа і поздра́віл і пи́шол до́му, не пи́шол уж на йа́рмарк. Прі́йде до́му, гва́ріт му же́на: Та штос так ў час прі́шол? — Ей, та ке̨д пьіт йарма́рку. — Та деж на́ши льу́ди ве́цей, же не прі́шлі? — Та йа йіх а́ні не ві́дьіл. Гва́ріт: Же́но! Злій лем до боде́нки моло́ко, бу́лу ма́сло колоті́ті. — Йе̨, ідь борта́ку, та лем ўче́ра колоті́ла, де́ж бим моло́ка уж набра́ла? Не́ мам лем солотко́го і той масьльа́нки. — Йе̨, та злій доўйе̨дна ўши́тко, а йа бу́ду сам коло́тіл. — Же́на пи́шла до сусьі́да, а вин ўзьал колоті́ті. Пома́сцел бо́дньу том ма́шчу, ко́тру з Ба́ртіц ўкрал от стрі́ґи. Прі́йде пан, отво́ріт две́рі зо сьінь і гва́ріт му так: На́ кні́шку, по́тпіш ша. — Та лем піш з Бо́гом сам, бо йа не́ знам пісa̋ті! — Хлоп от стра́ху у́мльіл. Прі́шла же́на, хло́па ві́діт ца́лком так йак нежи́во́го і про́сіт ша го так: Што ті та́ке? Та́діт не видьі́лас па́на? Та́діт ту пан бил ў сьі́ньох, та ша мі ка́зал до кні́шки потпіса́ті. А йа́ му по́віл: Піш з Бо́гом, бо йа не́ знам піса́ті. Та пи́шол по́тим преч. — Вин ўзьал кре́йду шваче́ну і во́ду шваче́ну, а у́мил ру́ки, а бо́дньу ўзьал до ову́чи а вишма́ріл на во́ду. Та ша йе̨й а́ні пси, а́ні сві́ньі не хтьі́лі ўлапі́ті, лем смердьі́ла, йак здо́хлий пес.

А пóтим прíшла вóда, та йу метáла геў і там по вóды: Та не хцу ніч, лем што мі Пан Биг даст, жáдне стріґóнство.

Зап. в липни, 1899, від Янка Ґуляшого.

49. *Заворожена корова.*

Мал йęм йęдну корóву; кýпіл йęм за штірацайть шáйних злáтиў, кóтра мáла молóка деўйать галф. Помáльшим чáсом лапíла йéй стріґа, кóтра мі не хтыіла молóко пушчáті. Прíшол йęден хлоп, а тыж бил стріґонь. Та йа ша му поскáржил, же мі молóко нé хце корóва пушчáті. І вин ўзьал кúнску питкóву, а зóгріл ў óгньу горйáчу на червóно, а злóжил нат сíчку нат сýху, а íшче не згоріла сíчка. А преціділ молóко през ньу, то зá шість днюў тáкий йęм пóтим мал хáсен, што пйать галф мáсла за шість днюў йęм дóстал по ньій, бо мáла нáраз дęўйать галф молóка. Пóтим йęм хтыіл тóту корóву продáті, тá мі стріґа гваріла: Нá што продáйęш? — Та кęд мі не хце молóко пушчáті — Ідь, бортáку, тас йęй визімóвал, а тéраз бис йęй прóдал? Ну ле' йа ті йęй прíйду подойíті. — Прíшла до стáны тóта стріґа і йа кý ньęй, а прíньęс йęм жóхтарь а і йęден гóрнец. Та сьáла стріґа пот корóву і гваріла так: Ей, маш ти ту дóбру корóву! Лапíла дойíті, та надойíла жóхтарь пóўний і преляла до гóрца, што ша не здойíло. А дрýгий зась надойíла пóўний. То нáраз биló. Пóтим йęм йęй ўзьал на йáрмарк, бо ша за осемнáйцать тúжнїй молóко кльаґáло. На йармáрку кýпец прíшол, обзіріл корóву: Прóшто ти чловéче, продáйęш? — Е, кęд мі барз піньáзі трéба, бо мáм дьíті дрибни. — Йа ша с ньім зьíднал, áле вин хтыіл пйать злáтиў приборґовáті. Йá му нé хтыіл і íшол йęм дóму с том корóвом. Кýпец прíшол за мном на дрúґу, гварі мі: Ждій, хлóпе, óдбер піньáзьі, а корóву йа бéру. Роствóріл йęй писк, обзіріл йęй зýби, а óна мáла при зýбах óтик, а вúн то не збáчил і ўзьал йęй дóму і зá пйать тúжнїй цáлком йęй зýби вилетьіли. Тáк му пáлком на ніч вúшла, мýсьіл йęй забíті.

Зап. в липни, 1899, від Янка Ґуляшого.

IX. Материяли із села Кремпаха, Спішської стол.

50. Як сьв. Петро був два рази битий.

Ішол Ісус Хрістос зо сьвйатим Пе́тром. І прішлі до йедно́го се́ла, до йедней ко́рчмі. І там хтьіл Ісус Хрістос ў тей ко́рчмі почова́ті. А сьвйатий Пе́тро не́ хтьіл, же там не бу́дут ма́ті спочи́нок до́брий, бо там сут пійа́ци. І Хрістос на́-то прістал і ішлі с ко́рчми гет. Ішлі прес се́ло і во́шлі до йедно́го до́му. А там не би́ла лем йедна же́на з дьітма. А муж йей бил ў ко́рчмі. Оні сьа просілі на́ ноч. А о́на йім гваріла, же йей муж ў ко́рчмі, та, гва́рі, прийде пйа́ний, та вас бу́де біті. Не́дает вам по́кий. Але Ісус Хрістос гва́ріл: Ми́ сьа то́го не бойі́ме. І осталі там на́-ноч. По́тим ў ночи ішол муж тей же́ни сьпівайучи с ко́рчми. І прійде до хи́жи і крічит: Же́но, сьвіт! Да́вай вечерйа́ті. Же́на засьвітьіла і вин обачіл тих двох лежа́ті на ла́ўці. І пото́му вин крічал: А што то ту за ґаздо́ве? — А о́на му гва́ріт: То сут подоро́жньі льуде. Просілі сьа на́-ноч.— А вин йей гва́ріл: Да́лас йім вечерйа́ті? — Она йему повіла: Знаш, же йа прес те́бе не зро́бйу ньіч. — І вин йіх позга́ньал і роска́зал же́ні да́ті вече́рйу. А же́на йім да́ла йісті. І сьвйа́тий Пе́тро за́чал сіліті то́го ґа́зду йісті. А ґа́зда отпо́віл йему: Йідж, бо ти знаш, ґа́зда во сво́йим до́мі, ко́ди хце, та йі. І так ўзьал і по́біл Пе́тра. По́тим польігалі спа́ті на ла́ўку. А Пе́тро прет тім ле́жал на кра́йу, а Хрістос от сьтьіни. І Пе́тро гва́ріл Хрісту: Па́не, подь, гва́рі, ти лем ле́гньій, бо йак сьа здога́да тот ґа́зда, та́ би мйа зас біл, та не витрімам. А ґа́зда пото́му ўзьал і заво́лал: Подь і ти с тамто́го кра́йу, най і то́бі дам, же́би вам не би́ла крі́ўда. І Пе́тро бил два́ раз бітий, а Хрістос а́ньі раз, а то за́ то, што не хтьіл Пе́тро ў ко́рчмі почова́ті.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

Паралелі: Русини Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 65. — Етноґраф. Збірник, III. Ст. 65—68. Ч. 28 і 29, 1. — Archiv f. slav. Phil., XXI. Ст. 296. Ч. 28.— Národopisný Sborník, III. Ст. 109. Ч. 28. — Шейнъ, Матеріалы. II. Ст. 370—371: Богъ, попъ и Микола. — Perger, Deutsche Pflanzensage. Ст. 117.

51. Дві дороги.

Били двоймі братьа во сьвітьі далеким. І оні ішлі за дриґом і там билі пастире. Хотьілі дому пріті тоти двоймі братьа. І просілі сьа тих пастирох, што там статки паслі, же кади би моглі прейті до свойей крайіни. А пастире йім так повілі: Сут ту дьві дриґи. Йедна барз лехка, а друга барс тьашка, тернінамі заросьнена, неутерта, а тота, гварі, барз весела. Але ми би вам так райілі, штобисте ішлі за том тьашшом дриґом. Прауда, гварі, же йе тота тьашка дриґа, але безпечньіша. Тоти двойме братьа — бил йеден мудрий, а другий ґлупийй. Мудрий гварі ку ґлупийому: Подьме за том тьашшом дриґом. А ґлупийй гваріл так: Та нашто би нам било треба іті за тьашком дриґом? Подьме за том лехком дриґом. Ужіваймe роскоши, покльа жийеме. І так слухнул мудрий ґлупийого. І ішлі за том лехком дриґом. Ідут, усьади красні пшеніці, весело. Ґлупийй іде на перед, скаче, радуйе сьа, а мудрий во заду смутний. Прийдут до йедной корчми, там йіх качмарка весело прійала, давала йім йісті, піті, што лем самі хтілі: Била музіка, ушитко тото, што человіческойе тьіло потребуйе. Росказала качмарка свойім домашньім, штоби тих подорожньіх добрі опходілі. На другий день виберут сьа оттамаль. Красньі йіх отпроваділа тота качмарка, піньазі од ньіх не увьала, ішче она йім на дриґу дала. Ґлупийй гваріл мудрому: Відіш, брате, йак нам добрі! Весело ідеме, йісті, піті маме і піньазі нам дайут! Ідут тоти братьа ґлупийй на перед, а мудрий за ньім смутний. Прійдут вечір зас до йедной корчми. Там качмарка красно облечена, прібрата, зас музіка. Танцовалі, ушитко там било про ньіх, што чловек потребуйе. Росказала свойім домашньім, жеби тих подорожньіх добрі опходілі і там йім вислугувалі добрі. Йілі, пілі, веселілі сьа прeз ноч. І хваліла йіх тота качмарка, же йак добрі зробілі, же до ньей прішлі. Рано позбералі сьа тоти двоймі братьа; платіті йей не треба било за ньіч, ані за йідло, ані за пітьа, ані за ноч; ішче йім качмарка дала піньазі на дриґу. Тоти зас ідут за дриґом. І прішлі до йедного кньазьа, што бил найстарший нат тима корчмамі. Барз йіх радосно прійал, прівітал йіх красно, хвальіл йіх, же йак добрі зробілі, же до него прішлі. Та лем росказал йіх гостіті. Оні там сьа погостілі і грожньі йіх хвальіл, же йакі то добри льуде, же до него прішлі і гваріл йім: Хто до мене прійде, тот добрі походіт, бо у мене йест богацтва, йа каждому вислужу і дам йісті, і піньазі каждому, хто до мене прійде. І так преночовалі у того кньазьа. На другий день забралі сьа і ішлі дальйе. Прішлі до йедного льіса і там обзерілі сьа назад. Відьат за собом, же там летьат гайдуці на коньах, а то за ньіма. Віправіл йіх тот кньазь, же йему зосталі должні і же його опкралі. Оні сьа просілі тим гайдукам,

же óні ніч зле не зробілі, áле то ніч не помагáло, лем йіх брáлі. Тóти почáлі сйа крйті под лісьтьа, а тóти йіх гайдýці витьáгли і ўзьáлі зо сóбом ку тóму кньазьóві і пріпровадíлі йіх прет кньáзьа. Поставíлі йіх прет сут. І тáм йім судíлі; тот кньазь йім сýділ, же íшлі по кóрчмах, а ніч не платíлі і же йéго опкрáлі. Тóти сьа зачáлі вигварйáті, же óні ніч злóго не зробíлі, áле то ніч не помагáло, лем йіх судíлі. Мýдрий крíчал на ґлупйóго: Вíдіш ти дýрний, про тéбе йа бýду нещаслíвий. А ґлýпйій крíчал на мудрóго: Чóго ти íшол, кєт тй мýдрий? Бйло мéне не слухáті, áле мéне на дóбру дрйґу пріпровáдіті. Але судíйа пóвіл так: Ані йéден, áні дрýгий не сказýйте йéден на другóго. Обасте віновáти і будéте повішáни. І так йіх óбох обíсілі. Тóти два брáтьа тéльо знáчат: Члóвек йéден, лýша і тьíло. Пастйре, то попóве, што льýді навертáйут од злóго ку добрóму, а хто не слýха, тот погйбне. Качмарки тóти дьві тéльо знáчат: Дьáбли. Тот кньазь то йє голóва найстáрший нат ўшиткйма дьаблáмі. І так сйа скончíлі тóти двóймі брáтьа; не послухáлі дóбрих пастйрнў.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

52. *Як циган здурив пана.*

Бил йéден вéлький пан, мал ў цéркві осóбну лáўку, што сам сьíдал ў ньєй, ньікóго не пýстіл дó-ньєй. А ціґан так повíдал, же вин бýде с тим пáном сьíдіті ў лáўці. А льýде му так повідáлі: Ідь, дýрний ціґáне, та вин бýде с ціґáном сьідíті? Кєд вин нé-сце з ньíким! А ціґан сьа спрíчал, же бýде. І прíшол рас ціґан до цéркви. Пріде кý тєй лáўці, де тот пан сьíділ і гвáріт йєму: Пáне, кйльо би тáка гйрча злáта стойáла, йак пйасть? — А пан йєму гвáріл: Подь гéў! — І пýстіл го до лáўки. Сьадь сóбі кý-мі! По слýжбі íшлі пáром с цéркві, ціґан с пáном. Пан ўзьал ціґáна до свойєго дóму і дáл му йíсті, піті. Йáк сьа ціґан нáпіл і пан сьа го звідал: Дé ма тóто злáто? А вин гвáріл: Тéраз нймам, áле йáкбим мал, же кйльоби стойáла? — І так ціґан вирихтóвал пáна.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

Паралелї: Етнографічний Збірник, IV. Ст. 187—188.

53. *Як злодїї крали мід.*

Бил йéден ґáзда так на ґóрах. І тот ґáзда мал пчóли. Ходíлі йóму крáсті злодьíйє пньáки с пчолáмі і з мéдом. І тот ґáзда дал зро-

біті велький пьак такий, жеби сам до него сьа скрил. І йак бил готовий тот пьак і там до того пьака наклал гнойу. І сам потим вошол до того пьака. Прішлі злодыйе, та вашкалі с пьаками, котрий найтьашший. Повашкалі тот найвекший, то бил барс тьашкий. І ўзьалі тот пьак, што бил ў ным гной і ґазда. Йак го ўзьалі, та ідут з ным. А тот ґазда крічіт ў пьаку: Го-оп! Тоти зложилі пьака і ўтыкалі. Одишлі далье, прізерайут сьа, не відно никого. І гварйат: Подьме, кед ныт никого! Ўзьалі того пьака, гас го неслі. Неслі дальеко і закрічіт тот ґазда ў пьаку: Го-оп! Тоти зас зложилі пьака і ўтеклі до лыса. Прізерайут сьа з лыса на того пьака, там ныт никого. І гварйат йеден ку другому: Кед ныт никого, та подьме по того пьака. Пишлі по того пьака, ўзьалі го, несут, прішлі уж до лыса. Йак уж билі ў лысы, тот ґазда скрічал: Лапай-лапай! Тоти сьа поўстрахалі, шмарилі с пьаком і поўтыкалі. Тот ґазда вишол ўтоди с пьака, пишол дому. А тоти злодыйе прішлі назад ку тому пьакові, одорвалі з гори верх, йеден по локоть руку ўштуріл там; йак руку випьал, та облызовал і гваріл: Йакийсі чудний сьа мі віді тот мйуд. А другий му гваріл: Бо йес сьа страпіл, та за то сьа ті віді чудний!

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

54. *Тягнули медведя до меду.*

Бил йеден дыдо з бабом і жилі оні ў лысы на йедней польані і там ныхто ку ным не заходіл, лем самі ўше билі. Раз вийде дыдо на-двір і відіт на дворі медьведьа. То бил гость того дыда. І заволал го до хижі того медьведьа. А у дыда било вельо меду, бо мал дыдо пчоли і мал з велько міском на стольі і хтыл погостіті того медьведьа. Медьвідь не-хтыл іті. Ўзьал дыдо медьведьа за уха і прітьагнул ку стольі. Медьвідь йак скоштовал, та тельо йіл, што мало з'охабіл. І дыдо ўзьал медьведьа за оґон і тьагал назад ку дверйам от того стола, та му одорвал і уха і оґон. Уха му одорвал, йак го тьагал ку столу, а оґон му одорвал, йак го тьагал от стола. І витьаг го аж на-двир і там добре попукал гостьа, та за то нема медьвідь аньі уха, аньі оґона, бо пройіл на меды. Так сьа угостіл медьвідь у дыда.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

55. *Небилиця.*

Бил йеден царь. Вин мал йедну принцезу, та дал до повінок, ці ша найде такий прінц, або другий чловек, жеби му повіл таке ціґань-

ство, жéби вин му пóвіл, же не прáўда, тá му дá свóйу принцезу за жéну. Та зрóбіл вéльку гостíну, та ша зишло вéльо прінціў, та áні йęден ша не нáшол, жéби му пóвіл тáке ціґáньство, жéби вин му пóвіл, же непрáўда. Бил йęден óтець худóбний. Вин пас лем свиньі. Та вин мал трьох сйнуў. Двóйę били мýдри, а наймолóтчий бил ґлýпийęй. Та гвáріл стáрший син свóму вітцьóві: Ньáньу і йа пийду ку пóму царйóві, ци би йóму не пóвіл дáке ціґáньство, ци йá би не дóстал йęго принцéзу. Отець му гвáріл: Нé-ходь, мой сйну, нé-роб зо ша сьміх, бо ги ни тáки сут панóве і прінцóве, а му не мóжут повісті тáке ціґáньство, жебй вин гвáріл, же непрáўда. І пйшол вин, стал сóбі до кýта і слýхал, йáк там ціґаньілі, йак кóтрий миг. І пóтим вин ша зáбрал і пйшол нá-зад дóму. І гвáріл так: Ньáньу! нé мож повісті тáке ціґáньство, жéби вин поўйіл, же непрáўда. І пóтим і средýший син тиш гвáріл свóму óтцу: Тай йа, ньáньу, сприбуйу íті, ци йá би не поўйіл дáке ціґáнство, цйби йа не дóстал йęго принцéзу. Отець му гвáріл: Нé-ходь, мой сйну, бо кęд стáрший не ціґáньіл дóбрі, тай ти не бýдеш.— Але вин лем раз пйшол і тьіш так стал до кýта і слýхал і ніч не гвáріл. І зáбрал ша нáзад дóму. І гвáріл: Ньáньу, дáрьмо і йá там бил.— Та пóтим і наймо-лóтший син ша зáбрал і пйшол, цй би вин не дóстал йęго принцéзу. Та óтець ша з нéго сьмíйал, же билі двáйę мудрíші, а не достáлі йęй, а вин найґлýпший íде. Тá ша с тóго сьмíйал, же вин йęй акýрат достáне. Йак прішол там, та сóбі стал до кýта і стóйал і слýхал, йак дрýги ці-ґаньęлі. І йак уж кáждий свóйę пóуйіл, та прішол ку нéму царь і гвá-ріл му: Ти, мий сйнку, штó ту хцеш? І вйн го препрóсіл, же і вйн хце повісті дáке ціґáньство. — Дóбрі, мий сйнку. Пóвідж! — Мал мий óтець йęдну корóву, та змé йęй зімовáлі, а зме не мáлі ш чім, бо сме барз худóбни. — Но, то мóже, мий сйнку, прáўда і то. — І тóта ко-рóва наробіла нам тáку кýпу гнóйу, йак найвéкша гóра. Та пóтим зме не мáлі што робíті с тим гнóйом. — І то мóже, мий сйнку, праўда. — І мий óтець барз худóбний бил. І пишóл вин і кýпіл йęдну вéльку рйльу. — І то мóже, мий сйнку, прáўда. — І пóтим мий ньáньо дáл справíті йęден вéлький виз. — І то, мий сйнку, мóже прáўда. — І тот гний склáлі на тот виз ўшйток і запрйáглі тóту корóву і вивéзлі на тóту рйльу. — І то, мий сйнку, мóже прáўда. І йаґ ми штйрме хлóпі йак дýбі, тáзме тот гний розметáлі йаґ мак.— І пóтим ми ша не прісмо-трíлі на нáшу рйльу, тáзме розметáлі на чýджий. — І то мóже, мий сйнку, прáўда. — І пóтим штó ми мáлі робíті, кęд ни на пáшęй рйльі гний? Та зме ша пóтим думáлі: Што зробíме с тим гнóйом? Але йак ми штйрме хлóпі йак дýбі стáлі кáждий нá-ріг і ўзьáлісме тóту рйльу і превернýлісме йęй на нáшу рйльу.— І то мóже, мий сйнку, прáўда. — І пóтим зме з'орáлі. — І то мóже, мий сйнку, прáўда. — І посьійáлісме

жито. І што ша, Боже, стало? Не зродило ша жито, але жолудь. — І то, мий сипку, праўда. — І потим шчо зробилі ньаньо? Пишлі і купілі дуже барз свінь і ходилі с тима свільма ...— І то праўда, мий сипку! — на тоту жолудь і паслі свіньі мий ньаньо і з йіх ньаньом ўраз. — Тераз ціґаніш, мий сипку. То непраўда! — І дал му прінцезу. І жилі і жилі, покльа ша йім не скінчаў сьвіт.

Зап. в липни, 1899, від Ваня Пачепи.

Паралелї: Небилиці мають дуже обширну лїтературу. Вона вказана в отсих виданях: Етноґр. Збірник, IV, ст. 157—161; VI, ст. 326—329, ч. 664—665; VII, ст. 93—94, ч. 40. — Сумцовъ, Разысканія въ области анекдотической литературы. Ст. 181—187. — Гринченко, Этногр Матеріалы, II, 334—342 — Národopísný Sbornik, IV—V, ст. 136, ч. 37.

56. *Майстерний злодїй.*

Бил то йеден ґазда, але барс худобний. То вин ўмер і жена ўмерла, та остаў йеден хлопец та ходіл по сельі по хижах, та уш льуде на него крічалі, же уш може служиті. Так вин ша забрал, та ішол гет. Та зашол до вельких льісиў. Прішол ку ньому йеден старий збийнік. Та, мий сину, може бис ти прішол до мене служиті? — Та вин там прішол, а йіх там било двацеть штірі. Та вин служіл за седем рокиў. Та му казалі іті на йедно дерево. А на тим дереві мал птах гньіздо: та жеби вин ўкрал йедно йайко, але так, жеби птах сьіділ на йайкох. Та вин ішче льем вачал іті, та уш птах ўтьук — Та, мий сину, ішче мусіш служиті других седем рокиў. — Йак вислужіл седем рокиў, зась му казалі іті по тото йайко; але вин уж вишол нит саме гньіздо та птах ўтьук. - Та, ти мий сину, мусіш ішче седем рокиў служиті.— Йак вислужіл седем рокиў, зас му казалі іті по тото йайко. Та уж вишол і йайко ўзьал, же птах сьіділ на гньіздьі. Та уш тераз можеш іті по сьвітьі, бо уш знаш добрі красті.— І оні му заплатілі. Забрал ша і так пишол. Прішол до йедного міста, та там пишол служиті до йедного шустра, стал за учньа. А ў тим місьтьі бивал цісар, а мал вельо піньазі. А тот його ґазда, та го волал, жеби ішлі красті. Та оні пишлі, набралі што ледво обідва прінеслі піньазий. На другу нич зас пишлі, зас тельо набралі, што ледво прінеслі. А на третьу нич ґазда хтьіў іті, а слуга не-хтьіў. А тот цісар уш побачіл, же уж піньазьі крадени, та сьа чудовалі, йак би того злодьійа ўлапілі. Але бил йеден старий злодьей в герешцьі, што уж мал до смерті сьідіті. Та пишлі ку тому злодьійові на пораду, йакби того злодьійа ўлапіті, што там ході на піньазьі. А вин, тот злодьей, повіл, жеби йедну вельку дьіру викопалі прі тіх

піньáзьох. А там до той дьíри жéби смóли нальáлі, а йак пи́йде на піньáзьі, та ўлéті дó той смóли, та не ви́йде, та го ўлáпйат. Та óні пи́шлі на трéтьу нич. Слу́га не пи́шол брáті, але ґáзда пи́шол брáті, та ўлéтьіл дó той смóли. Тот не гóден го бил витьагнуті та му гвáріл: Одру́бай мі головý, а головý возь; йак мйа ту нáйдут, тá мйа не познáйут. Вин му одру́бал головý і тóту головý ўзьал і пи́шол дóму ку ґаздúньі. На рáно тру́па нáшлі ў смóльі. Познáті не гóдні, бо головú нé мал. Так óні пи́шлі ку тому злодьíйові радíті, йак би тóго злодьíйа злáпіті. А вúн йім дал порáду, жéби тóго тру́па ўзьáлі нá-два кóла, а войáці жебú го по мйéсьцьі возíлі, а де ўчу́йут плач, жéби стáмаль брáлі; тот злóдьій стáмаль бил. Йóго жéна йáк го увідьíла на кóлах, дóраз заплакáла. Дóраз прíшлі там йей брáті, а тот слу́га мал ниж та сóбі до пáльца зарíзал. Войáці прíшлі, та гвáрі: Мóже ваш муж? — А слу́га: Йа рíзал скóри там сóбі до пáльца зарíзал; а то мóйа жéна, відьíла кроў, та вá то плáче. — Так óні при́шлі дáльe по мйéсьцьі, а тóту хи́жу сóбі зазначи́лі. Слу́га, йак óні оди́шлі, ўсьáди таки знáки порóбіл што óні нáзад ша вернýлі, віґде такóго знáку не мóглі нáйті, бо ўсьáди так бúло зазначéно, йак óні зазначи́лі. Прíшлі дóму, злодьíйа не нáшлі. Так óні пи́шлі ку тóму злодьíйові на порáду, йáкби íшче мóглі тóго злодьíйа ўлапíті. А вин йім дал тáку порáду: жéби зо злáта дáлі ульáті йеднóго барáна, а тóго барáна жéби офіціре ўзьалі а по мйéсьці возíлі; хто кýпі тóго барáна, та тот кýпі, што там на піньазьі хóділ, ажéби за тóго барáна барз вéльо просíлі. Так óні ша зи́шлі с тим слу́гом і вин дóраз згóділ он ньіх тóго барáна. І гвáрі йім: Йá ту нé мам дрíбних піньáзьі, та пóдьме до кóрчми. — Óні пи́шлі до вéлькой кóрчми. Зáчне йім раховáті піньáзьі, не мáлі му видаті. Йéден гвáрі: Йа пи́йду тісьáчку змініті, што би ми йім видáлі. — А тот слу́га гвáрі: Ней óні сьíдьат, а йа пи́йду змініті! — Пи́шол тісьáчку змініті, та ўкрал і тісьáчку і барáна. Тóти офіціре прíшлі ку пісарóві і повíлі, íшче нам ўкрал тісьáчку і барáна. Так пи́шлі ку збийнікові на порáду. А тот збийнік так йіх порадíл, жéби дáлі шубеніцу поставíті, а тóго тру́па на шубеніцу обісíті. А вин пó ньго пріде, вин гó там бýде хтьіл сховáті, де й головý схóвал. Ажéби дванáцеть войакúў на вáрту дáлі. А тот слу́га кýпіл кóньа і два кóла. Пи́шол, накýпіл на дванацеть пóпнў одьíньа і нáбрал сóбі пальýнки і тóто одьíньа ўзьал, та íшол пóпид тóту шубеніцу. Та не íшол за дри́ґом, áле вóшол до млáки, та там барз ўйóкал у тей млáци. Войáци гварíлі: Пóдьме чловéка вратовáті. — Дру́ги гварíлі: Ей, будéме там ходíті, дзьáдиў ратовáті! — А трéтьі гвáрйат: Подьме, тá го зратуйéме! — Пи́шлі тá го с той млáки витьáглі. І вин йім барс крáсьньі подьаковáл: Кúбім мал піньáзьі, та бим вам заплáтіл, áле кед нé мам; мам кýшчок пальýнки, та ша го' лем напíйте! — Óні ша на-

пілі, а вин льух спаті а пальўнку мал на колах. Вин спал, а оні ходілі та ша ўшитки попілі. Йак заспалі, вин ўзьал ўшитких поз'облыкал, а ўшитких за попиў пообльекал, а сам трупа с шибеніці ўзьал і там го сховал, де й голову сховал. І одыіньа войеньске ўшитко забрал і прішол дому. Рано йеден войак найперше ша зобуділ, та не смотріл на себе, але смотріл на другого: Та што ти поробіл? Ўчерас бил войак, а гнеска уж йес пип? — А тот стане: Тай ти пип! Тот пизрі на себе та віді, же пип. Та остали ўшитки дванац попове. Но, што терав будеме робіті? Та нас цісар да повішаті. Але йеден гварі: Пийдеме ку цісарові, та му не повіме, што ми превінелі, та го будеме просіті о пребачеиьа, та нам може отпусті! — Так оні пишлі ку цісарові, та го просілі, жеби йім отпустіл; а вин йім гварі: Повічте, штосте зробілі, та вам отпўшчу. — А оні піч не гварілі, лем го іщче раз просілі, жеби йім отпустіл. — Вин йім гварі: Штосте зробілі, та вам отпушчу! — А оні віч не гварілі, лем го іщче рас просілі, жеби йім отпустіл.— Вин йім гварі: Штосте зробілі? Ўшитко, вам отпушчам. — Оні потим му повілі, же йім трупа зо шибеніці ўзьал і одыіньа йім забрал і йіх за попиў пообльекал! — Киби бил йа перше знал, та ўшитки дванац бисте билі на тей шибеніці вісілі, але уш терас, жем вам повіл, же вам отпушчам! — Так пишлі зас ку злодыйові на пораду. Злодый йіх так пораділ, жеби далі вельку гостіпу зробіті, а па тоту гостіну каждий може іті, а йедну хижу жеби далі дукатамі виложиті, а хто, гварі, буде брал, іпший ны, йак тот злодый, бо вин сьмілий. Так далі вельку гостину зробіті, а тот злодый боганьчі собі посмолыл, а дукати ўше ша му на боганьчі лапалі. Смотрілі — дукати хибйат, ніхто ша не хилья; та каждий мусыл там спаті. Ішлі ў ночи ревідоваті і нашлі на боганьчі йеден дукат; злодыйа не ўзьалі, лем му з боганьчі запйаток одорвалі жеби го на рано позналі. Постайут рано, а злодый стал ў ночи, каждому йеден запйаток одорвал. Ішлі ревідоваті, прішлі ку першому: Тот злодый, бо запйатка нема. Але смотрйат дальє, жаден запйатка нема. Уж злодыйа не злапілі. Пишлі па пораду. Зас ку тому старому злодыйові. А тот злодый казал даті другу гостину зробіті, ажеби на тоту гостину і цісарова прінцеза прішла. Та гварі: Хто буде з ньом таньцовал, та вин найперший буде з ньом таньцовал, ажеби она го зазначила. — Так далі другу гостину зробіті. Йак ша посходілі, вин найперший з ньом таньцовал. Она го зазпачила, а вин мал таку фарбу, йаґ і она мала. Та вин ўшитких позначіл. Она пишла ку цісарові, та му гварі: Наййасьньіший татусь! Уж злодыйа злапаме, бо йа го зазначила. Дораз пишлі ревідоваті, хторий зазначений. Прішлі ку першому, уж гварі тот злодый. Але смотрйат дале, каждий йеднако зазначений. Злодыйа не злапілі. Пишлі зас ку старому злодыйові на пораду. А тот

стáрний злóдьій тáк йіх порáділ, жéби íшче дáлі зробіті трéтьу гостíну, же злодьійа мýсьат ўлáпіті, ажéби кáждий на тей гостíньі спáті мýсіл; не слибúдно с той гостíни вéчір нікóму íті, ажéби і йóго прінцéза там прішла спáті, ажéби викопáлі йéму вéльку йáму, а тáм йей пóсьтіль вложúлі. Хто прíйде ку ньей спáті, та там дó той йáми ўлéті, а нá день жéби шýмньі закрúлі, аж нá вич жéби открúлі. Йак уш польегáлі спáті, та злóдьій вíдьіў, де прінцéзна пúшла спáті. Йак льýде заспáлі, та злóдьій лéтьіў скóрі ку прінцéзьі та до йами ўлéтьіў. Штó йа мам тéраз робіті? Уж мúá ту злапáйут. Але вин крíчал: Ой льýде, ой льýде, бо гóрі, бо гóрі! — Ўшúтки поставáлі, до йáми поўпадáлі, злодьійа не ўлапілі, бо не знáлі, хто пéрший до йами ўлéтьіл. Та с той йáми йіх повитьагáлі. Прíшол цíсар, та гварí: Нéй ша віч не бóйі, хтóрий тáкий фáйний злóдьій; йá му дам свóйу прінцéзу за жéну і пул свойóго крельйства.– Але вин ша бóйал прізнáті; а зас краль крíчі на другий раз: Кóтрий тáкий мýдрий злóдьій, жéби ша не бóйал віч; йа, гварí, штом обіцал, тай дáм му! — І тот злóдьій ўтóди вúшол з мéджі льýдий і так отнóвіл цісарóві: Наййасньійший цісáрйу, йа тáкий злóдьій. — І вин му дал свóйу прінцéзу за жéну і пул кральйства.

Зап. в лини, 1899, від Штефана Шлямпяка.

Паралелї: Етноґрафічний Збірник, III, ст. 195–114. Ч. 31—32. — П. В. Шейнъ, Матеріалы для изученія быта и языка рус. населенія сѣв. зап. края. II. Ст. 120—127, 203—210, 297—299. — Кулїш, Записки о Южной Руси. II. Ст. 59—60. — Materyały antrop. archeol. i etnograficzne. T. II. 2. Ст. 75—76. Ч. 45. Ст. 99—101. Ч. 72. — F. S. Krauss, Sagen und Märchen d. Südslaven. I. Ч. 55: Vom Bursche, der sich auf Zigeunerstreiche verstand. — В. С. Караджич, Српске нар. приповjетке. Ч. 46: Ко умиjе, њему двиjе. — Е. Р. Романовъ, Бѣлорусскій сборникъ. Т. І. Вип. III. Ст. 410—413. — Етноґр. Збірник, VIII, ст. 25–30, ч. 8—10.

X. Материяли із села Кружльова, Шаришської стол.

57. *Граф Попеловський.*

Бул йеден ґазда, а мал трох сúнох Та рас ша зóбрал, íшол на йýрмак. Та двóме бýлы до сьвіта валóшны, та просілы віца, жéби йім кýпіл ўшельачíну, а тот трéтый льęм на пéцу ўше льęжал. Та тот прóсіл од віца, жéби му йęднóго краснóго кóта кýпіл. Оцец покупіл тим двом ўшитко, што росказáлы, а кóта нé міг нíґде нáйті. І потім íшол уж воз міста ґет вон, та барс го мерзіло, же тим двом покýпіл, а тóму не кýпіл кóта. І íшол пóтім за драгом, а ґáзда ньус кóта ў міху, до вóди го хцéл шмаріті, бо барз кварний бул. І пóтім от тóго хлóпа прóсіл, жéби му 'прóдал тóго кóта. Тот ґáзда му отпóвіл, же му так за дáрмо даст. І тот ґáзда не хціл ўзьáті за дáрмо, льем заплатíті хціл. На тéльо го прóсіл, штó му пóвіл і заплáтіл му двáцет ґрайцáрі за ньóго. Пóтім íшол тот ґáзда з велíком радóстьом до дóму, же віпóлныіл свойім сúном жáдост, што просілы од ньóго. Йак прíньус тóто дóму, тóти двóме барс ша радовáлы, а тот бáржей éшчі што на пéцу льęжал. Та пóтім дал го на пец і на пéцу ўше бул прі ным. Пóтім тот кіт барз з'унóвал на пéцу льęжáті прі ньóму. І вóлал го, жéби íшлы до сьвіта обідвóйę. Ўзьáлы ша, та íшлы барз дальęко. Прíшлы на йęдно тáке зложéне місце, там уж не бýло ніч, льęм йęдеп пец. І кáзал му кіт, жéби до тóго пéца вóшол, áльę уж голодний досц бул тот хлóпец. І пóтім ўзьал ша тот кіт дайáку вижúўност гльадáті пре ньóго. І íшол през йęдну велíку гóру і зачал ша вивертáті на йęдней лýкі. Прíшол ку ньóму зáйац і прóсіл ша: Чом ти ша так вивéрташ? — Ей, гвáрі, кúби ти знал, на йакęй йа гостíны бул! — І зáйац барс прóсіл, жéби і його ўзьал на тóту гостíну: Та бýду ті на дóбрей помóчі. І ўзьáлы ша пóтім обідвóйę та íшлы дáльęй. Зачáлы ша пóтім обідвóйę вивертáті там. І прí-

шла ку́ ньім льішка і ўше йіх просіла, же чом ша так вивертайут обідвойе. І кітка по́тім гва́ріт: Киби ти на та́кей гостіньі бу́ла, йак ми, та би йес ша не́ так виверта́ла! — Та во́зьте і ме́не зо со́бом, та бу́ду і йа́ вам на до́брей помо́чі! І зас да́лей і́шльі. По́тім на йедпім місці зас ша так виверта́льі ўшитки тро́йе. Прі́шол ку́ ньім ме́дведь і про́сіл ша йіх, же чом ша так вивертайут. Льішка му гва́ріт: Киби ти на та́кей гостіньі бул, йак ми, та би йес ша не́ так виве́ртал! — І ўзьа́льі ша і по́тім і́шльі зас да́лей. А кітка ўше і́шла опе́ред ньіх. І по́тім прі́шла до йедно́го кра́лья, барс ша краль зачудо́вал, же што то та́ке. Кітка за́чньe з ньім бесьідова́ті, же́ му по́слал пан Пецухо́вский дзьвіра́та. І барз му так чу́дно прі́шло, же што то за та́кий чло́век. І випрошо́вал ша йей, йа́кий то чло́век. І кітка по́тім повіла, же то барз бога́тий, а моло́дий чло́век. А тот краль мал йедну дьіўку. Та по́тім то́та кітка просіла, же́би краль дал дьіўку за то́го Пецухоўско́го. І він по́тім повідал, же він пе́рше хце його віліті, а так його майе́ток, та так даст дьіўку за ньо́го. І кітка му отповіла, же він не го́ден там пріті до то́го кра́йу, бо там, де Пецухо́ўский бйват, та там ца́лком іна́кше ше но́сьат. Та просіла кітка, же́би краль дал шма́ти. Краль дал. Дзьвіра́та по́тім там з'охабила а са́ма і́шла до до́му. І обле́кла го шу́мньe і ўзьа́ла ша та і́шла к то́му кральо́ві там. Прі́шльі до то́го кра́лья, кральо́ві ша па́чел тот моло́дий чло́век, а́лье то хціл зва́ті, же йа́кий він бога́тий, та аш так даст сво́йу дьіўку за ньо́го. Кітка ўше гваріла, же барз бога́тий йе. І ўзьа́льі по́тім, дал краль запрйагнуті до йедно́го ко́ча і посьіда́льі на коч і і́шльі, а кітка опе́ред ньіх і́шла. І і́шльі барз дальеко за дра́гом. Прі́шла кітка на йедно по́лье і барс там ве́льо йаловіни бу́ло. І росказа́ла там пасти́ром, же піде ста́ді наййасньі́ший краль, а бу́де ша про́сіл, же чі́йа то йаловіна; повіште, же па́на Пецухоўско́го, достанете ве́льку дішкре́ційу. То́ти пасти́ре так зробільі. Йак і́шол наййасньі́ший краль, зьвідал ша йіх, же чі́йа то йаловіна? — Повільі пасти́ре, же па́на Пецухоўско́го. Доста́льі до́бру дішкреційу. Зас і́шла да́лей кітка. По́тім на йедпім місці барз ве́льо бу́ло коро́вох. Зас росказа́ла тим пасти́ром, же піде наййасньі́ший краль, а бу́де ша зьвідо́вал, чі́йі то коро́ви то́ти. Повіште, же па́на Пецухоўско́го, достане́те до́бру дішкреційу. Йак і́шол краль і до́брі йіх обдаро́вал. І заш і́шла кітка да́лей. Барс по́тім ве́льо бу́ло у́вец. І роскава́ла тим пасти́рам, йак піде найасньі́йший краль, же́би повільі, же́ то па́на Пецухоўско́го, достане́те до́бру дішкреційу. По́тім краль і́шол і зьвідал ша йіх, чі́йі то у́ўці. Оньі повільі, же па́на Пецухоўско́го. І до́брі обдаро́вал йіх. І кітка зас да́лей і́шла. Краль со́бі ду́мал, же то досц бога́тий тот Пецухо́ўский. Кітка льем ўше на пе́ред і́шла, а́лье уж не дальеко каштілья бу́льі. І кітка на пе́рет прі́шла. А о́ньі с ко́чом льем за ньім і́шльі. Прі́шла

до двóра, росказáла ўшúткім слýгом, жéби тих пáнох, што прíдут, ўдьáчньі прійáльі. А бýдут ша просíті, же чій то кáштіль. Повíште, же пáна Пецухоўскóго. Дóбрі вас обдарýйє. Пóтім кітка прíшла до йє́дной хúжи, там не бýла льєм йє́дна стáра пáньі і гвáріт йєй, жéби ша скрúла дáґде, же ідут Москáльє. І óна стрáшньі престрашéна, не знáла, што от стрáху робіті і просіт ша кітки, же де ша мат скрúті. Кітка йєй на то отповіла, же ніґде, льєм жéби ша дáла до йє́дного околóта заўйазáті. Тóта пáньі так зробíла. Дáла ша заўйазáті. І ўжáла, пітпальіла тот окóлот кітка. Прíшол наййасьньíший краль до двóра, прóсіл ша слýгох, же чій то каштіль. Оньі повíльі, же пáна Пецухоўскóго. Дóбрі пóтім обдарóвал йіх. Прíшльі нýка до каштíльа, ньікóго там не нáшльі, льєм кітка сáма росказóвала там. І краль пóтім сóбі подýмал, же то би дóбрі мóгло бýті, жéби йóго дьíўка за Пецухоўскóго мóгла íті. Пóтім зробíльі йє́дно весьíльа і так Пецухóўский зостал ў тим майє́тку ўшúтким. Йак уш по ўшиткóму бýло, та кітка йім розказовáла, же кєд óна зóмре, та жéби йєй шýмну злáту трýну купíльі і шýмний пóгріб, вéльо гóстьох жéби бýло, бо інáкше йак тóто мі не зробíте, та плáно бýде. І óньі так йєй бізовáльі, же зрóбйат йєй тóто. Раз йє́ден кітка ша задáла, же уж йє умéрта. Ўзьал Пецухóўский і дал кітку вишмаріті на гній. І óна потóму позбірáла ша і прíшла нáзад. І барс крáсньі дьаковáла йім за тóту обіцýнку, што йєй обіцовáльі. Потóму íшче жúла пáру рóки і страшíла йіх ўше, же кєд йєй так зрóбйа, йак прéт тим, та йіх попáльіт на пóпіл. І пóтім йак уш помéрла, та што мал уш Пецухóўский робіті? І шýмньі йу дал поховáті; велíку гостíну зробíльі. Так зóстал пóтім льєм пан Пецухóўский і во свóйом жéном. І жúйут до гнéска дньа, кєд не помéрльі.

Зап. в липни, 1899, від М. Лукач, доньки учителя.

Паралелї: Русини Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 66. — Етнограф. Збірник. VII. Ст. 98—101. Ч. 53.

XI. Материяли із села Мальцова, Шаришської стол.

58. *Як королевич оженив ся.*

Бул йęден краль, а мал жену кральıўну, та она була ньęдобра ку народу, остра, а ун бул барз добрі краль. Та мальı йęднего сина, вецей ньę мальı дзецох. А тотен син бул малольęтні, ешчі младі. І краль ше похорел раз, та відзел, же муші умрец. Йак відзел, же му уж ньę будзе льęпше, мал міньıстра, та заволал го до себе, а го питал красньę, жеб' бул такі добрі, жеби йęго сина ўзьал, ажебі з ньıм ішол по сьвице на вандрўўку на кęльа рокі, бо за то го ньęхцę дома з'охабіц прі маткі, бо она барз ньęдобра ґу льудзом, та жебі он ше так ньę научел, альę жебі ше льęпшего способу научел. А му поведзел краль, жебі так ґаздовал с прінцем, жебі на ньго ше здал зо ўшіцкім. Та потом ше забральı а пошльı на тоту вандрўўку. Ходзільı по швеце за вецей рокі і ньę прішльı дому, ньіж тен прінц ньę вирус, цо потим уш требало му ше женьіц. Йак ходзільı по тей вандрўўкі по ґурах, льęсах, валалах, та прішльı до йęднего шумнего места. Музикі гральı ўшадзі, а льудзе бульı барс смутне. Та ше чудовальı, цо то таке, же льудзе смутне. А ун, тотен прінц, волал міньıстра бачікем, бо ун бул му за оца. Та там стальı ў купе йęдні панове на месце, а міньıстер питал ше, же цо то таке, же таке шумне место, а ньıт веселого чловека. А му отповедзел йęден: Відіш там дом пострęд места цо найшумньęйші? Ў тім доме йęст йęден гад, та тот нас ўшиткіх жре! — Та оньı ше барс чудовальı на то, же цо то за гад. І догваральı ше: Подзме опатріц, цо то таке. А там була того кральа прінцеза, і хцела ше видавац. Ходзільı ку ньęй другі прінцове і панове, цо йу пітальı за жену, та она дала пейцом чі шесцом главі сцац, бо йак йу прішол пітац та гварела: Йак йęй од-

гáдньę гáтку, пýйдзе зá ньго, а йак ньę, та глáву дóлоў. Та пráве йак óньі íшльі до тóго дóму, музíка провадзíла і войáци йęднéго младéго, ца цо пíтал йу за жéну, а ньę одгáднул гáтку. Тá му глáву зрубáльі. Прíшльі óньі до тéго дóму, пáтра до гýрі, а тóта прінцéва з вішньęго штóку па óблак ше пріпатрáла. Тóтен млáді прінц запáтрел з очáмі, а ше до ньęй зальýбіл а повéдзел міньістрóві: Бачíку, мньę ше тóта прінцéва спачíла, йá бі йу сцел пíтац за жéну. А тен барз го одгвáрал: Най Бог варýйę, йá ці то ньę дозвóльім, жéбі ці ту глáву ньę зньáльі йак тéму, цо тéраз провадзíльі па шмерц. — А óньі уж знáльі обідвóме, же йęй трéба гáтку одгáднуц. Тóтен міньíстер барз го пíтал, жéби ньę íшол йу пíтац за жéну, а ун повéдзел: Йа нá то ньę дбам ньіч, йа пýйдзем. — Ўзьáльі ше і пóшльі до тéго бýрку. Пусцíльі йіх, вíшльі аж гóре на вéрх. Йак вишльі ґý ньęй, та óна ше пітáла, же цо хцéйу. Млáді прінц повéдзел: Пáньі прінцéзо, кральóўна, йа йіх прíшол пíтац за жéну. — Она му отповедзéла: Йá пóйдзем за тéбе, бо ун ше йęй спáчел — бо бул шýмней постáві, льęм же так бул худóбно обльęчéні йак дайакі вандрóўньік — кęд мі одгадньęш гáтку; кęд ньę одгáдньęш, та ці глáва дóлу. — Он йęй повéдзел: Та дáрмо; поручéно пану Бóгу, йа до божéго шчéсца бýдзем гáдац. — Одгадньій мі, цо йа мíшльім і йакéго бі йа мýжа хцéла. — Он йęй отповéдзел: Пáньі прінцéва, кральóўна. Оньі мíшльа то, жéби такéго мýжа достáльі, жéби ньіґда ве свóйęм живóце, зáкльа бýду жиц, ше з ньім ньę погньівáльі, áньі он з ньíма, льęм жéбі ўже крáшньę жильі. — Она му отповедзéла: Дóбре ші одгáднул. Та ти бýдзеш тéраз мой муж. Йа нá то прістáньęм, а і с тим йęм контéтна, жéби ми ше йęдно на дрýге ньіґда ньę погньівáльі. Альę тéраз пóведз мі, з йакéго ші роду? — Он йęй отповéдзел: Йа льęм йęдней худóбней ґдóви син, йа льęм кóчіш. — Она отповедзéла: За то ньіч, йа на то ньę дбам; хоц і кóчіш, йа прéто твóйа жéна бýдзем. І на тóту твóйу отпóведз ньę прішáгньęм, же ше ньіґда на тéбе гньęвац не бýдзем. — Зостáльі там обидва на длýкші час і зробíльі вешéльę. І так сéбе прішáглы, же áньі óна на ньęго не бýдзе ше гньęвац, аньі он нá ньу, хоч би дáцо плáпе бýло. По вешęльу та он йу питал: Мóйа льýба жéно, дáй мі дáцо пеньęжі, бо йа ньę мам, а йа млáді чловек, йá би íшол дáґдзе мéджі пáнох до кавельгáўву ше забáвіц. — Она му поведзéла: Шак мáме пеньęзьі, вéзь сéбе кęльо хцеш, та ідз, йá це ньę спірам. — Он сéбе вáбрал пеньęзьі, кęльо ше му пачéло, íшол до кавельгáўзу ґу пáном. А там с панáмі нáпіл ше, пóтом запіліьі кáрти грац. Ун так грал, цо прéграл ўшиткі пеньęзьі, ньę зостáло му ньіч, áньі ґрáйцар. Прíдзе до дóму кóло дзеўйáтей годзіні вéчар, тá ше го пітáла, же дзе бул. — Он йęй повéдзел: На кавельгáўзьę. — А цó ші там рóбіл? — Ў кáрти ми грáльі с панáмі; а льęм,

мо́йа льу́ба же́но, йа пре́грал ўши́ткі пеньє́зьі, цо ші мі да́ла; чи ше ньє гньє́ваш на́ мньє? — Она му поведзе́ла: Цо́бім ше гньє́вала про те́льо пеньє́зьі, шак ма́ме ве́цей! Дру́гі раз по обе́дзе зась йєй гва́рі: Же́но, дай мі пеньє́зьі, йа пу́йдзем е́шчі то́ті ка́рти грац, о́здаль би йа ви́грал на́зад да́цо! — Она му да́ла е́шчі те́льо раз вецей пеньє́зьі: Бер, ке́льо хцеш. — Он по́шол, зась пре́грал ўши́ткі пеньє́зьі, ке́льо мал. Прі́дзе ве́чар до́му, а зась ше похва́льіл, же пре́грал ўши́тко, а пи́тал ше йєй, чі ше на́ ньго не гньє́ва. — Она поведзе́ла, же ньє. — На тре́ці дзень зась ше пи́тал, же пу́йдзе е́шчі ка́рти грац. Та о́на му зась дозвольі́ла, же мо́же іщ. Йак по́шол тре́ці раз грац, та цо мал пеньє́зьі, ўши́цкі пре́грал, аж дал до заста́ву ло́шкі, таньі́ре, ўши́тко. Йак прі́шол до́му, зась йєй пове́дзел — а́льє уж бул сму́тні, та́ ше ста́рал, же цо будзе́ме, же́но, те́раз ро́біц? Мньє вьєдо́бре, йа барз ве́льо пре́грал, твой майє́ток, а йа худо́бни, ньємам ньіч, те́раз мі тре́ба, жебим льєм се́бе шмерц зро́біл. — Та о́на му поведзе́ла: Ньє роп со́бі шмерц, шак будзе́ме жиц пре́ то! — Он йєй пове́дзел: Будзе́ме жиц, а́льє кєд йа ше барз га́ньбім, жем так поро́біл; поц ти зе мноў там, ска́дзі йа, бо йа ту уш ше га́ньбім, а там будзе́ме жиц, ска́дзі йа при́шол. — Она на́ то пріста́ла: Та по́дзме. Йак ті бу́деш жиц, так і йа. — Пойєдна́льі се́бе йє́ден коч, а по́шльі с тамто́го ме́ста там, ска́дзі он бул. Ішльі там може трі дньі, штірі дньі — а і тен ба́чік з ньім ішол, цо бул прі ньім, міньі́стер. Алье он с тим міньі́стрем зна́льі та́кі йа́зик, цо о́на ньє розуме́ла. Та ше догвара́льі за дра́гу, же йак бу́ду ро́біц. Она ше го пита́ла, же цо ше догвара́йу, а он йєй пове́дзел, же йе́го ба́чік так ньє розу́мі то́ту реч, цо о́на і о́брацел на і́ньше, же то́то і то́то ше догвара́льі. Йак прі́шльі до то́го ме́ста, ска́дзі ун бул, прі́шльі ве́чар, ста́нульі на ко́нцу ульі́ці, с кра́йу та́кой і там бивала йє́дна худо́бна ґдо́ва: ста́льі там, а тен ба́чік по́шол хітро ку тей ґдові скорей на пре́дек а йу научіл, йак о́на ше ма трі́мац, же́би ше прізна́ла, же то йєй син то́тен мла́ди. Ве́шльі там до тей хі́шкі, до тей-ґдо́ви, о́на іх прівіта́ла шу́мньє: Ві́тай мой сі́ну! — А он йєй пове́дзел: Ма́тко, то мо́йа же́на. — Та кєд йеш ше оже́ньіл, та і йєй ві́там. — Заплаці́льі кочішо́ві, цо іх прі́вез і по́шол на́зад, ска́дзі прі́шол. Тен ба́чік по́шол до свойє́го до́му, а он ше пи́та ма́ткі: Ма́тко, та ньє ма́йу дайа́ку вече́ру? Ми з дра́гі прі́шльі, та ше хце нам йєсц. — Ма́тка поведзе́ла: Шак цо мам, та і вам дам. — Да́ла ім там вече́ру, повечера́льі і польєга́льі спац се́бе. На ра́но ше пи́та то́тен мла́ди: Ма́тко, та ньє бу́ду мац да́цо на фри́штік? — Ве́ра йа ньє мам; през дзень заро́бім, на ве́чер зйєм. Та уж льєм дайа́кі фри́штік вам зро́бім, а́льє на о́бед ньє бу́дзе. — Он пове́да: Ну, та шак йа по́йдзем да́ґде до робо́ти, заро́бім, та будзе́ме мац. — Ви́шол на ме́сто, при́шол на́зад до́му: Ма́тко, йа по́йдзем до робо́ти.

Там за мéстом кресáйу дрéва цімермáньі, йа ідзем ґу ньім до робóти. А там жебиісце мі виньęслы óбід а і з мóйу жéну, жéби знáла на дру́гі дзень, двé мі ма обід вúньęсц, бо йа там бу́дзем хóдзіц до робóти. — Он пóшол ґу тим цімермáном і крéсал дрéво. На óбід му виньęшлы матка з жéну, обідва. Вéчар прішол дóму, пріньіс пеньęзы, цо зарóбіл, дал йім: Ту мáце, мáтко, жéби ми мáльі на у́тре цо йęсц, купíце. — Альę пúта ше жéни: Чі ти дáцо робíла? — Ньę. — Та йęй гвáрі: Шак то трéба рóбіц, кęд йа рóбім, та і ти. Кęд ідзе мáтка рóбіц, та ідз з мáтку. — Она му поведзéла, же ньé гóдна рóбіц. — Ідз рáйбац, áбо кóпац, áбо дáцо штрíкуй, жéби мі льęм дáцо заробíла, бо ньę виж́ийęме. — Йáкже йа бу́дзем рóбіц, кęд йа ньę научéна? А ше го пітáла: А чі ти ша, му́жу, ньę гньęваш, же йа ньę рóбім? — Йа ше ньę гньęвам, áльę прéцій трéба дáцо рóбіц. Та знаш цо, жéно? Йа мам пеньęзы, цо сом уж зарóбіл, та зрóбім ці дайáкі гáндель, будзеш з дáчім гандльóвац. Йа пу́йдзем до робóти, а ти гáндльуй йак і дру́ге жéни месьціцке. — Та с чім же бу́дзем гандльóвац? — Йа ці зрóбім, цо бу́дзеш мац гáндель. — Ішол до йęднéго гарчáра там, наку́піл йęй гáркі, міскі, ґрáти у́шельійаке, глыіньáне, а дал йęй вивесц на мéсто, жéби предавáла. Она поросклaдáла тóти ґрáти, же бу́дзе предáвац; ішол йакішка там з йęдним кóньом на возьіку, кунь ше му зльáкнул і польітал йęй по тих ґрáтах та потрéпал у́шіцко. Она зáшла плáкац, же цо тéраз бу́дзе с тéго? Аньі ньę заробіла ньіч, áньі пеньęзы ньęма, áньі ґрáти! — Прішлы вéчар дóму, он прішол з робóти, а і óна з мéста. А ше йęй пúтал: Ну, йáкже ці там, жéно, ішло, чі ші дáцо заробíла? — А, му́жу, вельіке ньęшчéсце ше мі стáло; йęднéму ше вúрвал конь з рук, а у́шицко мі потрéпал тóті ґрáти. Польіційáньі го хцéльі у́лáпіц, же му вéзму тéго кóньа, та му́ші мі то заплáціц, áльę уцéкнул. Йакже тéраз, му́жу, чі ти ше на мньę ньę гньęваш зá то? — Он йęй повéдзел: А, жéно, цóжби йа ше гньęвал? Шак кęт ти ше на мньę ньę гньęвала, цо йа твой майęтек преграл на кáрти, тай йа ше ньę гньęвам. — А он нарóким пойęднал тéго, цо йęй ґрáти потрéпал. Льęм же óна ньę знáла ó тęм. Но, чекай, жéно, йа пу́йдзем на у́тре до вéкшей робóти, бу́дзем мац вéкшу плáцу; áльę ньę там мі óбід поньęшеш, двé по тáмті дньі, йа уш пóвім мáткі, а мáтка ці прівéдзе! — Повéдзел мáткі: Жебúсце йу пріпровадзéльі на місто ґу тей капу́ре, а най мі там óбід пріньęше сáма, а ви мáтко, йак прідзéце ґу капу́ре з ньу, жебúсце ішлы назад дóму. — Мáтка поріхтовáла óбід і прівéдла йу ґу капу́ре, а тó там бул йęго бурґ цьісáрскі. Жéна ньę знáла о тęм; он йęй льęм повéдзел, же там бу́дзе рóбіц. Там стáльі на вáрту войáци, а уж мáльі наказáно, же йак прідзе тáка кóло дванáстей годзіні, цо поньęше óбід, жéби йу віпровадзéльі на верх до бу́рку. Йак прішла дванáста годзіна,

нье̨шлы о́бід обідва із ма́тку. Прі́шлы ґу капу́ре, та йе̨й ма́тка поведзе́ла: Іц ту, мо́йа дзіўко, там го найдзеш, ун ту ро́бі. — Задуркалы до капу́ра, войа́ци отворі́лы і ўзьа́лы йу до́раз, а йу го́ре віпровадзе́лы на верх до бу́рку, же там ро́бйу цімерма́ны. Она мішлье̨́ла, же то пра́ўда. Йак йу пріпровадзе́лы ку тей велькей хіжі, са́ли, а там йе̨й две́рі отворілы а вепха́лы з гарчка́мі, же́би там ішла с тим обе́дом. Йак ве́шла ну́ка, там бу́ло поўно па́нох, міньістрох, бо уш ун іх дал позволо́вац, же бу́дзе се́бе робіц веше̨́лье̨. А ун ше́дзел на тро́нье̨ йак краль. Та ун йу прівітал: Вітай, мо́йа льу́ба же́но, вітай! — Йак йу прівітал, о́на ше заганьбіла і зльа́кла ше так, цо йе̨й то́ти га́ркі вилье̨це́лы на ді́льа і потрепа́лы ше, а польіўка ше розельа́ла. Пано́ве, цо́ там бу́лы, до́раз йу улапі́лы, дзвіга́лы го́ре а кріча́лы: Віват, віват, ту йе̨ на́ша кральо́ўна! — Ун по́том йім росповедзел ўшицко то́то, гі-сте́рийу, йак вандро́вал, йак ше оже́ньіл і йе̨й пове́дал: Відзіш, мо́йа льу́ба же́но, ти ші с кральоўске́го ро́лу і йа, а́лье̨ мі чу́дно бу́ло, же ші одважи́ла пуйсц за мнье̨, бо йа ці пове́дзел, же йа лье̨м ко́чіш. За то йе̨м це так се̨ке̨ро́вал, же́би ші зна́ла, йак то худо́бне льу́дзе жи́йу, йак тре́ба з ньі́ма ґаздо́вац. — Зробі́лы веше̨́лье̨ там на но́во, за длу́гі час госці́лы ше і жи́йут до дньę́шка, ке̨д нье̨ пома́рлы.

Зап. в липні, 1899, від Міхала Боцка.

Паралелї: Русини Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 68—70. — Етнографічний Збірник, III. Ст. 186—189. — Archiv f. sl. Phil., XXI. Ст. 296. ч. 262. — Národopisný Sborník, III. Ст. 112. ч. 26.

59. *Недобрий брат.*

Дзе бу́ло там бу́ло, бул йе̨ден ста́рі о́тец і ста́ра ма́тка. А то́ті два ста́рі льу́дзе ма́лі двох сі́нох. Та тот ста́рі о́тец і то́та ста́ра ма́тка так ше радзі́лі, же тіх двох сі́нох да́йу до шко́лі. Йак йім прі́шлі шесц ро́кі, та йіх да́лі до шко́лі за по́пох ше ўчіц. Та йе̨ден барс ше до́бре у́чел, же сво́йу ґімназі́йу ско́ньчіл, же мог буц духоўні, а то́тен дру́гі барс пла́но ше у́чел, же нье̨ знал ньіч, та го пушчі́лі наза́д до́му ґу оцо́ві і ґу ма́ткі. Та ве́ра то́ті дво́йе роді́че ше догвара́лі, же ке̨т ше так пла́но у́чел, та йак о́ньі ше дво́йо тра́пйа, та і он най ше так тра́пі, ке̨т ше нье̨ нау́чел ньіч. Ньей ґазду́йе̨ з ньі́ма до́ма. — А то́тен, цо ше нау́чел за духоўне́го, до́стал штаці́йу, а по́шол дальę́ко от тіх сво́йіх роді́чох. Та длу́гі час пре́шол, цо он сво́йіх роді́чох нье̨ ішол опа́трец. На́раз ше му ў но́ці сньі́йе̨, же́бі он і́шол сво́йо роді́че опа́трец. Та он ше позбі́ра, ўжал се́бе кочі́ша, сво́йо ко́ньę, пеньę́жі на дра́гу і з бо́ску помо́цу оде́шол. Та прі́шол он до те́го вала́лу, дзе ше наро́дзіл. Ідзе

там, дзе йо́го о́цец бі́вал, а́льѣ уш там ньѣ бу́ло ныч, лем чі́сті каме́ньѣц, та ньѣ знал, дзе йо́го о́цец і йо́го ма́тка ше подзе́лы. Та пі́тал ше там льу́дзі, чі о́ньі ньѣ зна́йу, дзе ше то́ти льу́дзі подзе́лы, цо там біва́лы. Та ве́ра там йе́ден ста́рі хлоп бул, та он йім пове́дзел, же там на́ тей дру́гей стра́ньі біва. А і́шче ше го пі́тал, же чі ешче жі́йу то́ти льу́дзе, цо там біва́лы. — Та му пове́дзел, же жі́йу, а́льѣ су уж барс ста́ре. Та он по́том по́шол там ґу́ ньім і шу́мньѣ ше з ньі́ма пріві́тал. Альѣ о́ньі го уж ньѣ позна́лы, бо то уж бу́ло ве́льо ро́кі, та за то́тен час, ньіж он бул гет од о́ца, од ма́ткі, та йім дал Пан Бог йе́дно дзі-у́ча́тко; то те́го духовне́го ше́стра бі бу́ла. Та то́то дзіу́ча́тко ньѣ ма́ло льѣм да з дзе́шец ро́кі. Та йак о́н то ві́дзел, же то ше так льу́дзе му́ша там тра́піц, та йе́му мо́цно бу́ло жаль. Та по́том цо зро́біл? Пі́тал он тоте́го о́ца і то́ту ма́тку, же́бі о́ньі то́то дзіу́че да́лы до ньѣго, же о́н го ве́жньѣ йак за сво́йо, же шу́мне дзі́фче, шко́да бі бу́ло, же́бі ше так тра́піло, йак ше там льу́дзі тра́пйу. Та он го да до шко́лі у́чіц, штрі-ко́вац, шу́мньѣ шіц, пі́сац, чі́тац, же мо́же му бу́дзе льѣпші дакѣ́дік жіц на сьві́це. Та о́ньі ве́ра, то́тен о́цец і то́та ма́тка, барз йім бу́ло жаль, же льѣм то́то йе́дно дзі́фче ма́йу, та се́бе мішльѣ́лы, же цо ма́йу ро́біц: чі го ма́йу дац, чі ньѣ. Та ве́ра по́том так ше нарадзі́лы, же́ го да́йу. Та то́тен духо́у́ні по́бул там па́ру дньі і так ше позбі́рал, шу́мньѣ ше оде́брал от тіх роді́чох і так с тім дзіфча́тком одешол. Прі́шол он по́тим там, ска́дзі бул, та йо́го па́ньі, тоте́го духоу́не́го, тіш ше то́му дзіфча́тку цеше́лы, бо о́ньі ньѣ ма́лы ньіййаке дзе́ці. Та ве́ра о́но там ше учі́ло пі́сац, чі́тац і штрі́ко́вац і беше́ду, ньімецкѣ, уге́рскѣ. І шу́мна кізасо́нька в ньѣ́го віро́сла так, же то́тен духо́у́ні, цо́ го у́жал, йак за сво́йо, та, так йе́ден раз, йак штрікова́ло прі обла́ку, он прі́шол ґу ньѣ́му, і ше барз до ньѣ́го вальу́біл, же ве́ра та́м го ула́піл, а го бо́шкал, шчі́пал і там го сцел на пла́ни ве́ці прі́ньѣсц. Та ве́ра о́но барс ше му пі́та́ло, же́бі то ньѣ ро́біл. Альѣ о́но ньѣ мо́гло дац се́бе ра́ді та му уце́кло та́кой през о́блак. І уце́кло до машта́льньі там, дзе бул ко́чіш, а там плака́ло прі ньѣ́му. Ко́чіш ше го пі́тал, цо́ му, а́льѣ му ньѣ хце́ло гуто́-ріц, бо ше ганьбі́ло. А то́тен духо́у́ні йа́к то зба́чіл, же о́но по́шло, до машта́льньі, по́шол там а там на ньѣ́го барс крі́чел, же цо о́но ро́бі, же о́н го у́жал йак за сво́йо, а о́но хо́дзі до машта́льньі ґу кочішо́ві. На́ ньго крі́чал, же ше з ньѣ́го зро́бі к...а, кѣд бу́дзе ходзіц ґу кочішо́ві до машта́льньі, же́бі і́шло до хі́жі. Альѣ о́но ньѣ хце́ло і́сц, бо ше́ го уж ба́ло. Альѣ по́том йак он ві́дзел, же о́но ньѣ хце і́сц, та ла́піл на́ ньго мо́цно крі́чец, цо о́но мі́шльі, же о́н го у́жал йак за сво́йо, а о́но те́рас так ро́бі: По́чкай ті, йа бу́дзем твойе́му оцо́ві і тво́йей ма́ткі пі́сац у́шіцко, цо ті ту ро́біш, же ті хо́дзіш ґу кочішо́ві до машта́льньі, а там пла́нѣ ве́ці ро́біш. Та ве́ра он по́шол до ґі́жі, а за́чал пі́сац до́раз ґу

оцо́ві і ґу ма́ткі, же цо о́но ро́бі, же о́но хо́дзі до машта́льньі ґу кочі-шо́ві і там ве́цей на ньє̨го націґа́ньіл, цо знал. А ньіч ньє̨ бу́ло пра́ўда. То то́тен йє̨го о́цец і йє̨го ма́тка доста́льі то́то пісмо, цо он на́ ньго пісал, та ше барс застара́льі, же го ўжал там, та ньє̨ то, же́бі ше да́цо научі́ло, а́льє̨ ше з ньє̨го та́ка пла́на осо́ба зробі́ла. Та по́тим ше то́ті двойо ста́рі, о́цец і ста́ра ма́тка ше барс стара́льі, цо ма́йу ро́біц. Та ве́ра та́к ше порадзі́льі, же то ве́лька га́ньба, же з йіх родзіні та́ка пла́на осо́ба, а цо ве́цей у духоўне́го, та́ке ве́ці ше ро́бйа. Та ве́ра о́ньі так ма́льі йє̨днего сі́на е́шчі, то́тей кізасо́нкі брат. Та о́ньі йє̨му так наказа́льі, же́бі он і́шол там ґу тоте́му духоўне́му, дзе йє̨го ше́стра, аже́бі се́бе ўжал пу́шку і патро́ні і кочі́ша і на дра́гу, же́бі оде́шол там ґу́ тей ше́стрі, аже́бі йу во́лал вон, йак прі́дзе там, цо́ бі йу во́лал на шпа-цірку до йє̨днего льє̨са, а там йак з ньім прі́дзе до льє̨са, же́бі ўжал, а застре́льіл йу, бо то ве́лька га́ньба з йіх фамелі́йі та́ке ве́ці ро́біц. Та он ше с тім за́брал і оде́шол. Альє̨ е́шчі му поведзе́льі, йак йу застре́льі, та же́бі з ньє̨й о́чі вібрал, а йім прі́ньіс ука́зац, чі бу́дзе пра́ўда, же́ йу застре́льіл. І он так с тім оде́шол. Ўжал се́бе на дра́гу пеньє̨жі, цо́ му треба́ло і по́шол там. — Йак прі́шол, і́дзе уж до дво́ра, а то́та і́ста кізасо́нка ста́ла на ґа́нку; а́льє̨ о́н йу ньє̨ по́знал, а́ньі о́на йє̨го, бо йак і́шла гет, та он е́шчі барз мальу́чкі бул; а́льє̨ ве́ра о́ньі ше по-зна́льі. Шу́мньє̨ го обланіла, а го обошка́ла, а барс прі ньє̨му плака́ла. Йак то́тен духо́ўні то зба́чіл, та до́раз на́ ньу крі́чел, же́бі і́шла гет од ньє̨го до гі́жі. А йє̨го ўжал до гі́жі осо́бньє̨, а му за́чал роспра́ўйац, йа́ку ма ше́стру, же цо о́на ро́бі, же хо́дзі до машта́льньі са́ма ґу кочі-шо́ві. І йак знал, так на́ ньу ціґа́ньіл. Та то́тен йє̨й брат, му то барс бу́ло чу́дно, же цо́ то та́ке за робо́та, же то йє̨й ньє̨ віпа́тра а́ньі з оч. Та ве́ра йє̨му то тіж бу́ло ку́шчік жаль, та льє̨м се́бе пітал от те́го духоўне́го, же́бі йє̨й дозво́льє̨л ку́шчік на пул годзіні з ньім, же́бі бул рад да́цо з ньу ше подогва́рац. Та он ве́ра дозво́льє̨л, же мо́же ісц. І он шу́мньє̨ ўжал йу пот пазу́ху, ўжал се́бе ґве́ра і патро́ні і ше́дльі на вуз і і́шльі вон з вала́лу. І́шльі по́том за йє̨дну дра́гу до йє̨днего льє̨са. Йак прі́шльі ґу льє̨су, кочі́шові ка́зал, же́бі ста́нул, аже́бі віпрах ко́ньі, аже́бі там пас, бо бу́ла ве́лька тра́ва, а са́мі ше забра́льі, і́шльі за йє̨дньім ходньі́ком до льє̨са. Прі́шльі дальє̨ко до те́го льє̨са, а за́чньє̨ он йє̨й роспра́ўйац, же цо о́на робі́ла. Та о́на барс плака́ла пре́т тім сво́йім бра́том, же о́на спа́льє̨ ньє̨ вінова́та ньіч, же йє̨й Пан Бог з ньє̨ба ві́дзі, же она ньіч ньє̨ ві́на. Та по́том йє̨й пове́дзел, же го по́слал о́цец і ма́тка, же кє̨т та́ка пла́на осо́ба ше з ньє̨й зробі́ла, та же́бі ўжал пу́шку а йу застре́льіл. Та по́том о́на за́ то е́шчі го́рші плака́ла, а по́-прі ньє̨й та і то́тен йє̨й брат тіш пла́кал також с те́го се́бе пошеда́-льі до ўйє̨дна, а так плака́льі, цо ньє̨ мо́гло йє̨дно дру́ге уко́йіц. Йак

ше віплака́льі, та по́том о́на стану́ла ґу ньє́му а шу́мньє же препіта́льі, а ше побошка́льі, а каза́ла: Те́раз веш пу́шку а ме за́стрель! — Альє йє́му то барз бу́ло жа́ль, та ньє мал дзє́ку йу застре́льіц. Альє он йєй гуто́рі: Та́ кєб наш о́цец го' льєм о́чі ньє ка́зал с те́бе вібрац на указаційу, же сом це застре́льіл! Та ве́ра о́на льєм каза́ла, же́бі льєм йу цо ско́рей застре́льіл, бо барз йєй ве́лькі жаль. Та он ве́ра по́том йу поста́віл на па́ру ґро́кі а сам ўжал і па́ ньу стрі́льа: пу́шчіл, та ньє спальі́ло, ньє ві́дал о́гень. Та он ўжал, поло́жел пу́шку на зьєм і і́шол ґу́ ньєй, о́на ґу ньє́му, а за' ше улапі́льі обідво́йо, йак брат зо ше́стру, а так плака́льі, же ньє зна́льі кє́ді досц. Йа́к ше віплака́льі уш по дру́гі раз, та о́на му гуто́рі: Мой льу́бі браці́шку! Йа ньє ста́ньєм так дальє́ко, льєм так на штірі-пейц ґро́кі а ва́лож дру́гі па́трон, та ско́рше ме тра́фіш! — Та ве́ра зась ше шу́мньє розвіньчова́льі і оде́шла од ньє́го на шті́рі-пейц ґро́кі і пріло́жел йєй про́сто на ше́рцо і пу́шчіл, та вістре́льіл, а́льє йу ньє тра́філ. Ру́ціл пу́шку на зьєм і о́на сеті́пка от стра́ху спа́дла. По́шол ґу ньєй па́тріц, дзе йу тра́філ, ньі́ма ньі́ґдзе ньіч. Шеднул ґу́ ньєй і зась так плака́льі, же ньє мо́гльі ше уко́йіц. Та он йєй по́тим пове́да: Мо́йа льу́ба ше́стро! Йа відзім барз до́бре, же ті ші сца́льє ньіч ньє вінова́та! — Та о́на му гуто́рі: Мой льу́бі браці́шку, ўші́цко йє́дно, Пан Бог ві́дзі, же́ йа ньіч ньє віна, та льєм цо ско́рей прі́лож мі пу́шку аж до са́мей гла́ві, же цо ско́рей згі́ньєм! — Та ве́ра по́том то́тен йєй брат ста́нул і ўжал пу́шку до ру́кох, о́на стану́ла тиж, прі́ло́жел йєй пу́шку до гла́ві, пу́шчі, та ньє віпальі́ло зась. Та по́том он пу́шку ру́цел на́ зьєм, ста́нул ґу́ ньєй, шу́мньє обла́піл, а йу побо́шкал, а йєй гуто́рел: Мо́йа льу́ба ше́стро! Йа уж відзім сам, же ті ньіч ньє віна. Альє те́раз цо зробі́ме, кєд наш о́цец і на́ша ма́тка каза́льі, же́бім с те́бе о́чі прі́ньєс на у́кас, же чі́ йа те́бе акура́тньє застрельіл, чі ньє? — Та ве́ра о́ньі ше шу́мньє зобра́льі по́под пазу́хі а і́ду да́лей до те́го льє́са. Прі́ду о́ньі ґу йє́дней капльі́ці; по́шльі там до тей капльі́ці, а кльє́кльі обідво́йо, а та́м ше кра́шньє модльі́льі. Та по́том йак ше помодльі́льі, ста́нул го́ре а і́ду па́зад за то́ту дра́гу. Та цо он зба́чіл? Льє́цел по́пред ньіх йє́лен за́йац і он зо́брал пу́шку с пльє́ца, пу́шчіл за́ тім за́йацом, до́раз го за́біл. А так по́том гуто́рі тей сво́йей ше́стрі, же відлу́бйа с те́го за́йаца о́чі, а пріньє́сьу оцо́ві і ма́ткі, же́ то з йіх дзі́фкі. Та о́на ве́ра, йє́го ше́стра, му поведа́ла: Кєд йєй ма́тка і йєй о́цец та́кі роді́че, цо о́ньі ка́жу йу застре́льіц, та о́на льєм сце, же́бі йу застре́льіл. — А йєй пове́да, же́бі барз рад, а́льє Пан Бог ньє дозво́льі, бо уш трі ра́зі на те́бе стрі́льам, а ньє мо́жем це тра́фіц. — Та о́на по́том му пове́да: Мой льу́бі бра́ту, кєт та́ка робо́та, та уж йа свойє́го о́ца і сво́йу ма́тку ньі́ґда ньє увідзім, а́льє йа бу́дзем по́ тім льє́ше путо́вац, ньіж ньє згі́ньєм! — Та ве́ра о́ньі ше шу́мньє з ве́льким пла́чом розе́-

шльі. Он забрал ше а пошол ґу своймy кочішові, а ньіч ньe гутóрел кочішові, льeм: Праґай, ідземе дóму! Прішльі до дóму, ўжал, вібрал óчі с кешéньі, полóжіл на стул, а указал оцóві і маткі, же то з йeго шéстрі, а з йіх дзіфкі. Та цо óньі зробільі? Дáльі такі рам зрóбіц, а тóті óчі до тéго рáму на памйатку: Кед ньe майу дзіфку, та хоч льeм з ньeй óчі. А тóта дзіфка пó тім льeше ходзі, а пláче, путýйe, такі корінкі сéбе збіра, а йі. Та вéра óна ходзіла длуґі час так, же ше фцáльe обдáрла, же зостáла гóла. Та льeм ходзі а йe гóла пó тім льeше, а льeм ўше цо дáлей до тéго льeса, же нáраз збáчі ў тóтім льeше йeден дом, а ф тім дóме бівал йeден стáрі сьіві члóвек і зо свóйу жéну. Двéці ньe малі ньійаке. Она прішла там дáлей ґу тéму дóму, а так рожіра ґóло тéго дóму, хтó там йeст. А тóтен стáрі члóвек, он то відзел от свóйeй ґіжі, же барс крáсна йeдна жéньска, а гóла йe, ўласі аш по кольéна, а там цóшка рожіра. Он ше йeй укáже а йу вóла там ґу сéбе. Альe óна ньe хцéла ісц, бо уш тáка бýла, йак здзівéна, бо то уш прéшло пáру рóкі, áльe тéльо же он йу прівóлал, цо óна прішла до йeго дóму і там побýла да с пáру дньі. Дал йeй шаті зо свóйeй жéні, а йу пітал, жéбі остáла там у ньeго. Барз йу рáдзі відзéльі тóті двойо льудзе. Альe тóтен стáрі члóвек, он бул такі йeґер, цо льeм ў льeше бівал і огáньал тóтен льeс. А тóтен льeс то бул йедвéго ерцéґа. Та тóтен éрцеґ мал достац вéльо пáнох на госціну, та пісал до тéго йeґра, цóбі му на кáжді спóсуб швіньу дошікóвал, бо йак ньe, та хоц кeльо рóкі слýжі, та с хіжі вóнка. Ньe достáньe слýжбу. — Та он йáк то дóстал тóто пісмо, барс ше застáрал, а і с тéго барс плáкал і йeго стáра жéна. Альe тóта дзіфка, цо там прішла гóла до ньeго, тá му повéда, жéбі ше ньіч ньe стáрал, льeм жéбі йeй дал такі йeґéрскі шáті зрóбіц, йак і óн ма, а óньі пýйду обідвóйо до льeса, а так бýду польóвац, же óдда йім пан Бог за тáке шчéсце, цо забійу дзіву швіньу. Та ше вібрáльі на тóту польýфку. Хóдза од рáна аж до вечéра, ньe відно бýло ньіч. Забéру ше, іду з вéлькім плáчом обідвóйо до дóму. Стáрі члóвек барс плáкал, же на стáре дньі мýші ісц зо слýжбі гет. Іду до дóму, уж ньe дальeко бýльі до дóму, нáраз вéлька дзіва швіньа льeці і óна вéжньe пýшку с пльeца, пýшчі, дóраз забіла йу. Стáрі члóвек тáк ше радóвал, же од радóсці ньe знал, цо рóбі. Прішльі до дóму, дóрас пісал кáртку на пáна ерцéґа, цóбі пóслал фýру по дзіву швіньу. Та вéра éрцеґ ше тіш барс цéшел тéму, же тéму человéку, свойeму йeґру дал крáсні дарýнек, а йeму повéдзел, же ма до шмéрці у ньeго слýжбу. Тá то прéшло рок і два, цо тóта дзіфка, ше тіш з'унýло, та уш сцéла ісц дáльeй от тéго йeґра. Тá ше піта йeму: Мой льубі дзéдусь, йá бі рáда дакýшчік дáльeй вандрóвац! — Тóтен стáрі члóвек барз йу крáшньe пітал, жéбі ньe годзіла ньіґдзе, жé уж óньі барс су стáре, же

ньє бу́дзе хто во́ді по́дац, кєд бу́ду го́ре, жє́бі бу́ла та́ка до́бра, жє́бі льєм зоста́ла там. — Альє йєй ше там ньє пачі́ло, так льєм піта́ла од ньє́го то́ті шма́ті, цо он ма по льє́ше, йак йє́ґер, жє́бі йєй дал і пу́шку і патро́ні, о́на бу́дзе польо́вац — Йак он ві́дзел, же уж ньійак ньє́хце там зо́стац, та йєй дал і пу́шку і му́ндур. І забра́ла ше с тім по́ тім льє́ше, хо́дзі од вечє́ра до ра́на по́ тім льє́ше так, же аж дзє́шка льє́гла под йєднє́го стро́ма, же зоспа́ла до друго́го дньа. На дру́гі дзень — то́тен є́рцеґ мал йєднє́го сі́на, прі́нца, а то́тен прінц мал прі сє́бе два́цец штірі йє́ґрох, та́ ше зо́брал тіж до тє́го льє́са на польу́уку. Постава́льі ка́жді на сво́йо дішта́нцию, а он во́стал за ньі́ма та помальу́чки і́дзе сам по́ тім льє́ше. Та вє́ра он натра́філ аку́рат на тє́го йє́ґра, цо́ там спал. Ста́ньє ґу ньє́му, а так ше пріпа́тра, же цо́ то за чло́век та́кі кра́сні мла́ді, а йє́го о́ца му́ндур ма, же он зна у́шицкіх йє́ґрох, а тє́го йєднє́го ньє. Та вє́жньє го, зобу́дзі, а піта ше го, цо там ро́бі у́ то́тім льє́ше. То́тен йє́ґер ста́ньє, ку́шчік ше зльік, а му гуто́рі, же заблу́дзіл, же ньє́ зна, ска́дзі йє, а́ньі ньє́ зна, дзе дра́га. Та он на́ ньго па́трі, барс ше му запа́чіл, же та́кі мла́ді йє́ґер до́брі, хлоп мла́ді, же о́н го вє́жньє ґу сє́бе, бу́дзе прі ньє́му за першє́го йє́ґра. Та он го піта, жє́ он ньє пу́йдзе, воста́ньє у́ то́тім льє́ше, пу́йдзе, ска́дзі прі́шол. Альє он гуто́рі, прінц, же кєд ньє пу́йдзе, та́ го до́раз застрє́льі. Та то́тен йє́ґер рад ньє рад му́шел з ньім ісц. Прі́шол з ньім до до́му, до бу́рку, да́л му пє́ршу хі́жу а́ му повє́да: Ту бу́дзеш мац ква́рті́ль! — А то́ті вє́цей йє́ґрі йєден ку другє́му зача́льі роспра́у́йац, цо́ то та́ке, же о́ньі уж по тє́льо ро́кі слу́жа, а о́ньі та́ку ла́ску ньє ма́йу а́ньі квартіль́є! — Та вє́ра то́тен прінц роска́же йє́дну польу́фку там а там. Шу́мньє ше вібє́ру у́шіцкі шесц а два́цец, а то́тен найімла́тші йє́ґер фурт з ньім ішол о́бок. А то́ті вє́цей йє́ґрі йєден до другє́го шупа́льі, цо́ то та́ке за робо́та. Та польова́льі по тім льє́ше. Прі́шол о́бід, ньє забі́льі ньіч, льєм то́тен йє́ґер йєднє́го зайа́ца. Та то́тен прінц є́шчі у́ше го ра́тші ві́дзел. Да́л му зо свойє́го обє́ду ше найє́сц і на́піц і побра́льі ше помальу́чкі до́му. Прі́ду до́му, ка́жді на свой ква́ртіль по́шол. То́тен мла́ді йє́ґер дал сє́бе нано́шіц до бє́чкі во́ді а ше шу́мньє вібу́пал: та́кі бул кра́сні, червє́ні йак ру́жа і за́брал ше, і́шол на шпаці́рку. А то́тен прінц льєм за́ ньім і́шол, а пі́тал ше го, ска́дзі он, чі ма о́ца а і ма́тку і чі му жі́йу. Альє о́н му ньє хцел ньіч повє́дзец. Та по́том за́брал ше, і́шол до́му. По́шол йє́ґер до́му на свуй ква́ртіль, а тотен прінц ку́кал на дзвє́рі, па дзі́ру, же цо́ он там ро́бі. То́тен йє́ґер ше позобльі́кал, і́шол спац до посцє́льі. Альє то́тен прінц уш то зба́чіл, же то ше му ві́дзі, жє́ то ньє бу́дзе хлоп. Та вє́ра на дру́гі дзень роска́же па польу́фку зась. І́ду по льє́ше, ходза, прі́шол дішч, до́бре йіх пома́чал, о́ньі ше забра́льі, по́шльі до́му назад. Та прінц до́раз за́ тім йє́ґром. Йє́ґер дзвє́рі за́вар, до́рас ше

за́мкнул. А то́тен прінц патрі на дзірку — йеґер ше поз'облыка а ідзе до купе́лы, цо мал зробе́ну ў хіжі. Та уш то́тен прінц аку́рат відзел, жѐ то же́ньска. До́раз ду́ркал же́бі му отво́рел. Алье тен му нье отво́ріл, ныш ше аж нье о́блык. Йак ше о́блык, ідзе отво́ріц, прінц уж одѐшол гет. На дру́гі дзень по́шол до файне́го шпайдра, же́бі зро́бел пре йедну бралту найдра́кш шаті, же кельо му прі́дзе, та он то запла́ці. Йак то́ті шаті уж бу́лы готове прінье́ше йіх сам до до́му, поло́жі на свойу посцель а да во́лац те́го йеґра, же́бі прі́шол до́раз ку нье́му. Йеґер ше позбіра, ідзе там ґу нье́му, вы́шол до гіжі, прінц дзве́рі за́мкнул, а ше му ка́же до́раз з'обльец. Алье он барс ше зага́ньбел і ше застра́шіл, та нье́ хцел ше з'обльесц. Алье то́тен прінц мал нат посце́льу ша́бльу, віхва́ціл ша́бльу, а му пове́да: До́рас це пору́бем, ке́т ше нье з'обльечеш! — То́тен рад нье́ ра́д — му́шел ше шу́мнье з'о́бльец; а дал му то́ті з бра́лти, цо дал зро́біц, шаті, жѐбі ше о́бльек до́ тіх. То́тен нье́ хцел, а́лье му́шел. Йа́к ше о́блык, барс кра́сна кізасо́ньа з нье́го бу́ла. Потом он ўжал йу пот пазу́хі, а ішол ґу свойе́му оцо́ві, а му пове́да: Та́тусь, то бу́дзе мо́йа же́на! - Оцец ше тіж зрадо́вал, же то барс шу́мна осо́ба, та вера уж весье́лье ма́ло буц, а он ше йей піта, прінц, дайакіх родічох. — Она му пове́да, же о́на нье зна, же о́на уж барз да́ўно з до́му гет. — Та ше йей пітал, ка́дзі ходзіла. — Та́ му пове́да, же цо ше йей водзіло у тоте́го духоўне́го і по́ тім лье́ше і у те́го старе́го йе́ґра. — Та он до́раз ше́днул ґу шрайптішу, а пісал пісма на тоте́го духоўне́го і на йей о́ца і на ма́тку і на бра́та, же́бі фте́ді а фте́ді ше там поставілы на веше́лье, а́лье к' ке́му, та нье пісал. Та то́тен духо́ўні ше забе́ре до́раз а ідзе там ґу́ йей оцо́ві, і ґу ма́ткі, а піта ше йіх, чі нье зна́йу, ке́му то бу́дзе веше́лье? Та о́ны му пове́да, же нье зна́йу. Та то́тен духо́ўні йім гва́рі: Йа уж знам, то льем ва́ то вас вола́йу, же́сце мо́йо родіче, бо йа́ ше с тім прінцом познам! — А он го ныґда і нье відзел. — Та іду там на то́то веше́лье. Йак прі́шлы там, пріду до бу́рку, та то́тен прінц відзе на́прец ньіх а йіх шу́мнье віта. Та о́ны по́том вішлы на верх а до́раз йіх дал там до гіжі шедзіц. А ка́же о́на то́му прінцо́ві, же́бі ка́зал йей оцо́ві і йей ма́ткі там ґу ньей до гіжі. Йак прі́шлы там до гіжі, ста́нье о́на зо сто́лка і шу́мнье йіх віб́очка. То́ті йей родіче та льем на́ нью па́тра, же цо то йе за йедна. Она йім гуто́рі, же о́на йіх дзіфка. — А о́ны поведа́йу, же о́ны ма́лы дзіўку прет па́ру рока́мі, а́лье йім ума́рла. — Ну, та до́бре. Веше́лье ста́ло, пано́ве йе́дза, пійа, то́тен духо́ўні тіш ше́дзі, піе, с пога́рамі се́бе че́рка, до́брей дзекі бул, та се́бе шпівал. То́тен прінц ста́нье от тіх па́нох, а піта пребаче́нье да́цо пове́дзіц: Же цо та́кі чло́век заслу́жі, кед друге́го сце зо шве́та зма́рныц? — Та́ то́ті пано́ве му гуто́ра: Ту ма́ме духоўне́го, он йе уче́ні до́бре, та ньай он осу́дзі, йак духо́ўні чло́век,

цо такі заслу́жі, кет сце другéго зо швéта змáрньіц. — Та тóтен духóўпі стáньє от стóла, дóбрей дзéкі бул: Та за кóньмі го потáргац! Шмерц за шмерц! — Ну та прінц гутóрі: Пáрдон, панóве. — Пóшол по свóйу пáньу, прівéдзе йу там, а повéда йєй, жéбі йєдну пріповітку опраўдзіву поведáла, цо йєй бу́ло, дзе цо ше йєй водзіло от шідзмéго рóка аж до гньєшка. — Она зáчньє роспрáўйац, йак йєй бу́ло у духоўнéго, а духóўні дóраз ше запáльіл, же цó то тáке. Духоўнéго дáльі осóбньє зáўрец. А óна тóту пріповітку роспраў̆йáла дáльєй, йак йу брат стрільал, á ньє мох трáфіц, же пóтом зайáпа стрáфіл, а óчі відлу́бал, оцóві і мáткі пріньєс на у́каз, жé то з ньєй істей. Пóтом йак пó тім льє́ше ходзіла, йак у тéго йєґра бу́ла і йак сом, повéда, ту ду́шла. — Тá йєй óцец і йєй мáтка зо стрáху од радóсці барс плакáльі, цó йім бу́ло жаль. І дóраз тéго духоўнéго за кóньмі ростаргáльі, á йєй óца і йєй мáтку з'охабіла прі сéбе і брáта. Вешéльє опстáло, тéму йєґрóві старéму, цо у ньєго бу́ла, дáла му барз дóбрі подару́пек. — Два дзіркі ў нóше, сконьчіло ше. Та кєд ньє помáрльі, éшчі до дньє́шка жíйу.

Зап. в липни, 1899, від Осифа Валька.

II.

БАЧ-БОДРОҐСЬКИЙ КОМІТАТ.

ПІСНЇ.

I. Духовні піснї і колядки.

1. *Про Адама.*

1. Гді Бог Адама
Створіл рука́ма
На образ главі йе̨го:
Дал йе̨му же́ну,
На і́мньа Йе̨ву,
З ре́бра бо́ку льіво́го.

2. Обіцьал йе̨му
Роскоші ў райу
Зо жено́йу за жіво́та,
Тілько з йе̨дно́го
Дре́ва райско́го
Нье̨ кавал сйа ім дотікаті.

3. А врах злослі́вій,
А не жічливій,
Йе̨ву подмоўйайе̨т:
Ві́гріш ти йапко,
Мойа коха́нко!
Так сйа з ньім зраждайе̨т.

4. Она урва́ла
І скоштова́ла
Ово́цу райской:
Простерла ру́кі,
Кусіла ўші́ткі,
Адамо́ві да́ла.

5. Адам прійе̨мльайе̨т,
Йаблу́ка ўкуша́йе̨т,
Наго́ту спознава́йет:
Йе̨ва спозна́ла,
Наго́йу ста́ла,
Себе сйа заўстідьіла.

Зап. к липни, 1897, від Яноша Колошвяя.

2. *Пастухи на Різдво Христа.*

Па́слі о́ўці пастіре,
Прі Бетле́гем маіре (?):
Ўста́ньте горе, не спіте,
Па́на Хрі́ста найдете!

Найде́те го йаслі́чком,
Пові́те го пеле́нком.
Марі́йа ше стара́ла,
Же пеле́нкі не ма́ла:
Не ста́рай сйа, Марі́йо!
Старне́ме мі з ру́жі квет,
Повійе̨́ме шірі швет!

Зап. в липни, 1899, від Яноша Колошняя.

3. Пастухи на Різдво Христа.

Те́раз йа сом по́чал до́бре спа́ті,
Те́раз мі поча́лы на гесц да́ті.
Йа́сно зашвіце́лы го́рі, лье̨́сі,
Шпіва́йу анге́лкі по небе́сі.
А ві, хла́пці, ста́ньце, нье̨ жалу́йце,
Ка́жді сво́йо бочко́ркі пріготу́йце;
Ста́ла ше нам весе́ла нові́на,
Же па́на Марі́йа породі́ла
У йа́шльох на сла́мі віфлейе̨́мскей,
Худо́бной машта́льны, а на же́мі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

4. Ангел сповіщує пастухів про Різдво.

С та́мтей стра́ні га́йка
Жельє̨́ны ше тра́ўка:
А там го́ре пастірко́ве
Йе̨́дза ка́ші з га́рка.
Прі́шол ґу́ ньім а́нгел
А так йім гуто́рел,
Же ше Хрі́стос наро́дзел,
Абі ка́жді ві́дзел.
А ті по́пать, Ро́гу,
За́труп же ті Бо́гу:
Аліпу́йа, аліпу́йа,
Сла́ва па́ну Бо́гу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

5. При яслах Христових.

Йей пане́нка
Смірę́ного сі́нка
Нам породі́ла:
Од віну́шчі (?)
До йаслы́чкох
Йе̨́го йе̨ст положі́ла.
Немо́йне дытьа́тко,
Ма́ле нахольа́тко.
. . . .
Льо̨м ше цеше́ла,
Та́к му шпіва́ла.
. . . .

Вол і ósел
Нá ньго діхалі,
Так му рікáлі:
Цар наш, краль наш,
Лéжі мéджі нáмі!
Так го вітальі.
Лежіт немольáтко,
Разльíчне пташáтко.
Йєго хвалільі,
А уш не більі,
Кóтрі свóйєй
Вельíкой мілóсті
. . . .
Пóслал сíна
З небéсе вісóке,
Абі нас спáсол,
Кóтрі од нарождéньа,
Жáдной потьішéньа,
Нé мал наш мілі
Хрíстос йєдіні.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

6. *Радість із причини Різдва.*

Радуйте сьа ўсі льудійє, з нéба прíшол рáдосні час:
Хрíстос сьа нам нарóдел у блажéні час;
Ўсі льуділє чýйте, чýйте, ко Віфлéйєм прістіпýйте.

Увідьíте слáўно рождéство во худóбной храмíньі,
Сам Бох церпел, пéрпел, во йáслах на слáмі.
Ўсі льýдійє чýйте, чýйте, ко Віфлéйєм пріступýйте.

Небеса засвітьа сйа, у полнóці йасносц.
Ангел з нéба прістýпел ґу пастíром радóсно;
І пастíре бéжа, бéжа, слáву бóжу да увíдза:
Ўсі льýдійє чýйте, чýйте, ко Віфлéйєм пріступýйте.

Радýйє ше Марійа о рождéстві свойóго сíна,
Со Осіфом, со бідльáті, чíста дьíва, Бóга мáті:
Ўсі льýдійє чýйте, чýйте, ко Віфлéйєм пріступýйте.

Од востóка тріійє царі Ісус Хрíсту нéсут дáрі:
Лíван, смíрно, злáто, дáрі дáйу, Ґсус Хрíсту заспівáйу:
Ўсі льудійє співáйте, співáйте, новóго царйа славíте.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

7. *Христос чоловіком.*

Од востóка восíйа звéзда йаснáйа,
Пóстал Бóгом челóвік от Ізраéльа.
Валаáм то пророкóвал,
Йáсну звізду показóвал,
Днес восійáла.

Во кото́рой проро́ці йасно піса́льі,
О воста́ньі і льі́та (?) та́йна открі́та,
Ло́ва бла́га, плодові́та
І роскві́тла заквітну́та
Дьі́ва ращда́йа.

Ісполні́тель зако́на сту́пел на зе́млу:
Іс пречі́стой дьіві́ці і заступні́ці
Наро́дел сйа у́сей тва́рі,
Небесного ца́рйа сла́ві
[В] убо́гі ста́лі.

Зап. в вересня 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

8. Побиті Іродом діти.

День божо́го нарожденьа:
Весе́ло льу́де,
Бла́го вам буде!
Ангел пастір[ям] так звістовал:
Же сйа наро́діл,
Так увесе́льіл краль
І о́ца зафрасо́вал.
Дьіткі побі́ті да́л:
Бі́лі, сі́клі, мордова́лі,
Стро́гі като́ве,
У́ла́сні збойцо́ве.
Крі́чат дьіткі,
Плачут маткі
Кірва́ве, сердечне.
От пе́рсі йіх одріва́лі,
І растіна́лі,
Різі не ма́лі
З маткамі сйа пожегна́лі,
Же́ртву не ма́лі,
Знак крі́ві.
Сле́зі вілівайут плачлі́ві ма́ткі,
О сво́йіх дьі́ткі:
Ле́жат збі́ткі баранко́ве,
Йак у по́льу сно́пкі.
Ра́хіль пла́чет так рекну́уше:
Потьі́хі не ма́л[а],
Пра́ве умі́ра́л[а],
Патрайу́чі на свойе́го сі́на,
Тьа́шко умльіва́ла.
О Йроде окрутні́ку,
Ве́лька то віна,
Же свойе́го сі́на,
Што за прічі́на,
На забі́ток да́ла.

Зап. в липни, 1897, від Яноша Колошия.

9. Апостоли по смерти Христа.

Ві́шла гвізда на край шве́та,
Зашвіце́ла до пол шве́та;
Ішльі ва́ пьу апосто́лі:
Чо́м сце сму́тні, пьевесе́лі?

Жé сме Хріста ньȩ віддзéлы,
Йак у штвáрток прі вечéрі,
Хльȩ́ба лáмал і нам дáвал,
З бóжу кіру нас напáвал:
Йȩ́це, піце, ужівáйце,
Пáна Хріста споміпáйце!
Йȩ́длы, пілы, ужівáлы,
Пáна Хріста споміпáлы.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

10. Христос і Богородиця. А.

Кȩт ше Ісус Хрістос на ньȩ́бо вібéрал,
Свóйу льýбу мáцер на жéмі з'охáбйал.
„Ньȩ з'охáбльай, мой сінóчку, па жéмі,
Льȩм ті ме бер зо сóбу на ньȩ́бо".
„Ньȩ мóжеш ті, мáтко мóйа, вó мну на ньȩ́бо пойсц,
Бо ті мýшіш, мáтко мóйа, на жéмі умірац."
„Кȩд йа бýдзем, мой сінóчку, на жéмі умірац,
Ньȩ допýшчай ґý мньȩ злóму пріступóвац."
„Ньȩ́ бой ті ше, мáтко мóйа, ўрáга шкаредпóго,
Пóшльȩм ці ангéла з ньȩ́ба вісокóго.
Пóшльȩм ці ангéлох, двáнац апостóлох,
Сам прідзем трінáсті, сам Хрістос небéсні.
Та ті пóйдзеш, мáтко мóйа, пóйдзеш мéджі пáмі,
Йак йáсні мешáчок мéджі гвіздочкáмі.
Та ті шéдньȩш, мáтко мóйа, на прáву правíцу,
А йа шéдньȩм, мáтко мóйа, на сýдну столíцу."

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

11. Христос і Богородиця. Б.

Кȩт ше Ісус Хрістос на ньȩбо одбéрал,
Свóйу льýбу мáцер на жéмі охáбйал:
Ньȩ охáбйай ме, сіну мой, на тей чáрней жéмі,
Льȩм ті ме бер зо сóбу на ньȩ́бо!
Ньȩ мóжеш ті, матко мойа на, ньȩ́бо зо мну íці,
Бо ті мушіш, матко мойа, на жемі умреці.
Кȩд йа будзем, сінóчку мой, на жéмі умéрац,

Ньє допу́шчай ґу мньє́ злє́му доступо́вац!
Ньє бой ті ше, ма́тко мо́йа, ў́рага шкаредно́го,
Пошльєм йа з ньє́ба анге́лох, два́нац апосто́лох,
А тріна́сті по́йдзе сам Хрістос небе́сні;
По́йдзеш, матко мо́йа міла, по́йдзеш ме́джі на́мі,
Йак йасні мешачок ме́джі гвіздочка́мі.
Пойдзеш ма́тко мо́йа на правіцу,
А йа ше́дньєм на су́дну стольіцу
І там будзем судзіц грішнім і праве́днім.
О хто́ру ті, ма́тко, бу́дзеш душі́чку просі́ті,
Ньє го́дна та ду́ша затраце́на біті!
О Хрісте і паньє, най сйа нам то доста́ньє,
Най сьа нам достаньє, то ца́рство небе́сне!
О ма́тко Ісу́сова, модльій сіна свойо́го,
Жебісме ше доста́льі до ца́рства небесно́го.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Новак у Коцурі.

12. Грішна душа з Богородицею перед Христом.

Уска дра́шка до небе́са,
Ідзе по́ ньєй грішна ду́ша;
Ідзе, і́дзе барс плачу́ці,
Сво́йо рукі ламайу́ці.
Стре́тла йу там ма́тка бо́жа:
Дзе ті і́дзеш гріпна ду́ша?
А йа і́дзем на осужденійє,
Пе́кло мі йє отворе́не.
Грішна ду́шо! Гібай за́ мну!
По́йдзем мо́дльіц сіна сво́го,
Да отпу́шчі гріхі твойо!
Задуркалі, поклькалі,
На Пе́тра ше заволалі —
„Пе́тре, Пе́тре! Во́змі кльу́чі,
Во́змі кльу́чі, хто там ду́рчі“!
„А там ду́рчі ма́тка бо́жа,
За́ ньу сто́йі грішна ду́ша“.
„Мо́йу ма́тку пу́ка пу́сце,
Грішней ду́ші преч ука́сце“!
„Сіну, сіну, сіну мілі!
Отпуш грішней ду́ші вінні“.

„Ма́мо мо́йа, нье̨ отпу́шчім,
Бо до це́ркві нье̨ ходзе́ла,
Ньі ше Бо́гу нье̨ модлье̨́ла“.
„Сі́ну, сі́ну, сі́ну мі́лі!
Отпуш грі́шней ду́ші віні“.
„Ма́мо мо́йа, нье̨ отпу́шчім!
Мо́йо по́сті нье̨ посце́ла,
У̌ нье̨дзе́льу ше у̌ше чесала,
Ке̨́ді ве́лька слу́жба ста́ла“.
„Сі́ну, сі́ну, сі́ну мі́лі,
Отпуш грі́шней ду́ші віні“.
„Уж йе̨й віна отпушче́на
І ґу ца́рству прі́ступе́на“.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народ. пісні, І. Ст. 234—235 і 236. Ч. 67 і 69.

13. Пісня до Богородицї.

О Марі́йо, Ма́тко бо́жа, Пречі́ста,
Про́сі за́ нас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста:
Біла лелі́йа, дьі́ва Марі́йа,
Хто́ру зродзе́ла прешйа́та Анна. } *)

Ті кральі́ца і анге́лом, Пречі́ста,
Про́сі за́ нас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста.

Ті кральі́ца архангелом, Пречі́ста,
Про́сі за́ нас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста.

Ті кральі́ца і у̌шім шйа́тім, Пречі́ста,
Про́сі за нас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста.

Ті кральі́ца і ґдові́цом, Пречі́ста,
Про́сі за нас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста.

Ті кральі́ца і шіро́том, Пречі́ста,
Про́сі за вас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста.

Ті кральі́ца і нам грі́шнім, Пречі́ста,
Про́сі за нас сво́го сі́на Ісус Хрі́ста.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Янкань у Керестурі.

*) Сей приспів повторюєть ся по кождій строфцї.

14. Пісня до Богородиці на троні.

Хрістійане по ўсем світьі пойте весéло,
Вознéсла сйа дьíва сйата нйньі на нéбо;
Вознéсла сйа зо слáвойу, сьíла на свой трон,
Од нéго же невірних свóйіх ўше іжéнет вон.
Ох, Маріййо Мáтко бóжа, сýшчайа ў нéбі,
По воздáной благодáти од óца тéбі,
Удьíли нам місто ў нéбі прі трóйньі твóйęй,
Гді царствýйęш зо сíном свóйім.
Рáдуйте сйа таґже вірні, місто ожидайęт вас,
Кóйа жáдна сíла зéмна не вóзмет од вас.
Льýбме ґдóві і шірóті, возльýбіт Бог нас,
Постáві нас на правіцу, йак прійде той час.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Янкань у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 49. а.

15. Пісня до Петра і Павла.

Оргáни іграйте, Пéтра велічáйте,
Апóстолу Пáўлу радóсно заграйте.
Іróде безбóжний, а цьісáру рíмский,
Кáзал мордовáти, йак Пілат понтійский.
Апостóла Пéтра кáзал мордовáти,
Апостóлу Пáўлу кáзал глáву зньáти.
Ірóде безбóжний, тірóне прокльáтий,
Бýдеш ти на віки у пéклы горіти.
Апостóле Пéтре, процвітáйęш ти на віки,
Во гóрном сійóньі з ангельскими лики.
Сподоби же і нас вічного царствійа.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Янкань у Керестурі.

16. Покритка в пеклї.

Ішло дзіўче на вóду,
На ту вóду студьęну.
Ішол тáмаль младéнец:
Дзіўче, дзіўче, дай вéньęц!
Йáкі же ті младéнец,
Кęт ті ньę маш свой вéньęц?
Йáка же ті дзіўчіна,
Трóйо дзéці зродзéла,
Трóйо дзéці вродзéла,
Дóлу вóду пушчéла.

Облáпел йу о пóлі :
Трí рас пéкло обíшлі,
Трí рас пéкло обíшлі,.
Ньı́ґдзе ўрáта ньȩ пáшлі :
Ўрáта, ўрáта, ўратíце,
Ростверáйце Катíце!
А цо тáке ньȩшéце,
Же ростве́рац кажéце?
Ньȩ́шем тыло і дўшу,
Ріхтарóву Катўшу.
Йȩ́ден дзвéрі ростве́ра,
Дрўгі кáрсцель памéсца,
Трéці смóлу роспéка:
Дáйме мі йȩй смóлу піц,
Най прівíка пéклу жіц.
Пíшце мóйȩй мацéрі,
Най зна трíмац йак цéрі;
Най ньȩ кáре з йазíком,
Най йіх штрóфа с пруцíком;
Мньȩ карáла з йазíком,
Ньȩ штрофáла с пруцíком.
Пíшце мóйȩй мацéрі,
Йак йа ше ту дóбре мам:
Шáфран, йўмбір предáвам,
Чáрніх дьáблох кўпцох мам.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 6—7. Ч. 6. — Головацький, Народні пісні. I. Ст. 210—211. Ч. 36—37. — Тамже, III, 1. Ст. 225—226. Ч. 95. — Т. II. Ст. 727—728. Ч. 13. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 105—107. Ч. 69. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 76—78. Ч. 4. — Wójcicki, Piesni ludu. I Ст. 49. — II. Ст. 301—304.

17. Те саме.

(Відривок).

Ўрáта, ўрáта, ўратíца,
Отверáйце ўратíца!
А цо тáке ньȩшéце,
Же отве́рац кажéце?
Ньȩ́шем цéло і дўшу,
Ріхтарóву Катўшу;
Дáйце ві йȩй смóлі піц,
Най прівíка пéкльȩ жіц.
Пол погáра попíла,
Пол пламéньом постáла;
Цáлі пóгар попíла,
Шíцко плáмень постáла.
Пíше вóна льітéрі,
Аж до свóйȩй мацéрі:
Мáмо, мáмо, маш йіх два,
Іншак йіх кар, йак ші мньа.
Мньа ші карáла з йазíком,
А йіх карáй с пруцíком.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

II. Баляди і романси.

18. Мертвець-кожанок.

Кęт ше мілі од мілей брал,
На́ рок, на́ два йу з'оха́бйал:
Кęд ньę прідзем за́ рок, за̀ два,
Ньę че́кай ме, міла, ньіґда.
За́ рок, за́ два го чека́ла,
А у тре́цім чарова́ла.
С пу́стей сту́дньі во́ду бра́ла,
Су́ху гру́шку польіва́ла.
Йак во́на йу польіва́ла,
Аж на біло росквіта́ла.
Гру́шко, гру́шко, розвівай ше,
Мілі, шęрцо, пріблїжі ше!
Дзе ше ўжа́ло, та́м ше ўжа́ло,
На обла́чок задурка́ло:
Чі спіш, міла, чі ті чу́йęш,
Чі ме ве́рньę опчеку́йęш?
Ньę́ шпім, ньę́ шпім, а́льę чу́йęм,
Ве́рньę йа́ це опчеку́йęм.
Віпро́вадз ме, міла мо́йа, за гумньі́ці,
За черве́ні вішеньіці.
А о́на го спровадзіла.
Ка́зал ше йęй до́му ўра́ціц:
Ўрац ше, міла, ўрац ше до́му,
Бо йа ве́ра ньę́ твой мілі,
Льęм йа дьа́вол справодльіві.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї пісні, І. Ст. 83—84 Ч. 40. — Т. II Ст. 708—710. Ч. 12.

19. *У ворожки.*

Надаáла мі швéкра кýдзель,
Цо ньȩ спрéдзем сéдем ньȩ́дзель:
Тéді до мацéрі пóйдзеш,
Док ту кудзелóчку спрéдзеш.
Пóшла швéкра до косцéла,
А ньȩвéста до сушéда:
Сушéдо мóйа премíла,
Дáйце ві миьȩ порáді!
Йá бі ці дáла порáді,
Альȩ ці ше бóйім зрáді.
Ньȩ бóйце ше ві тей зрáді,
Льȩм ві мньȩ дáйце порáді.
Роскýбай ті кудзелóчку,
Нáйдзеш ті там жáбу нóшку;
Жáбу нóшку і клатóчку,
Та ті спрéдзеш кудзелóчку.
Пріішла швéкра вос косцéла,
А ньȩвéста кýдзель спрéдла:
Ньȩвéсто мóйа премíла,
Хто ці тáку порáду дал?
Сáма йá ше здогадáла,
Кудзелочку роскубáла.

Зап. в серпни, 1897, від Юлї Левенської в Коцурі.

20. *Донька-пташка.*

Дáла мáтка цéру
Дальȩ́ко от сéбе,
Заказала йȩ́й,
Пріказала йȩй,
Бі ньȩ íшла до ньȩ́й,
За сéдем дньі,
За сéдем тíжньі,
За сéдем мешáчкі
І за сéдем рóчкі.
Спрáвім йа ше, спрáвім,
Штáчком йарáбом,
Пóйдзем до мамóчкі,
Шéдньȩм на лелíйі
І на розмарíйі.
Прíдзе мóйа мáці
Петружочку жáці,
Бýдзе ме саньáці *):
Йай гíша, гíша,
Штачку йарáбі,
Погрéбеш лелíйу!
Хто йу посáдзел,
То̃т йу погрéбе,
Сто рас крáшша бýдзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народні пісні. І. Ст. 195—196. Ч. 18. — Тамже, III. 1. Ст. 141—143 Ч. 10—11. — Т. II. Ст. 703. Ч. 5. — Fr. Bartoš, Nowé nar. písně moravské. Ст. 34. Ч. 95. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch II. Ст. 103—108. Ч. 68. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 53—54. Ч. 66, a—b. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 145—146. Ч. 9. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 239. Ч. 488. — З. Радченко, Пѣсни Гомельскаго уѣзда. Ст. 205—206. Ч. 175. — J. Kollár, Národnié zpiewanky, I. Ст. 3. Ч. 1.

---

*) Намісь: зганьаці = зганяти.

21. Ковалева дочка.

Ора́ла ба́ба ваграду,
Прішол ґу́ ньęй пан на пора́ду :
Ой ба́бо, ба́бо, зрэд ба́бо,
Прішол сом ґу́ вам на пора́ду,
Йак бім мал скла́мац ковальо́ву па́ньу.
Ба́ба му гуто́рі :
Облęч ті шма́ті пане́нскі
І папу́чі кармаже́йскі,
Та ті ше пре́хоц по гру́пку
Аж до само́го веча́рку.
А йак на́ це прідзе те́мна ноц,
Пітай ше до кова́льа на ноц.
Ко́валь, ко́валь, ковальę́чку,
Прено́цуй ме йę́дну но́цку,
Бо йа справодлыіва па́ньі,
Ідзем на ва́шар до Пра́гі ;
Уж йа свой то́вар посла́ла,
Са́ма ту на́ ноц воста́ла.
Йаґ уж бу́лі по вече́рі,
Роска́зал ко́валь сво́йęй це́рі :
Іц ті, це́ро, ло́жу складц,
По́йдзе с то́бу па́ньа спац.
Це́ра оцо́ві так отпове́да :
Ано мой мі́лі, льу́бі !
Йак миьę ше то́та па́ньа ньę льу́бі !
Ко́валь це́рі отпове́да :
Чом бі ці ше па́ньа ньę льубе́ла,
Кęт ші а́ньі ньіґда ньę відзе́ла ?
Уж во́ні два польęга́лі,
Сціха сло́во прегварйа́лі ;
А йак бу́ло по полно́ці,
Кріча́ла це́ра о сво́йęй мо́ці.
Дру́га па́ньа отпове́да :
Чіт ті, це́ро, ньę кріч ті,
Ша нас ньіхто ньę слі́ші !
А йак ра́но постава́лі,
Двеко́вал пан ковальо́ві,
Ковальо́ві й його це́рі :
Здра́ва о́стань, мі́ла мо́йа,

Уш ті бу́дзеш на́ у̂ше ґдо́ва.
А йак бу́ло бльіско ро́чка,
Кольі́ше цє́ра сіно́чка,
Ходзе́ла з ньім по жельє́ней луце,
І ма́ла сіно́чка прес о́ца на ру́це,
А так му шпіва́ла:
Га́ньай, бе́льай, сіну мой!
Ньє буц та́кі, йак о́цец твой!
Ньє бул твой о́цец пан пане́йскі,
Льєм бул зводі́тель кармаже́йскі.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. Т. 1. 252—253. Ч. 133. — K. Erben, Písně národní. II. Ст. 22—29. Ч. 158. — Fr. Bartoš, Nové nár. písně moravské. Ст. 124—129. Ч. 322—323

22. *Вояк у панї.*

Ішол жо́лньір з Будзі́на,
Ньє́сол ме́ду і ві́на:
Па́ньі на́ ньго у̂зіра́ла,
Од ньє́го дзбан пітá́ла.
А йа тє́бе ньє дам дзбан,
Бо йа на́ це злі зуб мам!
Пан ше па́ньі спіту́йє,
Цо за піпка на сто́льє?
Пан офі́цір ка́рті грал,
Ша вон піпку заньа́гал.
Пан ше па́ньі спіту́йє,
Цо посцє́лка вбуре́на?
Ма́чка мі́шу лове́ла,
Та посцє́лку збу́рела.
Па́н ше па́ньі спіту́йє,
Цо за жо́лньір за дзве́рмі?
То йє жо́брак убо́гі,
Кальі́ка йє на ногі.
Кєд бі ше пан зміло́вал,
Та́ бі го барз даро́вал.
Па́н ше пад ньім змі́ловал,
Ві́ньал ду́кат, та му дал.
Жо́лньір с хіжі ві́бльізнул,
На коньі́чка ві́звіснул:
Йє́дну но́цку с па́ньом спал,
Іщек мі пан ду́кат дал!*)

Зап. в вересни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 103. Ч. 261. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст 133—134.

23. *Викрадена. А.*

Йа там да́льє пот пато́чку
Пі́йу хла́пці пальєно́чку;
Ей йє́дні пі́йу, дру́гі гра́йу,
Тре́ці дзі́у̂ча нагварі́йайу.

*) По кождім стиху приспівують ся: Гей, гей, гойа, гой.

Йак во́ньі го нагварéльі,
До гінто́ва положéльі.
Мац йęй спа́ла, ньіч ньę зна́ла,
Сушéда йęй поведа́ла:
Ей ві, сушéдо, го́ре ста́ньце,
Дзіўку сéбе здоганьа́йце!
Ей, а ві, бра́ца, го́ре ста́ньце,
Ко́ньа сéбе ошедла́йце,
Шéстру сéбе здогоньа́йце.
Ей а там да́льęй прі Мільо́ве,
Шéдзі Га́ньча у гінто́ве.
Ей, йак во́ньі го здогоньęльі,
Два трі сло́ва прегварéльі:
Віта́й, шо́ўґор, віта́й мілі,
Ньę по́йдзеш ті о́таль жіві!
Ей заца́льі му до стремéна,
На́ цо тéбе цу́дза жéна?
Ей заца́льі му до пойа́са,
На́ цо тéбе шéстра на́ша?

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї, I. Ст. 85—87 Ч. 41 і 42. — Также. Ст. 75—78. Ч. 32. — Т. III. 1. Ст. 21—22. Ч. 9. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 11—13. Ч. 9.

24. *Викрадена.**) *Б.*

. . . .
Мац йęй спа́ла, ньіч ньę зна́ла,
Сушéда йęй поведа́ла:
Ві, сушéдо, го́ре ста́ньце,
Дзіўку сéбе здоганьа́йце,
А ві, хла́пці, го́ре станьце,
Шéстру сéбе здоганьа́йце.
Йа́к во́ні йу здогоньęлі,
Трі словічка прегварéлі:
Віта́й шо́ўґор, віта́й мілі,
Ньę по́йдзеш ті о́тац жіві.
Заца́лі му до пойа́са,
На цо тéбе шéстра на́ша?
Ка́дзі з ньо́го креў капка́ла,
Ўша́дзі ру́жа росквіта́ла.
Ішлі дзіўкі до косцéла,
Ка́жда ру́жу ухвацéла;
Льęм та йęдна ньę ухва́тла,
Цо́ ше прé ньу креў розльа́ла.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 141—142. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego Ст. 509—510. Ч. 29. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 102—104. Ч. 11.

25. *Покарана коршмарка.* (рис. л. 143. нр. 41.)

Од Дріпова, до Дріпова,
Дзе мі сто́йі ка́ршма но́ва,
Ньę обіта, ньę опшіта,
Льęм з баршо́ньęм опцагну́та.
Дво́мі браца схо́дзовалі,
Качмарéчку льубовалі:

---

*) Бракує початку.

Качмаре́чко ш Штідрінова!
Чі то дзі̆ука ӯла́спа твойа?
Ей ньє̧-мо́йа ӯла́сна дзі̆ука,
Льем йе̧ у мньє̧ за́ставена
За́- сто злáті, зá- червені
І за пе́рсцень, за стріберні.
Качмаречко ш Штідрінова!
Чі біш да́ла, чі біш да́ла
Нам з ньу йе̧дну но́цку пре́спац?
А йак же бі сом ньє̧ да́ла?
Та на дзі̆уче заволáла:
Ільє̧п, Ільє̧п, крáспе дзі̆уче,
По́сцель, по́сцель білу по́сцель;
А і тáку ті йу по́сцель,
Же́бі мо́глі тро́йо льє̧гнуц!
Дзі̆уче по́сцель посцельáло,
А барз го́рко зáплакало:
Збу́ваце ше ве́нка мо́го,
Ве́нка мо́го зе́леного.
Но йак воні польє̧галі,
Сці́ха сло́ўко прегварйáлі:
Ільє̧п, Ільє̧п, крáспе дзі̆уче,
По́вец ті нам, о́ткайш ро́дом?
Сом біро́ва ш Штідріно́ва.
На пажі́ці гу́сі пáсла,
Фу́рманьє̧ ме уланéлі,
До качмарькі зáставе́лі
За́ сто злáті за че́рвені
І за пе́рсцень, за стрібе́рні.
До́рав рáно, як стану́лі,
На качмарьку заволáлі:
Качмаречко ш Штідріно́ва!
Кльє̧кай, кльє̧кай до́раз до́лу,
Най ці зньімам глáўку твойу!
Же́бі ші і дзешато́му заказáла,
Як шіро́ті прісвоўйáла.

Зап. в Керестурі в червпи, 1897, від Пап-Лацка.

Паралелї: Štefan Mišik, Piesne ze Spiša (Piesne ľudu slovenského Soš. I.) Ст. 137—138. Ч. 380. — K. Erben, Písně národní. II. Ст. 39—46. Ч. 161—162. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 39—42. Ч. 50, a—e.

26. *Лютий брат і бідна сестра.*

Мáла мац, мáла мац, седме́ро шіро́ті,
Це́шко йіх ховáла, хльє̧ба йім ньє̧ мáла.
 Послáла во́на йіх до свойого брáта:
Іце, дзе́ці, пітац йе̧деп ко́рец жі́та,
Ша мі му ӯраці́ме, льє̧бо заплаці́ме,
Ке̧д ньє̧ заплаці́ме, а мі одробі́ме!
Дзе́ці ше зобрáлі, до бачі́ка і́шлі.
Іше су дальє̧ко, бáчі нá ньіх крі́чі:
Шкульáта, шкульáта, вáч до́ мньє̧ ідзе́це?
Ша йа ві́дзім до́бре, же ме війє̧сц сце́це!
Дзе́ці ше вобрáлі, ґу маце́рі і́шлі:
Мáмо нáша, мáмо, йак нам бáчі гварел!
Шкульáта, шкульáта, нач до́ мньє̧ ідзе́це?
Ша йа ві́дзім до́бре, же ме війє̧сц сце́це.
Во́па ше огльáдла, го́рко заплакáла,

Найме́ньше, найкра́шше дзе́цко зареза́ла,
Са́ма ві́шла на́- пойт, та́ ше обеше́ла.
Ішол та́мац, ішол, тот ньельу́ті брат йей,
Дзе́ці так ўрешча́лі, аж го оглуше́лі:
Шкульа́та, шкульа́та, цо так баря ўрешче́це?
Хто коло́ вас і́дзе, та́ го оглуші́це.
Йаґ нье зна́ме ўре́шчец, йак нье зна́ме пла́кац,
Кед на́ша мец міла дзе́цко зареза́ла,
Са́ма ві́шла на́-пойт та ше обеше́ла!
А вон і́шол на́-пойт, же́ йу до́лу здейме,
Во́на го сете́ла, шійі ше му окльуче́ла.
Хо́дзел з ньу по шо́ре, так на льу́дзі крі́чал:
Бога́че, бога́че, зо́ ньье ві ше ка́йце,
Худо́бнім шіро́том хлье́ба ві дава́йце,
Бо і йа нье да́вал, та́ ме Бох пока́рал!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Про брата, що жалїє дати сестрі хлїба, диви у Б. Гринченка, Этнографическіе матеріалы. III. Ст. 401 – 402. Ч. 722. Там вказані також иньші паралелї.

27. *Жінка каже мужа вбити.*

А там го́ре на гру́нье,
Пійе Йані́чко у віньє;
По́шла по́ ньго Ганьі́чка,
Йо́го зрадльі́ва жено́чка:
Ей Йа́ні, Йа́ні, по́йдя до́му,
Нье зрі́вай о́чка ньіко́му!
Док го до до́му вола́ла,
Два́нац жальі́рох зріхта́ла:
Става́йце го́ре, жальі́ре,
Мо́йо двана́цме фрайе́ре!
Бі́лого Йані́чка лапа́йце,
На дро́бні ко́сці руба́йце;
На дро́бні ко́сці руба́йце,
До бі́лей тру́ні склада́йце;
До бі́лей тру́ні склада́йце,
До загра́ткі го хова́йце;
До загра́ткі го хова́йце,
Жельье́ну ру́ту наса́дце.
Ро́шньі, ру́то, віс́око,
Бо мой пан лье́жі глььібо́ко.
Га́ньча пі́ше льіте́рі,
До Йанічко́вей маце́рі:
Ньеве́сто мо́йа зрадльі́ва,
Дзе ші мі сі́па подзе́ла?
По́шол твой сін на ло́ві,
Аж до жельье́ней дубро́ві.
Йа́ґже вон по́шол на ло́ві,
Кед му коньі́чок машта́льні?
Ма́ вон коньі́чка друго́го,
Се́дем рас кра́ші от то́го.
Ньеве́сто мо́йа зрадльі́ва,
Ш чо́го креві́чка капка́ла?
Ве́льо йа папла́ні реза́ла,
Ве́льку йа госці́ну праве́ла.

Йаѓже ті госціну правела,
Кęт твойого мужа ньęт дома?
Мам йа мужа другого,
Седем рас краші от того.

Зап в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Копурі.

Паралелї: Головацький, Народнї пісні. II. Ст. 729—730. Ч. 15. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 505—507 Ч. 26. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské Ст. 9. Ч. 12. — Wójcicki, Pieśni ludu. I. Ст. 115. II. Ст. 304—305

28. *Дївчина воячка.*

Мала матка трі цері,
Пітал войак до войні.
Подз найстарша, подз за мньę,
Подз войовац веља мньę!
А йа, паньę, ньę пойдзем,
Йа войовац ньę будзем.
Поц ті, средньа, подз за мньę,
Подз войовац веља мньę!
А йа, паньę, ньę пойдзем,
Йа войовац ньę будзем.
Подз наймлатша, подз за мньę,
Подз войовац веља мньę!
А йа, паньę, уш пойдзем,
Йа войовац уж будзем.
Кęд на коньа шелала,
Сама горко плакала;
Кęд до войні ступела,
Трісто хлопох враньęла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Копурі.

Паралелї: Štefan Mišík, Piesne zo Spiša. Ст. 24. Ч. 59. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 125—126. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 46—47 Ч. 55. — Vyčej str. 76., nr. 131.

29. *Вандрівний топить свою любку в Дунаю. А.*

Міла мойа, цо шерцо маш,
Кęд йа прідзем, ўше ше гньіваш?
Йак бі йа ше ньę гньівала,
Кęт йа ше так ньę віспала!
Чекай міла, будзеш ті спац,
Док йа пойдзем швет вандровац.
І йа пойдзем, мілі, с тобу,
Препоручуй мньę зо собу.
Мам йа коньа мальучкого,
Мам йа браці досц на нього.
Малі, мальі, альę тлусті,
Забер, мілі, го льęм хустки.
Спішньі хусткі до стремена,
А йа пойдзем коло коньа.
Ньę іда, міла, коло коньа,
Бо поведза, же ші мойа;
Льęм ідз, міла, стреду цесті,
Та поведза, брат і шестра,
Ўше льіхальі *) бльіжей плоті:
Ўрац ше, міла, ґу роботі.
Ўше льіхальі бльіжей мльіні:
Ўрац ше, міла, ґу родзіньі.
Ўше льіхальі ґу Дунайу:
Ўрац ше, міла, свому крайу!
Ньę за то йа вандровала,
Жебі йа ше ўрацац мала,
Льęм йа за то вандровала,
Же сом тебе льубовала.

*) Їхали.

Ула́пел йу за́ два бо́чкі,
Ру́цел йу Ду́най глыбо́чкі:
Плыівай, к...о, о́д дна, до́ дна,
Ша́ ші бу́ла то́гош го́дна.
Док до спо́тку доплыівала,
Трі словічка прегваре́ла:
Во́ньі бу́ду йе́сті, піті,
А йа бу́ду мо́рйу гньіті;
Во́ньі бу́ду с паньічка́мі,
А йа мо́рйу з рібочка́мі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 156—157. — Wójcicki, Pieśni ludu. I. Ст. 78. II. Ст. 298—300.

30. Те саме. Б.

Вандруйу́ці но́шкі бо́льа,
Оже́ньім ше, бріѓа мо́йа.
Ва́ндруй, мілі, і йа с то́бу,
Пору́чай і мньє зо со́бу.
Шілі, ка́лі*), блыіжей плоті,
Ў́рац ше, міла, ѓу робо́ті.
Йа́к бі йа ше у́ра́цец ма́ла,
Ке́ді йа ше ньє віспа́ла!
Шігі, ха́лі *), ѓу Дуна́йу,
Ў́рац ше, міла, своме́у кра́йу!
Ула́пел йу о пол бо́чкі,
Ру́цел йу Ду́най глыебо́чкі:
Плыівай, к...о, од дна, до́ дна,
Шак ші бу́ла то́го жа́дна.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: P. J. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 73—74. Ч. 43.

31. Дївчина вандрує.

Вільє́цел мі со́кол жельено́го га́йу,
То мі пе́рша повіна!
Бе́р ше, Га́ньчо, бе́р ше, бе́р ше, ше́рцо, бе́р ше,
Бо уш ту час, годзіна.
Йак во́на ше бра́ла і шіцко забра́ла.
З мілім вандрова́ла:
Йак іду, так іду прес ті це́мні льє́сі,
Міла пла́че, наріка.
Мілі ше йе́й піта: цо́ же те́бе, міла?
Чом так пла́чеш, наріка́ш?
Йай чі бі ші йе́дла, йай чі бі ші піла,
Чі ці о́ца, ма́цер жаль?
Аньі бім ньє йе́дла, а́ньі бім ньє піла,
Льєм мі о́ца, ма́цер жаль!
Ньє́ плач, міла, ньє́ плач,

---

*) Приїхали.

Льęм ті ше на́зад ўрац
Ґу о́цу, маце́рі, і ґу шіцкей родзіньę.
Йа́ бі ше ўраце́ла,
Дра́шку бім страце́ла
І жельę́ші вено́чок!
По́лож, міла, по́лож на гла́ву рубо́чок,
На рубо́чок вено́чок,
Та ті ше на́зад ўрац
Ґу о́цу, маце́рі
І ґу шіцкей родзіньę!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

32. *Купчик.*

Ішол чі́пкар з дьęді́ні на дру́гу,
Ньę́сол то́рбу йа́ко йę́дну тру́ну.
Ньę бу́дзем йа по Кульпіньę хо́дзіц,
Бо ме ньę́ сцу мла́ді же́ні льу́біц;
Льęм йа бу́дзем ў Кęресту́ре хо́дзіц,
Там ме бу́ду мла́ді же́ні льу́біц.
До́раз вішла ту кра́йна ґазді́ньа:
По́ чім чі́пкар тім ручньічком це́на?
Віберай сі бар кęрі ці тре́ба,
Ша йа відзім, же ше с то́бу зйę́днам.
Йак во́ньі ше на ру́чньік зйęдна́льі,
До́раз ў йę́дно на по́сцель льęга́льі.
Чі́пкар ста́ньę, пе́кньę се́бе шпіва,
Чі ше на́ ньго ґазді́ньа ньę гньіва.
А цо́бі ше бар па́ мньę гньіва́ла,
Пе́кні ру́чньік за да́рмо доста́ла.
Ішол чі́пкар з дьęді́ні на дру́гу,
А то бу́ло од ве́лького гньі́ву.
Так ме йę́дна ґазді́ньа склама́ла,
Пе́кні ру́чньік за да́рмо доста́ла.
Бо́дай се́бе ре́бра полама́ла!
Йак йа ньę знам прежало́шньę пла́кац,
Кęд йа му́шім по́ тім бла́це шльа́пкац;
По тім бла́це, по гру́ньę, дольі́ньę,
До́бре ў мньę шęрцо ньę загі́ньę.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

33. *За збанок — пана.*

Ішло дзі́ўче на во́ду
На ту во́ду студье́ну:
Ішол пан, розбіл джбан;
Гей, гей, розбіл джбан.

Дзі́ўче ста́ло, плака́ло,
Так за джба́ном жалье́ло:
Кет ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзі́ўче, дзі́ўче нье плач ті,
За джбан ці ше запла́ці:
За твой джбан, ду́кат дам,
Гей, гей, ду́кат дам.

Дзі́ўче ду́кат нье сце́ло,
Льем за джба́ном жалье́ло:
Кет ші пан, заплац джбан,
Гей, гей, заплац джбан.

Дзі́ўче, дзі́ўче, нье плач ті,
За джбан ці ше заплаці:
За твой джбан ко́ньа дам,
Гей, гей, ко́ньа дам.

Дзі́ўче ко́ньа нье сце́ло,
Льем за джба́ном жалье́ло:
Кет ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, заплац джбан.

Дзі́ўче, дзі́ўче, нье плач ті,
За джбан ці ше заплаці:
За твой джбан, о́ца-ма́цер дам,
Гей, гей, о́ца-мацер дам.

Дзі́ўче о́ца-ма́цер нье сце́ло,
Льем за джба́ном жалье́ло:
Кет ші пан, заплац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзі́ўче, дзі́ўче, нье плач ті,
За джбан ці ше запла́ці:
За твой джбан, ше́стру дам,
Гей, гей, ше́стру дам.

Дзі́ўче ше́стру нье сце́ло,
Льем за джбаном жалье́ло:
Кет ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзі́ўче, дзі́ўче, нье плач ті,
За джбан ці ше запла́ці:
За твой джбан, брата дам,
Гей, гей бра́та дам.

Дзі́ўче бра́та нье сце́ло,
Льем за джба́ном жалье́ло:
Кет ші пан, за́плац джбан,
Гей гей, за́плац джбан.

Дзі́ўче, дзі́ўче, нье плач ті,
За джбан ці ше запла́ці:
За твой джбан, сам ше дам,
Гей, гей, сам ше дам.

Сла́ва Бо́гу і хва́ла,
Же сом па́на доста́ла:
За мой джбан, па́на мам,
Гей, гей, пана мам.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesné zo Spiša. Ст. 7—8. Ч. 7. — K. Erben, Písně národní. II. Ст. 70—71. Ч. 174. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 145—147. Ч. 114. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 448—449. Ч. 337. — Fr. Bartoš. Národni písně moravské. Ст. 49—50. Ч. 59. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego na Szląsku. Ст. 62—63. Ч. 113—114. — J Kollár, Národnie zpiewanky. I. Ст. 29—21. Ч. 17.

34. *Підмова.*

Пасло дзїуче паві
На жельєней траві;
Ішлї тамаль трі младі младенці:
Поц ті, дзїуче, з намі!
Ньє пойдзем йа з вамі,
Бо йа пашем паві.
Віжень паві горе до отаві,
Поц ті, дзїуче, з намі!
. . . .
Дзїуче му гварело,
Же пове мацері.
Ньє гутор ті, шварне дзїуче,
Ша йа поп швецені.
Кєт ші поп швецені,
Чітай каштер-пуштер;
Ньє льубуй ті шварне дзїуче,
Альє льубуй косцел.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 68. (до першої половини). — K. Erben, Písně národni 1. Ст. 38. Ч. 9. — Fr. Bartoš, Národni pisně moravskě. Ст. 61—62. Ч. 71. a—c. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 322. Ч. 8.

38. *Стрілець убив дївчину.*

Преходзі ше йаґєр по льєше,
А йішка ше за ньім преходзі;
Штрельєл до йішкі,
Забіл Йулішку.
Ма вона сукньу червену,
А шнурованку жельєну;
Пантоньік білі, чіжмі червені,
А глаука йєй барз враньєна.
. . . .

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 87—88. Ч. 58. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 63. Ч. 73. — J. Kollár, Národnié zpiewanky, I. Ст. 347. Ч. 41.

36. *Поворот милого.*

(Уривок).

Льітай птачку ґрабульачку по свойєй дуброві,
Лопущчал ші злате пірйє по свойєй главі.
Віходзуйце, пахольата, на тот нові двор,
Віпатрайце, чі ньє ідзе коханечек мой!

Ідзе, ідзе, мла́да па́ньі, кохане́чек твой,
Под ньім ска́че, под ньім пла́че його ўра́ні конь.
Роствера́йце, па́холььа́та, мальова́ні ўра́та,
Пріїдзе на ўра́нім ко́ньу на́ша па́ньі мла́да.
Розклада́йце, пахольа́та, мальова́ні стол,
Роскладайце с таньєра́мі цу́кір-пахірай!

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

37. Вбитий муж.

Ў ньєдзельічку ра́но гра́бел шу́гай ше́но,
Награ́бал копо́чку, обла́пел жено́чку.
Прішол дьа́бол з го́рі, пола́мал му но́гі,
Руце́льі го до покріві, уш шу́гай ньєжіві.
Пла́че за́ ньім же́на і копі́чка ше́на
І зйазанка сла́ма, уж му же́на са́ма.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

III. Историчні спомини.

38. *Пан хапає дівчину.* *)

Бу́ла йе́дна па́ньска лу́чка,
Жа́ла мі йу кра́сна дзі́ўка.
Злі шерп ма́ла, гла́тко жа́ла,
Па́ньскі лу́чкі віжіва́ла.
Увідзел йу пан із ґра́ду,
На пахо́льа ше заво́лал: [1])
Па́холь, па́холь, ше́длай ко́ньа,
По́йдземе мі до Гайпо́льа,
Улапіме там жвіріну,
Од два́нац [2]) ро́чкі дзіўчі́ну.
Хто ці ка́зал ту лу́чку жац?
Кава́лі мі о́цец і мац.
За́ ту жельє́ну травічку,
Дава́ла йім шерп, плахі́тку.
Ньє сце́ме мі шерп, плахі́тку,
Льє́м мі сце́ме білу ру́чку,
Білу ру́чку йім дава́ла,
А барз горе́нько плака́ла:
Аньі йа́ ше ньє назда́ла,
Же́бім па́на з ґра́ду ма́ла.
Аньі йа ше сом ньє на́здал,
Же́бім пахольске дзі́ўче у́жал.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 130—131. Ч. 85. — Fr. Barloš, Národní písně moravské. Ст. 48—49. Ч. 58. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 228. Ч. 461.

39. *За Поляком.*

Ідзе По́льак до до́му
Іс крайі́ні далекей.
Дзі́ўче за ньім пла́че:
Во́змі мньа, Польа́че,
Ті Польа́че сердечні,
У крайі́ну далеку.

*) У варианті записанім у Коцурі від Марії Стрібер є такі відміни: [1]) дал пожа́ду; [2]) ше́снац.

Ті дзіўчіно малéна,
Цо бі ті там робéла
У крайіні далéкей?
Йęсц бім ці варéла,
Шмáті озольéла,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзе бі ші йіх плукáла,
Ті дзіўчіно малéна,
У крайіні далéкей?
На ціхім Дунáйу,
Дзе кáчкі пльівáйу,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзé бі ші йіх вішáла,
Ті дзіўчіно малена,
У крайіні далéкей?
Чісарóвім двóре,
На гадвáбнім шнýре,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзé бі ші йіх качала,
Ті дзіўчіно малена,
У крайіні далекей?
Чісарóвім дворе,
На округлім столе,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзé бі ші йіх складáла,
Ті дзіўчіно малéна
У крайіні далéкей?
Цьісарóвей скріньі,
Бóже мой йęдіні,
У крайіні далéкей.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Другий варинт сеї пісні записав я в Коцурі. У ньóму такі відміни: Ті дзіўчіно йедіна (тут: малéна); вéжньі ме (тут: кóзмі мньа); дзé бі ші йіх віпрáла (тут: плукáла); дзе бі ші йіх зложéла (тут: складáла); решта так само. Паралелї: Головацький, Народнї піснї. І. Ст. 126. Ч. 37.

40. Опришок Яношік.

Под йавóром, под жельęнім,
Оре дзіўче з вóлком йęднім;
Іште бráзду ньę з'орáло,
Уж йу мáці заволáла:
Гíбай, цéро, гíбай дóму,
Відáвам це за Йанічка,
За вéлького розбойньíчка.
Ў нóці пóйдзе, ў нóці прідзе,
Ньíґда дóбре ньę пріньęше,
Льęм кошýльку скęрвавéну,
А шабльóчку вардзавéну.
Мілі, мілі, цó ші рóбел,
Же ші меч так закęрвáвел?
Зáбіл йа там ту герлічку,
Цо шідáла на шльіўньíчку.
Вó дньę, нóці гуркотáла,

Мньӗ смутно́му спац ньӗ да́ла.
Ка́зал йӗй прац, ньӗ роскру́цац,
Во́на пра́ла, роскруца́ла;
На́шла во́на білу ру́чку,
Білу ру́чку с не́йц пальца́мі,
С стріберніма персцэньа́мі.
А то ру́чка бра́та мо́го,
Бра́та мо́го найилатшо́го,
А зоз два́пац найкрашо́го.
По́ведз, му́жу, дзе брат льӗ́жі,
Най пре ньо́го ма́тка бе́жі!
Там вон льӗ́жі пу́стіх го́рох,
Прі збойньі́цкіх трох комо́рох.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї, I. Ст. 174—175. Ч. 25. Ст. 171—173. Ч. 22. — Т. III 1. Ст. 67. Ч. 7. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 35—36. Ч. 3. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 1—2. Ч. 1—2. — Тамже, Ст. 28—30. Ч. 35, a i b. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 85—89. Ч. 3. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 94 і 246—247.— J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст 285. Ч. 5. — Тамже, II. Ст. 37. Ч. 47.

41. Опришок Келеменїк.

Од Дріно́ва до Дріно́ва,
На дольі́ньӗ ка́рчма но́ва,
Ньӗ обі́та, ньӗ опші́та,
Льӗм з баршо́ньом опцагну́та.
У ньӗй ше́дзі Кӗлеме́ньік,
Кӗлеме́ньік ве́лькі збо́йньік.
Ў но́ці по́йдзе, ў но́ці прі́дзе,
Ньі́ґда до́бре ньӗ пріньӗ́ше,
Льӗм шабльо́чку зардзаве́ну,
А кошу́льку скірваве́ну.
Ка́зал йӗй прац ньӗ роскру́цац.
Во́на пра́ла, роскруца́ла,
І на́шла там білу ру́чку,
Білу ру́чку с нейц пальца́мі,
С стріберньіма персцэньа́мі:
Га́йі, бу́йі, сі́ну ма́лі!
Кӗ́д бім зна́ла, бу́дзеш та́кі,
Бу́дзеш та́кі, йак ці о́цец,
Ве́ра бім це порuба́ла,
Стра́ком, ўра́ном розруца́ла.
Га́йі, бу́йі, сі́ну ма́лі!
Кӗд бім зна́ла, бу́дзеш та́кі,
Бу́дзеш та́кі йак ці ма́ці,
Ве́ра бім це пестова́ла,
До фатьо́лох повіва́ла!
Бе́р ше, мі́ла, на прехацку,
Шпіва́й, мі́ла, йак шпіва́ла,
Кӗт ші сі́на кольіса́ла.
А йа ве́ра ньӗ шпіва́ла,
Бо йа пестуночку ла́ла,
Же пельу́шкі ньӗ віпра́ла.
Бе́р ше, мі́ла, на прехацку,
Ґу ціхо́му Дунайі́чку!
Цо то, му́жу, за новіна?
Се́дем ро́чкі с то́бом жі́ла,
На преха́цку ньӗ ходзе́ла.

Клье̨кай, міла, Дунайічку,
Най ці сціпам ту главічку.
Ке̨лемеиьік, велькі збойньік!
Дай мі, дай мі дзецко мойо,
Най побочкам льічко його.
За праве го побочкала,
А льіве му вікушела:
То ці будзе на памйатку,
Кет ці сціпал оцец матку.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Отся баляда, розповсюднена між усїми славянськими народами, звязана з іменем славного словацького опришка Яношіка. Порів. мою статю: „Словацький опришок Яношік в народнїй поезиї" (Записки, т. XXXI—XXXII, 1899), де вібрана відповідна лїтература. — Št. Mišik, Piesne zo Spiša Ст. 94—95. Ч. 230.

43. Розбійник і його кінь.

(Уривок).

. . . .
Коньічку мі чарногріві,
Чом ші смутні, ньęвеселі?
Чі ці цешка шабльа мойа,
Чі то мента собарньова?
Ньę цешка мі шабльа твойа,
Аньі мента соборньова;
Лье̨м мі цешкі острожечкі,
Цо мі бійу мойо бочкі.
Калапчок мой округлі,
А хто же це ношіц будзе,
Ке̨т твой ґазда вішіц будзе?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 89. Ч. 218. — Fr. Bartoš, Národní písně morawské. Ст. 377. Ч. 640. — Б. Гринченко. Этнографическіе матеріалы. III. Ст. 627. Ч. 1458.

43. Розбійницька мета.

(Уривок).

Йані, Йані, шіре польо,
Цо увідзіш, шіцко твойо.
Увідзел сом каменьічку,
На трі углі шібеньічку:
Дал бі йа йу омальовац,
Златом, стріблом обудовац;
Коло спотку с тальарамі,
А ґу верху зо златамі.
На самі верх злату ґомбу,
Дзе обеша глауку мойу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

Паралелї: М. Врабеҍ, Рус. Соловей. Ст. 136—137.

44. *Перед шибеницею.*

(Уривок).

Ньє вішайце ме на дубі,
Бо ме там жедза голубі;
Льєм ме вішайце над воду,
Дзе гаўраньчата ньє дойду.
Будзе ма міла шматі прац,
Будзе вона йіх одганьац:
Ей гіша, гіша, гаўраньє,
Ньє джубайце му до главі.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

45. *Вдовиченко.*

Мала ўдова сіна сокола,
Віховала, до войска дала.
Найстарша шестра коньа віведла,
А стредньа сіделце ньєсла,
А наймлатша віпровадзала,
Віпровадзала, брата пітала:
Ой брату, ті браточку наш,
Кєді ті прідзеш на госціну до нас?
Ой іц, шестро, крайом Дунайом,
Найдзеш себе златне піро;
Док тото піро на дно упадньє,
Теді йа до вас на госціну пріду.
Уж злате піро на дно утопілос,
А ўдові сіна зоз войні ньє було.
Вішла на гору, ўсі полкі іду,
А йєй сіна коньіка веду.
Пітала ше вона найстарійшіні:
Чі ньє збачєльі сіна сокола?
. . . .
За осмім полком голову схільєл.
Зазульа льєтала над ньім куйучі,
Дзівочкі плакальі за ньім ідучі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 53—54. Ч. 15.

46. *Брат і сестра в ясирі.*

Гралі Турці, гралі, кєд Білоґрад бралі:
Сто рас крашше гралі, кєд зарабровалі.
Кєд зарабровалі, младу чельадз бралі,

Ганьічку з Йанічком, воз ўласнім брацічком;
Гáньчу до гінтóва, Йáні кóло кóньа.
Ганьчу ўжáлі себе, Йаніка цемньіці.
Ганьічко, шестрічко, ньє забўвай зá мньє,
Ньє забўвай зá мньє, кєт ці дóбре бўдзе.
Гáньчі дóбре бўло, за брáта забўла.
А йєй ше прішньіло, же дзéшка брáта ма.
Йанічку, брацічку, чі жійєш, чі чўйєш?
Ішче тéльо чўйєм, тéбе опчекўйєм.
Йанічку, брацічку, йак ті ше там маш?
Тáкі йа ўлáсі мам, цо пот сéбе спéльім,
Таку йа брáду мам, цо ше з ньу закрівам;
Ганьічко, шестрічко, прім ті мньє ґу сéбе,
Дзе швіньі льєгáйу, дзе кўрі шедáйу.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

IV. Ріжні долї.

47. *Дїтські пісеньки. А.*

Поцце, льудзе, дому спац,
Бо мушіце рано стац.
Рано, рано, ранечко,
Кед віходзі слунечко.

Зап. в червни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: K. Erben, Písně národní. I. Ст. 151—152. Ч. 121. — České nár. pisně. 1825. Ст. 62—63. Ч. 140. — P. I. Šafařik, Pjsně swětske lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 50. Ч. 19.

48. *Б.*

Іду хмарі на Татарі,
А ті слунко геука,
Віду дзеці с хіжі вонка!
І мі відзіме, відзіме,
Док ше каші пайеме.
Ідзе наша мамочка,
Пріньеше нам йаблочка.
Ідзе наш апочко,
Пріньеше нам бічачок,
Будземе крац йаблучка.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

49. *Сирота.*

С тамтей страні горі йавор ше желье́ні,
Шірота ше блука, йагодочкі збера.
Йагодочкі збера, а так собі шпіва:
Йагодочкі мойо, кому йа вас зберам?
Кед йа свого оца і мацері ньє мам!
Оцец-мад гльебоко, Бог мілі вісоко.
Отвор, Боже, отвор тот фалаток жемі,
Най ше віжалуйем оцові, мацері.

Так йа бі ше йім жалошньє жаловáла,
Аж бі ше йім трýна ў грóбе роспадáла,
Вéршчок вільатóвал, спóдок россіпóвал *) !

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 105. — Иньші пісні про сироту диви: Головацький, Народні пісні. Т. 1. Ст. 272—278. Ч. 4—5. — II. Ст. 701. Ч. 3. — Fr. Čelakovský, Všeslovanskí počáteční čtení. I. Ст. 60—65. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 75—76. Ч. 3. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 228. Ч. 485. — Fiedler, Bemerkungen über die Mundart der polnischen Niederschlesier. Ст. 28. — Б. Гринченко, Этнографическіе матеріалы. III. Ст. 411—413. Ч. 736. — Кіевская Старина. 1889. IX. Ст. 685.

50. *Дївчина без мами.*

Пóпод наш облáчок бістра вóда бéжі
Уж мóйа мамóчка чáрней жéмі льєжі.
Льєжі вóна, льєжі і гóре ньє стáва,
Аньі ше ньє піта, йак ше йєй дзіўка ма.
Пóпод наш облáчок шіва льішка бéжі,
Уж мóйа мамóчка чáрней жéмі льєжі:
Льєжі вóна, льєжі і гóре ньє стáва,
Аньі йєй ньє бріґа, же млáдіх ґáздох ма.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

51. *Мачуха.*

Мачóхі, мачóхі, вішáйце на сóхі,
А мóйу мачóху на найвішу сóху.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

*) У другім вариянтї, записанім від Юлї Молнар, початок такий:

З йéдней стрáні гóрі леліййа преквіта,
З дрýгей стрáні гóрі шірота ше блýкá.
Шірóта ше блýка, йагодóчкі збéра...

А конець:

Таґ йа ше йім бýдзем жалóшньє жалóвац,
Же аш ше йім бýду трýнкі роспадóвац.
Трýнкі роспадóвац, вéрхі розльєтóвац,
Так йа ше йім бýдзем жалошньє жалóвац.

52. *Хлопячі мрії.*

Ґазда бу́ду, кед от шко́лі преста́ну,
Штірі ко́ньі, до плуга йіх запра́гньу
І зашейем двацец ла́нці зо жітом.
Ў день сьато́чні по́йду до це́ркві с кньішком:
Кра́сні чі́жмі, за кала́пом покре́йтка,
Бу́ду на́ мньє па́трец ўшіткі дзіўча́тка.
Прі́дзе йу́ні ме́шац, по́йдзем на ко́чу на сво́йо по́льо,
Ста́ньєм с ко́су до заго́ну свойо́го.
Одбера́чка за мну сто́йі зо ше́рпом,
А препілка веселіт мйа з музі́ком.
Жіто звежем, о́вес та́кой вітла́чем;
Овес пре́дам, та порці́йу віпла́цім,
У віньіці да Бог віна дово́льно,
Оже́ньім ше с хто́ру зо́сцем споко́йно.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

53. *Дївоча свобода.*

Зво́льа мо́йа, зво́льа, дзе ше ті подзе́ла?
Чі ті по Дуна́йу во́дом польєце́ла?
Кєд бі йа це мо́гла і́шче раз ула́піц,
Ве́ра бім це да́ла се́дем рас позла́ціц.
Се́дем рас позла́ціц, о́смі раз мальо́вац,
Па бі дзіўкі зна́лі, йак зво́льу сано́вац.
Зво́льуй дзіўче, зво́льуй, прі сво́йєй мацє́рі,
До' ґу мо́йєй прі́дзеш, зво́льовац ньє бу́дзеш.
Прі сво́йєй ужі́йєш зло́го і добро́го,
Прі мо́йєй ужі́йєш жа́льу вельі́кого.

Записав у Вінковцях, у Сримі, Уйфалюшій.

54. *За сокола-гайворон.*

Тарі́день, Тарі́день, тарідальска во́да,
Ско́чел бі йа до́ ньєй, бу́ла бі мі чко́да,
А чко́да превельі́ка, га́ньба е́шчі ве́кша.
Ньє ско́ро йа по́шла, дзе да́рі дава́льі,
Каждо́му сокола, мньє гаўра́на да́льі.
Поведа́льі льу́дзе, же то со́кол бу́дзе,

Же то со́кол бу́дзе, до́к му ро́чок відзе.
Уж му ро́чок ві́шол, уж му і на дру́гі,
Ньі́да то ньє бу́дзе со́кол справодльі́ві.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралєлї: Головацький, Народнї пісні. II. Ст. 220. Ч. 12.

55. *За що взяти ся?*

Оже́ньєл бім ше, а́льє сйа дьі́тох бо́йу,
Бо то дьі́ті ра́но ў́ста́йу,
Ў́се́гда йє́сті піта́йу;
То́ мі зле, то́ мі ньє до́бре. *)
Йє́дно гва́рі та́то, та́то,
Дру́ге гва́рі па́пу, па́пу.
Тре́це гва́рі, та́ту хльє́ба,
Же́на ре́че і йє́й тре́ба.
По́стал бі йа по́пом і паро́хом,
Кра́сна то реч, а́льє ньє на длу́го;
Бо попо́ве ра́но ста́йу,
С косца́мі ше омершка́йу.
По́стал бі йа во дво́рі за слу́гу,
Кра́сна то реч, альє ньє на длу́го.
Мла́ді льі́та прехаждайу,
Ста́ріх з дво́рох віганьа́йу.

Зап. в вересни, 1897 від Юлї Левенської в Коцурі.

Паралєлї: Гринченко, Этногр. Матеріалы. Т. III. Ст. 295. Ч. 570. — М Врабель, Рус. Соловей. Ст 47—48.

56. *Підстрілена.* p. III, 171, nr. 132

Льєце́ла качі́чка воз віс́окей го́рі,
А Йаньі́чко до́брі пу́шкаш штре́льєл йє́й до бо́чка.
Отштре́льіл йє́й крі́дло і пра́ву ножі́чку,
Ньє мо́гла одльє́ціц, ше́дла на водічку.
Йай бе́да, пребе́да, уж йа дольєта́ла,
Уш сом сво́йо дро́бні дзе́ці дохова́ла.
Мо́йо дро́бні дзе́ці на каме́ньу ше́дза,

*) Сей стих повторюють ся по кождих двох.

На каме́ньу ше́дза, дро́бні пісок йе̨́дза,
Жімну во́ду пійу, а миье̨ спомінайу.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: K. Erben, Písně národní. II. Ст. 75. Ч. 177. — Fr. Bartoš, Nové národní písně moravské. Ст. 8. Ч. 12. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 113—114. Ч. 77. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 346—347. Ч. 39.

57. *Кінь і хозяїн.*

Ті, ґа́здо мой,
А йа ко́ньік твой!
Ті миье̨ даш обро́чку,
Йа ше дам до ско́чку
Йа́ко мла́да же́на.

Др. ст. 156, ч. 25.

Зап в вересни, 1897, від Юлї Левенської у Коцурі

58. *Три долї.*

Ма́ла міна́рка трі це́рі,
Ма́ла міна́рка трі це́рі,
Ма́ла міна́рка ґу́двір жур женевір
Молотша́к лу́па, лу́па, луп, луп, цуп.

Йе̨́дней бу́ло ме́но Ганьу́ша,
Дру́гей бу́ло ме́но Кату́ша,
А тре́ца ґу́двір і т. д.

Ганьу́ша пішла за Йа́на,
Кату́ша по́шла за па́на,
А тре́ца ґу́двір і т. д.

Ганьу́ша з Йа́ном йану́йе,
Кату́ша с па́ном пану́йе̨,
А тре́ца ґу́двір і т. д.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

59. *Молодість минає.*

Мла́досц мо́йа, подо́ба,
Йак мі гіньę, йак от во́да.
Гіньę, гіньę, мльę́йę, гіньę,
Йак льісто́чок на вербіньę.
Спа́дньę льісток, обла́ці ше,
Мо́йа мла́досц ньę ўра́ці ше.
Спа́дньę льісток і заш бу́дзе,
Мо́йа мла́досц уж ньę бу́дзе.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї у Коцурі.

Паралелї: J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 68. Ч. 10.

60. *Молодість не вертає.*

Задудньє́льі го́рі, загуче́льі льє́сі,
Дзе ше мі подзе́льі мо́йо мла́ді ча́сі?
Мо́йо мла́ді ча́сі ньє́ ужільі кра́сі,
Мо́йо мла́ді льі́та ньє ужільі сві́та.
Тот ка́мень по во́дзе ско́рей ше обра́ці,
Альє мо́йа мла́досц ньі́ґда ше ньє ўра́ці,

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 107—108. — Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 413—414. Ч. 161. — P. I. Šafařik, Pjsně swetské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 34–35. Ч. 2. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 343—344. Ч. 581. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 69. Ч. 12. A polska? Trzecie to znana pieśń góralska! — Písně slovenské … 235.

V. Дівоцькі пісні.

61. *Невесела.*

Ма́мо мо́йа, ма́мо, цо йа наробе́ла,
З вісо́кого сто́лка на ньіскі йа ше́дла.
Ма́мо мо́йа, ма́мо, цо йа наробе́ла,
Зо зре́тей йаго́ді жельє́ну йа же́дла!
Жельє́ну, жельє́ну, а барз уквільє́ну,
Ньіґда ме мо́йа мац ньє відзі весе́лу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

62. *Служниця.* p. 1. 193., nr. 191.

Бо́же мой йєді́ні з вісоко́го ньє́ба,
Ша йа ше найє́дла служено́го хльє́ба!
Служе́ні хльєп сма́чні, а́льє йє тірва́чні,
Ке́льо раз откў́шім, ў́ше заплáкац мў́шім.
Ґа́зда мі откра́йє йак вербо́ві льісток,
Ешчі ше́ миьє піта, чі йа го жем шіцок?
А се́бе откра́йє йак воло́ві пісок,
Ньє пітам йа ше́ му, чі вон го же шіцок.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі. Z polskiego. Pbr. Lud II., 355. (203.)

63. *Як би то так!*

Бо́же, Бо́же, ньє мош так жіц,
Кра́шньє хо́дзіц, ньіч ньє ро́біц;
Кра́шньє хо́дзіц, ньіч ньє ро́біц,
Льєм ше за руче́чкі во́дзіц!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

64. *Перепілка.*

Вілььцéла препілéчка с прóса,
А йа зá ньу ньєбожáтко бóса;
Ідзем йа ше мóйєй мáткі пітац,
Йáґже йа мам препілéчку хітьац?
Хітьай же йу, мóйа дзіўко, хітьай,
Льєм же ше йєй ґу хвóсту ньє тікай.
Почалá мі черешéнька пýкац,
Препілéчка почáла мі кýкац.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі. Znane, z polskiego. Band II, s. 354. nr. 191.

65. *Дївчина і лелїя.*

Ішло дзіўче до заґрáткі з мотічку,
Вікопáло розмарійу вельíку;
Пóшло вóно кєртісóві ше рáдзіц,
Дзе вóно ма розмарійу засáдзіц.
Зáсац ті йу, мóйа дзіўко, ґу плóту,
Кáдзі бýду дзіўкі хóдзіц на вóду.
Дзіўкі бýду жімну вóду польíвац,
Там ше бýдзе розмарійа розвійац.
Ішло дзіўче до заґрáткі трáву жац,
Укýшел го за ручéчку ўрáжі гад.
Пóшло вóно ґу мацéрі жалóвац,
Цо же йá мам на ручíчку прівійац?
Ей прівій ті, мóйа дзіўко, лелійу,
Кєт це бýдзе под ньу бóльіц, зруц ті йу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

66. *Дївчина-лелїя.* p. s. 176, nr. 143

Шалвійа, лелійа, шалвійóві кóрень,
Вóльєл ше нарóдзіц мéсто дзіўкі кáмень.
Кєд ньє мáрма кáмень, а то розмарійа,
Тéді бі йа квітла, йак біла лелійа.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 12. Ч. 26.

67. *Хто кого любить?* p. 178, nr. 149.

Пóзнац, Бóже, пóзнац, хто кóго ньȩ льýбі,
Ешчі йȩ дальȩ́ко, уш ше му вістýпі.
Пóзнац, Бóже, пóзнац, хто кóго льубýйȩ,
Ешчі йȩ дальȩ́ко, уш ше ошміхýйȩ.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 46. Ч. 121. — Головацький, Народні пісні, I. Ст. 314. Ч. 139. — Т. III. 1. Ст. 437. Ч. 210.

68. *Чутна сопівка.*

Фуйáра, фуйáра, з білого йавóра,
Дóбре йá це чýла до нáшого двóра.
Кȩд на ньȩй запіскаш на два, на трі гóні,
Дóбре йá це чýйȩм до нáшей комóрі.

Зап в вересни, 1897, від Юлї Левенської в Коцурі.

69. *Бажанє.*

Дай мі, Бóже, дай мі фрайȩ́ра бойтáра,
Фрайȩ́ра бойтáра, а мýжа йугáса,
Тéді бі йа квітла, йак рýжа кольáца.

Зап в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

70 *Не привикла в горах*

С Карлóўского пóльа мац ме дóму вóла:
Гібай, дзіўко мóйа, бо це рýчкі бóльа.
Ньȩ бóльа ме рýчкі робóту робйáці,
Льȩм же бóльа нóшкі по гóрах ходзáці.
С коміна ше кýрі, мац галýшкі вáрі,
Пóшла бі йа дóму, áльȩ бі ме лáлі.
Поведáлі льýдзе, же пóльа горéлі,
А то мóйȩй мілей лычка руменéлі.
Ішче поведáлі, же ше с гóрі мрáчі,
А то мóйȩй мілей ше чарньȩ́лі óчі.
Очка йáґо тáркі, лычка йак фійáлкі,
Обéрва йак шнýркі, ýласі йак кандзýркі. } p. str. 157, nr. 80.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

71. *Колись а тепер.*

Йак йа була мала, мала,
Мац ме кольісала —
А терас сом велька,
Хлапцова фрайерка.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

72. *Милий при студні.*

На коньец валала студньа мурована,
А там шварні шуґай коньічка напава.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

73. *Бажанє рівности.*

Зроунай, Боже, зроунай, груні з дольінамі,
Іще, Боже, зроунай пішні дзіукі з намі.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

74. *Вигідна.*

Ньє будзем йа на патку льєґала,
Бо бі ше мі сукньа повальала;
Льєм йа будзем на посцілку льєґац,
Будзе ґу мньє шварні шуґай бєгац.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

75. *Щира.*

Шпім, шпім, спала бім,
Кєд біш прішол, дала бім
Коньічкові шєнка

І ґу тому оброчку,
Жєбі скочел до скочку,
Йако млада жєнка.

Зап. в серпни, 1897, у Коцурі.

Паралелї: J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 176–177. Ч. 1.

76. *Сама.*

Ей Йаньу, Йаньу,
Ньє лапай ме за ньу,
За ту сукньу гатласову,
Цо ші ньє дал на ньу.

Ей льішку, льішку,
На голім пеціску:
Сама льєгам, мужа ньє мам,
На голім пеціску.

Зап. в серпни, 1897, у Коцурі.

77. *На ягодах.*

Ідзе во́да, ве́дзе во́ді,
Ішлі дзі́ўкі на йаго́ді;
Йе̨дна дру́гей ше пітáла,
Чі ші ве́льо назбірáла?
Бо йа мáло назбірáла,
Йа ше з мі́лім россварйáла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

78. *Охоча до паничів.*

Нье̨ бу́дзем кáшу йе̨сц, бо кáша гору́ца,
Бу́дзем пáнох льу́біц, бо йа на то су́ца.
Бо йа нá то су́ца, на то обецáна,
Млáдім пáном ше́дац ве́чар на кольє̨на.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 145 і 96.

79. *Дївчина-рожа.*

Дай ме, мáмо, дай ме, ке̨ді ме пітáйу,
Ке̨д ру́жа россвітнье̨, те́ді йу таргáйу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 154.

80. *Парубоцька краса.*

Мáмо мо́йа льу́ба,
Ку́пце мі голу́ба,
Голу́ба шіво́го,
Чáрні о́чка його.
Очка му йак таркі,
Лычка йак фійáлкі,
Обе́рва йак шну́ркі,
У́лáсі йак канджу́ркі.

p. 155. nr. 10.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

81. *Вже не молода.*

Одай ше, дзіво́чко, ша ші уж нье̨ млáда,
Ша ці уж гото́ва перíна і лáда:
Перíна пісáна, лáда мальовáна.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

82. *Негладка.*

Йай Бо́же мой, Бо́же, йáка йа нье̨ глáтка,
Хто ко́ло нас íдзе, кáжді о́чі зáтка.

А кęд вон йіх зáтка, най йіх ньę растворі,
Іншáка ньę мóжем буц, йáку ме Бох створел.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

83. Хоч не красна, але горда.

За нáшу заграду жельęна отáва,
Пітал бім це, дзіўче, áльę ші пегáва [1]).
Гоч і йа [2]) пегáва [1]), йа вéлька [3]) ньалкóшка,
Прóбуй ті [4]) мньę [5]) пітац, чібім зá це пóшла.
Ньé пóйдзем за тéбе, áньі ці за бра́та,
Гоч і бісце бýлі от сáмого злáта.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Вариянт сеї пісні, записаний від Марії Стрібер у Коцурі має такі відміни: [1]) рапáва; [2]) сом; [3]) áльę сом; [4]) льę; [5]) ме.

84. Бідна.

Ішла, íшла, кáдзі хцéла,
Худóбней йę мáткі цéра;
Худóбна ме мáтка мáла,
Барз ме гóрко віховáла.

Ў нóці прéдла кудзелóчку,
Вó дньę шіла кошульочку;
Так ме гóрко віховáла,
Мóйа кęдвéшна мац стáра.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

85. Богата і бідна.

Кальвіна *), кальвіна над вóду ше кльęйę,
Богáта дзівóчка с худóбней ше шмéйę.
Кальвіно, кальвіно, над вóду ше ньę кльęй,
Богáта дзівóчко, с худóбней ше ньę шмей;
Бо твóйо богáство на годзíну, нá два,
А мóйо худопство на Бóга споздáба.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

86. Сон.

Тей нóці ше мі прішньíло.
Же мі тáшче прільęцéло;
Прільęцéло мі здальęка,

Та мі шéдло до облáка.
Тáку пісњ мі зашпіва́ло,
Шéрцо ше мі радова́ло.

*) Кальіна, калина.

Кęді то́то жітко бу́дзе,
Цо на мо́йęй сва́дзбі бу́дзе?
Ешчі го ньę пошейа́лы,
Бо то жітко тва́рдей жéмі.
Тва́рдей, тва́рдей, ньę ора́ней,
Льęм з мотічку покопа́ней.
Йак во́ньі го пошейа́лы,
Шіцко та́шкі візбера́лы.
Йа́кі то та́шкі бу́лы?
Зов жолті́ма главі́чкамі,
Червені́ма кріделка́мі.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

87. Прибрана.

Ньęт то кра́шей, подобньę́йшей ца́лім вала́льę,
Йак то на́ша па́ньі мла́да, кęт ше прібе́ре.
Прібе́ре ше пошлі́дні дзень, йа́ко у́ ньęдзе́льу,
Попатру́йę на обла́чок ка́жду годзі́ну.
Ма́мо мо́йа премільę́на, уж Йа́нік і́дзе,
На́ша хі́жа ньę мецéна, цо вон йęй ре́кньę?
Ма́мо мо́йа премільę́на, і́цце з ньім во́нка,
Най заме́цем ту ча́рну жем, прі́цце з ньім ну́ка!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

89. Дївоче лице — яблоко.

Откац слуне́чко віхо́дзі,
Там дзі́у́че йа́блонь засáдзі:
Ро́шньі йаблу́чко віс́око,
О два́нац ве́рхі шіро́ко.
Зродз мі йаблу́чка черве́ні,
Йак мо́йо лы́чка руме́ні.

Зап в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. II. Ст. 729. Ч. 18.

89. Красуня.

Са́ма со́м ше ньę навда́ла, же йа та́ка кра́сна,
Ціфрора́на, мальова́на, йа́ко шві́чка йа́сна.
Мальу́чкі ше побере́ме, мальу́чкі будзе́ме,
З веча́ра ше побаві́ме, льę́пше спац будзе́ме.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

90. *Білявка.*

Гóйа, гóйа бетельы́на,
Крáсна дзі̑ўка мацеріна.
Крáсна, крáсна, бо йе̨ біла,
Бо до пóльа нье̨ ходзéла.
Чáрні бáршонь нье̨ ношéла,
Лье̨м червéні і̑ жельę́ні,
Под облáчком вішівáні,
А пантлы́чкі дупловáні,
Цо йе̨й хлáпці надавáлі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

91. *Не мальована.* р.л. 176, ч. 141.

Шугáйу, шугáйу, твóйа мац шальę́на,
Бо вóна гварéла, же йа нье̨ червéна.
А йа нье̨ червéна, бó ше нье̨ мальу́йе̨м,
Бó ше áньі за йе̨й сíна нье̨ ріхту́йе̨м.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 36.

92. *Краса швидко щезав.*

А йáка йа крáсна бувáла,
Пóкльа йа фрайę́ра нье̨ мáла;
А йáк йа фрайę́ра достáла,
Шíцка зó мнье̨ крáса спадáла.
Спáдла мóйа крáса до вóді,
Аж до Йаньічкóвей лобóді.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

93. *Парубок-красень.*

За нáшу загра́тку ороўньічок бу́йні,
Хóдзі дó нас шу́гай, áлье̨ йе̨ нье̨ шу̑мні.
У нáшей заграткі ішче йе̨ буйньę́йші,
Пóчал дó нас хóдзіц сто рáзі шумньę́йші.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

94. *Зблїдла.*

Пайташочкі мóйо, дáйце мі жверкáдло,
Най йа ше опáтрім, чі мі лы́чко збльáдло!
Нье̨ збльáдло мі лы́чко, лье̨м прáва ручі́чка,
Цó мі на ньę́й прексвітáла червéна ружі́чка.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

95. Залицяне.

За йаречком капуста,
Міла мойа, дай уста!
Йа бі дала, ті бі ужал,
Хто бі сіна льєбо цєру кольісал?
Най біш себе кольісала,
Льєм чі біш мньє облапйала?
За йаречком лобода,
Будзеш міла мньє млода.
За йаречком шалата,
Чі ті, міла, богата?

Мам сукньічкі с кабата,
Йа ці міла богата.
Йа це льубім, обочкуйєм,
Шівім оком попатруйєм.
Мілі, мілі, ньє верліві,
Чом же мі ньє справодльіві?
Була бім ці уверена,
Крашньє бім це облапела,
Да йа верім, же йа будзем
Дакєдішік твойа жена.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

96. Перший милий.

Гора йє вісока з дробного каменьа:
Ньє опуш ше, дзіуче, першого фрайєра.
Кєт ше го опушчіш, ньє дай му по вольі,
Скорей його шерцо за тобу забольі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

97. Любко-вівчар. р.л. 164, ч. 106

Вечар мі йє, вечар, уж мі ґу вечару,
Гоньі мой мільєнкі оуці ґу хотару.
Гоньі вон йіх, гоньі, аш ше драшка курі,
А йа за ньім патрім, аж ме глаука больі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

98. Любка нема, а нелюбий тут.

Над гору віcоку голубі льєтайу,
Рокі мойо младі, йак ше мі меньайу!
Стойі верба коло воді, цо йа йу садзела,
Ньєт ту того і ньє будзе, кого йа льубела.
Бо кого йа льубім, тот мі за пльєцамі,
А кого ньє льубім, тот мі пред очамі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 48. — Руські оселї в Бачцї. Ст. 50. b. — Головацький, Народнї піснї. I. Ст. 273. Ч. 64. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 341. Ч. 177. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 112—113.

99. *Дївчата бють ся за парубка.*

Фрайіре́чкі штірі,
Пре́цо сце ше білі?
Пре те́бе, шуга́йу,
Же́сме це льубе́лі.
Нье треба́ло ше біц,
Льęм шуга́йа льу́біц.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

100. *Богато хлопцїв.*

Це́че во́да з йаво́ра,
Мойęй мілей до дво́ра;
Там ше гу́сі купа́йу,
Мо́йу мілу вола́йу:
Гі́бай, міла, гібай вон,
Маш фрайірох по́лні двор;
Маш фрайірох на дво́ре,
Са́ма льę́жеш комо́ре.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

101. *Співуча.*

Шпіва́ла бім це́нко, бо́льі ме гарле́нко,
Учул бі мой мілі, а́льę йę дальę́ко.
Шпіва́ла бім гла́сно, по́льо йę ньę на́шо,
То по́льо Жабльіньске, дзіу́че кęресту́рске.
А на́ ньім мой мілі на пішча́лкі піска,
Аш ше його гла́шчок на наш о́блак ціска.
Піскай, мілі, піскай, йа бу́дзем шпіва́ла,
Та мі ше зідзе́ме на ко́ньęц вала́ла.
На ко́ньęц вала́ла дзіу́кі шма́ті пе́ру:
Цо ше ра́ді відза, та ше ньę побе́ру.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

102. *Мамине виховуванє.*

Горе́ла льіпа до коре́ньа,
Ве́жньі ме, мілі, на кольę́на.
Кęт це ве́жньęм, бу́дзем це біц,
Бо ті, дзіу́че, ньę знаш ро́біц.
Ньę мо́йа віна, мацеріна,
Цо ме робо́ті ньę уче́ла,
Льęм ме до ка́рчмі посіла́ла,
Бі йа йęй кра́шньę танцова́ла.

Кęт сом прішла до ньęй, та сом спáла,
Ньіч мі робóті ньę давáла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

103. Перебірчива.

Зáграй, задýдай, заграткa мáла:
Пітáла ше мáтка цéрі, чі сце ковáльа?
Ньę сцем, ньę льýбім, то мньę ньęвóльа,
Ньę бýдзем йа з млáтком трéпац, рýчкі ме бóльа.
Зáграй, задýдай, загрáтка мáла:
Пітáла ше мáтка цéрі, чі сце чіпкáра?
Ньę сцем, ньę льýбім, тó мі ньęвóльа,
Ньę бýдзем йа чіпкі нóшіц, пльéца ме бóльа.
Зáграй, задýдай, загрáтка мáла:
Пітáла ше мáтка цéрі, чі сце гусáра?
Сцем го, льýбім го, тó мньę барз вóльа,
Ошéдла мі гýсар кóньа, пóйдзем до пóльа.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенськоï у Коцурі.

Паралелї Головацький, Народнї піснї. III. 1. Ст. 472—474. Ч. 4.

104. Заздрісна.

Ей, мілі мой, мілі, пáўрац мі вóлкі,
Вівійęм ці пірко з дрóбней фійáлкі.
Кęд ньę с фійáлкі, та з мадьорáну,
Прíдз до нас, шугáйу, ў ньęдзéльу рáно.
Ў ньęдзéльу рáно слýпко віхóдзі,
Мой наймільéнші пот пірком хóдзі.
Кęд бі йа знáла, хтóра му дáла,
Вéра бі йа йу грóжньę вілáла.
Грóжньę вілáла, брітко назвáла,
Нач вóна йому пірóчко дáла?

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

105. Хоре серце.

Фрайęрéчко мóйа, подз ме отпровáдзіц,
Бó ше нá мньę стрóйа вáшім дворе нáбіц,

Йак на́біц, так на́біц, а́лье і скерва́віц!
Фрайере́чко мойа, подз ме отпрова́дзіц.
Отпровадзела́ го под жельє́ну го́ру:
Ше́дныіме, мільє́нкі, ше́дныіме ту до́лу.
А йак пошеда́лы та ше розгварйалы,
А уж на полно́ці когу́ті шпівалы.
Зашпівай когу́тку на жельє́нім пру́тку,
Жаде́н чло́век ньє́ зна ту на́шу зарму́тку.
Ей а́ньі йу ньє зна, а́ньі ньє уга́дньє,
За́ кім мо́йо ше́рцо мало ньє віпа́дньє.
Ше́рцо мо́йо, ше́рцо, цо ме побольу́йєш,
Чом же мі ньє по́веш, за́ кім так бануйє́ш?
А йа бі пове́дло, а́льє ньє мам ко́му,
Кєт по́вем цудзо́му, а цу́дзе друго́му,
Кєт по́вем свойско́му, а сво́йске ньіко́му.
Щє́рцо мо́йо, ше́рцо, с твардо́го каме́ньа.
Барз велькі Ко́лур, ньє мам помесце́ньа!

Зап. в серпні, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: Пор. з першою строфкою Fr. Bartoš, Národní písně moravské Ст. 165. Ч. 248.

106. Хора, бо довго не бачила любка. = p. 180, nr. 156.

За́ гор, слу́нка, за́ гор, за́ ту ча́рну хма́ру,
Бу́дзе ше мі ві́дзіц, же уж ґу вечару.
Ве́чар мі йє, ве́чар, ша уж ґу вечару,
Го́ньі мой мільє́нкі о́уці ґу хотару.
Го́ньі вон йіх, го́ньі, аш ше дра́шка ку́рі,
А йа за́ ньім па́трім, аж ме гла́ука бо́льі.
Бо́льі ме главі́чка, бо́льі ме пол бо́чка,
Же йа ньє відзе́ла фрайє́ра пол ро́чка.
Бо́льі ме льіві бок, бо́льі ме пра́ві бок,
Же йа ньє відзе́ла фрайє́ра ца́лі рок.

p. 161, nr. 97.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

107. Хора.

Ідзе мі́лі, і́дзе з льє́са,
Ньє́ше дре́во на кольє́са;
Піска се́бе на льісте́чку,
Бо мал шу́мну фрайіре́чку.

Відзіш, мілі, же сом хо́ра,
Чом ньє ідзеш по дохто́ра?
По дохто́ра, по байбе́ра,
По Йаньічка, по фрайе́ра.

Відзіш, відзіш, же ньє мо́жем,
Іщче ші ме ту поло́жел
На галу́же на жельєне:
Ше́рцо мо́йо розжальєне!

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

108. *Дївчина не пускає парубка до себе.*

Хо́дзі мілі по ульіці,
Клопе до дзве́рі:
Чі шпіш, міла, чі чу́йєш,
Чі ме ве́рньє льубу́йєш,
Отвор мі дзвері!

Гоч бім спа́ла, гоч ньє спа́ла,
Го́ре ньє ста́ньєм;
Ша йа тебе мой мілі,
Мой сокольічку білі,
Льєхко доста́ньєм.

Зап. в серпни, 1897, від Юлї Левенськоӥ в Коцурі.

Паралелї: P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 118—129. Ч. 94. — J. Kollár, Národnié zpiewanky, I. Ст. 188.. Ч. 12.

109. *Мати сховала ключі.*

Бо́ріш, Бо́ріш, цо ме мо́ріш?
Чом мі дзве́рка ньє отво́ріш?
Ша йа бі ці отворе́ла,
Кєд бі мі мац дозвольє́ла,

Альє мі мац ньє дозво́льі,
У́жа́ла кльу́чі от комо́рі;
От комо́рі, от шіцко́го
І от льічка румево́го.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

110. *Дївчина не боїть ся.*

Йє́ден, два, трі, штірі, пейц, шесц,
Осем, дає́вец, дзе́шец,
Йєденаста годзіна,
Ньє бой ше ме, ма міла.
Кєд бі йа ше тебе ба́ла,
Ньі́ґда бім ше ньє одда́ла.
Альє це ше ньє бо́йім,
Та ці пе́кньє гово́рім.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 130—131. Ч. 189. — J. Kollár, Národnié zpiewanky, I. Ст. 177 Ч. 6.

111. *Мила поможе, де й лїкар не може. А.*

Ішлі даіўкі по́пот хо́тар,
Ко́чік ше йім рошчерко́тал.
А ві, даіўкі, нье̨ сцека́йце,
Ко́чік се́бе опраўйа́йце.
Йе̨дна ста́ла, опраўйа́ла,
А дру́га ше мальова́ла;
Тре́ца ше́дла та шедзе́ла;
Под нью ру́жа засадзе́на,
А под ру́жу Йа́ні лье̨́жі,
По́под нього во́да бе́жі.
Лье̨́жі, лье̨́жі порубані,
Зос царскіма шабелька́мі.
Хто́ го ру́бал, на́й го го́йі,
На́й го да́ва на дохто́рі.
Нье̨́ма до́хтор та́кей ма́сці,
Да вільі́чі це́ло, ко́сці:
Ма Ганьі́чка та́ке же́лье̨,
Цо вільі́чі до нье̨дзе́льі.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі. p. 1. 175., nr. 142.

112. *Б.*

За гора́мі, за дуба́мі,
Лье̨́жі Йа́нік порубані,
Порубані на два стра́ні.
Хто́ го ру́бал, на́й го льі́чі,
На́й го да́ва на дохто́рі;
Нье̨́ма до́хтор та́кей ма́сці,
Бі вільі́чел це́ло, ко́сці.
Ма Ганьі́чка та́ке желье̨,
Цо вільі́чі до нье̨дзе́льі.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

113. *Тримай мати сина!*

Шугайо́ва ма́тка на́ мнье̨ отказу́йе̨,
Же йе̨й білі шу́гай до́ма нье̨ ноцу́йе̨.
Шугайо́ва ма́тко, на́ мнье̨ нье̨ отка́зуй,
Шва́рного шуга́йа на по́рвас пріўйа́зуй.
Ке̨т ці ше одйа́же, гльє̨́дай го по дра́же;
Ке̨т ці ше одо́рве, гльє̨́дай го по дво́ре;
А ке̨т по́рвас у́рве, та́ го гльє̨́дай прі мнье̨.
Шугайово ме́по бо́дай скамень́ело,
Оздаль бі ме за ньім ше́рцо нье̨ больє̨́ло,

Зап. в червни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 156. Ч. 231. — Де-Воллань, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 61.

114. *Дївчина купує парубкови вбранє.*

Йай, ке̨д бі то ґреґово о́чка предава́лі,
Та бі то дзіўча́та хла́пцом купова́лі.

Йа свойóму купéла чіжмі рапцовáні,
Йаґже бі му швечéло мéджі леґіньáмі!
Йа свойóму купéла лáйбік шнуркованi,
Йаґже бі му швечéло мéджі леґіньáмі!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народні пісні. III. Ст. 408. Ч. 147. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 53 Ч. 22. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 311. Ч. 6.

115. Дав йому волю.

Спáдло мі йаблýко з вісóка до йáрку,
А ті сéбе, мілі, вібéрай фрайéрку.
Спáдло мі йаблýко з вісóка на кóпач:
Стародáўні фрáйер, гоч льем нá миье пóпать.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

116. Милий далеко.

Мілі мой за вóду, за вóду ґльібóку,
За вóду глыбóку, за гóру вісóку.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

117. Нема до кого, то до милого.

До дóму, до дóму,
Кáжде ґу свойóму,
А йа ньебожáтко,
Йа нье мам ґу кóму;
Йа нье мам ґу кóму,
Мýшім ґу мілóму.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

118. За милим через Дунай.

Ходзéла, крічáла, сідла сі на лáдок,
А дзе йе мой мілі с кучерáво лáго *)?
С кучерáво лáго, с гарвíма очíма,
Вéра бім за тóбу Дýнай прескочéла.
І Дýнай і Тíсу і Червéне мóре,
Прескочéла дó це, мíле сéрце мóйе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

*) Вираз зіпсований намісь „глава“.

119. За милим через Дунай

p. 1. 175 — ч. 139

Шугáйу с Тренчíна, с чáрніма очíмá,
Вéра бім за тóбу Дýнай прескочéла.
Дýнай прескочéла, Тíсу преплывáла,
Іште бім ці. чáдо, загíнуц нье дáла.

Записав у Вінковцях, у Сримі, Уйфалюший.

120. Не всї беруть ся, що кохають ся.

На кóньец валáла дзíўкі ше купáйу,
На жельéні шлыíўкі хустóчкі вішáйу.
Пáлье, шýгай, пáлье, йак то шýмнье, склáднье,
Кед вітрік задýйе, а хустóчка спáднье.
На кóньец валáла, там ше гýскі пéру,
Цó ше рáді вíдза, тá ше нье побéру.

Записав у Вінковцях, у Сримі, Уйфалюший.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей Ст. 123. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 72. Ч. 24. Ст. 105. Ч. 6.

121. Старости.

Острожéчкі мóйо, давáйце мі óгньа,
Прíду мі пітáче, трі младéнці, дó дньа.
Йеднóму дам рýчку, другóму дам фáтьол,
Жéбі нас прішáгал кульпíнскі пáн фáтор.
Кульпíнскі пан фáтор крáсну кáзань кáже,
Нье йéдней дзівóчкі шльебóду заўйáже.
А цо йу заўйáже, тó бі ныч нье бýло,
Бім му повéдла, дá йу нье покáже.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

122. Клопіт дївчини.

Спáдло мі йаблýко з вісóка па тáньер,
Же ме уж з'охáбел стародáўні фрайер.
Йéден ме з'охáбел, а дрýгі ме нье сце,
А та міла мóйа, то нье вéрне шчéсце.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

123. *Відмовлений милий.*

Фрайіру зверéні, дзé ші бул з вечéра?
Фрайірко зверéна, бу́л сом у сушéда.
Фрайіру зверéні, цó ці гуторéлі?
Фрайірко зверéна! Тéбе мі ганьє́лі.
Тéбе мі ганьє́лі, дру́гу мі райє́лі.
Знáце, же ньє вéжньєм, хтóру ві сцéце,
Льєм йа тóту вéжньєм, хтóру барз льубу́йєм,
Гоч ньє бу́дзе ныч мац, льєм йє́дну сукє́нку.
Йє́дну вóна бу́дзе мац, дру́гу йа йєй ку́пім,
Ішче йа йу вéжньєм, бо йá йу барз льу́бім.
Жень ше, мілі, жень ше, дару́йєм ці шчéсцо,
Жéбіш го тáке мал, біш нá ньго у́ше плáкал.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

124. *Одурена.*

Под облáчком заградéчка рокіта,
На жельє́но, на червéно росквіта.
Ішóл тáмаль швáрні шу́гай паніті,
Стáргнул сéбе за калáнчок рокіті.
Тéбе квітньє за калáнчком з ру́жі квет,
А мньє гіньє, фальє́чныку, прé це швет.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелї: Порів. Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 30. Ч. 78—79 і ст. 170, ч. 169 (остання строфка). — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 118—119.

125. *Фалшивий любко.*

Кє́т сом і́шла у́чéра вéчар с панскóго,
Стрéтла сом ше на ульіці з мілéго;
Облáпел ме, пріту́льєл ме ґу сéбе:
Дрáга ду́шо, чі мам хóдвіц ґу тéбе?
Мóжеш, мілі, кáжді вéчар áбо ньє,
Твóйо льічко руменьє́йє, мóйо ньє;
Тéбе квітньє за калáном з ру́жі квет,
А мньє гіньє, фальє́чныку, прé це швет.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 98. Ч. 242. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 118—119.

126. Милий покидає.

Желье́ні розма́рін преквіту́йе,
Уж ме мой мільє́нкі з'охабу́йе.
Най з'оха́бі, най пробу́йе,
О ма́рні, кра́ткі час побану́йе.
Йак ше мам за ла́ску йа барс тра́піц,
Кєд йа му́шім міло́му пе́рсцень ўра́ціц.
Ўра́цім му́ го, та му го дам,
Йе́ден ме з'охабел, дзе́шец йіх мам.

Зап. в серпня, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 129—130.

127. Милий ходить до иньшої. А.

Ньіґда йа́ то ньє вере́ла,
Же́бі льу́босц почкодзе́ла;
А мньє те́рас са́мей чко́дзі,
Бо мой мілі і́ндзей хо́дзі.
Індзей хо́дзі, а мньє ньє сце,
Мо́йо ше́рцо роспа́дньє ше.
Роспа́дньє ше на два стра́ні,
Бо мой мілі за гора́мі.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 97. Ч. 23.

128. Милий зраджує. Б.

Ньіґда сом то ньє вере́ла,
Же́бі льу́босц почкодзе́ла;
А мньє те́рас са́мей чко́дзі,
Бо мой мілі і́ндзей хо́дзі.
Індзей хо́дзі, а мньє ньє сце,
У мньє ше́рцо роспа́дац сце.
Роспа́да ше на два стра́ні,
Бо мой мілі за гора́мі;
За гора́мі ў тей дольі́ньє,
Ча́рні га́уран во́ду пі́йе.
Пі́йе, пі́йе, помуцу́йе,
Два серде́чка зармуцу́йе.
Йе́дно мо́йо, дру́ге його,
Зармуце́не обідво́йо;
Зармуце́ні та і бу́ду
Док по шве́це ка́пац бу́ду.

Зап. в серпни, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

129. Милий зрадив. В.

Бо́же, Бо́же, цо́ ше во́дзі,
Же мой мілі і́ндзей ходзі;
Індзей хо́дзі, а мньє ньє сце,
Ше́рцо мо́йо роспа́дньє ше.
Роспа́дньє ше на два стра́ні,
Же мой мілі за гора́мі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

130. *Пізнала невірного.*

Кęд йа ўшчéра под облáчком стáла,
Пітал ше мой мілі, чом же йа плакáла?
Йа за то плакáла, йа зá то плакáла:
Ті дрýгу облáпйал, йá ше пріпатрáла.
Жімней вóді рібі, то су рібарóво,
А крáсні дзіўчáта то су мільęнкóго.
Йак ше росхадзáйу вóді з рібочкáмі,
Так йá ше росхóдзім, мой мільęнкі, з вáмі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

131. *Любко віднав від серця.*

Шáла йа мадьóран, васільęц мі зішол,
Чекáла йа мілóго, áльę мі ньé прішол.
Чекáла йа йóго од зóру темнóго,
Од зóру темнóго, до рáна білóго.
Віхóдзі зорньічка од віхот слуньічка,
Отпад мі мілі мой од мóго сердéчка.
Ньę так от сердéчка, йаґ од мойęй вóльі,
Цó ме ньіґда зá ньім шéрцо ньę забóльі!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелї: J. Roger, Pieśni ludu polskiego na Szląsku. Ст. 104. Ч. 192.

132. *Розлучена з милим,* p. str. 150, nr 56.

Льęцéла качóчка, льęцéла вісóко,
Шýгай дóбрі пýшкар, штрéльęл йęй до бóку.
Отштрéльęл йęй крідло і прáву ножóчку,
Гóрко заплакáла, шéдла на водічку:
Йай, Бóже мой, Бóже, уж йа дольęтáла,
Уж йа свóйо дрóбні чáда віховáла.
Мóйо дрóбні чáда на каменьу шéдза,
Кáйну вóду пійу, дрóбні пісок йęдза.
Льęцéла ґаґáла шéра пóнад вóду,
Заплакáло дзіўче за свóйу шльęбóду.
Дзіўче заплакáло, же ше ньę одáло,
А шýгай заплáкал, же дзіўчáтко ньę ўжал.

Шуга́йу, шуга́йу, пре те́бе ме ла́йу,
А те́ді пайба́ржей, кęд у ка́рчмі гра́йу.
Бо́дай у́ тей карчмі ньі́гда ньę загра́льі,
Озда бі ме, шу́гай, пре те́бе ньę ла́льі.
Ла́йце ме, бі́йце ме, ро́пце мі, цо сцеце,
Зна́це, же ньę по́йдзем, за ко́го ві сце́це.
Ньę по́йдзем, ньę по́йдзем за то́го макра́пца,
Цо́ му мац купу́йę дуга́ну за ва́йца.
Дуга́ну за ва́йца, пра́хно за пеньę́жі,
Бо ка́жді макра́ньęц прі маце́рі льę́жі.
А на́шо дума́йу, за ко́го ме да́йу,
У миьę ду́ма та́ка, пойдзем за гуда́ка.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

133. Любко женить ся з иньшою.

Жа́льі ше мі, жа́льі, фра́йір ше мі же́ньі
Аньі ме ньę во́ла його мла́дей же́ні.
Бу́дзе мо́йа сва́дзба на дру́гу ньęдзе́льу,
Ньę бу́дзем йа во́лац його мла́ду же́ну.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 105.

134. Не дають за любка.

Око́ло воді́чкі черве́пі ружі́чкі:
Пра́гай, Йа́ні, пра́гай, шейсц у́ра́ні коньі́чкі.
Ша йа́ бі йіх пра́гал, а́льę ше тарга́йу,
Пі́тай ті ше, мі́ла, чі́ це за́ миьę да́йу.
Ша йа ше піта́ла і у́шче́ра і ньę́шка,
Ве́ра миьę, мільę́нкі, за те́бе ньę́ да́йу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

135. Лїпший богатий жених.

Бімбо́ра, бімбо́ра, бімбо́ра, бімбо́ра!
Пада́йу оре́шкі до нашо́го двора.
Пада́йу, пада́йу, жельę́пі пада́йу:
Пі́тай ті ше, мі́ла, чі це за́ миьę да́йу.

Уш йа ше пітáла собóту, ньедзéльу,
Вéра ме, шугáйу, за тéбе нье дáйу.
Аньі ме нье дáйу, áньі йа нье пóйдзем,
Бо ті сі, мілі мой, с худóбного рóду.
Гоч йа і худóбні, áлье сом хлап дóбрі,
Хóдзім по шльебóдзе, йак ріба по вóдзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 154. Ч. 78.

136. Боязлива. А.

Мáмо мóйа, мáмо, льекам йá ше ў нóці,
Пóпод наш облáчок хóдза хлáпці ў нóці.
Цéро мóйа, цéро, с тóго поможéме,
Кед мі посцелóчку нýка уньешéме.
Мóжеш ті там шмéло спац,
Нье бýдзеш ше льековац.
Цéро мóйа, цéро, нье óддай ше íшче,
Шіцкі льýдзе гварйа, же ші млáда íшче.
Мáмо мóйа, мáмо, до мéста ходзіце,
Йай чі ві там вéльо зо жен скор відзіце ?
Нье ма йіх там вéльо буц,
Ньéда то ше кáжда біц.
Йа з ньім бýдзем крáшнье жіц,
Нье бýдзе ме ньіґда біц;
Тот муж жéну бійе,
Цо з ньу ньéрад жійе;
Йа з ньім бýдзем крáшнье жіц,
Нье бýдзе ме ньіґда біц.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 113. Ч. 158. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 193. Ч. 395. — Konopka, Pieśni ludu krakowskiego. Ст. 133. — Lipiński, Pieśni. Ст. 147.

137. Доброї жінки муж не бє. Б.

Мáмо мóйа, мáмо, йа ше бóйім ў нóці,
По под наш облачок хóдза хлáпці ў нóці,
А так на мнье волáйу, спочінуц мі нье дáйу !
Дзіўко мóйа, дзіўко, с тóго спожемéме,

Гібаль посцелечку нука уньешеме.
Ті там будзеш мірно спац, нье будзеш ше зльековац.
Дзіўко мойа, дзіўко, нье одай ше ешчі,
Шіцкі льудзе гварйа, же ті младе дзіўче.
Такі младі жені мру, цо йіх мужове бійу.
Мамо мойа, мамо, до места ходзіце,
Та чі ві там вельо з женох скор відзіце?
Нье ма йіх там вельо буц, нье да то ше кажда біц.
Мамо мойа, мамо, льем тот жену бійе,
Льем тот жену бійе, цо з ньу подло жійе:
Йа з ньім будзем крашнье жіц, нье будзе ме ньіґда біц.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

138. Мати не хоче віддати одиначки.

Мамож мойа, мамож, чом ме нье оддаш уж,
Ша сом ці віросла, йак у льеше галуз.
Гочбі ші віросла, йак над веду верба,
І теді це нье дам, бо ші сама йедна.
Дай ме, мамо, дай ме, кеді ме пітайу,
Бо кед ружа квітнье, теді йу таргайу.
А кед уж отквітнье, та йу ньіхто нье сце,
Каждi йей так гварі: Най йу бере хто сце.
Дай ме, мамо, дай ме, за того шугайа,
Кед ме за ньго нье даш, скочім до Дунайа.
Скакай, дзіўко мойа, біш нье віпльенула,
Біш мі мойу глаўку тельо нье сушела.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 99. Ч. 24 b. — До 5 і 6: P. I. Šafařik, Pjsně swetské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 36–37. Ч. 2. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 269—270. Ч. 440.

139. Мати не дає за любка.

Шугайу с Тренчіна, с чарніма очіма,
Булы бі сме пара, кед бі нас мац дала,
Алье нас мац нье да, пара нье будземе,
Чкода, Боже, будзе, кет ше роз'ідземе.
Шугайу с Тренчіна, с чарніма очіма,

Вéра бім за тóбу Дýнай прескочéла,
Дýнай прескочéла, Тíсу преплыівáла, } р. 1. 168., ч. 119.
Ешчі бім ці, шýгай, вагíнуц ньє дáла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

140. *Спорідненє на перешкоді женитьбі.*

Пльєло дзіўче, пльєло льєн,
Сéдем брáзді йєден дзевь;
Заплєло ше до брáзді,
Спéл го шýгай укрáсті.
„Ньє крáдныі ме, шугáйу,
Бó ме зá це ньє дáйу.
Ньє да óцец, ньє да мац,
Ньє да шéстра, ньє да брат,
Ньє да дзіййак, ньє да поп,
Бóсме сéбе блыіскі рот.
Ньє да цýдза цудзіна,
Бóсме сéбе родзіна“.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

141. *Побив би тебе плач!*

Пóбіл бі це, пóбіл, тот мой горéнькі плач,
Нач ші пред нас хóдзел, кєт ші ме ньє мал ўжац.
Ньє раз і ньє два раз йа слáтко заспáла,
Ті кóло нас íшол, йа гóре ставáла.
Порáхуй ті, мíлі, кєльо дныі у рóчку,
Тéльо рас ті льєжал прі мóйому бóчку.
Ешчі ті порáхуй, кéльо дныі у тíжньу,
Тéльо рас ті льєжал пóпод нáшу хіжу.

Зап в вересни, 1897, від Юлі Левенськоі в Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 121—122.

142. *Дївчина затроює парубкові рани.* р. 1.166. ч. 111.

Ішлыі дзіўкі пóпот хóтар,
Кóчік ше йім рошчеркóтал.
А ві, дзіўкі, ньє сцекáйце,
Кóчік сéбе опраўйайце.
Йєдна стáла, опраўйала,
А дрýга ше мальовáла.
А там дáльєй Йáні льєжі,
Кóло ньóго вóда бéжі;
Льєжі Йáні порубáні;
Прíньєсце му тáкей мáсці,
Най вільíчі цéло, кóсці.
Ма Ганыічка тáке жéльє,
Цо вільíчі до ньєдзéльі.
Намáсці го, жéбі спýхнул,
Жéбі спýхнул, йáко лáда:
Тóго йá ці, Йáні, рáда.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

143. *Нещасна.*

Кęд ідзеш ко́ло нас, попа́трі на двор наш,
Ко́го там увідзіш, то́го льубовац маш.
Відзел йа там, відзел, свойу фрайęре́чку,
Тріма́ла у ру́чкі дро́бну фійалечку;
Фійа́ла, фійа́ла, бодай ше прійала,
Же́бі ме мо́йа мац на йę́шень ода́ла.
А кęд ньę на йę́шень, а то до йęше́ньі,
А то до йęше́ньі, до тей ча́рней же́мі.
Фійала, фійала, фійало́ві ко́рень,
Вольęл ше народзіц ме́сто дзі́ўкі ка́мень.
Кęд ньę ма́рма-ка́мень а то розмарі́йа,
А то розмарі́йа, пахньę́ца лелі́йа.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

144. *Любкова мати — обмівниця.*

Шуга́йу, шуга́йу, тво́йа мац шальę́на,
Бо во́на гваре́ла, же йа ньę черве́на.
Йа сом ньę черве́на, бо ше ньę мальу́йęм,
Аньі йа́ ше за йęй сі́на ньę готу́йęм.
У мо́йęй мамо́чкі пече́ні рібо́чкі,
А у тво́йęй, шу́гай, горе́ńкі сльізо́чкі.
У мо́йęй мамо́чкі жі́тні хльęб на сто́льę,
А у тво́йęй, шу́гай, йарча́ні ў комо́ре.
У мо́йęй мамо́чкі зос па́ртком прікрі́ті,
А у тво́йęй, шу́гай, с кльу́чіком замкну́ті.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

145. *Мати розлучниця. А.*

Мац мо́йа, мац мо́йа, да то ньę мац мо́йа,
Да́ўно бі йа бу́ла, фрайę́ру мой, тво́йа.
Альę то мац мо́йа шіцко наробе́ла,
Во́на ме ньę да́ла за ко́го йа сце́ла.
Дай ме, ма́мо, дай ме, за то́го шуга́йа,
Кęд ме за́ ньго ньęдаш, ско́чім до Дуна́йа!
Ска́кай, дзі́ўко, мо́йа, біш мі ньę скоче́ла,
Біш мі мо́йу гла́ўку ве́цей ньє́ суше́ла.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Порів. також повисше ч. 138.

146. Б. p. s. 17½, nr. 139

Шуга́йу с Тренчі́на, с чарні́ма очі́ма!
Бу́лі бісме па́ра, кęд бі нас мац да́ла,
Альę нас мац ньę да, па́ра ньę будзе́ме...
Чко́да, Бо́же, бу́дзе, кęт ше роз'ідзе́ме!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

147. Коли не жінка, то братова.

Чом ті пла́чеш, чом жалу́йęш, дра́го ду́шо мо́йа?
Пла́чем, пла́чем і жалу́йęм, же ньę бу́дзем твоі́а!
Кęд ньę бу́дзеш, мі́ла, мо́йа, бу́дзеш мі братова,
Ішче бу́дзеш мо́йім ро́дзе, дра́га ду́шо мо́йа.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 83. Ч. 199. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 66—67. Ч. 40. — J. Kollár, Národnie zpiewanky. T. I. Ст. 215—216. Ч. 17.

148. Зажду аж повдовів.

А там да́льęй прі пото́чку,
Це́че во́да с пальęно́чку;
Це́че во́да, а́льę му́тна,
Чом же ші, мі́ла, чом же ші, ду́шо,
Та́ка сму́тна?

Йак йа ньę знам, йак йа ньę знам,
Сму́тна хо́дзіц?
Фра́йęр ше же́ньі, мі́лі ше же́ньі,
А мньę ньę сце!

Най ше же́ньі, най ше же́ньі,
Най му бу́дзе!
Умре му же́на, умре му же́на,
Ґдо́вец бу́дзе!

Ґдо́вец бу́дзе, ґдо́вец бу́дзе,
А йа дзі́ўка:
Ешчі йа бу́дзем, ешчі йа бу́дзем
Його же́нка!

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 98.

149. *Ой знати, знати.*

Пóзнац, Бóже, пóзнац лейіньа, ньалкóша,
Кęт ідзе валáлом с калапчком потрéса.
Пóзнац, Боже, познац дзівóчку ньалкóшку,
Хтóра зацагýйę опльęчко с хустóчку.
Пóзнац, Бóже, пóзнац, хто кóго льубýйę,
Ішче йę дальęко, уш ше ушміхýйę.
Ішче, Бóже, пóзнац, хто кóго ньę льýбі,
Іше йę дальęко, уш ше му вістýпі.

Зап. в линии, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: З вір. 5—6 пор. у Št. Mišika, Piesne zo Spiša. Ст. 46. Ч. 121. — Головацький, Народнї пісні. II. Ст. 224. Ч. 31.

150. *Любкова мати лає дївчину.*

Шугáйу, шугáйу, йака то твóйа мац,
Іщче щі ме ньę ўжал, уж ме почіна лац.
Ньę бой ті ше, дзіўче, тей мойęй мацéрі,
Ша йа йęй укáжем, кáдзі с хіжі дзвéрі;
Тáдзі, мáмо, тáдзі, тáдзі с хіжі дзвéрі,
Тáдзі с хіжі дзвéрі до óца, мацéрі.

Зап. в линии, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї пісні. Т. I. Ст. 413. Ч. 160.

151. *За милого бють.*

Шугáйу, шугáйу, пре тóбе ме лáйу,
А тéді найбáржей, кęд у кáрчмі грáйу.
Лáйу ме, бійу ме, шугáйу ньę дай ме!
Тéді це ньę дам біц, док мі бýдзеш рóбіц.

Зап. в линии, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

152. *Нещасне кохане.*

Ударéла стрéла з йавóра до дрéва,
Вольęла удéрец до мóго фрайęра.
Іщче ударéла з йавóра до дрінкі,
Вольęла удéрец до мóйęй фрайірки.
Шалвійа, леліїа, шалвійові кóрень,

Вольȩл ше народзіц место дзіўкі камень.
Ньȩ так марма-камень, йако розмарійа,
Бі дзіўка ньȩ знала ньіґда за леґіньа.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

153. *Коли хотіла мати любка....*

Дзіўче, дзіўче, біла ружа,
Ньȩ требало тебе мужа,
Аньі мужа, ньі фрайȩра,
Бо ті, дзіўче, йак лелійа.

Кȩт ші сцела фрайȩра мац,
Ньȩ требало з вечара спац,
Ньȩ спала йа, чекала йа,
Кȩт ші прішол, заспала йа.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: До-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 180. Ч. 6. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 125. Ч. 3.

154. *Солодкі спомини.*

Да мі тото прідзе, цо мі одльȩцело,
Цо мі ўшчера вечар прі бочку льȩжело.
Дубіна, дубіна, меджі дубінамі,
Жадні чловек ньȩ зна, цо йȩ меджі нами.
Пометай, дзіўчіно, на то йȩдно слово,
Цо сом ці поведзел, кȩт сме булі двойо.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

155. *Ворон-смуток.*

За горамі ў тей дольіньȩ,
Чарні ґаўран воду пійȩ.
Пійȩ, пійȩ, помуцуйȩ,
Два серденька зармуцуйȩ:
Йȩдно мілей, друге мойо,
Зармуцені обідвойо.
Два серденька, штірі очка,
Будзе плакац за пол рочка;
От пол рочка до йȩшеньі,
Док ше шуґай ньȩ оженьі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

156. За милим голова болить. =с. 164, пл. 106.

Ве́чар мі йе̨, ве́чар, уж мі ґу вечáру:
Гóньі мой міл̄ье̨кі óўці ґу хотару.
Гóньі вон йіх, гóньі, аш ше дрáшка кýрі,
А йа зá ньім пáтрім, аж ме глáўка бóльі.
Бóльі ме главі́чка, бóльі ме пол бóчка,
Же йа нье̨ відзе́ла мілого пол рóчка.
Бóльі ме льіві бок, бóльі ме прáві бок,
Же йа нье̨ відзе́ла мілого цáлі рок.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Пор. 13—14 вір. із: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 12. Ч. 26.

157. Серце болить.

Шедньíйме, мой мілі,
Шедньíйме ту дóлу,
На жельę́ну трáву!
А йак пошедáльі,
Та ше розгварйáльі,
Аж уж на полнóці
Когýті шпівáльі.
Зашпівай, когýтку,
На жельę́нім прýтку,
Жáден члóвек нье̨ зна
Ту нáшу зармýтку.
Жáден члóвек нье̨ зна
Аньі нье̨ угáдньę,
За кім мóйо ше́рцо
Мáло нье̨ віпáдньę.
Ше́рцо мóйо, ше́рцо,
Цó ме побольýйе̨ш?
Чóм же мі нье̨ пóвеш,
За кім так банýйе̨ш?

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

158. Жаль за милим.

Мілі мой за вóду, йак мі жаль за тóбу,
Йак ке̨д бі йа бýла руковáна с тóбу.
Нье̨ так руковáна, йáко прішагáна,
Йак ке̨д бім ці бýла твóйа ве́рна же́на.
Жаль мі йе̨, жаль мі йе̨, жаль мі нье̨ помóже,
Кóго йа льубýйе̨м, дáруй мі го, Бóже.
Кóго йа льубýйе̨м, у ше́рцу стрімýйе̨м,
Дáруй мі го, Бóже, най ше нье̨ жалýйе̨м.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бессермені в Коцурі.

159. Жаль дївчини.

Віхóдзі зорньíчка од віхот слуне́чка,
Отпад мі мілі мой од мóго серде́чка.

Ньȩ так од сердéчка, йак од мóйȩй волы,
Йак слáтке йаблýчко од квáшней йаблóны.
Слáткому йаблýчку мáло дóзрец трéба,
А мóйому шéрцу роспáднуц ше трéба.
Дай мі, Бóже, дай мі, цо от тéбе жáдам,
Тóго шугайічка, цо за ным препáдам.
Шéрцо мóйо, шéрцо, цо мі младе гіньȩш,
За льýцкім леґіньом дóбре ньȩ погіньȩш?
Шéрцо мóйȩ, шéрцо, цо ме побольуйȩш,
Чом же мі ньȩ пóвеш, за кім так банýйȩш!
Жалýйȩм, бапýйȩм і бýдзем до віка,
Же сом поганьбéла тóго чельȩдныіка.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 154 і 131.

160. *Коби умер милий.*

Бóже, Бóже дай тáкі мор,
Жéбі ýмар тот фрáйȩр мой!
Так бім сéбе звольовáла,
Трі дны кáрчмі танцовала;
Трі дны, трі дны і трі нóці,
І на штвáрту до полнóці;
От полнóці до йȩшéны,
Док ше шýгай ньȩ ожéны.
Мілі, мілі, чі ці ньȩ жаль,
Кȩт попáтріш, дзе ті льȩжал?
Йак бі тó мньȩ жаль ньȩ бýло,
Кȩт то мойо мéсто бýло?
Мéсто, мéсто і местóчко,
Мойа міла фрайȩрочко!

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

161. *Милий умирає.*

На жельȩней пажіці стáло ше мі новéго,
Же мой мілі хóрі льȩжі от ýчéра рáно білéго.
Кȩд бім бýла тóто знáла, вéра бім го лычéла,
Дрáгі лыкі з апатéкі вéра бім му купéла.
Ньȩ пітам це, мóйа міла, жéбі ші ме лычéла,
Льȩм це, міла, тéльо пітам, похóвай ме с тім кньáзом
Йай з тім кньáзом, с тім кньáзом, с тім велыкім фарáром,
Цо мі бýдзе слýжбу слýжіц прет тім вéльким олтáром.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

162. *Чорні думки.*

Фійáла, фійáла, бóдай ше прійáла,
Бóдай ме мóйа мац на йȩшень оддáла.
А кȩд ньȩ на йȩшень, а то до йȩшéны,

А то до йęшéньі, дó тей чáрней жéмі.
То бýду гудáці, кęрестýрскі дзвóні,
Цо ме отпровáдза аж до чáрней жéмі.
То бýду дружбóве, попóво леґіньę,
Цо ме отпровáдза аж до чáрней жéмі.
То бýду дружóчкі, мóйо пайташéчкі,
Цо бýду за мну плáкац і жалóвац.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

163. Обморок.

Шіріи пóльу грýшка дрéўко на пóлі йę зрéла,
А пóд ньу йę мóйа міла на пóлі зомрéла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

164. Дївчина вмирає.

Нáштред Кęрестýра шіві кáчур пльіва,
Поваґльай ше, мілі, бо ці міла кóпа.
Повáгльам, повáгльам, уж бáржей ньę мóжем,
Гоч і дóрас скóна, та йęй ньę помóжем.
Кęд міла конáла, íшче ше пітáла;
Чі на гéўтім швéце, йęст фрайęрох вéцей?

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

165. Мрії про свекруху.

Тáмац, Бóже, тáмац, жéбім бýла сáма,
Жéбі мі швекрýша ньę росказовáла.
Кęд бі йа вер' знáла, дзе бýду ньęвéста,
Вер' бім віметáла прет тім двóром цéста.
Тáк бім ей вімéтла, жéбі бýло глáтко,
Жéбі ше ньę пóпра шугайóва мáтка.
Кęд бі йа вер' знáла, хто ме оговáра,
Вер' бі му нальáла віна до погáра;
Віна до погáра, вóді до скльęніці,
Пóбій, Бóже, пóбій, стáрі клеветньіці.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

166. По шлюбі годї любити кількох.

Шéрцо мі банýйę, мá мі зá чім бановаці,
Мáла сом фрайęра, ньę бýду го мáці.

Ма́ла сом фрайе́рох седемдзе́шат се́дем,
Прі шйа́тей пріша́ґі ньє о́стал льєм йе́ден.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

167. За муж — у могилу.

Кет ше дзіўче о́да,
Йак кед бі умарло,
Йак кед бі го ньїґда
На шве́це ньє бу́ло.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

168. Лїпший парубок як удовець.

От ко́нца до ко́нца ньє по́йдзем за ґдо́ўца,
Лье́пші йе младе́ньец, йак тот ста́рі ґдо́вец.
Ей лье́ше то з младе́нцом та́ркі обера́ці,
Йак зо ста́рім ґдо́ўцом дука́ті міньа́ці.
Ей ті ґдо́вец, ті ґдо́вец, пра́ўду же мі по́вец,
Ке́льо ші дзе́ці маш, чі ме ньє окла́меш ?
Льепша то младо́го йедна ногавіца,
Йа́ко йе старо́го ца́ла компаньійа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шапти у Коцурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 219—220. Ч. 347. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 187—188. Ч. 379—381. — Lipiński, Pieśni. I. Ст. 27.

169. Віддана до великої сїм'ї.

Да́лісце ме, ма́мо, ме́дзі два́нац бра́тох,
Йа́к бі́сце ме да́лі ме́дзі два́нац га́дох.
Да́лісце ме, ма́мо, ме́дзі два шестрі́чкі,
Йа́к бі́сце ме да́лі ме́дзі два герлі́чкі.
Да́лі сце ме, ма́мо, до цудзо́го кра́йу,
Дзе ньє мо́жем ві́брац лью́дзом обі́ча́йу.
Лью́дзом обі́ча́йу, а́ньі тей чельє́дзі,
Аньі тей чельє́дзі, по коло́ мньє хо́дзі.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

170. Віддана до Коцура.

Мо́йа мац ме ма́ла, жало́шньє хова́ла,
А те́раз ме во́на до Коцу́ра да́ла.

Мámо мóйа, мáмо, пач сце ме ховáлы,
Кęт сце ме от сéбе так дальęко дáлы?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

171. *Віддана на чужину.*

Оздаль ме мóйа мац на камéньу мáла,
Же йа у Куцýре фрайęра ньę мáла!
Аньі у Куцýре, áньі Кęрестýре,
Льęм ý тім валáльę, дзе крáсні леґівьę.
Дáла ме мóйа мац до цудзóго крáйу,
Дзе ньę мóжем вібрац льýдзом обічáйу.
Льýдзом обічáйу, áньі тей чельęдзі,
Аньі тей чельęдзі, цо пот пéцем шéдзі.
Дáла ме мóйа мац, дзе найдáльęй мóгла,
Кęт ше похорéйęм, бі мі ньę спомóгла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

172. *Туга за матїрю.*

Шáрі гуші, шáрі, вісóко льęціце,
Вісóко льęціце, дальęко відзіце.
Чі ві ньę відзіце, цо мóйа мац рóбі?
Бо мі йу відзіме, же по двóре хóдзі,
Качóчкі нагáньа, а ўше це споміна:
Подз дзівóчко мóйа, подз дзівóчко дóму!
Пóшла бі йа дóму, áльę ньę шльęбóдно!

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

173. *Ніхто не винен — сама я.*

Ньіхто мі ньę віньęн, сáма йа,
Же йа польубéла гульáйа,
Бо гýльай ньę рóбі, льęм ўше пійę,
Кęт прідзе до дóму, жéну бійę.
Альę йа . . . . ньę дзбáйу,
Пóйду до сушéда, гульáйу.
Бо у сушéда йęст крáсні сін,
Пýсті ті мньє, мáмко, пóйду з ньім!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

Параллї: Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 138—139. Ч. 6. — Де-Воллань, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 85.

174. *Дївчина і патер.*

Ішло дзі̆уче на модльє́ньє,
Мало злáте шльінґовáньє;
А пан фáтер прі ньє́й стал:
Хто ці, дзі̆уче, шльінґовал?
Шльінґо́вала йа ше сáма,
У загрáткі под вішньáма;
У загрáткі под ду́бу,
Уш йа тво́йа ньє бу́ду.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

175. *Дякова любка.*

На го́рі дішч пáда, на дольіньє млáчка,
Кáжде дзі̆уче шу́мне, цо льу́бі дзійáчка.
Ньєт то, Бо́же, ньєт то, йáко дзійачко́ві,
Облáпі, побо́чка, сам і́дзе до шко́лі.
Йак зо шко́лі ві́дзе, кньі́шка му у ру́це:
Почéкай ме, дзі̆уче, на жельє́ней лу́це.
Йá бі це чекáла, áльє ті дзійáчок,
Ті бі од миьє зльєцел, йак до по́льа птáчок.
Ті бі од миьє зльє́цел, йá бі ту остáла,
Ах, Бо́же мой, Бо́же, цо бім ту почáла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 114.

VI. Утрата вінка.

176. *Вінок — радість.*

Кęд голубіца льęцéла,
Дрóбні пірéчка трацéла.
Льęцéла вóна прес гóрі,
До свóйęй льýбей, ростомільęней мацéрі.
Там йęй вешéльę стойáло,
Двáнац трубáше трубéло:
Трýнце, трубáше, весéло,
Пóкльа мой вéнок на глáві,
А йак ше вéнка позбýдзем,
Ні́ половіцу тáка весéла ньę бýдзем.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

177. *На фіялках.*

Ішло дзіўче през дольіну,
През жельęну бетельіну;
Ішло вóно прес трі йáркі
Под Белóґрад на фійáлкі.
Дзíўче, дзíўче, цó ці дáлі?
Бíлі рýчнік вішівáні.
Дзíўче, дзíўче, цо ті дáло?
Йęдну нóцку з мíлім спáло;
Óй спáло, спáло, áльę мáло,
Дóраз бýло біле рáно.

Зап. в серпни, 1897, від Ґані Рамач у Керестурі.

178. *На дарабі.*

У жельęнім льęше вóда дрéво ньęше:
Міла мóйа нá нім шéдзі, чáрні ўлáсі чéше.
Йак ше зачесáла, гóрко заплакáла:
Бóдай сом це, мíлі, ньіґда ньę спознáла.

Ньі тебе самого, ньі коньа твойого,
Та біш ме ньє збáвел вéнка жельęного.
Жельęнóго вéнка, злáтого перецéнка,
Дзівóцкей корýні і младей персóні.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

179. *Зрадливий любко.*

С тамтей стрáні Дунáйа,
Стóйі льíна жельęна,
А па тей льíні, на тей жельęней,
Трі птачкóве шпівáйу.
Ньę бýлі то птачкóве,
Льęм то бýлі шугайóве;
Сварйалі вóні ше о йęдну дзіýчіву,
Хторóмў ше достáньę.
Йęдеп гвáрел: Будз мóйа!
Дрýгі гвáрел: Йаґ Бог да!
А трéці гвáрі: Серденко мóйо!
Йаке ші мі смýтно йę!
А йак бýло по полнóці,
Льęцел шýгай през обláці:
Здрáва оставай, дрáга дýшо мóйа,
Йа парóбок, а ті ґдóва.
Йа парóбок пот пірєчком,
А ті ґдóва под віночком!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 124. Ч. 181. — Wójcicki, Pieśni ludu. II. Ст. 291—292. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 128—129. Ч. 243—244. — Lipiński, Pieśni. I. Ст. 120. — Przyjaciel ludu, 1846. Ст. 176 і 300.

180. *Перевізне.*

Шіротóчка мáла швéта вандровáла,
У кальвінскім льęше пéршу ноц преспáла;
Зó сна ше зорвáла, ґу вóді бежéла:
Прéвеш ті мньę, прéвеш, превежньíчку млáді,
Ша йá ці заплáцім с тáмтей стрáні вóді.
Йак уж дохадзáльі ґу другóму крáйу,
Шіротóчка мáла до жáльу ше дáла:
Бóже мой йęдíні! Ш чім же це отплáцім,
Свой жельęні вéнок, йа ше го утрáцім.

Шірото́чко ма́ла, ве́нка ше ньę у̌трац,
Дзе ші ше пушче́ла, Бо́же це отпро́вадз.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

181. При грі в карти. А.

За на́шу хіжо́чку жельę́на грушо́чка
Пріхільę́лы ше йęй ле́ґень і дзівочка.
Во́на ше схільę́ла, ве́ршок ше йęй зламал,
Льęм тот пішні ле́ґінь з дзіу̌ча́тмі ка́рті грал.
Йак во́ны ше гра́лы, так во́ны ше ма́лы,
З велы́кей льубо́сці до спа́ньа ше да́лы.
Прільę́цел білі птах, ше́днул на літі́чку,
Так прекра́шньę шпівал, зобу̌дзел Ганы́чку.
Ста́вай, Га́ньчо, ста́вай, уш ші ше віспа́ла,
Твой жельę́ні ве́нок жімна во́да у̌жа́ла.
Кęд во́на го у̌жа́ла, най се́бе го ньę́ше,
Ша йа́ го вдого́ньęм у гаршанскім льę́ше.
У гарша́нскім льę́ше ве́нок во́да ньę́ше,
Га́ньча на́ ным ше́дзі, жо́лті у̌ла́скі че́ше.
Йак їх рошчеса́ла, го́рко заплака́ла:
Бо́дай сом це, Йа́ні, ныґда ньę зазна́ла.
Ны те́бе само́го, ны ко́ньа твойо́го,
Бо ші ме збавел ве́нка жельęно́го.

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 28. Ч. 72. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 154—155. — P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 50—51. Ч. 19. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 151. Ч. 293.

192. Б.

Под на́шім обла́ком жельę́на галу̌ска,
Пріхільę́лы ше йęй хлапец і дзіво́чка.
Дзіу̌че ше схільę́ло, ве́рхчок ше йęй зла́мал,
Льęм тот пішні ле́ґінь з дзіу̌камі ка́рті грал.
Так во́ны ше гра́лы, так во́ны ше ма́лы,
Од ве́лькей льубо́сці до спа́ньа ше да́лы.
Прільę́цел жо́лті птах, ше́днул на йаке́нку,
Так прекра́шньę шпівал, зобу̌дзел Ганьęнку.
Ста́вай, Га́ньо, ста́вай, уш ші ше віспа́ла,
Твой жельę́ні ве́нок жімна во́да у̌жа́ла.
Кęд го во́на у̌жа́ла, най го се́бе ньęше,
Ша йа го дого́ным у шаріцкім льę́ше:

У шаріцкім льєше, венок вода пьєше,
Гáньча на пьім шéдзі, злáті ўлáсі чéше.
Йаґ йіх рошчесáла, гóрко заплакáла:
Бóдай сом це, шýгай, бýла пьє зазнáла.
Пьє льєм це самóго і кóньа твойóго,
Збáвел ші ме, збáвел, вéнка жельєнóго,
Вéнка жельєнóго, лычка руменóго!

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. Т. 1. Ст. 247. Ч. 124 — Fr. Bartoš, Nár. pisně moravské. Ст. 36. Ч. 43. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст 21. p

183. Вінок поплив з водою. А.

Под нáшім облáчком жельєна галýска:
Пріхільєл ше шýгай, две крáсна дзівочка.
Прільєцел білі птах, шéднул на йакінку *),
Та крáшньє зашпівал, зобýдзел Йулéнку.
Стáвай, Йýлко, стáвай, ша ші ше віспáла,
Твой жельєні вéнок бістра вóда ўжáла.
Кєд вóна го ўжáла, та пай сéбе пьєше,
Ша йá го здогóньім у шарімскім льєше.
У шарімскім льєше вóда дрéво пьєше,
Йýлка нá пьім шéдзі, злáті ўлáсі чéше.
Йак йіх рошчесáла, гóрко заплакáла,
Бóдай сом це мілі бýла пьє зазнáла.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Št Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 28. Ч. 72.

184. Б.

Прільєцел білі птах, шéднул на льашéнку,
Так прекрáшньє шпівал, зобýдзел Ільєнку:
Стáвай, Ільчо, стáвай, ша ші ше віспáла,
Твой жельєні вéнок жімна вóда ўжáла.
Кєд вєна го ўжáла, пай сéбе го пьєше,
Ша йá го здогóньєм шаріпáнскім льєше.
Шарішскім льєше вéнок вóда пьєше,
Нá пьім шéдзі дзіўче, злáті ўлáсі чéше.
Йак йіх рошчесáла, гóрко заплакáла,
Бóдай сом це, шýгай, пьіґда пьє зазнáла.

*) Повинно бути: йалінку.

Ньі тебе самого, ньі коньа твойого,
Збавел ші ме, збавел, венка жельеного.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

185. З жандармами.

Ержа Бандурова, цо ші наробела,
Же ші тіх жандарох ґу себе пушчела?
Ньє мойа то віна, альє мацеріна.
Чом же мойа матка младу ньє одала?
Кед будзе дзіўчіна, Ержа му прічіна,
А кед будзе хлапец, жандар му йе оцец.

Зап в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

186. Жандарми зводять дівчину.

Ой жандаре, жандаре,
Ві сце велькі кламаре:
Скламальі сце дзіўче, гейа, гойа, гой,
За штірі тальаре, Боже мой.

А йак сце го скламальі,
Дому сце го послальі:
Іц ті, дзіўче, дому, гейа, гойа, гой,
Ньє ґутор ньікому, Боже мой.

Дзіўче дому бежело,
Мацері ше хвальело:
Мам штірі тальаре, гейа, гойа, гой,
Дальі мі жандаре, Боже мой.

Зап. в серпни, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

187. Яні і Ганічка.

Попод наш облачок швітко вода цече,
Кі то ше за нша мац пред нас уж ўльече?
А то Йанік мальовані, мальовані па два страні!
Йанік коньа напавал, а Ганьічку нагварйал:
Дай, Ганьічко, дай веньец, ша йа сом твой младеньец!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

188. Самодруга.

Под облачком черешенька, а у дворе два,
Вера ші мі, мойа міла, вера ші мі мла.

Оста́ла́ сом самодру́га, пьє знам от ко́го!
Ньє гу́тор ті, мо́йа міла, на́ мньє само́го.
Дам йа те́бе, мо́йа міла, пейдзе́шат о́вец,
Лье́м го ньє дай уnіса́ці, же йа му о́цец.
Дам йа те́бе, мо́йа міла, тока́йске віно,
Льєм го ньє́ дай уnіса́ці на мо́йо ме́но.
Дам йа те́бе, мо́йа міла, кра́ву с цельє́цом,
Же́бі ші ше віхова́ла с сво́йім дытьє́цом.
Дам йа його віучі́ці, бу́дзе в ньо́го кньаз,
А ті бу́дзеш, мо́йа міла, мо́йа к . . . а заш.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 98. — Головацький, Народні пісні. II. Ст. 707—708. Ч. 11.

189. Дружба батьком.

А там го́ре вербіна, под вербіну льєшчі́на,
А там мо́йа міла віплака́на бу́ла.
Цо стойіш, цо пла́чеш, чі це гла́ўка бо́льі?
Чі це гла́ўка бо́льі, чіш ше ньє віспа́ла?
Мньє гла́ўка ньє бо́льі, йа ше до́бре віспа́ла,
Льєм йа пла́чем мо́го ве́нка жельєно́го.
Йє́дна па́ра за дру́гу, а так кра́шньє танцу́йу,
А йа ньєбожа́тко колы́шем дытьа́тко.
А ті дру́жбо найста́рші, подз го заколыса́ці!
Ко́лыш се́бе са́ма, кєт ші го доста́ла.
А йа́ го доста́ла на жельє́ней лу́це,
На жельє́ней лу́це, прі бістрім пото́це.
Ціса́ре, райта́ре, на ціхім Дуна́йу,
Чі сце ньє відзе́льі мой ве́нок жельє́ні?
А мі го відзе́льі, по Дуна́йу плыва,
Твой ве́нок жельє́ні у ла́ді спочі́ва.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

190. Дївчина і югаси.

Ма́ла сом, ма́ла сом, тулы́пан за па́сом,
Альє сом го да́ла коцу́рскім йуга́сом.
Йуга́ше, йуга́ше, дзе́ сце о́ўці па́сльі,
Страце́ла йа пе́рсцень, чі́ сце го ньє на́шльі.
На́шльі сме го, на́шльі, под жельє́нім га́йом,

Дзе ші ше іґрáла з Йавічком шуґáйом.
Йуґáше, йуґáше, зла новіна ва́ вас,
Скапáльі барáні, поведáйу на вас.
Цó бі льєм барáні, тóбі ньіч ньє бýло,
Альє і сланьіна, то йє зла новіна.

Зап. в вересни, 1897, від Юлї Левенської в Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей Ст. 155. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 326. Ч. 31. Головно до другої строфки: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 125. Ч. 347. — Головацький, Народні піснї. II. Ст. 222. Ч. 24. — K. Erben, Písně národní. I. Ст. 76—77. Ч. 45. — Fr. Bartoš, Nové národni písně moravské. Ст. 54 і 144. Ч. 134 і 355. — P. J. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 153—154. Ч. 119. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 210—211. Ч. 332, a—b. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 66—67 і 102. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 248—249. Ч. 26.

VII. Парубоцькі пісні.

191. Наймитські гаразди. p. 1. 153, ч. 62.

Служе́бні шіро́ті, дзіу̂кі і леґіньє̨,
Шірі швет збіва́йу, так се́бе шпівайу:
Бо́же мой, Бо́же мой з вісоко́го ньє̨ба,
Йак сме ше найє̨длі служебно́го хльє̨ба!
Служе́бні хльє̨п сма́чні, а барз йє̨ кірва́чні!
Ке̨т слу́га открайє̨, такі фалат хльє̨ба,
Такі фа́лат хльє̨ба, йаґ з вербіні льісток,
Ґа́зда ше опіта, чі го́двен жесц шіцок.
А ґа́зда откра́йє̨, йаґ бі во́лоу̂ пісок,
Ньіхто ше ньє̨ піта, чі воп го же шіцок.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Порів. з ч. 62 висше.

192. Люба — вічний цьвіт.

Швітко це́че во́да по рікі,
Най ме облапйа твойо ру́кі!
Ньє̨ мо́жем йа, бо йа уж мам фрайє̨ра,
Ньє̨ сцем йа друго́го, ньє̨ ве́ра.
Ньє̨ тай, ду́шо, ньє̨ тай, же ші ме льу́біш,
Ті то́му сла́ба, ньє̨ пора́двіш.
Та шак нач біш тайє̨ла, тайє̨ла?
Шіцок швет уж о́ тім да́у̂но зна.
Ньє̨ тай, ду́шо, ньє̨ тай, бо пра́у̂да,
Твойа мі льу́боу̂ блаже́нство да.
Ньє̨т на́шей льубо́ві ко́нца, ньє̨т,
Бо на́ша йє̨ льу́боу̂ ве́чні квет.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

193. *Нездалий на попа.*

На́ цо ві мньę, ма́мо, до шко́лі дава́це?
Ньę бу́две зо́ мньę поп, а́ньі жа́дні па́тер.
Ньę бу́две зо́ мньę поп, а́ньі жа́дні па́тер,
Бо йа́ бі з олта́ра на дзіўча́та па́трел.
Кęд бі ше трафę́ло пойсц да́ґдве к хоро́му,
Йа́ бі пе́рше по́шол ґ дзіўча́тку красно́му.
Прітрафе́ло бі ше ольі́во ошве́ціц,
Йа́ бі пе́рше по́шол ґу дзіўча́том ше́дзіц.
Бу́ло бі за мньę́ зле, бу́л бім поганьбе́ні,
Же йа сом пан о́цец, льу́бім льу́цкі же́ні.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 112. — K. Erben. Písně národní. III. Ст. 75. Ч. 413.

194. *Вітер.*

Ідзем, ідзем, ньę знам ка́дзі,
Ду́йę на́ мньę вітер фша́дзі.
Ду́йę, ду́йę ўшельі́йа́кі,
Бо́дай ньę бул ньі́ґда та́кі.

Зап. в серпни, 1897, від Юлї Левенської в Коцурі.

195. *Шкода дївчини.*

За на́шу хі́жу вісо́кі го́рі
Вісіпа́лі леґі́ньę трі ко́чі со́льі.
Пошла бім збе́рац, гла́ўка ме бо́льі,
Конь во́ду пі́йę, з пожочку бі́йę,
Чу́вай ті ше, мі́ла мо́йа, бо це забі́йę.
Во́льęл тот ко́ньік с ґей во́ді ньę піц,
Ма́ла бі ше та́ка ве́лька чко́да уро́біц.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

196. *Чиї воли?*

А чі́йо то во́лкі на дво́ре,
А же на́ ньіх ньі́хто ньę о́ре?
А чі́йо бі бу́льі? Мо́йо су,
Цę ме мо́йęй мі́лей одньę́шу.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 151.

197. *Недбайко.*

Шуга́йу, шуга́йу, до́му це вола́йу,
Тво́йо кра́ві, ко́ньі, йа́шльа віріва́йу.
Ша най віріва́йу, ша су научені,
По́йду рано о́рац, йак дру́гі кармені.
Дру́гі бу́ду сіті, бу́ду ше огльа́дац,
Мо́йо бу́ду гла́дні, бу́ду ше пона́гльац.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

198. *Черешня-дївчина.*

Заса́дзел сом черешеньку у жіме:
Па́нье Бо́же да́йце, да ше пріме.
Кет ше пріме, бу́дзе во́на ро́дзіц,
Бу́ду до нас кра́сні дзіу́кі хо́дзіц.
Поча́ла мі черешенька пу́кац,
По́чал шу́гай за дзіу́чецом ну́кац.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

199. *Парубок і кінь.*

Коньі́чку мой шіві.
Будз ті мі шчесліві
Прес то́ті трі йа́ркі,
Ґу мо́йей фрайі́ркі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

200. *Очи.*

Очі мо́йо, о́чі, ньє до́бре патріце,
Ко́гоґод відзіце, каждо́го льу́біце!
Ча́рні о́чі, ча́рні, каждо́му су шва́рні,
Бі́лі о́чі, бі́лі, ньіко́му ньє мі́лі.
Ко́трі кус жолце́йші, та су гамішнье́йші!
Мо́йа мі́ла ча́рні о́чі ма́ла,
Сто форі́нті з ньі́ма вірабйа́ла;
А йа ро́бім і во́ дньє і у́ но́ці,
Ньє віро́бім сто форі́нті з о́чмі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. II. Ст. 224. Ч. 36. — Де-Воллан, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 44 і 45. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. Ст. 72. Ч. 21.

201. *Чорні очи.*

Ше́рцо мо́йо, ше́рцо, чом же у́ мньє гі́ньеш?
Чом же мі ньє по́веш, за́ кім так бану́йеш?

Міла мо́йа, міла с ча́рніма очі́ма,
Віробе́ла во́на сто форі́нті з ньі́ма.
А йа ро́бім і во́ дньє і ў но́ці,
Ньє віро́бім сто форі́нті в о́чмі.
Міла мо́йа ча́рні о́чі ма́ла,
Йак кєд бі йіх вімальо́вац да́ла.
Мальова́льі трі мальа́ре ў но́ці,
Же́бі ма́ло дзі́ўче ча́рні о́чі.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелї: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 44. Ч. 114. (До віршів 3—6). Ст. 8. Ч. 11. (До віршів 7—10).

202. Чорні очи — зрада.

p. 1. 199. nr. 215

Очі, о́чі, ча́рні о́чі,
Ньє спа́льі сце дзе́вец но́ці:
Ешчі дзе́вец ньє будзе́це,
Док то дзі́ўче ньє зведзе́це.
Зве́дзем, зве́дзем, льєм най мо́жем,
Льєм най мі Бог допомо́же.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

203. Пізнав її по очах.

Мо́чі дзі́ўче коно́пі, жельє́ні мо́чі,
Альє ше мі па́чі, же ма ча́рні о́чі.
Льє́пше бі ше пачє́ло, кєд бі ґу́ мньє бежє́ло.

Зап. в серпня, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

У варианті зап. від Юлі Молнар в Керестурі четвертий вірш сеї пісні звучить: Ба́ржей бі ше пачє́ло, кєд бі ньє мочє́ло.

204. Сила очий.

Міла мо́йа ча́рні о́чка ма́ла,
Сму́тньє з ньі́ма на мньє попатра́ла.
Міла мо́йа, ньє попа́трай сму́тньє,
Дора́з у мньє мо́йо ше́рцо пу́кньє.
Міла мо́йа ча́рні о́чка ма́ла,
Кра́шньє з ньі́ма на мньє попатра́ла.
Міла мо́йа, ньє попатрай кра́шньє,
До́раз ў мньє мо́йо ше́рцо пра́шньє.
Міла мо́йа ча́рні о́чка ма́ла,
Сто форі́нті з ньі́ма ў но́ці вірабйа́ла.

А йа ро́бім і во дньє і у̌ ноці,
Ньє віро́бім сто форінті з о́чмі.

Зап. в липня, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: З останнїми чотирма віршами пор. Št. Mišika, Piesne zo Spiša. Ст. 44. Ч. 114. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 150.

205. *Дївочі очи — принада.*

Дзіу̌че, дзіу̌че, білі ґрішпан
І сам бі сом ґу це прішол.
Ньє то во́ дньє, йа́ко у̌ но́ці,
Льєм пре твойо ча́рні очі.
Ча́рні о́чі, біле цело,
За тім мо́йо шерцо мльєло.
Мльєло, мльєло та і бу̌дзе,
Док на швеце ка́пац бу̌дзе.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

206. *Дївоча краса.*

По́ме до́му ра́чі, з го́рі ше нам мра́чі,
Док до́му дойдзе́ме, до ньіткі змокньєме.
Гуторельі льу̌дзе, же по́льо горе́ло,
А то мо́йєй мілей льічко руменьєло.
Ешчі поведа́льі, же ше з го́рі мра́чі,
А то́ ше чарньєльі мо́йєй мілей о́чі,
Мац мо́йа, мац мо́йа! Кєд бі ньє мац мо́йа,
Да́у̌но йа́ бі бу̌ла, шугайічку, тво́йа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

207. *Дївчина в коморі.*

Там ше гу̌скі купа́йу,
Мо́йу мілу вола́йу:
Гібай, міла, гібай вон,
Маш фрайєрох по́лні двор.
Са́ма льєгаш у̌ комо́рі,
А фрайєре по дво́ре.

Зап. в вересни, 1897, від Юлї Левенськоі в Коцурі.

208. *За вівцями.*

Андрішково о́у̌ці го́ре брешком іду:
На́у̌рац йіх, Катічко, най ше ньє розіду.
На́у̌рац же йіх, на́у̌рац, го́ре ґу Будзіньє,
Най ше там напа́шу дро́бней розмарійі.
Дро́бна розмарійа — то пахньа́це жельє,
Ньє йєден паро́бок фрайєречку вежньє.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

209. Дївчина-зьвірина.

Ішол пан на лові попод гай жельєні,
Стрéтнул вон там шварне дзіўче, вóно наше вóлі.
Вóно ше му скріло под йєдну льєшчіну,
Жéбі го пан ньє заштрéльєл пре дзіву жвіріну.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

210. З дївчиною на риби.

Ей кєбі мі, кєбі мі
З мóйу мілу на рібі,
Йá бі рібі ньє лáпал,
Льєм ше з мілу облáпйал.
Рібі, рібі, рінчáта,
Льўпце, хлáпці, дзіўчата!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 147.

211. Пімста.

Хóдзі Гáньча по піньвіці так вінко мéра,
Міжóві ше шéрцо крáйє, же йóму ньє да.
Чéкай, Гáньчо, стрéла тéбе, бýдзе тéбе жаль,
Док йа бýдзем з другíма піц, а тéбе ньє дам.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

212. Гуляв усю ніч.

Пóза гýмні, пóза плот,
Хто прескóчі, бýдзе хлоп;
І сам бі сом прескóчел,
Альє сом ше пошпóцел.
Аньі сом ше ньє віспал,
Аньі сом ньіч ньє дóстал.
Млáдосц мóйа, весéлосц,
Кєді же мі бýдзе досц?

Зап. в серпни, 1897, в Коцурі.

213. Недобрий милий.

На коньічку злáті кáнтар, на коньічку швіці ше,
Міла мойа, премільєна, сама дóма бóйі ше.
Ньє бой ті ше, міла мойа, ньє бой ті ше з вечáра,
Прідзем ґý це, прідзем ґý це, преноцýйєм до рáна.
Ешчі прес прах ньє прекрóчел, уж му руку давáла,
А так ше му спітовáла: Чі ту будзе до рана?
А вон ше йєй хцел вігваріц, же ма кóньа напóйіц.
Вóна ўсцéра, вóна ўсцéра, білі шáті очічка,
Нальала му пóгар віна: На, Йанічку, нáпій ше;
Прінєсла му білі рýчньік: На Йанічку ýтрі ше.

А йа тото віно ньѐ спем, аньі го піц ньѐ бу́дзем,
Аньі тѐбе, міла мо́йа, ньі́ґда льу́біц ньѐ бу́дзем.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Параделї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 152—153.

214. *Секрет.*

Дуна́йу, Дуна́йу, жі́мна во́да с тѐбе,
Ньѐ по́ведз, дзіў́чатко, же йа бул прі тѐбе.
Льѐм ті по́ведз, дзіў́че, же йа бул на лу́чкох,
Же йа бул на лу́чкох, прі ўра́ніх коньі́чкох.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

215. *Наважив на дївчину.*

Очі, о́чі, ча́рні о́чі, p.1.176. nr.202.
Ньѐ спа́льісце дзѐвец но́ці:
Ешчі дзѐвец ньѐ будзѐце,
Док то дзіў́че ньѐ зведзѐце.
Звѐдзем, звѐдзем, льѐм най мо́жем.
Льѐм най мі Бог допомо́же.
Ешчі звѐдол, льѐм най мо́гол,
Льѐм най му Бог допомо́гол.

Зап. в вересни, 1897, від Юлї Левенської у Коцурі.

Паралелї: Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 234. Ч. 27.

216. *Зрадливий кашель.*

Ганьі́чко, шестрі́чко, ньѐ ка́шльі,
Жѐбі ме прі тѐбе ньѐ на́шльі;
Бо кѐд' ме прі тѐбе учу́йу,
Вѐжньу мі кала́пчок і чу́гу.

Зап. в вересни, 1897, від Юлї Левенської у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 145. Znana pieśń słowacka.

217. *Битий за дївчата.*

Кѐт сом і́шол о́д мей мі́лей ў́шчѐра ра́но,
Шіцкі жѐні одмета́льі хіжа́мі.
А так ше ме віпіту́йу, дзе йа бул?
А йа́ ше прі мо́йѐй мі́лей ошвѐтнул.
Кѐт сом і́шол Ґамбаро́ву ульі́цу,
А там сто́йі ста́рі о́цец с пальі́цу.

А тот ше мі нье вініітал, дзе йа бул,
Льем ме почал опекаті с пальіцу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

218. Убитий за молодиці.

На жельеней пажіці,
Льежі Йані забіті.
А хто же го вабіц дал?
Тот найстарші Сентомаскі капітан.
Пре цо же го вабіц дал?
Же ньевесті льубовал.
А хто за ньім нарікал?
Оцец і мац, фрайерка.
Оцец і мац льем с пества,
А фрайерка от шерца.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

219. Рубач і його мила.

Йа до льеса жельеного нье пойдзем,
Древо рубац йаворово нье будзем:
Древо бі ме йаворово забіло,
Цо бі дзіуче, прес шугайа робело?

Шекеречко зо жельеза, тупа ші,
Фрайеречко премільена шумна ші.
Шекеречку зо жельеза тупу мам *),
Фрайеречку премільену шумну мам.

Шекеречку зо жельеза на пльецо,
Фрайеречку премільену пот пльецо;
Шекеречку зо жельеза до йарцу,
Фрайеречку премільену до танцу.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 139 140. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 410. Ч. 704. — J Kollár, Národnie zpiewanky. I. Ст. 290. Ч. 9.

220. Дївчино моя, напій ми коня.

Фрайерко мойа,
Напой мі коньа!
Ньe напойім, бо ше бойім,
Бо сом ньe твойа.

*) 3 і 4 стих сеї строфи звучить у варияитї:
Шекеречку зо жельеза вібрушім,
Фрайеречку премільену мац мушім.

Док бу́дзем твóйа,
Напóйім ці два
С тей студзе́нкі мурова́ней
З новóго ве́дра.

Нóве веде́рко,
Кра́сна фрайе̨рко!
Кра́сна, кра́сна, аш прекра́сна.
Міла напóйі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Копурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 51. Ч. 131. (далекий вариянт). — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст 93-94. — Головацький, Народні пісні III. 1. Ст. 400—401. Ч. 136. — K. Erben, Písně národní. I. Ст. 50. Ч. 18 — P. I Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 38. Ч. 3. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 231—232. Ч. 32.

221. Велика любов.

Ті пóйдзеш гру́ном, (2)
А йа дольі́ном:
Ті преквітньеш ру́жом, (2)
А йа лелі́йом.

Хто та́мац бу́дзе іец, (2)
Бу́дзе ше пітац:
Хто тім грóбе льежі? (2)
Ру́жа преквіта.

Кед мі помре́ме, (2)
Хóвац нас да́йце!
На на́шо кріжі,
Зла́ті льіте́рі,
Жóўті нуме́рі,
Вібіц нам да́йце!

Ей льежі, льежі́ (2)
Вельі́ка льу́босц;
Вельі́ка льу́босц
І шіцка ші́росц,
Ші́цка прі́йазносц

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Се загально звісна польська пісня: Ty pójdziesz górą... Пор. Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego Ст. 286—288. Ч. 110. Руські оселї в Бачці. Ст. 51. е. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 115—116. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 122. Ч. 231. Ст. 123—125. Ч. 234—235. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. II. Ст. 40. Ч. 54.

222. Чи згадує мила?

Льетал óрел кóло мóрйа, та ста́пул мнье вóлац,
Чі мнье бу́дзе мóйа міла е́шчі рас споміна́ц?
Спомі́най ме, мóйа міла, го' льем раз на двень.
Йа́ це бу́дзем спóмінац ка́жді двень.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

223. Парубок хвалить ся.

Нье óрем, нье шéйем, са́мо ше мі рóдзі,
Та́ку фрайе́рку мам, са́ма за́ мну хóдзі.

Ньє пóшол йа зá ньу, сáма прішла зá мпу,
Йáко йаловіца на жельє́ну траву.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 96. Ч. 83. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 79. Ч. 9.

224. *Одна покинула, друга просить.*

Жéльє́на калафíйа, дрóбна фійалéчка,
Уж ме запьагáла мóйа фрайірéчка.
Йє́дна ме запьагáла, дрýга нá миьє отказýйє:
Дóдьі, мíлі, дóдьі, шéрцо мі банýйє.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

225. *Парубок кпить з давньої любки.*

Шугайічку хлапче, дзíўче вá це пла́че!
Йáґ бі ньє плакáло, кєт ці рýчку дáло!
Дáло ці ручóчку і бíлу хустóчку,
Жéбі льýдзе зналí, же маш фрайірóчку.
Мал сом фрайірóчку і льýдзе йу зналí,
Нáштред Керестýра псі йу оганьалі.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

226. *Парубок не хоче бідної.*

Фуйáра, фуйáра, на фуйáрі дзірки,
Ньє сцéла мі піскац на худóбні дзіўкі.
Кєт сéбе подýмам о йє́дну богáту,
Дóраз мі запіска на дзіўку дзеўйáту.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Копурі.

227. *З любови не буває добра.*

Под нáшім облáчком йáвор засадзéні,
А нá тім йавóре тáтчок премільє́ні.
Слýхай міла, слýхай, йак тот тáшчок шпíва,
Же з нáшей льубóсці ньіч дóбре ньє бíва.

Записав у Вінковцях, у Сримі, Уйфалюшій.

Паралелї: Št. Mišík, Piesne zo Spiša. (Piesne ľudu slovenského. Sošit I.) Ст. 10. Ч. 19. —

228. *Осторога.*

Шýгай, шýгай, шугайічку,
Ньє жень ті ше тóго рóчку;
Тóго рóчку вóйна бýдзе,
С твóйє́й жéні ньіч ньє бýдзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

229. *Пересторога.*

Йа́ні, цо ро́біш, чом ґу Га́ні нье̨ хо́дзіш?
На́ша Ганьча поведа́ла, же йу нье̨ льу́біш.
Дзі́ўче з Мора́ві, нье̨ хо́дз за на́мі,
Бо бу́дзеш мац цімба́лі ме́джі нога́мі.

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

230. *Чужа жінка не своя.*

Оженъ ті ше, Йа́нку, о́женъ ше,
Нье̨ ходз за льуцкіма же́нмі ўше;
Бо то льу́цка же́на нье̨ тво́йа,
Шіпко на це ра́но віво́ла;
Бо сво́йу обла́піш, ке̨́ді сцеш,
А за льу́цку стре́жеш, йак тот пес.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 116—117.

231. *Мильша любка від родини.*

Оре хла́пчік ту го́ру,
Йай ту го́ру барбо́ру.
Пріньє̨́сол му о́цец йе̨сц:
По́дзже, сіну льу́бі, йе̨сц!
А йа йе̨́сці нье̨ бу́дзем,
Док ту го́ру нье̨ з'о́рем,
Йай ту го́ру барбо́ру.

Пріньє̨́сла му ма́тка йе̨сц:
По́дз же, сіну льу́бі, йе̨́сц!
А йа йе̨сці нье̨ бу́дзем,
Док ту го́ру нье̨ з'о́рем,
Йай ту го́ру барбо́ру.

Пріньє̨́сол му бра́цік йе̨сц:
По́дзже, бра́ту льу́бі, йе̨сц!
А йа йе̨́сці нье̨ бу́дзем,
Док ту го́ру нье̨ з'о́рем,
Йай ту го́ру барбо́ру.

Пріньє̨́сла му ше́стра йе̨сц:
Подзже, бра́ту льу́бі, йе̨сц!
А йа йе̨сці нье̨ бу́дзем,
Док ту го́ру нье̨ з'орем,
Йай ту го́ру барбо́ру.

Пріньє̨̆сла му міла йе̨сц:
Подз же, мілі льубі, йе̨сц!
А йа йе̨сці уж будзем,
Гоч ту го́ру нье̨ з'орем,
Йай ту го́ру барбо́ру.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.
Паралелї; J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 286—287. Ч. 9.

232. *Вірний любко.*

Нье̨ по́йдзем йа за́ўшчас зра́на на во́ду,
Ле́бо ме там мла́ді же́ні наве́ду.
Ке̨д наве́ду, най наве́ду, йа нье́ дзбам,

Іщче своӣу фраӣіречку ньє ньа́гам.
Ньє ньа́гам ӣу а́ньі до моӣєӣ шме́рці,
Каза́ла мі ӣу́тро ве́чар ваш доты́.
До́дьі мі́лі, до́дьі мі́лі, і́щче раз,
Бо́чкам ці ӣа твоӣо лы́чка дзе́вец раз.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

233. *Невродливий.*

Кєт сом ше споведал, так мі поп пове́дал:
Брі́тку фраӣє́рку маш, крашу се́бе гльє́даӣ!
Кєд мньє, па́ньє о́че, кра́сне дзі́ўче ньє сце,
Бо кра́сне дзіўча́тко сто рас крашо́го сце.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

234. *Жало дївча траву.*

Жа́ло дзі́ўче, жа́ло 'та́ву,
Ньє дальє́ко Темешва́ру.
Ӣак нажа́ло, заўӣаза́ло,
На шуга́ӣа ше вола́ло:
Шу́гаӣ, шу́гаӣ с тамтеӣ стра́ні!
Дзвіга́ӣ на́ мньє за́ӣду тра́ві.
Наӣ ці дзвіга о́цец, ма́ці,
Ньє сце́лі це за́ мньє да́ці.
Це́шша тра́ва, ӣак ота́ва,
Нач ші, мі́ла, те́льо бра́ла?
А ӣа бра́ла із льубо́сці,
Же́бі бу́ло ко́ньом до́сці;
Ко́ньом, ко́ньом та і кра́вом,
Та і шіцкім Темешва́ром.
Темешва́ре, ньіч ньє зна́це,
Кра́сні же́ні вібіра́це;
Темешва́ре ньіч ньє зна́ӣу,
Кра́сні же́ні вібіра́ӣу.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 105 — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch I. Ст. 39. Ч. 4. — Fr. Bartoš. Národní písně moravské. Ст. 38—39. Ч. 47 і 48. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 52. Ч. 97. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I Ст. 295. Ч. 16.

235. *Дївцї в коршмі не місце.*

Хто́ра дзі́ўка прес фраӣє́ра,
Наӣ до ка́рчмі ньє зажє́ра;
Во́льі до́ма о́чка ві́спац,
Ӣак у ка́рчмі до́льчок ві́стац,
Ма моӣ о́цец штірі во́лі,
Цо заво́жі то́ті до́лі.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

236. *Намова.*

(Уривок).

Черве́не ві́нце, бі́ле кола́че,
Ӣак то че́сне дзі́ўче весе́ло сі ска́че.
Пла́калі про мньа ро́дічі мо́ӣо,

Же сом йа ішол іс тей ческей жемі.
Плакала про мньа мільенка мойа,
Же сом йу з'охабел жалосним серденьком.
Ньє плач, ньє жаль, ма драга мільенка,
Пойдзеш со мном с пошнім (?) серденьком.
Закукайу ґ нам, повандруй за мну,
Там будземе біваці у вашей коморі...
. . . .

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

237. *Парубок підмовляє дївчину.*

Йаке тот ташчок пірко ма,
Цо вон ше шкорванком вола?
Кєд мі ташка зарежеме,
Дзе мі месо подзейєме?
Пойдземе мі по два волкі,
Зложіме го до коморкі,
А саделко віпражіме,
Та з ньім кочік помасціме;
Пойдземе на ньім по млоду,
Мацері по вілаголу.
Подував вітрічок на ньу,
Ходзелі леґіньі за ньу.
А тот Йані за ньу ходзел,
А так йу ґу себе лудзел:
Поц, Ганьічко, поц ті за мньє,
Ньє будзе ці крїуда прі мньє:
Во диьє, ў ноці льубльу біці,
Так будземе крашньє жіці.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

238. *Вода оправданя.*

Кєт сом ішол прес тот льєс, през льєс каленові,
Ступел йа там на камень, камень мармарові.
Спопот того каменьа водічка візіра:
Напі ше, мойа міла, кєт ші справедльіва!
Йа бі ше напіла, красу бім страцела!
А йа ше з ньєй напел, красу сом ньє страцел.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.
Паралелї: Головацький, Народнї піснї. III, 1. Ст. 418. Ч. 169.

239. *Парубоцьке право.*

Штірі коньі гарні, пійаґі червені:
Ньіхто мі ньє зопре льубіц льуцкі жені,
Аньі мі ньє зопре, аньі ньє роскаже,
Кєд мі фрайєречка сама ходзіц каже.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

240. *Сам не знав, де був.*

Швітай, Боже, швітай, жébi скóрей дзень бул,
Жébi йа увідзел, чййім йа двóре бул!
Чі тім мальовáнім, чі тім будовáнім,
Чі прі тім дзіўчéці шнýром шнуровáнім?
Ньі тім мальовáнім, ньі тім будовáнім,
Льęм прí тім дзіўчáтку шнýром шнуровáнім.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

241. *Обікрали у дівчини.*

Міла мóйа, ті дрімáла, йа зáспал,
А хтóшка мі зос калáпка пірко ўжал.
А то пірко с тей белáвей фійáлкі,
От тей мóйęй стародáўней фрайęркі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.
Паралелї: Fr. Bartoš, Národni písně moravské. Ст. 116. Ч. 166.

242. *Парубоцькі мрії.*

Дзіўче, дзіўче, біла рýжа,
Ньę требáло тéбе мýжа,
Аньі мýжа, ньі фрайíра,
Бо ті, дзіўче, йак лелійа.
Дзіўче, дзіўче, білі ґрішпав,
І сам бі сом ґý це прістал.
Дзіўче, дзіўче, білі мáнґęль,
Дзе йа тéбе вéчар найдзем?
Чі на лáўкі, чі под лáўку,
Чі з мільęнкім на загляўку?
На зáгляўку на пісáнім,
Зо шугáйом мальовáнім.
Дзіўче, дзіўче, дрóбна рóса,
Йа бі це ўжал, кęд біш пóшла.
Йа бі пóшла, кęд біш ме ўжал,
Кęд бі ші мі рóбіц ньę дал.
Дзіўче, дзіўче, ньę гóдно-буц,
Ньіч ньę рóбіц, крáшньę хóдзіц.
Льęм то гóдно так, дзіўче, буц,
Шіцко рóбіц, крáшньę хóдзіц.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

243. *З любови не бував добра.*

Под нáшім облáчком йáвор засадзéні,
Нá ньім шпіва тáшчок премільęні.
Чýйęш, міла, йак тот тáшчок шпіва,
Же з льубóсці ньіч дóбре ньę біва.
Бо з льубóсці барз на вéльке відзе,
У кольíскі кольíсац ше бýдзе.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 30. Ч. 80.

244. *Любов коротка.*

До гайу вішенка, до гайу,
Покльа ше с тобойу награйу.
Кет фійалечку шейальі,
Теді сме ше льубовац почальі.
Ешчі фійалечка нье зішла,
Уш ше наша льубосц розішла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

245. *Яблока — залицяне.*

Кет сом ішол коло вас,
Пітал сом ше, дзе льегаш!
Задньей хіжі за дзвермі.
Драга душо! Отвор мі!
З йедну руку отвера,
З другу його облапйа:
Добрі вечар, фрайерко,
Пріньес сом ці йаблучко.
Йедно красне, жельене,
Ешчі краше червене.
Дотльа ші мі фрайерка,
Док ці ношім йаблучка;
Йак йаблучка нье будзе,
За фрайера забудзеш.
Дотльа ші мі фрайер мой,
Док ньє подреш ручньік мой.
Йак ручньічок ше подре,
За фрайерку забудзеш.

Зап. в серпни, 1897 від Юлі Левенськоі в Коцурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 138.

246. *За яблуко.*

За ту йедну йаблучку,
За ту йедну грушку,
Дала себе оӟатріц,
Пот ту білу фартушку:
Чі ті маш, чі нье маш,
Цо найльепше на чім?

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

247. *Риба з оцтом.*

А на мосце трава росце,
А под мостом ріба с хвостом:
Варіла ма міла,
Ш чарніма очіма,
Рібу з оцтом.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

248. *Важка праця.*

Гоп стара, нье мойа,
Нье дала мі покойа;
Нье дала мі ў ноці спац,
Мушел сом йу облапйац.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

249. *Сопілка-любов.*

Фуйара, фуйара, на дальеко дзіркі,
Нье сцела мі піскац на богаті дзіўкі.

Кет се́бе поду́мам на йе̜дну худо́бну,
До́раз мі запі́ска на ту са́му спо́дньу.
Ке̜т се́бе поду́мам на йе̜дну бога́ту,
До́раз мі запі́ска на́ ту са́му кра́йну.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 58. Ч. 143

250. *Парубок любить дві дівчині.*

Фуйа́ра, фуйа́ра, на фуйа́рі дзі́ркі,
Ка́жді ле́ґінь ґу́нцут, ке̜д ма два фрайі́ркі;
Бо йе̜дней пове́да, а на дру́гу ба́да,
Ме́джі ті́ма дво́ма у́ше пребі́ва зва́да.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

251. *Неволя-оранка.*

Це́шко, Бо́же, у́мрец, ко́го ньіч нье̜ бо́льі,
Сто́ рас це́шше льу́біц, ко́му нье̜ по во́льі.
Ньево́льо, нье̜во́льо, нье̜ ор по́льо мо́йо,
Ша ше наора́ло сму́тне ше́рцо мо́йо.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї у Коцурі.

252. *Потайна любов.*

Йа і́шол ко́ло вас, ті на пра́гу ста́ла,
У́ла́пім це за ру́чку: Остань мі́ла здра́ва!
Остань мі́ла здра́ва на ко́го са́ма сцеш,
На ко́го са́ма сцеш, ке̜д ме льу́біц нье̜ сцеш.
Льубу́йме ше, мі́ла, ве́рнье̜, потайе́мнье̜,
Ве́рнье̜, потайе̜́мнье̜, та ше і побе́рме.
Льу́буй ме, мі́лі мой, лье̜бо мі дай по́кой,
Нье̜ попа́трай на́ мнье̜, йак тот ші́ві со́кол.
Йа на́ це попа́трам, йак ші́ва герлі́чка,
За́дал ші мі жа́льу до мо́го серде́чка.
За́дал ті мойо́му, йа за́дам твойо́му,
Най нье̜ бу́две це́шко серде́ньку йедно́му.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

253. *Найкраща любка.*

Нье̜т то кра́шше дзіу́чате́чко тей мадьа́рскей крайі́ні,
Йа́ко мо́йа наймільє̜́нша, ке̜д во́на ше умі́йе̜.
Умі́йе ше, паче́ше ше ка́жді дзень і у́ нье̜дзе́льу,

Шéдньe céбe за стольíчок, пíше пícмо мілóму.
Нашісáла, пречітáла: цма, нóцка йу застáла,
Напéру йeй ньe достáло, а швíчка йeй загáсла.
Напéру йeй ньe достáло, тíнта ше йeй вільáла,
А то мóйа наймільéньша, вóна крáшньe пісáла!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.
Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 9. Ч. 15.

254. *Дармо ждав.*

За горáмі тей дольíньe,
Чáрні гáўран вóду пíйe;
Пíйe, пíйe, помуцкýйe,
Свóйу мíлу опчекýйe.
Ньe мох ше йeй дочекáці,
Дал вон мíлу поздраўйáці.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

255. *Доля дївки і молодицї.*

Звóльуй céбe, дзíўче, прі свóйeй мацéрі,
Доґ ґу мóйeй прíдзеш, звольóвац ньe бýдзеш.
Прі твóйeй мамóчкі жітні хльeп на стóльe,
А прі мóйeй, дзíўче, йарчáні комóре.
У твóйeй мамóчкі зос нартком прікріті,
А у мóйeй, дзíўче, на клáтку замкнýті.
У твóйeй мамóчкі печéні рібóчкі,
А у мóйeй, дзíўче, горéнькі сльізóчкі.
У твóйeй мамóчкі злóго і добрóго,
А у мóйeй, мíла, жáльу велькóгő.

Зап в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

256. *Іще не вженив ся, а вже грозить.*

Ей гóйа, гóйа, фрайéрко мóйа!
Пóвец ті мньe, мóйа наймільéньша
Чі бýдзеш мóйа?

Йа ці ньe пóвем, бо йа ньe знам ньіч,
Бо йа млáда, йак млáда йагóда,
Йа рóбіц ньe знам.

Йeст с топóльі біч, паýчі рóбіц,
А на гóрі тáка галужéнка
Зó сна зобудзіц.

Ешчі ші мі ныіч, уж ме стро́йіш біц,
А док бу́двем тво́йа наймільє́ньша,
Цо бу́дзеш ро́біц?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелї: P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 129. — Fr. Bartoš, Nár. pisně moravské. Ст. 273. Ч. 494. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 34. Ч. 62. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 22—23. Ч. 21.

257. *Вимолив дївчину.*

Іду там леґіньє
С чарніма очіма
Мувіка ім гра:
А то паньє Фейє́шка
Кра́сну дзіўку ма.
Іц ті, Йа́ні, до́му,
Помо́дльі ше Бо́гу,
Пан Бог ці йу да.
А Йанічко по́шол,
Кльє́кнул до бла́та:
Ньє кльє́кай до бла́та,
Ньє маш ті каба́та,
Уж йє Га́ньча тво́йа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

258. *Дївчина уводить.*

Па́да дішч, па́да дішч, бу́дзе ра́но шльі́ско,
Ньє дзбам ньіч, ньє дзбам ньіч, мам фрайє́рку бльі́ско.
По́ведз, міла, по́ведз, льє́бо мі отпо́ведз,
Най ґу́ це ньє хо́дзім, аж на са́мі ко́ньєц.
Ду́маш, мілі, ду́маш, же йа́ це льубу́йєм,
А йа най ве́ра ньє, йа це льєм пробу́йєм.
І ті, мілі, ду́маш, же маш у́ мньє ла́ску,
Маш ті у́ мньє ла́ску, йак пес на порва́ску.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

259. *Довго ждати.*

Фрайіре́чко мо́йа і подо́бо мо́йа,
Пітай ті ше до́ма, чі ті бу́дзеш мо́йа.
Ша йа ше піта́ла у́чера та і дньє́шка,
На йє́шень, шуга́йу, за те́бе ме да́йу,
Йа́ бі ньє на йє́шень, йа́ бі на фаше́нґі,
Ті бі на фаше́нґі, йа́ бі доразе́нькі.

Зап в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

260. *Зеждали би.*

Ой лу́чка, лу́чка, лу́чка жельє́на,
Па́сло мі на ньєй дзіу́че йєльє́ньа.

Ньӗ бул то йӗлень, бу́ла то се́рньа:
Поче́кай, дзiу̌че, трi ро́чкi за́ мньа.
Йа́ бi чека́ла ро́чок, полдру́га,
Кӗд бiш ме ньӗ у̌жал, га́ньба бi бу́ла.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Стрiбер у Коцурi.

Паралелї: Št. Mišík, Piesne zo Spiša. Ст. 68. Ч. 165. — Slov. Spev. Т. II. Ч. 650. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 55—56. — Головацький, Народнї пiснї. Ст. 241. Ч. 115. — К. Erben, Písně národní. I. Ст. 82. Ч. 49. — P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 81—83. Ч. 52. — Де-Волланъ, Угрорусскiя народныя пѣсни. Ст. 181. Ч. 11. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 292. Ч. 1.

261. Парубок нарiкає на невiрну.

Ко́нар сму́тней ве́рбi зо́гнул ше ват квíце,
Ше́рцо ме барз бо́льi за то́бу, дьӗвíце.
Ше́рцо ме барз бо́льi, а́льӗ тi то ньӗ дзбаш,
Бо тi уж друго́го фрайӗре́чка трíмаш.
Да то́му дзiу̌ча́тку прíдзе раз на ду́му,
Же да свойо мла́де ше́рцо че́ра зо́ мну.
Альӗ бi йӗй до́бре, а́льӗ бi йӗй бу́ло,
Побо́чкал бi сом йу е́зер ра́зi чо́ло.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Бесерменї в Коцурi.

262. Парубок зарiкає ся любити.

Кӗт сом iшол у̌че́ра ве́чар в льубованьа,
Спа́днул мi конь, спа́днул мi конь до Дуна́йа.
По́мож, Бо́же, зоз Дуна́йа,
Заре́кньӗм ше льубованьа.
Кӗт сом iшол у̌че́ра ве́чар от фрайӗ́ркi,
Спа́днул мi конь, спа́днул мi конь до студзе́нкi.
По́мож, Бо́же, зо студзе́нкi,
Заре́кньӗм ше тей фрайӗ́ркi.

Зап. в серпни, 1897, вiд Меланi Фiндрiк у Коцурi.

263. Парубок зарiкаєть ся любити.

Кӗт сом iшол з льубова́ньа,
Спа́днул мi конь до Дуна́йа:
По́мож, Бо́же, вiсц з Дуна́йа,
Заре́кньӗм ше льубова́ньа.
Кӗт сом iшол от фрайӗ́ркi,
Спа́днул мi конь до дольíнкi:

Помож, Боже, мі з дольінкі,
Зарекньęм ше теі фрайęркі.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелї: Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 85.

264. Один любив, другий узяв.

Боже, Боже, чі то ньę жаль,
Цо йа льубел, а другі ўжал?
Цо йа льубел од мальучка,
Другі будзе бочкац льічка.
Цо йа льубел од марносці (нам. малосці),
Другі будзе до старосці.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 77. Ч. 184.

265. Розлучені коло криниці.

На коньęц валала студньа мурована;
Тот Міжо Тоньчійоў коньічка напава.
Коньічка напава, з мілу ше розгварйа:
Міла, душо мойа, дай кантар на коньа!
Вона му подала, горко заплакала,
До білей хусточкі слізі уцірала.
Слізі мойо, слізі, на кого падаце?
На кого падаце, кого побіваце?
Побіваце мі ту йęдну стару бабу.*).
. . . .

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

266. Розставанє.

Роділа мі вішеньіца віше от рода,
Под ньу седі млад ґосподар, млада ґоспойа.
А пред ньіма чаша віна і оґледато,
Найęду се, напійу се, оґледайу се.
А над ньіма шара птіца шаре кріломa:
Чуйęш Като, чуйęш злато, шта птіца велі?
Птіца велі і жумбері, да йа се женьім,
Да йа узмем больу младу, неґо шта сі ті.
А йа душо, а йа злато, йа ті ньę бравім.

---

*) Співачка забула конець пісні.

Иє́дно де́рво край Дуна́йа, дру́ґе край мо́рйа,
Док се о́ві де́рва зі́ду, о́нда сом тво́йа.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 50. ґ.

267. Позбув ся.

Віхо́дзі слуне́чко по́над льє́сі:
Чом ме у́ тім Ке́ресту́рі ньіч ньє це́ші?
Цеше́ло ме, а́льє уж ньє,
Озда ме поце́ші да́ґлзе і́лдзей!
Мі́ла мо́йа, премільє́на, отказа́ла,
Йак кє́д бі мі спот серденька віреза́ла.
Сце́ла ре́зац, ньє ма́ла нож,
Сцел сом йе́й пожі́чіц, ньє сце́ла уж.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 129—130. — K. Erben, Pisně národní. I. Ст. 74. Ч. 41 — P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 76—77. Ч 47. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 108—109. Ч. 201. — J Kollár, Národnie zpiewanky. Ст. 100. Ч. 12.

268. Не дають дївчини.

Ой шалвійа лелійа,
То́то дзі́уче у́жа́л бі йа,
Альє мі го ньє да́йу,
За шуга́йа ріхта́йу —
За шуга́йа за Фе́рка,
Бо йа йо́го старола́уна фрайє́рка.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцу́рі.

269. Смерть з любови.

Умрем, Бо́же, у́мрем, гоч ме ньіч ньє бо́льі,
Кє́д за́ мньє ньє по́йдзе, хто́ра мі по во́льі.
По во́льі, по во́льі, тей даі́у́кі по во́льі,
Хто́ра ше коха́ла прі сво́йей маце́рі.
Та і йа ше, Бо́же, прі сво́йей коха́ла,
Ешчі ме мо́йа мац по во́льі ньє да́ла.

Зап. в серпни, 1897, від Юлї Левенської в Коцурі.

270. Жаль парубків і дївчат.

Ньє́т векшо́го жа́льу, йак леґі́ньє ма́йу,
Ту йе́шень пріхо́дзі, же́ньіц ше ньє да́йу.

Ньęт векшóго жáльу, йак двівóчкі мáйу,
Уж йęшень преходзі, а йіх ньę пітáйу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

271. Мати розрадниця.

Мáмо мóйа, ожéньім ше!
Сíну, сíну, ньę блáжньі ше.
Мáмо мóйа, йá йу вéжмем!
Сíну льубі, йа йу ньę сцем.
Мáмо мóйа, крáшньę хóдзі!
Сíну льубі, ньіч ньę рóбі.
Мáмо мóйа, крáсна, біла!
Сíну льубі, набільęна.
Мáмо мóйа, йá йу вéжмем!
Сíну льубі, йа йу ньę сцем.
Мáмо мóйа, крáшньę крáча!
Сíну льубі, прев рубáча.
Мáмо мóйа, йа йу вéжмем!
Сíну льубі, йá йу ньę сцем.
Мáмо мóйа, мáлі ýста!
Сíну льубі, áльę тлýста.
Мáмо мóйа, червéнайа!
Сíну льубі, фарбéнайа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.
Паралелї: České nár. písně. 1825. Ст. 8. Ч. 16.

272. Парубок клине родичів, що не дали дівчини за него.

Спóзнац сме ше спознальі,
Пóбрац ше нам ньę дáльі.
А пес óцец, сýка мац,
Ньę дáльі мі дзіýче ýжац.
Бóдай ше йім ск . . . . ло,
Бі за нáмі бежéло.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

273. Горе нежонатому.

Кęд йа відзім крáсну жéну дáґдзе,
Очі пáтра, шéрцо ý миьę плáче,
Плáче, плáче, аж ше ý миьę пýка:
Бóже мілі, йáка мі йę мýка.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

VIII. Вояцькі пісні.

---

274. Ловлене рекрутів.

Ныі́ґда йа ньȩ відзел так дзіў́чатко пла́кац,
Йак мо́йу мільȩ́нку, кȩ́д миьȩ ішлі ла́пац.
Ньȩ плач, міла мо́йа, шак мі ше ўраціме,
Док ше катонацкей му́штрі научі́ме.
Ньȩ ско́ро то бу́дзе, док ві ше ўраціце,
Док ше катона́цкей му́штрі научі́це!
Пойдзеш, мілі, по́йдзеш на трі ро́чкі з до́му,
Йак ці бу́дзе це́шко, ньȩ по́веш ныіко́му.

Зап. в серпни, 1897, від Гаві Рамач у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 152.

275. Цїсарський дарунок.

Кȩд йа по́йдзем до ка́рчмі танцо́вац,
Мньȩ мой о́цец барз бу́дзе ѣано́вац,
Же во́ныі ме віхова́лыі,
Цісарові дарова́лыі.
Ці́сар ве́жме шаблыі́чку,
Ударі мі на главі́чку,
Та йа бу́дзем креў розлыіван,
Оца, ма́цер спомі́нац.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

276. Покине.

Го́ре ска́лі, го́ре ска́лі:
Ньȩт ці мо́йа міла па́рі. –
Ньȩт ці па́рі шірім шве́це,

Міла мо́йа, оха́бім це.
Охабім це, пла́кац бу́дзеш,
Дро́бні лы́сца пісац бу́дзеш;
Дро́бні лы́сца на папе́ру,
Дзе йа бу́дзем на кварте́лью.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

Паралелі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 23. Ч. 57. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 150.

277. *Богач викрутить ся з войська.*

Ей кęд йа бул се́ґінь ле́ґінь като́на,
Ньęшчешльі́ва бу́ла мо́йа годзі́на,
У хто́рей ме за като́ну прійа́льі,
У хто́рей мі мо́йо ўла́скі стріга́льі.
У Ку́лі ме за като́ну прійа́льі,
У Зомбо́ре мо́йо ўла́скі стріга́льі.
Мо́йо ўла́сі на кольє́на пада́льі,
Оцец і мац до́ма за́ мну плака́льі.
Бо худо́бні гоч йę хро́мі, гоч слу́ті,
За гонве́да до́брі бу́дзе гоч йа́кі.
А бога́ті льęм так да́ва, а да́ва,
Зос кіше́нькі сто тіва́ркі віда́ва;
Бо богаті льęм с кіше́ньку поче́рка,
До́хтор у́зна, хто́рі йа́ку хі́бу ма.

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

278. *Прощанє.*

Цо ше ста́ло у Кіса́чу ново́го,
Же прійа́лі шугайі́чка шварно́го?
Ші́цок на́род барз за́ ньім бану́йę,
Же тот Па́льо Темешва́рі вандру́йę.
Отпіш же мі, мі́ла мо́йа,
Цо ці по́ве шестра мо́йа.
Отпіш же мі Гайверо́ва Катічко,
Цо ці по́ве мо́йа льу́ба шестрі́чка.
Отпіш же мі, мі́ла мо́йа, і́шче раз,
Чі ті бу́дзеш фрайęре́чка мо́йа заш.
А йа твойа фрайęре́чка заш бу́дзем,
Альę же́на ньі́ґда твойа ньę бу́дзем.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

279. Прощанє рекрута.

Ріц, ті мньє, мільє́нка, на ра́но опа́тріц,
Бо йа це уж му́шім ра́но з'оха́біц;
Бо мньє уж одвє́жу ра́но до ґра́ду,
Та́кой бу́дзем шє́дац на огньа́ну ла́дьу.
А з огньа́ней ла́ды та́кой до ко́ча:
Хто мо́йу мільє́нку на ве́чар побо́чка?
Побо́чкал бі йа́ йу, а́льє мі ньє да́йу,
Бо мо́йу главі́чку ра́но острі́га́йу.
Піш ті мньє, мільє́нка, піш ті мньє пісмо,
Оздаль бі мі да́йак на по́шті пріш́ло.
Йа́ ці пісац бу́дзем, там ці чітац бу́ду,
Аш ці тво́йо сілзі на́жем па́дац бу́ду.
По́вец ті мньє, міла, йа́к ті ше там ў́ла́даш,
Чі ў роско́шу, чі у ве́лькім жа́льу:
Бо мньє́ ў тім кра́йу сілзі залыва́йу,
Бо ті до́ма, міла, та по́йдвеш, дзе спеш,
Кє́бі йа́ бул до́ма, ве́ра біш ньє шмє́ла!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 40. b.

280. Розлука.

Кєт сом бул на ва́рце, у тей цє́мней но́ці,
Прішло ґу мньє дзіў́че, цо ма ча́рні о́чі.
Прішло ґу мньє, ста́ло, жало́шньє плакало:
Ньє плач дзіў́че, ньє плач, ньє гуп ча́рні о́чі,
Треба́ло ці пла́кац, кєт сом ходзел ў́-но́ці.
Йак ше розходзє́лы, ручку сє́бе да́лы,
На пріклєтнім пра́гу сільзі розлыва́лы.
Йак ше росходзалы рібі зоз вода́мі,
Так йа ше розі́дзем, шуга́йу, зоз ва́мі!

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

281. Остатня розмова в касарнї.

Од Дуна́йу на Прешпа́рку каса́рньа мальова́на:
Та́м йє мо́йа глайовє́нька шіпка оштріга́на.
Там йє во́на оштріга́на от само́го капіта́на,
Уш то іншак ньє го́дно буц, йа като́на му́шім буц.
А йак бу́ло прет полно́цу, вішла йа́сна гвіздо́чка,
Прішла мі там до каса́рньі мо́йа фрайіре́чка.

Прішла вона до касарньі меджі штірі коньі ўрані:
Уш то іншак ньę може буц, йа катона мўшім буц.
Нач ші, міла, нач ші ішла, кęд мі ньę поможеш?
Гоч ту дораз ношкі сходзіш, та мі ньę поможеш!
Уш то іншак ньę годно буц, йа катона мўшім буц.
А йаґ було по полноці, прішол ґу нам капітан
І мі горе поставалі, шабльочкі сме почухалі,
Жебі ше нам так бльішчалі, кęд па Прайза пойдземе.
А йак було седем годзін, прішол ґу нам офіцір,
І мі горе поставалі, сакомпак зме еґзеціралі.
Уш то іншак ньę годно буц, йа катона мўшім буц.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 373—374. Ч. 634.

282. *Розставане.*

А Зомборска касарньа зоз ланцом опасана,
Под ньу стойі мойа міла барз віплакана.
Білі рўчнік ў рўкох ма, очка, льічка уцера,
Розмарінок тройжельęні за чакоў дала.
Тамбур бійę на бўбен, уж йа, міла, гет ідзем,
Бўдзеш відзіц, чі то ньę жаль, кęд йа ньę прідзем!
Кęд біш міла відзела, плакац бі ші мушела,
Йак у войні младі хлапці войовац мўша!

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 102—103.

283. *Воящьке щастє.*

На горі, на горі, шньішчок ше бельęйę,
Дзе ше мойа міла на жіму подзейę?
Справім йа йей хіжу з білого йавора,
Шедньęм на коньічка, пойдзем до табора.
По таборе ходзім, шветлу шабльу ношім,
Шабльа йę ньę мойа, папа цісарова,
Кęт ше з ньу вірўбем, та серенча мойа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

284. *Жонатий у війську.*

Зомборска касарньа з ланцом опасана,
Под ньу стойі міла мойа, а барз віплакана.
Зомборскім касарньом вісоко облакі,

Хто мі мо́йу мі́лу дньęш ве́чар обла́ні?
Бо на мо́йу гла́ву зла́ті кло́бук да́йу;
На гла́ву кло́бук, а на бок шаблы́чку,
Ньę мо́жем йа льу́біц трі ро́кі женьі́чку.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 102.

285. *Рекрутки.*

Ўжал сом дзі́ўче, цо ма ше́сцац ро́чкі,
А мньę ўжа́лі пот ца́рскі коньі́чкі.
Катова́ці ші́рі швет вандру́йу,
А ньęве́сті мла́ді за ньі́ма бану́йу.
Ньę бану́йце ві, ньęве́сті, мла́ді,
Бо мі уш пойдзе́ме на огньа́пей ла́ды,
А з огньа́ней ла́ды та та́кой до Пе́шту.
Бу́дземе мі, мі́ла, еґзе́цір прова́дзіц,
По́шльęм ці пеньę́жі, прі́дзеш ме опа́тріц.
Кęт сом ше прехо́дзел с Пешту до Будзі́на:
На́сіп мі, качма́рко, черве́ного ві́на.
Черве́но віне́чко по пога́ру ска́че,
А мо́йа мільę́нка ўше за́ мну барс пла́че.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.
Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 39. а.

286. *Воядький заповіт.*

На йара́шу траві́ца,
Бу́дзеш, мі́ла, ґдові́ца:
Льęтай се́бе по шльęбо́дзе,
Йак голубі́ца.
Голубі́ці льęта́йу,
Кажда сво́йу пар ма́йу:
А йа бу́дзем сму́тна ґдо́ва,
Бо ті, мі́лі, ньę до́ма.
Кęд на да́мшу шеда́лі,
Катова́чкі плака́лі:
Кęд зоз да́мші схадза́лі,
Та йім ша́блы дава́лі:
На́це, хла́пці, шаблы́чкі,
То вам бу́ду женьі́чкі,
Бу́дзеце йіх віґланцо́вац,
За трі ро́кі обочко́вац.

Пішем пісмо мілей свойеј:
Міла мойа жены́чка!
Уж мньę мілша шабльы́чка,
Бо йу му́шім ґланціро́вац,
Те́бе, міла, бу́ду дру́гі обочко́вац,
А йа бу́дзем зос царску ша́бльу
Ко́ло бо́чка, почерко́вац.
Пойдзем, міла, ско́ро до́му,
Льęм док пре́йдзе трі дньі шве́та,
. . . . сце́кньęм ў но́ці,
Кęт капітап у́рлап ньę да.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 39—40. б.

287. *Остання воля.*

Ой девойко ду́шо, ті зла́те йаблу́ко,
Льу́босц то ньę ма́ла, а мньę бо́льі гла́ва.
Хто за льу́босц ньę зна, тот жало́сці ньę ма,
Хто за льу́босц зна́йę, тот жало́сці ма́йę.
Альę йа сом като́па зоз дальę́кей жѐмі.
Мо́жем і у́мрец, а ті ньę бу́дзеш чуц.
Кęт ті бу́дзеш чуц, же йа погінул,
То ньę жаль тру́да ґу мойому гро́бу пріісц.
Шіцко́му шве́ту по́ведз: Ту мой мілі льę́жі,
Хторо́го сом льубе́ла, за мла́досц тріма́ла;
Те́раз го жем льу́бі а тра́ва го ґę́рґі (?).

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

288. *Чоловік — фіґляр.*

Цо будзе́ме ро́біц катона́чкі, же́ні?
Забра́лі нам му́жох до фрацу́ской же́мі.
У францу́ской же́мі біла тра́ва ро́шньę:
Откаль мньę мой мілі поздрау́льę́ньę по́шльę?
По́шльę вон мньę, по́шльę, на білім папе́ру,
Же́бім ше дозна́ла, дзе йę на квартельу.
А мой, міла, ква́ртель сто́йі на граньі́ці,
Пойдземе ше с Ту́рком скоро пробова́ці?
По́шльі, мілі, пісмо, по́шльі мі на по́шті!
Йак ці мам посілац, кęт по́шта ньę но́ші?
По́шльęм ці пісе́мко на рібо́вім хво́сце,

Чекай го, мільєнка, прі зомборскім мосце.
Чекала міла і барз длуго стала,
Ньє йєдна рібочка там под мостом прешла,
Аньі йєдна пісмо на хвосту ньє ньєсла.

Зап. в серпни, 1897, від Гапї Рамач у Керестурі.

289. Сама в дома.

На коньові златі каптар швіці ше,
Міла мойа сама дома бойі ше:
Ньє бой ті ше, міла мойа, сама дома спац,
Бо йа мушім царскі коньі кефовац.
Ньє бой ті ше, міла мойа, з вечара,
Прідзе фрайєр, будзе прі це до рана.
Прідзем, міла, за другі рас,
Похвальіш ше, йак же ше мі дома маш.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 152—153.

290. Через війну не мож дївчини любити.

На коньєц валала там ше вода точі,
Хто сце фрайєрку мац, та най до ньєй скочі.
Скочел бі йа до ньєй, альє мі ньє дайу,
Цо крашшіх леґіньох до войні зберайу,
Цо крашшіх до войні, цо брітшіх до огньа,
До войні, до огньа, ньє будзе спокойа,
Будзе Турок рубац до нашого гроба!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

291. Дївочий плач.

Белоґрад, Белоґрад, белоґрацкі мості!
Там ше пресушуйу с красніх хлопцох кості.
Белоґрад, Белоґрад, белоґрацке польо,
Там ше преходзуйє смутне шерцо мойо.
Панове, панове, пан Бог вас побійє,
За ту младу чельац, цо у войньє гіньє.
Бо у Белограду с льєні*) плоті градза,
Уж нашіх шугайох до войні провадза.
Провадза, провадза, йак месаре оуці;

*) З глини; звичайно говорить там: з гльіні.

Бо месáре óўці с пеньéжмі заплáца,
По нáшіх шугáйох с коньічкáмі ґáжа.
Белóґрад, Белóґрад, под ньім вóйна стóйі,
Ньę йęдного хлáпца главічка забóльі.
Ньę бóйце ше, хлáпці, войęмского глáда,
Ша жітко жельęне кóло Белоґрáда.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 151—152. Згадка про Білоград приходить теж у Головацького, Народнї пісні. І. Ст. 151. Ч. 28 Ст. 131. Ч. 65. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 107. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. 1. Ст. 35. е.

292. *Дївоча туга.*

Кáдзі йа ходзéла, льістóчкі падáйце,
Тім крáсньім леґіньом загінуц ньę дáйце.
Белóґрад, Белóґрад, белоґрáцкі мóсті,
Там ше пресушýйу с крáсніх хлáпцох кóсці.
Белóґрад, Белóґрад, Белоґрáцке пóльо,
Там ше мі преходзі смýтне чáдо мóйо.
Отпіш мі, мілі мой, на білім папéру,
Йай жéбі йа знáла, дзé ші на квартéльу.
Цьісарóвім дóме, на окрýглім стóльę.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Пор. попередню пісню, а крім того: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 150 і 151—152.

293. *В походї.*

Кęт сом ішол з мóрда на віно,
Почáлі нам талійáнску грац;
Так йу нам загрáлі,
Шіцкі сме плакáлі,
Во дньę, нóці машировáлі.
Пóчал нá нас сціха дішч пáдац,
Мушелі сме пот касáрньу стац:
Кęд біш міла знáла,
Мушéла біш плáкац.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

294. *На війнї.*

У шірóкім пóльу катовáці стóйа,
Йак стóйа, так стóйа, аж йіх нóшкі бóльа.

Пóльу стац, пóльу стац і пóльу поцóвац,
Ѓоч бі бу́ло цо йесц, ѓоч бі бу́ло цó піц,
Ньę ма ше дзе полóжіц.
На форпóсту стóйім, зоз дзéлох штрельа́йу,
А францу́скі ку́лы йак орґóні гра́йу.
Ньę бóйім ше ку́льох, ны жа́дніх плезíрох,
Ей льęм йа ше бóйім войінскіх дохтóрох.
Войімскі дохтóрі вéлькі ремешніці,
Цéло рожіва́йу, ку́лы добера́йу, йак йа́кі режныйні.
Ма́мо мóйа льу́ба, за́ ньę ше ньę бóйце,
Льęм ві мóйіх бра́тох од вóйні чува́йце.
Мой коньíчок ў́рані óстал роштрельа́ні,
Мóйо найташóве дóму за ньę пісáлы.
Йак ме роштрельа́лы, дóму мі пісáлы,
А ньę с фурверзньа́ком грóбу провадзéлы.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шапти у Коцурі.

Паралелі: Деякі місця спільні у Żegoty Pauli,- Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 159—160. Ч. 2.

295. Лист до любка.

Мілі мой! Дзе же ші? Чі це пан Бог цеші?
Чі ѓоре, чі дóлу, у хтóрім ші кра́йу?
Чі на ва́рце стóйіш, чі пу́шку подвóшіш,
Чі шаблы́чку дзвіѓаш, чі ті ме споміна́ш?
Чом же мі ньę пішеш, мілі мой зверéві?
Озда мі жалу́йęш фа́латок папéру,
Чі тінту, чі пірко, ті ньę го жалу́йęш,
Чі тóті ґрайцарі, цо йіх на пóшту даш?
Ньę жа́луй, ньę жа́луй тóті вейц ґрайца́рі,
Цо йіх на пóшту даш, шу́гай мальова́ні.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

296. Воя́цьке сватанє. А.

Кęд йа пóйдзем машíровац,
Дам йа сéбе кóньа кóвац;
Дам му на́біц зла́те клыíнце,
Міла мóйа з'охабім це.
З'охабім це, пла́кац бу́дзеш,
Дрóбне лы́сткі пісац бу́дзеш;
Дрóбне лы́сткі на папéру,
Дзе йа бу́дзем на квартéльу.

Кęд йа пойдзем дзіўча пітац,
Йак же йá вас мам прівітац?
Вітáйце, апóчко, вітам вас, мамóчко!
Чі мі лáце дзіўку вáшу?
А кęд же мі йу ньę лáце,
А ві сéбе йу трімáйце,
Запрáўце йу до скла, жéбі вам вірóсла,
Та ше на ньу пріпатрáйце!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 150.

297. *Б.*

Кęт сом ішол прес пóльскі ґрад,
Відзел йа там дзіўчáтко стац;
Окóло, окóло шéрцо ме больęло,
Же йа мýшел машірóвац.
Во дньę, нóці машірýйęм,
Ньіґда сéбе ньę спочíньęм;
Пре тéбе, Ганьíчко, шіва голубíчко,
Пре тéбе йа ньę спочíньęм.
Кęд йа пóйдзем цéру пітац,
Так йа бýдзем попрошóвац:
Апо, áпо, апочко!
Прóсім і вас мамóчко!
Чі мі даце дзіўку вáшу?
А кęд же мі йу ньę дáце,
Та ві сéбе йу трімáйце.
Запрáўце йу дó скла, жéбі вам вірóсла,
Та ше на ньу пріпатрáйце! *)

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

298. *Вояк у Кошицях.*

А там гóре Косіцáмі,
Ідзе Йáні мальовáні;
Кáпраль за ньім кóньа вéдзе,
А вон сéбе смýтньę ідзе.
Йáні, Йáні, ньę смýцме ше,
Кýпме віна, напíйме ше!

---

*) Співачка замітила пр сїйи пісвї: „Та шпівáнка вішла од граф Коронéні регеméнті".

Або віна, áбо піва:
Остань здрáва мóйа міла!
Мілі, мілі, кат це лáмал!
Ньє йєдно ші дзіўче склáмал!
Склáмал, склáмал, льєм кєд мóгол,
Кєд мі Пан Бог допомóгал.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

299. Гусар в дорозї. *)

Кєт сом ішол ўчéра вéчар з Унґвáру,
Мóму кóньу [1]) потковéчкі спадáлі. [2])
Йай, льєм ті миьє, мой коньічку, дóбре ньєш,
Дам ці прібіц потковéчкі іште ньєш. [3])
Потковéчкі, потковéчкі поткóвац,
А на дрічок шеделéчко мальóвац.
Огльáдньі ше [4]), мой коньічку, на сéбе,
Йáкі шéдзі шварні [5]) гýсар на тéбе.
Йай, коньічку, ті мой чéндеш,
Льєм ті миьє дóбре ньєш,
Прес то шіве пóльо, през мункачóўскі льєс.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

300. Дївчина і гусари. А.

А на лýці жóўте квіце,
Кольісáло Йулійанче крáсне дзіўче.
Кольісáло, заплакáло:
Чóго йá ше, Паньє Бóже, дочекáло?
Прішол пó ньу óцец і мац:
Йулійáнче, крáсне дзіўче, подз дóму спац.
Йа ньє пóйдзем, іцце сáмі,
Бо йа рáдо танцовáла з гусарáмі.
Най танцýйє, най пробýйє,
Ша вóча то йýтро рáно побанýйє.
Танцовáла, пробовáла,
Ша вóна то йýтро рáно отплакала.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 161. Ч. 4.

---

*) У варияпті зап. від Юлі Левенської в Копурі є такі відміни:
[1]) З мóго коньа; [2]) падáйу; [3]) éшчі диьєш; [4]) попáтрі ті; [5]) крáсні.

301. Б.

(Відривок) *).

. . . .

Прішлы пре́ ньу о́цец, ма́ці:
Йулійа́нна, шва́нна па́нна,
Поц до́му спа́ці.
Ньє пойдзем йа, іцце са́мі,
Йа ту будзем танцова́ті з гусара́мі.
Танцова́ла аж до ра́на,
Но́ві чічкі, но́ві чіжмі дотаргала.

. . . .

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: P. I. Šafařik, Pjsně swetské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 47 ч. 14.

302. Дївчина йде з вояком. А.

Уж мі спа́дла шабльі́чка
З мо́го ко́ньа Шаґрі́чка!
Двігньі ша́бльу, мі́ла мо́йа,
Та мі бу́дзеш женьі́чка.
Мі́ла ша́бльу ньє двіга́ла,
Льєм за мі́лім барс плака́ла
Уж мі спа́дла шабльі́чка
З мо́го ко́ньа ўране́го;
Двігньі мі йу, мі́ла мо́йа,
Кєт ші ше́рца верно́го.
Ше́дай, мі́ла, на ко́ньа,
Та пойдзе́ме до табо́ра;
Прі табо́ру йєст студньі́чка:
На́пой, мі́ла, мньє коньі́чка!
Мі́ла ко́ньа напава́ла,
Так ше з мі́лім руковала:
По́йдзеш здраві, мой мільє́нкі,
На́й це пьє́ше конь ўране́нкі!
Іц ті до́му, мі́ла мо́йа,
Бо ші за́ мну прісц ньє го́дна;
Бо йа му́шім ца́ра слу́жіц,
Те́бе бу́ду дру́гі льу́біц.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

303. Б.

Отпа́дла мі шабльі́чка з мойо́го ко́ньа шіво́го:
По́дай мі йу, ду́шо мо́йа, кєт ші ше́рца верно́го,
Йа́ бі ці йу пода́ла, а́льє сом бара мальу́чка,
Йа́ бі ці йу ньє доста́ла, спа́дла бі ці с коньі́чка.

---

*) У Шафарика зачинаєть ся отся пісня так:

За горамі за водамі,
Танцовала мойа міла
З гусарамі.
Танцовала, заплакала:
Чо же сом йа, міли Боже,
Доказала.
Прішол отец, прішла мати і т. д.

Спáдла бі ці з льівóго, с твóйого кóньа чарнóго,
Пóдлай мі йу, дýшо мóйа, кęт ші шéрца вернóго.
Шéдай, міла, на кóньа, пóйдземе мі до пóльа,
Пóйдземе мі на тóту лýчку, дзе йęст льіпа жельęна.
Пот тóту льіпу жельęну там йęст дóбра водічка,
Схáдзай, міла, дóлу с кóньа, напóйіме коньічка.
Кęт пойдзéме до пóльа, дá нам Пан Бог пахóльа:
О Бóже мой, Пребóже мой, дзе же мóйа шльęбóда?
Тóті мóйо шльęбóді попадáльі до вóді,
Попадáльі до чей студньі, дзе йęст льіпа жельęна.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: K. Erben, Písně národní. II. Ст. 98—99. Ч. 196. — Fr. Bartoš, Nové národní písně moravské. Ст. 21. Ч 54.

304. *За вояками.*

Пóнце, хлáпці, до вóйні і йа з вáмі пóйдзем,
Го' льęм вам у вóйні кошýлькі прац бýдзем.
Дзе же біш йіх прáла, кęт там вóді ньęма,
Кęт там вóді ньęма, льęм сáмі камéні.
Ў ш час бім ўставáла, росічку збірáла,
Імче бі йа вáші кошýлькі віпрáла!
Гоч біш йіх віпрáла, дзе біш йіх сплукáла?
На ціхім Дунáйу, дзе кáчкі пльівáйу.
Гоч біш йіх плукáла, дзе біш йіх вішáла?
Ў цісарóвім дворе на гадвáбнім шнýре.
Гóч біш йіх вішáла, дзе біш йіх качáла?
Ў цісарóвім двóре на окрýглым стóльę.
Гóч біш йіх качáла, дзе біш йіх складáла?
Ў цісарóвей скріні, Бóже мой йęдіні!

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. Т. II. Ст. 722—723. Ч. 8. — K. Erben, Písně národní I. Ст. 172—174. Ч. 118.

305. *Лїпше в мори, як із гусарами.*

Йай, гусáре, пре Бóга живóго,
Чісце ньę відзéлі мойóго мілóго? Там!*)
Відзелісме, альę ньę живóго,
Льęжі шáбльа вéрна на бóчку йóго.
Мáмо мóйа, крáсну цéру мáце,

*) По кождім стиху повторюєть ся припів „там“.

Чо́м йу се́бе до́ма ньe̜ тріма́це?
Ва́ша це́ра шірім по́льу хо́дзі,
Вібіра́йe̜ куковіцу збро́йу.
Гі́бай, мі́ла, з на́мі гусара́мі,
Бу́дзеш відзіц, хто йe̜ ме́дзі на́мі.
Ма́ла бі йа з гусара́мі іці,
Вольé̜ла бім до мо́рйа скочіці.
Йай до мо́рйа, до тей гльe̜бушчіні,
Дзе йашчу́рі шіцкі гльe̜бушчіні...

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

306. Капітан і його любка. А.

На Duна́йу шма́ті пе́ру,
Уж гуса́ре машіру́йу.
Позна́ла міла міло́го,
Жало́шньe̜ па́трі на ньо́го.
Мі́лі, мі́лі, віме́ньім це,
За сто зла́ті чі да́йу це?
Ей, мі́ла мо́йа, ньe̜ да́йу,
Там го́ре за мну чека́йу.
Ей бо йа сом ве́лькі пан,
Тром реґіме́нтом капіта́н.
Бо йа на то науче́ні,
Льу́біц цу́дзі мла́ді же́ні;
Це́шко мі бу́дзе прівікац,
Доґ йа бу́дзем сво́йу мац.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 41. Ч. 106. — Головацький, Народнї піснї. III. 1. Ст. 120—121. Ч. 47. — Записки Рус. Геогр. Общества 1867. Т. I. Ст. 674. — Де-Воллапъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 99 і 100. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 382. Ч. 6

307. Б.

На Дуна́йу шма́ті пе́ру,
Уж гуса́ре машіра́йу.
Позна́ла міла міло́го,
Го́рко плака́ла за ньо́го.
Ке̜д бі сом бул мла́ді во́йак,
Ші́цко бі то бу́ло іншак.
Ей а́льe̜ сом йа ста́рі пан,
Щейсц реґіме́нтом капіта́н.
А йа на то науче́ні,
Льу́біц льу́цкі, мла́ді же́ні.
Ей це́шко бу́дзе прівікац,
Док йа бу́дзем сво́йу мац.

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Nové národní písně moravské. Ст. 64. Ч. 160. — Тамже, ст. 372—373, ч. 633. — Тамже, ст. 447, ч. 787.

308. Вояцька сорочка.

Мі́лі наш, мі́лі наш, га́рну кошу́льку маш,
Хто ці йу віпе́ре, ке̜д мамо́чкі ньé̜ маш?
Намочім до йа́рку, віб́ухам с кійа́нку.
Гоч ті йу віб́ухаш, дзе ті йу віплу́каш?

На ціхім Дунайу, дзе качкі пльівайу.
Гоч ті йу віплукаш, дзе ті йу вісушіш?
Цісаровім дворе, на гадвабнім шнуре,
Гоч ті йу вісушеш, дзе ті йу вікачаш?
Цісаровім дворе, на округльім стольє.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

309. Вояк усе фальшивий.

Кажда дзіўка, кажда блазен, хтора льубі войака:
Войак ідзе у шпацірку, вона хова сінака.
Ві войаці, красні хлапці, льєм зборньові ріхтуйце!
А мой зборньоў зріхтовані і на стольє зложені,
Віньєш мі го, міла мойа, віньєш мі го през дзвері.
Вона ўжала і віньєсла, прежалошньє плакала:
Бодай сом це, фальєчньіку, йай була ньє зазнала!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: K. Erben, Písně národní. II. Ст. 111—112. Ч. 206.

310. Для любка-вояка.

Кошульєнька ценька,
Шіла йу фрайєрка;
Шіла йу за тідзень,
Плакала кажді дзень;
Шіла йу за мешац,
Плакала кажді час;
Шіла йу за гайом,
Зо шварнім шугайом.
Кєт ше розхадзалі,
Жалошньє плакалі,
На прікльєтнім прагу
Слізі вільівалі:
Чекай, мілі, чекай,
Дам ці калафійу,
Цо ці будзе пахнуц
Цалу компаньійу.
Капітан ше піта,
Цо то так барс пахньє?
Ружа калафійа,
Цо мі дала міла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 455. Ч. 805. — Де-Воллань, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 67. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 232. Ч. 19.

311. Убитий милий.

Мамо мойа, мамо, красну церу маце,
Альє ві йу дома ньє тріманце, там.
Шірім польу катопаці стойа,
Віберайу кукольіче з бройа, там.
Ешчі вона шіцко ньє вібрала,
Уж гусаром дівіційа стала, там.

Ой гусáре, пре Бóга жівóго,
Чісце ньę відзéлыі мойóго мілóго, там.
Ой відзéлыі, альę ньę жівóго,
Льę́жі шáбльа вéльма бóчка йóго, там.
Ой ті, дзіўче, пóйдзеш з гусарáмі,
Бýдзеш з нáмі, пóйдзеш з гусарáмі, там.
Мáла бі йа з гусарáмі іці,
Вольę́ла бім до мóрйа скочіці, там.
Ой до мóрйа, до тей льубоўшчіні,
Дзе йашчýркі шіцкі дзівушчіні, там.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 207—208. Ч. 328. — J. Kollár, Národnie zpiewanky. I. Ст. 389. Ч. 29.

312. По поворотї з війська.

Мой óцец, мóйа мац, дáлыі ме мальóвац,
Кęт сом прішол з вóйні, ньę мóглыі ме пóзнац.
Льęм ме позвавáла, мóйа фрайęрéчка,
Цо йа йу льубóвал за полтрéца рóчка;
За полтрéца рóчка і за пол мешáчка,
Цо йа йęй льубóвал і йęй мілі лыічка.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

IX. Пісні про подружнє жите.

А. Добра жінка.

313. Доля замужної жінки.

Кęд бі йá ту бріґу знáла,
Ньіґда бім ше ньę одáла;
Тéраз йа уж бріґу знам,
Ньę скóро льęгам, ўчас ўстáвам.
Йа пец тóнім, хльęба мéшім,
Дзéцко плáче, йа кольíшім.
Дóк сом дзéцко накармéла,
Кýра міску загубéла.
А муш хóдзі, пододрýйę,
Мньę с кійáком обецýйę.
Да йа тóту бріґу знáла,
Ньіґда бім ше ньę одáла,
Гоч бім ўше дзіўка остáла!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.
Паралелі: K. Erben. Písně národní. I. Ст. 138. Ч. 104

314. Жінка дожидає мужа.

Закукáла куковічка твардей йęшéньі:
Хто сце льýбіц млáду жéну, нáй ше ожéньі.
Ішче вóна закукáла жельęнім льęше:
А цó же мі мой міліі з ньóго пріньęше?
Пріньęше мі чáрні óчка, бýдзем з ньіма спац,
Пріньęше мі білі льічка, бýдзем йіх бочкац.
Хóдзі мілі по ульіці, до дзвéрох кóпе:

Чі шпіш, міла, чі ті чу́йеш,
Чі ме ве́рньę льубу́йęш?
Отвор мі дзве́рі!
Гоч йа спа́ла, гоч ньę спа́ла, го́ре ньę ста́вам,
Бо йа те́бе, мой мі́лі, льę́хко доста́ла.

Зап. в липпи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

315. Добра шевкиня.

Кęд коно́пі трепа́ла, на Бо́га ше вола́ла:
Па́ньę Бо́же пома́гай, а з вечёром понагльай.
Вітрепа́ла трі сно́пі: Пре́дай, му́жу, коно́пі!
Пре́дай, му́жу, коно́пі, ку́п ті се́бе надра́ґі,
Ку́п ті се́бе надра́ґі, бу́дзеш хо́дзіц през бріґі.
Ке́д му ґа́чі мера́ла, до суше́да біга́ла:
Йай суше́да, суше́да, ука́сце мі йак тре́ба.
Две ці і́гла і цве́рла? Ука́жем ці, йак тре́ба,
Же́біш бу́ла сетлі́ва, штірі ріфі до кльі́на.
А во́на ше змільę́ла, да і пйа́ті пушцела.
За́тла га́чьнік от шу́ха, да́ му клу́бі ньę чу́ха.
А кошу́льа с попьвічкі, да́ му пльę́ца ньę жу́льа.
Одньę́сла іх мужо́ві, та́к му кра́шньę гуто́рі:
Ту́ ці ґа́чі удę́сні, а́ньі йім кльін ньę цę́сні;
Обльę́кай іх на се́бе! Раду́йę ше, аж ґре́бе,
Же́ ма ґа́чі уле́сні, а́ньі му кльін ньę це́сні.
Суше́да ше ужёра, що́ то ідзе ва створа?
А то су́шед у ґа́чох, йаґ дайа́кі макра́нцош!
Кęдь му ґа́чі звара́ла, до коша́ра склада́ла,
С кріженім дре́вом буха́ла, до комі́на віша́ла,
До комі́на віша́ла, бі іх бу́рйа ньę у́жа́ла.

Зап. в липпи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

316. Жінка пяниці.

Же́на мо́йа, же́на мо́йа до́бра йę,
Гоч йа пі́йем, а во́па мі ньę ла́йę.
А що́ бі мі во́на зпала пре́то лац,
Ша йа по́йдзем йу на ве́чар льубо́вац.
Ша пері́на, ша пері́на жідо́ва,
Озда Бо́г да, же уж бу́дзе і хі́жа.
Прі́дзе бу́бен па ньę́дзельу преда́вац,
Йа ше бу́дзем мілосе́рньę пріпатрац.
Жі́то ве́жньę за куці́йу, за куці́йу,

А переіну за порційу, за порційу.
Жіто вежньє, та попреда, попреда,
А хто же мі уш хльєба да, хльєба да?
Мойа посцель з білей льіпі, з білей льіпі,
Кєд йа льєгам, вона шкріпі, вона шкріпі.
Кєд йа льєгам поціхучкі, поціхучкі,
Мілі па мньє шірйа ручкі, шірйа ручкі.
Шірйа ручкі на около, на около,
Побочкам це, шерцо мойо, шерцо мойо.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

317. *Вірна жінка.*

Верна жена, верна, хтора мужа вері,
Кєд вон с карчмі прідзе, отворі му давері.
Давері му отворі, крашньє му гуторі:
Льєгньі, мужу, льєгньі, себе до посцельі!
Вера йа ньє льєгньєм, бо йа це ше бойім,
Попіл сом тальарік, дзе же го заробім?
Можеш, мужу, можеш і до карчмі піці
І до карчмі піці, во мну добре жіці.
Склєньіца шестріца, погарік ўласні брат,
Судечек с пальєнку, то йє оцец і мац.

Зап. в серпни, 1897, від Юлї Левенської в Коцурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 153. — Головацький, Народнї піснї. Ст. 409. Ч. 153.

318. *Жінка бє пяницю мужа.*

Йакі йа пійані, льєдво стойу,
Пошел бі йа дому, од жені ше бойу.
Чом ме, мойа жено, чом ме будеш біті?
Будем, жено мойа, і на йутро піті.
Док ті, мой дьідочку, льєм ўше будеш піті,
А йа, мой дьідочку, льєм ўше будем біті.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 140.

319. *Тяжко без мужа.*

Йак то, Боже, цешко през ґазді ґаздовац,
Йак то ньіхто ньє зна льўцке посаповац!
Бо з ґаздом ше може кажді час порадзіц,
А с пудзім ше муші кажді час повадзіц.
Йак мі мойа ноўта уж па жалосц вішла,

Же йá ше з мойім мýжом на длýго розішла:
На длýго, па длýго, у тім йáрнім чáше,
У тім йáрнім чáше, ў тім шірім швéце.
Мóжем йа зашпівац, мóжем йа заплáкац,
Свойóму серде́нку ньє мóжем роскáзац.
Роскавáла бім му, да мам пóвесц кóму!
Йай пóвем йа, пóвем, свойóму мілóму,
Свойóму мілóму, док прідзе до дóму.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

320. *Вірна і по смерти милого.*

Под дубінóйу, под зеленóйу,
Сіділ голýпка з голубінóйу.
Сідíлі ў пáрі, цьіловалі сйа,
З білімі крідлáмі обівáлі сйа.
Надíшол стрíлец, застрíльіл голýпка;
Голýпка застрíльіл, голубíцу ўлáпел.
Сіпал водíцу, дáвал пшенíцу:
Голýпка ньє йє, áньі ньє пíйє.
Ой ті, голýпку, чом ньє йєш, ньє пíйєш?
Лем под дубінóйу плáкаті ідеш?
Йак йа знам йíсті, йак йа знам піті?
Тáкі світ крáсні, йа не мам с кім жіті!
У мóйім двóре сто пар голýбі,
Та сéбе вібéрай, хтóрі ці ше льýбі.
Уж йа ходíла, уж йа гльєдáла,
Ньíма такéго, йак мой, мілéго.
Бо мой мілéнькі, цернобріненькі,
Очка гарнéнькі, крідéлка шівéнькі.
Іц ті, голýпку, іц ті по пóльу,
Та сéбе вібéрай свóйу вéрну пáру.
Бýду льітáті, бýду ходíті,
Пóкльа йа бýду на світу жіті.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 49. б. — Головацький, Народнї піснї. III. 1. Ст. 452—453. Ч. 4—5. — Także, II. Ст. 514—515. Ч. 2—3. Ст. 582. Ч. 13.— Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 413. Ч. 279. — Тамже, ст. 444, ч. 328. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi II. Ст. 92. Ч. 1. — Де Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 71—72.

321. *Оженив ся з нелюбою.*

Йай цéшкі, прецéшкі тот кáмень мльíнскі,
Стó раз йє цéшші тот стан малжéнскі;

Бо с каме́ньа мо́же да́кус одла́мац,
А те́бе, ча́до, а те́бе, ду́шо, ньę мош оха́бйац.
Кęт сом по́шол до́му, льę́гнул сом пот пец,
А так сом пла́кал, йак ма́лі хла́пец.
Мац ше мі піта́ла: Цо ці, сі́ну мой?
Оже́ньęл сом ше, ўжа́л сом же́ну злу,
То мі йę ве́лькі жаль (2).
Ньę ста́рай ше, сі́ну, же ці же́на зла:
Уш то ґу йа́рі, і́ду вашарі, во́на ше пре́да.
А хто́бі то, ма́мо, та́ке зле ку́пел?
Ньę ка́жді по́зна, хто́ра же́на зла, во́на ше пре́да.

Зап. в вереснї, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

Паралелї: До перших двох стихів пор. Št. Mišik. Piesne zo Spiša. Ст. 17. Ч. 39. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 117—118. — Із першою строфкою сеї піснї пор. Головацький, Народнї піснї. III. 1. Ст. 241. Ч. 115. — Fr. Bartoš, Národni písně moravské. Ст. 238—239. Ч. 385—386.

Б. Без любови.

322. *Жінка не по волї.*

А йа ста́ла под на́шім обла́чком:
Прі́крі же ме с тво́йім кęпеньа́чком;
Твой кęпе́ньак на трі ро́чкі да́ні,
Бі под ньо́го же́ві ньę льęгальі.
Ньę льęга́льі, а́льę бу́ду льę́гац,
Ньę бра́ньі мі мой о́цец, а́ньі мац.
Ньę бра́ньа мі, цо́ бі мі браньę́льі?
Ньę мам же́ну, цо по мо́йęй во́льі.
Да йа мам же́ну, йак ше швечі,
Ньę ку́кал бім льу́цкім же́ном ў о́чі.
Альę ньę мам же́ну, йак ше шве́чі,
Та йа ку́кам льу́цкім же́ном ў о́чі.
Да йа́ мам же́ну, цо по во́льі,
Ньę хо́дзел бім до льу́цкей комо́рі.
Альę ньę мам же́ну цо по во́льі,
Та йа хо́дзім до льу́цкей комо́рі.

Зап. в серпнї, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 119—120.

323. *Невірна жінка.* *)

1. Под облачком червені йагоді,
2. Поведз, міла, хто ґу тебе ходзі!
3. Гоч йа повем, гоч ньє повем тебе,
4. Ньє будзем йа верна жена тебе.
5. А йа стала пот стредньім облачком:
6. Прікрі же ме, мілі, с кепеньачком.
7. Мой кепеньак на трі рочкі дані,
8. Бі под нього жені ньє льєгалі.
9. Ньє льєгалі, альє буду льєгац,
10. Ньє браньі мі мой оцец та і мац.
11. Ньє браньа мі, цо бі мі браньєлі?
12. Ньє мам жену, цо по мойєй вольі.
13. Кед йа відзім красну жену даґдзе,
14. Очі відза, шерцо у мньє плаче.
15. Плаче, плаче, аш ше у мньє пука,
16. Мілі Боже, велька мі йє мука!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст 119 - 120 і попередня пісня.

324. *Вийшла замуж не по своїй волї.*

Коло нашого двора зальєцела сова,
Іду мньє па розум мацеріно слова;
Мацеріно слова, оцова ціха реч:
З'охабел ме мілі, вандруйє шірі швет.
Вандруй, мілі, вандруй, аш около швета,
А йа ту остала худобна шірота.
Йай кет ті бі була худобна шірота.
Та біш ньє пошела вевочок од злата,

*) У варияптї записанім у Коцурі від Марії Бесерменї, є такі відміни

5. Кет ші стала ўшчера под облачком
6. Прікріл сом це з мойім кепеньачком.
10. Ньє браньа мі мой оцец, аньі мац.

Між 12—17:
13. Кебі йа мал жену цо по вольі,
14. Ньє ходзел бім до льуцкей коморі.
15. Альє ньє мам жену йак ше швечі,
16. Мушім кукац льуцкім женом ў очі.
18. Гіньє ў мньє шерце мойо, плаче.

Льęм ті бі пошéла зоз жельéней рýті,
Йак і ў нас пóша худóбні шірóті.
Йай родічі мóйо, прійатéлы мóйо!
Пріцце ві мньę пáтріц на вешéльę мóйо.
Ша мі це патріме, аж нас гла́ўка бóльі,
Же ші ше одáла ньę по свóйęй вóльі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

Парилелї: Fr. Bartoš, Nové nár. písně moravské. Ст. 53. Ч 132. — Тамже, Ст. 277. Ч. 370. Се варіянт попереднього н-ра.

325. *За нелюбом.*

Вéчар мі йę, вéчар, уш трéба льęгац спац,
Ньęмілóго мýжа уш трéба облáпйац.
Кęт трéба облáпіц, рýчкі мі омльęйу,
Кęт трéба побóчкац, сілзі ме обльęйу.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

326. *Жінка не любить мужа.*

Ожéньęл сом ше,
Поцешел сом ше,
Ўжал сом сéбе мла́де дзіўче,
Цо ме льýбіц ньę сце,
На мóйо ньęшчéсце.
Вóна шпі, храпі,
А мньę ньę облáпі,
А йа льęжем прі йęй бóчку,
Аж ме жíма трáпі,
Же ме ньę облáпі.
Льęм ўше сéбе пріпоміна
Пéршого фрайéра,
Цо його льубéла.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

327. *Подружє без любови.*

Чійа то лýчка ньę ора́на?
Чійа бі бýла, мóго па́на.
Чійа то лýчка ньę кошéна?
Бýло бі на ньęй кóпа шéна!
Кóпа шéна, коч отáві,
Бýла бі ла́ска мéджі на́мі.
Ўжáл сом сéбе дзіўче, мáле мі йę,
Аньі мі місі ньę помійę;
Аньі мі пóсцель ньę опра́ві,
Аньі ше зó мну ньę розгва́рі;

А кęд льęгньę, і то кріжом!
Ньę так то ше льęга с товарішом
Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі,

328. Жінка лютеранка.

Ожéньęл ше у Палáнку,
Ўжал вон сéбе льутерáнку:
Вóна плáче і нарíка,
Же ма мýжа катольíка.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

329. Молода жінка у старого мужа.

Ожéньęл ше стáрі, шіві,
Стáрі, шіві, презочльíві.
Ньę брал сéбе стáру бáбу,
Льęм сéбе брал крáсну, млáду,
От крáйу йу прільęгóвал.
Стáрі, стáрі, пуж ме вóнка,
Бо ме бóльі головóнка!
Ньę бóльі це головóнка,
Льęм це вóла фрáйęр вóнка.
Штірі плóті прескочéла,
А пійáті цęрньовáні,
Под ньім льęжі білі Йáнік.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 58—59. — Головацький, Народнї піснї. II. Ст. 486—487. Ч. 23. — P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. II. Ст. 134—135. Ч. 99. — J. Kollár, Nārodniè zpiewanky. I. Ст. 273—274. Ч. 3.

330. Горе молодої зі старим.

Йай гóре йадлóўцом, óре двіўче з ґдóўцом,
Оре йęшеньíну, Бóже, ньę швéчі му.
Йак ше ньę прідáва шáре ґу білóму,
Тáк ше ньę прідáва стáре ґу младóму.
Вільęцéла сóва спóза нáшо гýмні,
Іду мі на рóзум мацеріно слóва,
Мацеріно слóва, оцóва ціха реч...
З'охабел ме мілі, вандрýйę шірі швет.
Вáндруй мілі, вáндруй, аж окóло швéта,
А йа ту остáла худóбна шірóта.
Йай, кęд бі ті бýла худóбна шірóта,
Та біш ньę пошéла веночок од злáта,
Льęм бі ті пошéла зо жельęней рýті,
Йаґ і дрýгі нóша худóбні шірóті.
Анóчко, мамóчко і родічі мóйо!
Пріпце ме опáтріц і роскóші мóйо.
Анóчко, мамóчко і родічі мóйо,
Тéраз ві слухáйце за роскóші мóйо.

Шá то і йа мóгла льéпші роскóші мац,
Альę мі ньę дáлі мой óцец та і мац!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: З першими 4 стихами пор. М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 142.

331. Погана жінка. А.

Ўжал сом сéбе двіўче по оцóвей стрáні:
Ньę зá то сом йу брал, же ма вéлькі тал,
Льęм сом йу за то брал, же óцец дзéку мал.
Кęд йу вéчар прівéдлі, крáсна йако áнгел,
А кęд рáно стáньę, брíтка йáко дьáвол.
Ў нóці йак так, а вó дньę наóпак,
Йéдно óко біле, на дрýге ньę відзі,
Льęм ше тéді ганьбім, кęд мам цýдзі льýдзі.
Чкóда, Бóже, чкóда та і тóто дрéво,
Цо на мóйęй свáдвбі ўчéра погорéло.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 38.

332. Б.

Ньę жéньęл сом ше сам, женьęльі ме жéні:
Бóдай мóйęй жéні до рáна дзвоньęльі!
Чкóда, Бóже, чкóда éшчі тóто дрéво,
Цо на мóйęй свáдзбе пре ньу погорéло.
Йéдно óко шльęпе, на дрýге ньę відзі,
Льęм ше тéді гáньбім, кęд мам цýдзі льýдзі.
Вó дньę éшчі йак так жíйęм з ньу на óпак,
А кęт прíдзе вéчар, ньę сцем йу áньі так.

Зап в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

333. Жінка на продаж.

Жéньі ше мі, жéньі, Шерешáнці Фéренц,
Шерешáчці Фéренц, мой льýбі, дрáгі жец,
Бéре сéбе двіўче с седмóго й орсáґу.
Стáло му вешéльę сéдем рóчкі спóлні,
Альę йаґ уж йóго вешéльę отстáло,
За стольíчок шéднул, барз вон ше застáрал.
Альę йóго пáньі по хíжі шейтáла,
По хíжі шейтáла, та ше му пітáла:
Ей пáньę мой, пáньę, чом ті ше так стáраш?

Чіш коньічка стра́цел, чіш ве́льо скельто́вал?
Ей ньє стра́цел йа́ го, а́ньі ньє скельто́вал,
Льєм сом ше застарал, же сом це мла́ду ўжал.
Па́ньє мой, па́ньє, ньіч ті ше ньє ста́рай,
Одве́ж ме на ва́шар, та ті мньє там пре́дай.
Дра́го ме ньє трімай, бо́ ме ньє заила́ца,
Ту́ньо ме ньє да́вай, бу́ду ше на́ мньє біц;
Льєм ті мньє там пре́дай за трі сто тальа́рі
І два ўра́ні ко́ньі, гінтоў мальова́ні.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

334. Жінка з богатого роду.

Йай тра́ўко, тра́ўко, йак це мам жа́ці?
Ньє сце́ла мі мо́йа міла пірéчко да́ці!
Аньі пірéчко, а́ньі леліўу,
Ве́жньі же йу, па́ньє Бо́же, дай же мі дру́гу.
Ньє за то сом ці йу дал,
Жéбім от тéбе на́зад брал,
Льєм жéбі ші з мла́ду жéну кра́шньє ожівал.
Ожéньіл сом ше, а́льє ньєдо́бре,
Ўжал сом сéбе мла́де дзіўче, цо мі ро́біц ньє ўйє.
Ве́чар ньє сце спац, ра́но ньє сце стац:
А ве́жньі йу, па́ньє Бо́же, дзе́ мам шве́тла брац?
Паньско́го ро́лу, богато́го ро́лу,
Ішче во́на ро́біц ньє ўйє, відзем на псо́ту.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

В. Лиха жінка.

335. Перекірлива.

Ожéньєл сом ше,
Поцéшел сом ше:
Ўжал сом сéбе мла́де дзіўче,
Льу́біц ме ньє сце.

Ве́чар ньє сце спац,
Ра́но ньє сце стац:
Па́ньє Бо́же з вісоко́сці,
Йак мам шветова́ц?

Да́ла мі міла,
Білу леліўу;
Ве́жньі же йу, Па́ньє Бо́же,
Дай же мі дру́гу.

Ньє за то сом це брал,
Жéбім с то́бу спал:
Жéбім свойо мла́ді ча́сі
Кра́шньє ужівал.

Зап. в серпни, від Мелані Фіндрік у Коцурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 132.

336. *Невірна жінка.*

На вігай, на вігай, на вігайу ру́жа,
Пріда до́ нас, шугáйу, ньє̨т мі до́ма му́жа.
Йá бі до вас по́шол, ті́ бі віволáла!
Ньє̨ бой ше, шугáйу, ўше бі сом тайє̨ла.
Ке̨д до дво́ра сту́пел, капу́рку замкну́ла,
Ке̨д до хіжі сту́пел, по́сцель оправе́ла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

337. *Недбала жінка. А.*

Піла бі сом, ві́дзі ше мі,
Ньє̨ мам ґро́ша у кіше́ньі.
Ке̨д біш бу́ла ўре́дна же́на,
Та біс се́бе заробе́ла.
Йáкже йа знам зарабйáці,
Йай ке̨д йа мам ве́льо дзе́ці?
Віжень дзе́ці на зайáці,
А сáма і́дз зарабйáці.
Же́но мо́йа ньє̨ верльі́ва,
Чом ші на мньє̨ віволáла?
А йа нá це ньє̨ віво́лал,
Се́дем ро́чкі ґáчі ньє̨ мам.
Се́дем ро́чкі ґáчі ньє̨ мам,
За кошу́льу áньі ньє̨ знам;
А за чі́жмі ньє̨ споміна́м,
Бо йіх, Бо́же, ньі́ґда ньє̨ мам,
Льє̨м бочко́ркі зоз ребрáмі:
Йай Бо́же мой ньє̨швечані!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

338. *Б.*

Ке̨т сом по́стал ґавальі́ром,
Мáл сом у́ші за ґальі́ром.
Же́но мо́йа, цо ші тáка?
Цо ші нá мньє̨ віволáла?
А йа нá це ньє̨ віво́лал,
Се́дем ро́чкі ґáчі ньє̨ мал,
За кошу́льу áньі ньє̨ знал;
А за чі́жмі ньє̨ споміна́м,
Бо йіх шо́га ньі́ґда ньє̨ мам,
Льє̨м бочко́ркі з реберкáмі:
Йай, Бо́же мой, ньє̨ шве́ча мі.
Ку́пім се́бе ай чі́жмі́чкі,
Бу́дзем хо́дзіц до каршмі́чкі:
Кáчмар, кáчмар, лай мі галбу,
Мáм йа до́ма йє̨дну крáву;
То́та крáва твойа бу́дзе,
Ту шветкове то́ті льу́дзе.
Мо́йа же́на льу́біц бу́дзе,
Бо робо́ті мац ньє̨ бу́дзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.
Остатніх 6 рядків приточено з иньшої пісні, пор. (Знає свою жінку) н-р. 339.

339. *Знає свою жінку.*

Бо́же мілі́, цо́ мам ро́біц?
Прáзні скльє̨нкі, ньє̨ мам зач піц!
Прáзні скльє̨нкі і пінто́ўкі,
Ньє̨ мам ґро́ша у кіше́нькі.

Дай мі, качмар у бокáлу,
Мам йа дóма йęдну крáву,
Тóта крáва твóйа бýдзе,
Ту шветкóве тóті льýдзе.

Прíдзеш, кáчмар, йýтре рáно,
Віжéньęм це йу на дрáгу.
Мóйа жéва льýбіц бýдзе,
Же робóті мац ньę бýдзе.

Зап. в серпни, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

340. *Жінка дивуеть ся, що чоловік невдоволений.*

Чом ме, мýжу, бíйęш, през йáкі учíнкі,
Чі сом ньę напрéдла прéз рок два ручнíкі ?
Ньę сáма йа прéдла, кýма помагáла,
Цо за мáсло, цо за сір, цо за фáлат сáдла.
Ньę сáма йа прéдла, помагáчкі прéдльі,
За сланьíну і за хльéб і за тáньęр мýкі.
Чі сом ці ньę жéнка, чí ньę ґосподéнька ?
Трí дньі хíжу ньę мéтла, шмéтка до кольęна.
Кýпіш, мýжу, вожíчок і шіву кобýлу,
Вівежéме шмéце на попóву ньíву.
Ша попóва ньíва сéдем рóкі ньę родзíла,
Йак шмéце вівéзльі, та жíтко зродвéла.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі

341. *Жінка доїть бика.*

Шпівал сéбе члóвек, йáка йóму мýка:
Ожéньęл ше зá-зрак, ўжал сéбе трупáка.
Льýдзе, льýдзе, пóшла мóйа жéна крáву дóйіц,
Шéдла под буйáка, так сéбе прігвáрйа:
Бóже, Бóже, цó же то за крáва,
Йа йу тéльо дóйім, мльęка мі ньę дáла.
Жéно мóйа, жéно, цó ші наробéла,
Ті крáву ньę відзіш, буйáка дойęла!

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

342. *Жіноча запобігливість.*

Мой муж ідзе з орáньа, а йа стáвам зо спáньа:
Ле, ле, ле, хóдзіш веселé. *)
Цó ші, жéно, зробéла, мóйа жéно мілéна ?
Напрéдла сом ўрецéно, мой мужéчку мілéні.
Ўкаж, жéно, ўрецéно, мóйа жéно мілéна!

---

*) Сей приспів повторюєть ся по кождім стиху.

Змотáла сом, змотáла, мой мужíчку мілéні.
Укаж, жéно, предзéно, мóйа жéно мілéна!
Спальíла сом, мýжу мой, мой мужíчку мілéні.
Укаж, жéно, тот пóпел, мóйа жéно мілéна!
Прíшол вітор, росфýкал, мой мужíчку мілéні.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národni písně moravské. Ст. 388—389. Ч. 659.

343. Робітниця.

Поведайу льудзе, же сом жéна мерха,
Же йа ше ньé лáпам ні до тканьа пéрша:
За то ше ньé лáпам, жéбі бýло гáрдо,
Жéбім ньé зламáла сушедóво бáрдо.
Сушедóво бáрдо, кýмово крошéнка:
Ньé гньéт воні пóйду з мóйей хіжі вóнка.
Тáкі мам крух платна, йéст у ньім трі ріфі,
Ньé знам, йак мам хóдзіц от тей вéлькей піхі.
Одньéшем па вáшар та го дóбре прéдам!
Члóвек опчекýйе, пеньéжі рахýйе:
Жéно мóйа міла, йáка ші мі ýрéдна
Цо прес цáлу жіму пейц сексéрі [за]прéдла.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

344. Також роботяча.

Ціціньé, козíньé, стань гóре ґаздíньé!
Швíці ці у хльíуку, крáві ньé дойéні.
Прíчéкай, кондáшу, док йá ше опáшу;
Ньé скóро льегáла, барс твáрдо заспáла.
Бо йа ýчéра бýла бáрзі вітрапéна,
Бо йа тей йешéньі два пáсма напрéдла.
Прíкрі же конóпі, намóчім до вóді,
Жéбі мі умóклі за дзéвец ньедзéльі.
По дзéвец ньедзéльох пóйдзем йіх ошýкац,
Кéд мі ньé омóкньу, ньé бýдзем йіх рýшац.
Кéд жéні поткáйу, а йа тéді снýйем,
Льéхко йа за плáтно пеньéшкі зрахýйем.
Тáкі крух плáтна мам, цо у ньім трі ріфі,
Йа ньé знам йак ходзіц од велькей піхі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

345. *Жінка хоче строїв. А.*

Бо́же мой, Бо́же мой, йака ве́лька піха,
Кęд уш ста́ра баба па́ньску ху́стку піта.
Паньску льęм на шійу, гадва́бну на гла́ву:
Мньę, дьіду, му́ші буц, гоч преда́це кра́ву.
Че́кай, ба́бо, че́кай, че́кай ті па жі́му,
Доґ еґзеквент прі́дзе по твойу пері́ну,
Бо ньę бу́дзе о́ткац запла́ціц порційу.
Ньę бріґа мньę, дьіду, за твойу порційу,
Льęм мньę му́ші бу́ті хусто́чка на шійу.
І ху́стка гадва́бна да бу́дзе на гла́ву,
Ньę му́шім йęсц з мльę́ка, мо́жеш пре́дац кра́ву.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 100—101.

346. *Б.*

Дзе́ бі то ньę бу́ла та́ка ве́лька піха,
Кęд уш ста́ра ба́ба па́нску ху́стку піта!
Гадва́бну на шійу, а па́нску на гла́ву:
А то мньę му́ші буц, гоч преда́це кра́ву.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Паралелї: Порів. з попередньою і з цитованою там піснею у Врабля.

347. *Жінка збиткує мужа.*

Зво́льа мі йę, зво́льа, ньęт мі му́жа до́ма,
Нава́рім ціб́ерей, то йę ду́ша мо́йа!
Ньęт льęпше, ньęт мі́льше, йак младей ньęве́сце,
Му́жа вішльę о́рац, са́ма ро́бі цо́ сце.
Муж прі́дзе з ора́ньа, кава́ла му ска́кац,
А вон ньęбожа́тко на́здал ше йęй пла́кац:
Же́но мо́йа, же́но, ньę роп ті мньę то́го,
Вольę́ла біш мньę дац да́цо варено́го!
Цо́ же ці, дьа́бла дам, о́здаль шібеньа́ка,
Льę́бо с ту пальі́цу, цо йę под лаві́цу!
Йę́ден га́рчок пра́зні, дру́гім ньіч ньę ва́рі:
Кріш ті те́бе же́ньскі, чом ньіч ньę поста́віш?
Поставе́ла бім ці, кęд бім ма́ла чо́го,
На́й бі ші ше па́жар то́го варено́го.
Альę ньę поста́вім, бо йа ньę мам чо́го,
Гоч ме бу́дзеш бі́ці аш по мо́йім хрі́пце.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

348. Жінка бє чоловіка. А.

Ньє дальєко под Коцуром,
Стала ше мі зла новіна,
Же жена мужа с пальіцу біла.
Дзе го біла? Пот коміном.
С чім го біла? З мотовідлом;
Аньі му плакац ньє дала,
До іншакей школі вона го брала;
На поладньє то маш знаці,
Зготовіц і на стол даці!
Шедньі, жено мойа міла,
І на стольє пугар віна:
Пій, жено мойа, пій віна,
Абіш мі ўсегда весела біла.
А по поладньу то маш добре знац,
Зо стола зобрац, а миьє побочкац.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.
Паралелї: J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 257. Ч. 29.

349. Жінка бє чоловіка. Б.

Ньє дальєко Керестура,
Стала ше мі зла новіна:
Ей жена мужа барс побіла,
Аньі вона йому плакац ньє дала!
Дзе го біла? Под коміном.
Ш чім го біла? З мотовідлом.
Уж йа тебе вежньєм до другей школі,
Кєд ньє будзеш робіц по мойей вольі.
На фріштічок пальєнечкі
Налійєш мі до шкльєночкі.
Пій жено, пій жено, ма міла,
Жебі ші мі ўсегда весела була.
На поладньє, то маш знац,
Йєсц наваріц а на стол дац.
А по поладньу і то можеш знац
Зо стола зобрац, миьє цобочкац.
А на вечар на шпаціpку,
Польєгаме на посцілку:
Шпі, жено, шпі, жено ма міла,
Кєд на раво станьєш, біш ме ньє біла.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.
Паралелї: J Kollár, Národnie zpiewanky. I. Ст. 257—258. Ч. 30.

350. Лайка.

Бо́чкал ші мі лы́чко, по́кльа ці ше сцѐло,
Те́раз мі бо́чкай ріц і то йе̜дно цѐло!
Же́но мо́йа, рі́бо мо́йа, йа́ка ші мі су́ха,
Оздаль ші жі́дла павуќа, цо с клы́на віку́ка?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

В. Лихий муж.

351. Жінкар.

Ма́л сом, ма́л сом, розма́рньѐл сом,
Льу́цкім же́ном подава́л сом,
Ме́дзі вербіна́мі, з льуцкі́ма жена́мі премарньѐл сом.
Ве́ра то мньѐ чко́дзі то́та льу́цка кра́са,
Бо йа сво́йо ко́ны та і ґаздова́ньѐ
Пода́вал, розру́цел, се́бе ньѐ поду́мал,
Же́бім на старі́ дны і́шче хльѐба жобрал.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 53. Ч. 136.

352. Залицяне жонатого. А.

Око́ло Іва́нкі во́да це́че,
Цо те́бе, мой мі́лі,
Голу́бе мой шіві,
Же́на ре́че?

А цо́ бі мі ре́кла? Ґорчельові!
По́шал сом йѐй жітко,
Йѐчме́нок жельѐні,
До коре́ньа.

Зродзѐлі ше те́ркі за гора́мі,
По́йдземе мі на́ ньіх з леґіньа́мі.
Хла́пці бу́ду ла́мац,
Мі бу́дземе цага́ц
С конара́мі.
Пші́чкі бу́ду бре́хац,
Мі бу́дземе сце́кац
С конара́мі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачції. Ст 50 г. — J. Roger. Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku Ст. 12. Ч. 22. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 153—154. Ч. 77.

353. Б.

Око́ло Іва́нкі во́да це́че:
Цо же те́бе, мі́лі, же́на ре́че?
А цо бі мі ре́кла? Ньѐ бойім ше.

Зродзе́лы ше та́ркі за гора́мі,
Пойдзе́ме мі на ньіх з леґіньа́мі;

Во́ньі бу́ду та́ргац,
Мі бу́дземе ла́мац
С конара́мі.

По́шол бі йа до вас ка́жді ве́чар,
Пред вашіма дзве́рмі ве́лькі мо́чар:
По́лож міла дру́чкі,
По́йдзем помальу́чкі
Ка́жді ве́чар.

По́шол бі йа до вас, кęд бі йа сцел,
Пітал бі йа од вас, цо́ бі йа сцел;
То́то дзіу́че шва́рне,
Цо́ ма о́чка ча́рні,
То́то бі йа сцел.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

354. Недбалий господар.

Йаворо́вім льęше Йа́ні дре́во кре́ше:
Бо́же мой йęді́ні, хто́ мі йęсц пріньęше?
Пріньęше мі Га́ньча на у́раньім коньічку:
Шче́сце ці Бо́же дай! Стань го́ре Йані́чку!
Ста́вай, Йа́ні, го́ре, во́лкі ці на дво́ре,
Во́лкі ці на дво́ре, фрі́штічок на сто́льę.
До́му, ґа́зло, до́му, до́му це жада́йу,
Твойо у́рані ко́ньі на йа́шльох гріма́йу.
Най во́ні гріма́йу, ша су научені,
По́йду йу́тро о́рац, йак дру́гі карме́ні.
Бо дру́гі карме́ні огльа́дац ше бу́ду,
А мо́йо су гла́дні, пона́гльац ше бу́ду.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

355. Муж боїть ся жінки.

Ешчі йęдну квате́рку попі́йęм,
По́йдзем до́му, бабо́льку побі́йęм.
А йа ва́ ньу кі́йом, гро́зом,
Во́на ше ньę бо́йі;
Га́рчкі, міскі сом потре́пал,
До ка́рчмі уце́кал.
А дьа́бол ше за буджа́ком
До роспу́ку шмę́йę:
А цо́ же то за ґоспо́дар,
Же вон так ґадзу́йę?

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 32.

356. Муж не вірить жінці до гробової дошки.

Ожéньęл ше Бóдай,
Ўжал сéбе жéну хóру,
Цо в ньу ньіч ньę мóгу.
Бодайóва жéна у посцéльі льę́жі,
Бóдай йęй ньę вéрі:
Стань, жéно мóйа, сýко льęньíва,
Ша це ньіч ньę бóльі!
Бодайóва жéна уж под грéду льę́жі,
Бóдай йęй ньę вéрі:
Стань, жéно мóйа, сýко льęньíва,
Ша це ньіч ньę бóльі!
Бодайóву жéну на темéтоў ньę́шу,
Бóдай йęй ньę вéрі:
Стань, жéно мóйа, сýко льęньíва,
Шá це ньіч ньę бóльі!
Бодайóву жéну уж до грóба клáду,
Бóдай йęй увéрел,
До жéмі ше ўдéрел:
Стань, жéно, жéно ма міла!
Ша це шíцко бóльі?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

357. Льоґіка пяниці.

Жéно мóйа млáда, ньę гньівай ше нá ньінę,
Ша сом ці ньę пóпіл твóйо ґаздовáньę,
Льęм сом тóто пóпіл, цó мі мой óцец дал,
Цó мі мой óцец дал, цó мі наґаздóвал.
Тéбе твой óцец дал крáву та і цéльę:
Кęт ше му ньę пáчі, най го сéбе бéре.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

358. Недогода їй.

Ўжал ші сéбе мілу
С подрану перíну:
Цáлу ноц ньę спáла,
Перíну платáла,
Рáно ше гньівáла,
Же ше ньę віспáла.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

359. Наворожили.

Зламáла ше кóрман дéска,
Ньę пóйдзем йа óрац ньę́шка;

Аньˮ ньє́шка, а́ньі йу́тре,
Бо йа зо́мрем па пойу́тре.
Ньє̨ ор, ньє̨ шей, ньє̨ бу́дзеш мац,
Прі́дзе жі́ма, бу́дзеш жо́брац.
Ньє̨ о́рал сом, ньє̨ ше́йал сом,
Прі́шла жі́ма, жо́брал сом.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенськоі в Коцурі.

360. Дібрали ся.

На ко́нцу біва́ме,
Пре цо ньіч ньє̨ ма́ме;
Шіцко нам покра́дльі,
Цо́сме ньіч ньє̨ ма́льі.
Же́но мо́йа, же́но,
Ті мі господаріш!
Йє́ден га́рчок пра́зні,
Дру́гім ньіч ньє̨ ва́ріш.
Ті, ґа́здо мой, ґа́здо,
Цо ші наґаздо́вал?
Цо ші наґаздо́вал?
Йа то навaре́ла!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Рядки 5—8 пор. н. (73) рядок 11.

X. Місцеві пісні.

361. Пісня про мене.

Тот пан з Ґальіційі, вон ноўті спісуйе,
Доґ ноўті, та поўті, а вец пріповеткі;
Кęд му ньęшка пріповеда, а вон ше йęй піта:
Чі ві вельо знаце, чі ві вельо знаце?
Льęм себе думайце, цо найвеце знаце.
Йула Байберова вона льęм сто знала,
Вона льęм сто знала, упісац му дала.
Йула Байберова іщче надумала,
Да штірі льęбо пейц упісац му дала.
Ньіна Йанканьіна вона так думала,
Же вона будзе знац го льęм і за мешац,
А вона так знала: Йęдно до поладньа!
А вецка гварела: Паньę, йа ньę годна.
А Андьа Ількова, вона так ше стройі,
Же вона панові ноўті погуторі.
Йай паньę, йай паньę, цо же ві думаце,
Же ві тельо вельо ноўті спісуйęце?
Чі ж нас шміх робіце, чі ві нас хвальіце,
Жесце тельо вельо ноўті написалі?

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 45.

362. Про пароха.

Тот наш парох старі,
Вон барс справедльіві,
Вон започал льудзом,
Йак бі швета оптрімовац.
Настал аўґуст, кęт тлачітба,
Прішло швето Преображенійе,

Гвáрі Л . . . ш машіністом:
Йу́тро мóйо вітлачíце!
Преображевíйе слáўне швéто,
Іду до цéркві льу́дзе обльечéні,
Керестýрскі пáрох íдзе дóму
Од машіні с пóльа
Шіцко от прáху окурéні.
Льу́дзе ше з ньóго нашмевáйу:
Пóдзме і мі до пóльа дáцо рóбіц,
Кед наш пáрох благорóдні
Мóже і шме на машіні жíто тлáчіц.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 47—48.

363. Про капеляна.

Дзíўче, дзіўче, цо ту рóбіш?
Кóло фáрі ше прехóдзіш?
Хóдзім, чéкам капланéчка,
Бо йа йóго фрайірéчка;
Бо йа йóго фрайірéчка,
Цо вон бóчка мóйо льíчка.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар в Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 48.

364. Про доктора.

Керестýрскі пан дохтор дóбрі члóвек, дóбре льу́дзі порáдзі,
Кед го нье волáйу ґу хорóму; та ше з льу́дзмі повáдзі:
Йáкі ві сце, льу́дзе, ві íнше нье знáце,
Кед вам дáхто хóрі, до Куцу́рі бегáце.
А льу́дзе ше віґварйáйу, хтóрі йак найльéпші знáйу.
Йéдні отповедза: Мі, пан дóхтор, мі ньíґдзе нье бу́лі.
Дру́ґі отповéдза: Пан дóхтор, ві ше нье гньівáйце,
Бо ві от хорóго за свóйо льíкі вéльо зактевáце.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 47.

365. Про нотаря.

Керестýрскі пан нотáруш добре шор провáдзі,
Кед ґу ньому пóйдзе нье поучéні члóвек,
Вон го дóбре порáдзі.
За тóту ствар льу́дзе бі го барз льубéлі,
Алье прáві вáроскі дом, тá го льу́дзе омержéлі,
Бо двáнац форінті на хíжу, на фéрталь жéмі,
Вéцей плáціц наруцéлі.
Наш нотáруш керестýрскі слáўні,
Познáйу го і у Кулі цо найвéкші проўкатóре.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 46—47.

366. Про учителя Врабля.

Дзі̆уче, дзі̆уче, біле дзі̆уче!
Чі ті бўдзеш ендзельірче?
Ендзельіра льубіц бўдзем,
А Ўрабльо́ва же́на бўдзем.
Ўрабльо́ві ше нье до́па́да,
Бо Па́ўльа йе ішче мла́да:
Йе́му бі ше допада́ла,
Ке́д бі білі [1]) о́чка ма́ла,
Алье ше му нье допа́да
Бо Па́ўльа ча́рні о́чка ма!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

367. Про учителя Каменцу.

Керестӯрскі пан учі́тель, во́ла ше Каме́нца,
То учі́тель до́брі, ме́дзі льўдзмі че́сні,
До́бре ўчі дзе́ці то́ті, цо найве́кші.
Нье бі́йе, нье га́ньбі, льем йіх научўйе,
Хто́ре раз нье по́йдзе, до́раз го штрофўйе.
Пан Каме́нца то учі́тель сла́ўні:
Кед бі ше сцел же́ньіц, мал бі рускі дзі̆ўкі штірі-пейц бога́ті.
Учі́тель Каме́нца! Ві то барс схе́белі,
Же сце Джуджаро́ву дзі̆ўку ўжац нье сце́лі.
А о́цец бі йей дал до́раз фе́рталь же́мі.
Мо́глі пан Каме́нца ўжац і зо сала́шу,
Дудашо́ву дзі̆ўку, то ішче бога́тшу:
Пан Каме́нца сце́лі вібрац ішче кра́шшу.
Пан Каме́нца! Учі́тельу до́брі! Да нье ві сам сце́лі,
Та бі гармоні́йу нье препровадзе́лі.
Наш пан дзі́йак но́ві ўчел хло́пі та і же́ні,
Пан Каме́нца ше подньалі под'учо́вац дзе́ці.
Вічіта́лі себе осе́мнац дзі̆ўча́та,
Оддзелье́лі се́бе два́цац і двох хла́пцох,
Барс поприбера́лі га́рмоні́йу з гла́сом.
Кед ўладі́ка прі́шол, барс ше му льубе́ло,
Же у Керестӯре та́кі глу́пі льўдзе,
Те́раз научелі, га́рмоні́йа бўдзе.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 45—46.

368. Про учителя Каменцу.

А Каме́нца похоцкўйе,
Джуджарову вон спітўйе:
Тот Каме́нца бі льем кра́сну,
А Льіка́р [2]) бі льем бога́ту.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

---

[1]) Сині. [2]) Також учитель у Керестурі.

369. Про учителя К.

Коно́пе, коно́пе, зеле́не коно́пе!
Ве́р' то на́ші дзве́рі ньіхто ньє заклопе.
Аньі ньє закло́пе, а́ньі ньє зао́ла,
Аньі ше ньє піта, чі йє Йу́лка до́ма.
До́ма сом, до́ма сом, до́ма ме ньє да́йце,
Льєм ті на́ші дзве́рі сціха отвіра́йце.
Сціха сом отве́рал, сціха сом заве́рал,
Прі мо́йєй мільє́нкей зба́дац ме мушелі.
Шандо́ра *) маґістра прі Йулішкі білі!
Ньє за́ то го білі, пре ко́ньі, пре во́лі,
Льєм го за́ то білі, з Йу́лку на посце́льі...

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 48. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 109.

370. Про бійку учителїв.

Цо ше ста́ло ў Кересту́ре но́ве?
Бо ше побілі маґістро́ве.
До ка́рчмі, до Вілчі́йа, там ше посходзе́лі,
Прі сто́льє шедзе́лі, а так ше вадзе́лі:
Учітель пан Ў....ль та і К.....к Ша́ндор
Так ше повадзе́лі, цо ше аж побілі.
Ўжал пан Ў....ль по́гар, ру́цел К.....кові про́сто аж до гла́ві,
По́ ньім креў чуре́ла, аш по його тва́рі.
Зна́йу, льу́дзі, зна́йу, же ше учіте́льі білі,
То по́весц ньє зна́йу, же чі ше судзе́лі,
Чі ше да́йак до́бре са́мі наміре́лі.
По́шол наш пан Ў....ль сам до Варадіна,
А К.....к Шандо́ра охабе́ла же́на;
Пойє́днал кочі́ша, так за же́ну бе́жал:
Кєд бім йу здого́ньєл, та бім йу заре́зал.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 46.

371. Про дяка.

А тот Ша́йтош ско́ркар дзійа́цтво ньє до́стал,
Да́вал олдома́ші, же зна шпіва́ц кра́шші,
Ша́йтош заґойє́ні, льу́бі льу́цкі же́ні;
Сво́йу ба́бу ме́ржі, же му йак пес шме́рдзі.

*) Олександра.

Тóта його бáба шмéрдзі му йак жáба,
Вéра вон йу нье сце, та хóдзі, дзе сам сце.
А от Корітáркі зáбрал Шáйтош бáнкі,
Вішколóвал дзéці, зá то бáбу мéрзі.
Гáйде, Шáйтош, гáйде, знаш ті, йáк ше рáйбе,
Кет ці бáба шмéрдзі, рáйбай сам па дзéці.
Нье дзба Шáйтош, нье дзба, гоч бýдзе ўше рáйбац,
Ўжал богáту бáбу, нье бýдзе ше стáрац.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 47.

372. *Про віта.*

Біроў [1]) бáчі [2]), Міша [3]) бáчі,
Кéра шé вам жéна пáчі?
Чі то Кáта Кашайóва,
Чі то Мáрча Чугарóва?
Свóйей жéні хрíбет лýпі,
А Чугáркі кóжух кýпі.
А Чугарка йак от гóйда,
Спáдла с пéца на бірóва;
А з бірóва на Петрáнья,
Шпіва сéбе: Йа, ла-ла-ла!

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

373. *Роздор з вітом.*

Біроў ґáзда, Трýфан бáчі!
Хтóрі ше вам йáраш пáчі?
Чі тот вéлькі, чі тот мáлі,
Чі на Вéльку ноц по глáві?
Біроў пóшол, же да глáшіц,
Же ше бýду льýдзе плáшіц:
Хто на йарáшу пасц бýдзе,
Пейц форінті плáціц бýдзе.
А реґрýті ше нье бáльі,
Пóшльі та вóлі вігнáльі;
Нагнáльі му аж до двóра,
То йóму бýла невóлья.
Йак ше óд ньіх отшльебóдзел,
Тá ше нá ньіх с пéсцу грóжел:
Езір стрíбла плáціц бýдзем,
Єшчі йá ваш біроў бýдзем.
На трéці дзень Вéлькей нóці,
Віцáгльі го вóнка хлóпці;
Віцáгльі го на ульíцу:
Прíдай нéчац і пальíцу!
. . . .
Кед мі дóбре заплаціце,
Та заш ві біроў будзéце.
Прíведзéме катопáцох,
Научíме тіх Руспацох!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

374. *Вітів син.*

Міклошéўскі [4]) біроў — дзіўкі так шпівáйу —
Іпце, біроў, дóму, дóму вас волáйу,
Бо вашóго сіна с кáршмі відрільйáйу.

---

[1]) Віт. [2]) Слово „бачі" значить на Угорщинї те, що у нас „папашко". [3]) Михайло. [4]) Миклошевцї — село у Сримській стол.

С ка́ршмі відрільалі, до́бре набуха́лі.
Йак го набуха́лі, на тро́шак му да́лі,
Же́бі се́бе ку́пел льі́кі з апате́кі,
Та най се́бе ма́сці гла́ву ко́ло кра́йу,
Гла́ву ко́ло кра́йу, од велько́го жа́льу.
Вукова́рскі [1]) біроў, вон йім так осу́дзел:
Іцце до Зомбо́ра [2]), та най вам там су́дза!
По́шлі до Зомбо́ра, же́бі йім судзе́лі;
Пано́ве ше зішлі так йім осудзе́лі:
Най нейдзе́шет пла́ца і най бі шедзе́лі.
Хла́пці так гуто́рйа: Гоч сме го буха́лі,
Гоч сме го буха́лі, на трошак му далі,
Же́бі се́бе ку́пел льі́кі з апате́кі
Же́бі нас ньѐ пре́дал аж до Амерікі.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

375. Про Буґерів [3]).

А тот Зо́ра льеніві,
Пра́вел ва́лькі Томашо́вей дольі́ні.
А йак бу́лі то́ті ва́лькі гото́ві,
Та йім о́ўці зґаже́лі.
Піда́лі йіх аж до Ку́льі до су́ду,
Же·во́ні муро́вац це́ркву бу́ду:
А у Ку́лье таке пра́во до́сталі,
Же́бі во́ньі свойі ва́лькі чува́лі.
А йак бу́ла то́та це́рква гото́ва,
Завола́лі се́бе до ньей бело́ва:
Бе́лоў бу́дзе, бе́лоў бу́дзе пот стол лье́гац,
А Фіце́рі бу́дзе льу́дзох зводзо́вац.
Хто сце ста́нуц за Буґе́ра,
Най ше йаві до Фіце́ра.
Уреш па́льец тот кра́йні,
Запіше це тот Фіце́рі ґерба́ві.
Тот Медье́ші кано́нік, Ва́сіль Ба́йбер церко́ўнік,
Ва́сіль Мі́йоў ўладі́ка, а капе́льан су́шет Пешті́ка.
А тот Ча́кон дзво́нар бу́дзе,
На гачні́ку дзво́ніц бу́дзе.
А Ґоло́віч мудерец, мудерец,
Вон найве́кші ме́джі ньі́ма ма́ґарец.

---

[1]) Вуковар — місточко тамже. [2]) Зомбор — столици Бачки.
[3]) Про Буґерів — диви мою статю „Руські оселі в Бачці“.

Вон ше жѐні уве́рел, уве́рел,
Сво́йо кньі́шкі Дудашо́ві удзе́льѐл.
Дьі́до Мі́нар Бу́ґѐр бу́дзе,
Гоч міна́рство пьа́гац бу́дзе.
То́та ба́ба Пештіко́ва, Пештіко́ва,
Кѐд ньѐ по́йдзе ґу Буґѐ́ром, та йѐ хо́ра.
Кѐт ше по́йдве ґу Буґѐ́ром помо́длыіц,
До́раз мо́же до Лалі́тьу пе́шо хо́дзіц.
А тот Пе́тро маґі́строу̌, маґі́строу̌,
Вон льѐм та́кі ме́джі ньі́ма йак ді́сноу̌.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руськї оселї в Бачцї. Ст. 58.

376. *Вибори у Вербасї* [1]).

У Вербаше на улыіці,
Сто́йа кра́шньѐ катова́ці:
Йе́дні сто́йа, дру́гі гра́йу,
Тре́ці Пу́льского стау̌йа́йу:
Ельійѐн а Пу́льскі Аґош [2])!

У Верба́ше на улыіці,
Сто́йі Га́джі [3]) на стольі́ці;
А льу́дзе ше вріправе́лі,
Стольі́цу з ньім віу̌раце́лі,
А Пу́льского віславе́лі:
Ельійѐн а Пу́льскі Аґош!

Сто́йі Га́джі сму́тні, ньѐвесе́лі,
Же стольі́цу под ньім віу̌раце́лі.
Ше́дла Га́джі сво́го ко́ньа,
По́йдзе до́раз до Зомбо́ра,
Сто́йі Га́джі у Зомбо́ре:
Цо́же бу́дзе те́рав зо́ мньѐ?
Ве́льо е́рі потроше́лі,
А Га́джійа відрільѐ́лі.
Ве́рбасці ше прістройѐ́лі,
Та Пульского поставе́лі:
Пу́льскі сто́йі на праві́ці,
Ньѐ бріґа му за худо́бу,
Цо йім бу́дзе на надньі́ці.

Зап. в серпни, 1897. від Ганї Рамач в Керестурі.

Паралелї: Руськї оселї в Бачцї. Ст. 41—42 б.

377. *Про Пульського.*

Пу́льскі, Пу́льскі ше́длай ко́ньа,
Пойдземе мі до табо́ра;
До табо́ра до тако́го,
Цо ма ко́ньа шедлано́го.
Йак во́ньі ше позбера́льі,
На коньі́чкі пошеда́льі;
На коньі́чкі пошеда́льі,
Та до ґле́йті постава́льі:
Льу́дзе, льу́дзе, до́бре бу́дзе,
Бо уш ча́рдаш е́шкут бу́дзе.
У Верба́ше прі двох це́рквох,
Бу́дзе да́вац йѐсц, піц на́досц.

---

[1]) Вербас — село недалеко Керестура. [2]) Пульський — посол на сойм, син звістного ученого мадярського, Кошутового товариша. [3]) Гаджі — богатий Грек контркандидат Пульського. Наведений тут факт — правдивий, як взагалї усї факти, співані в сьому роздїлї пісень.

Пісце пісмо аж до Пешту,
Же Войньіча [1]) льудзе ньє сцу;
Пісце пісмо і до цара,
Же льудзе ньє сцу Кармана [2]).

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермеї у Коцурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 42, в.

378. Про Войнїча.

Ой Русіно, Русіно, ньє таргай ше на двойно,
Бо нам ўйєдно треба стац, на Войньіча воўтірац.
Тота мала громада, тота мала громада,
Та цо вона звітьажі, же Войньіча ньє жада?
І Швабі нас вішмейу, льєм док за нас учўйу,
Же йєдінство ньє маме, альє себе Шаўла-Паўла гльєдаме.
Думаце, же пан оцец йак ваш пастір і оцец?
Свойо дзеці спреведзі і на кріву, подлу драгу уведзе!
За то гайде до громаді, крашньє, мірно і през зваді,
Трісто гарла най кріча: Жіўйо, на жіўйо! на Войньіча.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 41, а.

379. Посол Лелбах.

Тота мала громада,
Да льєвіца преўлада,
Та Лелбаха вібралі.
Лелбах ньє сцел ґу правіці,
Льєм пріставал ґу льєвіці,
Бо саноєал худопшчіну,
Кєт прішла з надньіці.
Ві, худобо, ньє прістаньце,
Посправодзіц ше ньє дайце!
Бо уж на-псох колкі маце,
А на право пріставаце:
Кєд будзеце рок або два на [право,
Будзеце мац самі колкі на шійі поўйазано.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачці. Ст. 42, г.

380. Богачі жадають роздїлу толоки.

Старі Палко і Гаргайі,
Вони йараш помералі.
А тот Пулькаш старі, шіві,
З йарашом ше чом ньє вмірі?
Планьчак Ферко, сушед бочні,
До Зомбора ў йєдно пошлі.
Пошлі вони до вармеды:
Паньє, паньє, цо чекаце,
Же нам йараш ньє мераце?
А тот йіх пан бістатўйє,
Езєр стрібла вішітўйє.
Прішлі вони до Зомбора,

---

[1]) Войнїч — Серб, контркандидат Пульського. [2]) Карман — Жид, також кандидат на посла.

Пóшлі прóсто до бірóва:
Біроў ґáзда, дóбре бýдзе,
Бýдзе йáраш померáні!
Езęр стрíбла зактевáлі.
Біроў нá то отповéда:
Бýл ту ўчера солґабіроў,
Пітал ше, дзе же йę біроў?
Пóслал пó миьę кішбірóва:
Бýдзе йáраш наш óздаль Бог да.
То ґаздóве нýжду мáлі,
Йаґбі йáраш цо найскóрей поме-
[рáлі.
Уж прівéдлі енджельíра,
Да вон йім жем покласíра:
Та най тéрас худопшчíна зоз нас
[шніва!

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 24—25. в. — Там подані також пояснення про поділ толоки

381. *Бідні по роздїлї толоки.*

Ві, худóбні жéні, чóм сце так плакáлі,
Кęд нам енджельíре йáраш померáлі?
Ві, худóбні жéні, ві мíрні будзéце,
Ґýскі на наш йáраш гóньіц ньę будзéце.
Худóбні мацéрі гóрко заплакáлі:
Штíрі льęбо пейц худóбні мацéрі дзіўкі оддавáме,
Дзé же мі вежньęме пíрйа до перíні?
Усіп свóйęй дзіўкі пльęві до перíпе,
Ша вóна ше вішні, кęт прíдзе з надньіці.
Худóбні мацéрі по рóбіц будзéме?
Оздаль зо свойíма худобвíма дзéцкі од глáду помрéме?
Ньę дáйу нам пýшціц крáву до йарáшу,
Нем сáбат*) нам пýшціц, да нам ґýскі пáшу.
Ґýскі залогýйу худóбнім мацéром!
Кęт худóбна мац ґýскі ньę отплáці,
Прíдзе йęй еґзéквент, стáвьę йęй ґу двéром.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 24. б.

382. *Бідні пробують здержати поділ толоки.*

А кęд у Куцýре йáраш померáлі,
Смýтно йіх дзіўчáтка дóраз зашпевáлі:
Кęд у Кęрестýре йáраш померáйу,
Дóрас кóньі, крáві, льýдзе попредáйу.
Ньę прáўме мі, льýдзе, ньę прáўме салáші,
Бо нас кáжда хмáра ўже дóму отплáші.

---

*) Не вільно.

Цо йа му́чньe̹ о́рал і насклáдал,
. . . . скóшел і заграбал,
А Іліийа *) прішол та зоз вітром зáбрал.
Дзе же ві, реґру́ті, шіцкі ше збірáйце,
Та ві нам тіх пáнох гéтка отпорáйце.
Набéрце, реґру́ті, цéглі до рукáвох,
Біийце енджельірох, біийце пóверх глáвох.
Уш пред нáшу крáву бу́ду прáзні йáшльа,
Нье̹ прéдаш ті, жéно, ньіґда вéцей мáсла.
Віжевь штірі швіньі до пу́стей дольіні,
Нье̹ нáйе̹ш ше, жéно, зоз дзéцмі сланьіні.
Крі́ча жéні, крíча, барс су погньівáні,
Же чом енжельíре йáраш померáлі.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Русьві оселї в Бачцї. Ст. 23—24. а.

383. Велика вода.

Учéра на полáдньe̹ йеден члóвек гвáрел,
Же ше уж Ке̹рéстур на вóйско препрáвел.
Ке̹рéстур на вóйско, Лáліть [1]) на бойáні,
Бо нá нас пу́шчáйу вóду с кáждей стрáні,
Ідзе з Фільшóва [2]) і зоз Вепровáчу [3]),
Тá ше шіцка зóпре на нóвім салáшу [4]).
На нóвім салáшу íшпан похоцку́йе̹,
Та свóйім бірéшом вон у́ше росказу́йе̹.
А тот нóві íшпан з бірешмі ше вáдзі,
З бірешмі ше вáдзі, надньічáрох плáці:
Чéкай ті, íшпáньe̹, йáґже ці віпáдньe̹,
Вéчар тéбе прíдзе, ньe̹ прéйдзе полáдньe̹.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

384. Пуста земля.

Піу́ньічáньe̹ [1]) цо робíце, гей, гей, гей!
Цо ші йáраш ньe̹ меріце, штунадрійа штупадра [2]).

---

*) День св. Іллї.

[1]) Сусїдне село — словацька оселя. [2]) і [3]) Сусїдні села. [4]) В Керестурі сїють риж, що росте, як звістно, у водї. Властителї рижових піль пускають на них воду з каналу, який іде попри Керестур. Коли воду пустить ся невправно, вона розливаєть ся й на иньші ґрунти, що тут мало теж місце.

[1]) Сусїдне село Піу́ньіца. [2]) По кождім першім стиху повторюєть ся: Гей, гей, гей; по кождім другім: Штунадрійа, штупадра.

Мал йа там кус жемічкі,
Пошал сом йа божальічкі.
Божальічка мі ньę зішла,
Мойа міла зá мну прішла.
Прішла вона до коньіці,
Меджі коньі штірі ўрáні...
. . . .

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

385. *На рижовому полї.*

То пештáнскі панове
Прішльі вóньі на рішкáшу гайове.
А йак вóньі посходзéльі,
Крáйнім йáрком шпацірáльі.
Крáйнім йáрком шпацірáльі,
Та рішкáшу опатрáльі.
Тот пештáнскі перші пан,
Ґульашові поздрáўкал;
А Ґульаш ше зрадóвал,
Тá му крáшньę дзековал.
Другім йáрком шпацірáльі,
Та Йоўшкову реґęменту кęровáльі.
А Йоўшка ше погньівал,
На Ґульáша откáзал:
А ві, Ґульаш, думáце,
Же найкрáші дзіўкі мáце.
Та ше зос панáмі
Пештанскіма розгварйáце?
А тóто два ґдовіці,
Цо вóньі відумáльі?
Бо вóньі ше с хáртом
Обеговац сцéльі.
Шéдльі зоз ньім под мóстом,
Патрéльі му, чі ма дзіру пот хвóстом.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

386. *Про селянина Горняка.*

Горньакóва шопа на швабіцу здáба,
А то шіцко зá то, же з ньęй стрéха пáда.
Горньакові крóмпльі под двóма волвáмі,
А тó шіцко зá то, же су ньę копáні.
Горньакові крóмпльі ўже му погньілі.
А то шіцко за то, же ґазда льęніві.
Тот Горньáкоў Мóчкош *), а то велькі ньáлкош!
Чéкай, Мóчкош, чéкай, шак ті ше поправіш,
Док ті ше напáшеш теметóўскęй трáві.
Теметóўска трáва то барс хасновіта,
Кęт ше з ньęй напáше, та біга йак вітор.

Зап. в червни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

387. *Про Ґорчіка.*

А тот Ґорчік ґусак,
Бул бі з ньóго мéсар;
Пóшол за темéтоў,
Та ґускі порéзал,

*) Назва коня. Тут згадуєть си про те, що Горняк пас коня потайно на цвинтари. Про сего Горняка, що був знаменитим оповідачем, диви Рус. Соловей. Ст. 101.

І сам ше дорезал:
Док на Білу добех,
Па і ґачі з'обльєк.

Зап. в червни 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

388. Вкрадений ячмінь.

Бе́гал Лыкар до суше́да,
Ке́льо то ватова треба:
Прівеш ті му гоч пол вата,
Будзе то твойа заплата.
Міклоше́ўскі біроў бачі
Зос Сотіна [1]) дре́во ўлачі:
Поме, сушед, на ватово,
Будзе то ноўтарушово.
Цо то, льудзі, за нове?
Зішлы ше троме ґаздове:
Кішбірова і бірова
Обідвох йіх зруціц треба.
Обідвох йіх зруціц треба,
Бо за йарец плаціц треба.
А тот Гіка і Ґрайцар
Нье добре ше порадзе́лы;
Йак ше з йарцом наміре́лы,
Було йарцу два ме́шкі,
Предалы го до Бе́шкі,
Було йарцу тріцец кілы,
Обідвоме за ньго пілы.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

389. Богатирі.

А тот Махмер Майні [2]) справел салаш слаўні,
Бірман [3]) ше го побал, та го заволац дал:
Гібай, Махмер, гібай, та ше порадзіме,
Та ше порадзіме, йак йіх віплаціме.
Бірман будзе плаціц по штірі сексе́рі,
Бі ше Керестуре так нье пьалкоше́лы.
А тот Колошньайі за дзіўчатмі ходзі,
За дзіўчатмі ходзі, так йім росказуйе:
Міко Колошньайоў, вон малі ешпаньок,
Ходзі за дзіўчатмі, йак малі гусарчок.
А Петро Каньухоў льем ше ошміхуйе:
Шпіва́йце, дзіўчата, най ше пан радуйе.
А тот Бірман малі віпал ше по сарі,
Же його рішкаші парлаґом осталы.
А тот Колошньайі вон ше ў тім цеше,
Же його рішкаша [4]) от шіцкіх найкраша.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

390. Убийство.

А тот Гріцко ве́лькі збойньік з Гайдошом,
Бо вон поклал сережаньох [5]) із ножом.

---

[1]) Село у Сримській стол. [2]) і [3]) Німці — богачі. [4]) Гиж. [5]) Поліциянтів.

Цо ше стáло у Куцу́ре нóве,
Же поклáлі сережéньох трóме.
Фéйса скрі́чал : Йай, Бóже мой, мньѣ гу́йа !
Кончански му фелельу́йѣ : Ту і йа !
Кѣт Кончанскóго дóму вéдлі,
На кóжду лавóчку воз ньім шéдлі ;
Пошедáйце, мóйо брáца, ґу мньѣ,
Ша наш Фéйса у Ґайдóша у́мре.
Андрій Тімкоў так вон сéбе хвáльі :
Хто ньѣ сце жіц, та най сережáньі.
Кѣд йѣденáста годзіна вібéла,
Тéді бу́ло Кончанскóму гу́йа !

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

391. Бійка з жандармами.

Пóме, брáца, пóме піц,
Пóме мі ше порáдвіц ;
Порáдзме ше с качмáром,
Ньѣ дáйме ше жандáром ;
Бо жандáре барз бі́йу,
З ланцушкáмі сціскайу,
Аж нам нóхці спадáйу.
Попійѣме пол гáлві,
Дáме мі йім по глáві ;
Попійѣме і пó два,
Поламéме йім рéбра ;
Попійѣме і пó трі,
Поламéме йім кóсці ;
Попійѣме по штíрі,
Вітаргáме йім жíлі.
А Горньáка ўлапéльі,
До гарéшту руцѣльі :
Гóрньак у уйáшу,
Олéкса у бу́нді ;
Ешчі вóньі ўйѣдно
Ў гарешту ньѣ бу́льі.
А Дудóґа побíльі,
Аж му кóсці погньíльі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

392. Убийство парубка.

У Кандрáча на бáлу,
Стáла, гоп цуп, на глáву.
Ґíбай, гоп-цуп, барс крáсні,
Ґíбай з нáмі до кáрчмі.
Ньѣ бой ті ше напíтку,
Льѣм ше гóтуй на бíтку ;
Попійѣме по гáлві,
Будзéме го по глáві.
А мі штíрме леґíньѣ,
Мі, гоп-цуп, го побійме.
Так вóньі ше згварйáльі,
Прі Кандрачóвей слáмі.
А Кандрáчка слухáла,
Та йіх з Бóгом барз лáла *) :
Йай Бóже мой йѣдíні,
Уж мі жéца забíльі !
А Мáрча то учу́ла,
Та йѣй ку́дзель спадну́ла :
Йой, Бóже мой йѣдíні,
Уш фрайѣра забíльі !

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

---

*) Кляла в Бога, як се робять Мадяри і Серби.

393. Покритка. А.

Кęд йа у́мрем, кра́шньę ме хо- [ва́йце,
Шейсц леґіньам ві мньę віньęсц [да́йце.
Нау̌йа́шце йім на ру́чкі пантльічкі,
На мой гробік насаце ружічкі
Так йіх сацце, жебі ше прійальі,
Же́бі за́ мну дзіу̌кі банува́льі.
Ей так йу са́цце, же́бі ше прійа́ла,
Же́бі за́ мну міла банува́ла.
Ей, а там да́льęй хіжа вібільęна,
У тей хіжі посцель і кору́на:
На посцельі барна́ста ньęвеста,
Прі посцельі дзецко і кольіска.
То кольіска з йадлового древа,
То́то дзецко о́ца-ма́цер ньęма.
Ей ма воно, ма, о́ца-ма́цер у̌ла́сні,
Но́ші ва́ркоч ньіжей до́лу па́сі.
Ей, йак йа ньę знам прежало́шньę [пла́кац,
Кęд йа му́шім по тім бла́це [тльа́нкац!
По тім бла́це, по гру́ньę дольіньę,
Ма́ло у̌ мньę шерцо ньę загіньę.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

394. Покритка. Б.

У Куцу́ре хіжа вібільęна,
У тей хіжі посцель вісцельęна;
На посцельі барна́ста дзівочка,
Прі посцельі дзецко і кольіска.
То кольіска з йадлового древа,
То́то дзецко воно о́ца ньęма.
Ма во́но, ма свойу ма́цер у̌ла́сну,
Но́ші ва́рґоч ньіжей свого па́су.
А чом сце йęй ва́рґоч ньę рос- [пльęтлі?
А чом сце йęй ко́птьу ньę справе́лі?
Бо то дзіу̌ка че́сна ньęпоштена,
Га́ньба бу́две, же йę те́раз же́на.
Кęт сом ішол с Ку́лі зоз аре́шту,
Стре́тнул сом там Ільу прі тім [бре́шку.
Кęт сом о́рал на во́лох под о́вес,
Ішла Ільа до Ку́лі на по́нос.
Но́вім шо́ром па́нове ходзе́лі,
Же́бі Ільу до Польіу̌кі сце́лі.
Прет Пе́йтера на у̌ске́й ульічкі,
Предава́ла Ільа за білі пантльічкі.
То пантльічкі льęм се́ксер кошта́лі,
Йак це, Ільчо, за ма́ло склама́лі!
. . . . пред Йуга́са,
Лапа́лі Ільчу ньіжей до́лу па́са.
. . . .
Сін му Ілько, а о́пец Польіу̌ко.
А пред Бру́ндзі черве́ні йаго́ді:
По́вец, Ільчо, хто ґу тебе хо́дзі?
Хо́дзел Йо́у̌ґен, а́льę уж ньę хо́дзі.
А Брундза́ньа ру́кі залама́ла,
С кім йęй Ільча ко́нкі вішеда́ла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Руські селї в Бачцї. Ст. 37. — Там також подане поясненє до сеї пісні.

395. Ільча.

Цо ше ста́ло у Коцу́ре нове́го?
Сварйа́льі ше на дзіу̌ча́тко тро́ме.
То дзіу̌ча́тко льęхко́го розу́ма,
Бо се́бе льęм барз на кра́тко ду́ма.

Пóведз, Ільчо, дзе пéрші раз бýло,
Пóведз, Ільчо, за кéльо то бýло?
Чі за бýґер, чі за пантлы́чкі,
Згварйáлы ше на мáлей улы́чкі.
Ны за бýґер, áны за пантлы́чкі,
Ўлапéлы ме на мáлей улы́чкі.
Ўлапéлы ме прет Пéтра йугáса,
Ўлапéлы ме дóлу ныжей пáса.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

396. *Тіркайлова донька.*

Вéлькім шóром бáнда ідзе,
Тіркайлóвей рýжа квітньє;
Най йей квітньє, най преквіта,
Шá йу фрáйер уж ньє піта.
Кед йу піта, най йу дáйу,
Ша йей éзрі обецáйу.
Езер éзрі, фéрталь жéмі,
Ша Тіркáйло уж отсéлы.
Сéлы, сéлы аж до Кýлі *),
А зос Кýлі на салáші,
На салáші бівац мýші,
Бо пітáнкі прáвіц мýші.
Гáйдук, Гáйдук, ньє будз блáзен,
Чом ті дзіўку так одгвáрел?
Одгвар, óдгвар, ньє бýдзеш йу мац.
Бó ці льідо ньє да йу ўжац.
І Гайдýка послухáла.
От Івáна ше зрупéла;
І Гайдýка послухáла,
І от Дáнка ше зрупéла.
Аха, іха, дрéлыіх ткáла,
Тá го ньє барс попісáла;
Цó го ньє барс попісáла,
Альє кед го ньє доткáла.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

397. *Про Кату Лахвату.*

Верешóва Лахвáта,
Налапáла ташчáта;
Ўлапéла і йедньóго старóго,
Заволáла і Пéтра Ўлаховогó.
Мадійóвей крідéлко,
А Ўлахóві сцегéнко.
А ті, Кáто Лахвáта,
Дóбрі бýлы голопýні ташчáта?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

398. *Про Фейсу.*

Чкóда, Бóже, чкóда, тей Фейсóвей крáсі,
Бо ма чáрні óчі і кандрáсті ўлáсі,
Обéрва йак шнýркі, ўлáсі йак канджýркі.
Чкóда, Бóже, чкóда, йóго острожéчкі,
Ша го оплакáлы коцýрскі дзівóчкі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

399. *Надьордьова.*

Гóйа, гóйа наперóва,
Крáсна дзіўка Надьордьóва;
Крáсна, крáсна, бо йе біла,
Бо до пóльа ньє ходзéла.

*) Місточко близько Керестура. Там є повітовий суд.

Бо до по́льа нье̨ ходзе́ла,
Ча́рні ба́ршонь нье̨ поше́ла,
Лье̨м жельє̨ні і черве́ні,
Бі йу льу́бел Чельо́ўскі Йа́пі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

400. Складка на портрети любків.

На ко́ньє̨ц вала́ла ве́лькі дімі сто́йа,
Коцу́рскі двіво́чкі о́ трі шо́рі сто́йа.
Сто́йа во́ны, сто́йа, на фа́рбу склада́йу.
Хто́ра грош, хто́ра два, хто́ра по тальа́ру.
Мела́на Бучко́ва са́ма та́льар да́ла,
На се́бе міло́го вімальо́вац да́ла.
Мальа́ре, мальа́ре, кра́шнье̨ омальу́йце,
Фарбу нье̨ саву́йце, фа́рбу нье̨ саву́йце:
Кє̨д вам ма́ло бу́дзе, на́ мнье̨ ше бізу́йце.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

401. Про Шантаню.

А Шанто́ва пега́ва
За хлапца́мі бега́ла;
За хлапца́мі бега́ла,
Йорґінье̨ йім дава́ла.
Кє̨д двіўча́та піта́лы,
Аны пу́пча нье̨ ма́лы.
Кє̨т Шанта́ньа с це́ркві і́шла,
А Йанка́ньа ў о́чі ві́шла.
А тот ка́бат шнуркова́ні,
Да́лы за́ ньго фе́рталь же́мі,
А тот ве́ньє̨ц по пе́ті,
А то Ганьча от те́ті.
А Шанто́ва барс пі́шна,
За Мі́йу бі барс і́шла;
А Мійа́ньа йу нье̨ сце,
За друго́го по́йсц нье̨ сце.
Кє̨д нье̨ бу́дзе Мійо́ва,
Алье̨ бу́дзе Гудако́ва.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

402. Керестурські дївки.

Ішлы дзіўкі ко́ло це́ркві,
Зварйа́лы ше за паце́ркі;
Йє̨дна дру́гей ше піта́ла,
Ш чім же ті ше уміва́ла?
Джуджаро́ва з бі́лім ві́ном,
А Гомзо́ва в розмарі́йом.
А у Ку́лі апаті́ка,
У Коцу́ре кра́сна дзіўка;
Кра́сна, кра́сна, бо йє̨ бі́ла,
Бо до по́льа нье̨ ходзе́ла;
Кра́сна, кра́сна за Лыка́ра
До́раз бі барз і́шла.
А Лы́кар йу нье̨ сце,
А во́на за дру́гого пойсц нье̨ сце.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

403. Макаї. р. а. 143. nr. 4/.

Од Дріно́ва, до Дріно́ва,
Дзе же сто́йі ка́рчма но́ва;
Нье̨ обі́та, нье̨ ошіта,
Лье̨м с тіке́цу оросну́та.

А на дворе качаре́чка,
Дзе Мака́йі пе́рсу бо́чка.
А Кіш-Ка́та ва́ ньім сто́йі,
От Ержі́ці вон ше бо́йі;
Ке̜ресту́рік ше прехо́дзі:
Чі сом бріткі, чі нье̜ шу́мні,
Нье̜ па́чім ше йе̜дней к...і.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

404. *Поговори.*

До́бра во́да, до́бра, а́лье̜ нье̜ коцу́рска,
Лье̜м то во́да до́бра то́та ке̜ресту́рска.
Нье̜ за́ то йе̜ до́бра, же́бім зоз ньей піла,
Лье̜м йе̜ за то до́бра, же мам там фрайі́ра.
Йай Бо́же мой, Бо́же, йак ме огварйайу
То́ті ста́рі ба́бі, цо ро́біц нье̜ ма́йу.
У тім Беркасо́ве [1]), цо ше чу́йе̜ но́ве?
Же до Віслаўско́го ходзе́льі дохто́ре.
Дохто́ре ходзе́льі, Ільчу нье̜ льіче́льі,
Лье̜м йу вільіче́ла та варме́цка ба́ба [2]).

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

405. *Про Молнарову доньку.*

Кукурі́ца зре́ла йе̜,
Моўнаро́ва кра́сна йе̜;
А ті, Ма́тьі, бе́р ті йу,
Най ше льўдзе нье̜ шме́йу.
У Моўна́ра госці́на,
Забі́ла ше йе̜дна шві́нья;
Сце́льі ва́ріц мача́нкі,
А нье̜ ма́льі шмета́нкі;
Сце́льі ва́ріц хріньі́ні,
А нье̜ ма́льі сланьі́ні.
А Матьі́ка так гваре́ла:
Моўнаро́ву мі нье̜ тре́ба!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

406. *Весільна дружина зблудила.*

Мезейова сва́дзба, во́на барс руца́ца,
Ке̜д зоз мло́ду і́шльі, та ше зоз нью стра́ца.
Грі́цкова Мела́на бу́ла ста́рша свашка,
Ві́шла на гайзі́бан, патре́ла, дзе дра́шка.
Тадзі льўдзе, та́дзі, ту ше цо́шка ча́рні,
А то су́шед Васіль ука́же нам ка́дзі.
А тот су́шед Васіль, вон до́брі польі́цай,
Бо вон на́шу мла́ду на гайзі́бан ці́скал.
Йак пот То́ржу до́шльі та ше дорадзе́льі,
Та з Мелані Грі́цко́вей кочі́ша справе́льі:
Гонь, Мела́нко, до́му, нье̜ гу́тор ньіко́му,

[1]) Село у Сримській стол. [2]) Акушерка.

Ка́дзісме ходзе́лы зоз мло́ду по по́льу !
Мела́на се́бе здіхла, з дьęплова́мі штріхла :
Ца́гай, Ша́рґо, ца́гай, пьę бу́дзе ці да́рмо,
Дам ці кукурі́ці, на ве́лькей улы́ці !
Дома́шні куха́ркі с пальę́нку здраўка́йу,
Ста́ршу сва́шку споміна́йу :
Та чі ше опі́ла, а чі заблудзе́ла,
Же Коцу́рску дра́гу зоз мло́ду страце́ла !
Йак зме до́му прі́шлы, с ко́ча посходзе́лы,
У ве́лькім пріклье́це се́бе поскоче́лы :
Льę́пше нам ту бу́дзе, йак нам во́нка бу́ло,
Жі́мні ві́тор ві́пал, слу́нко нас пьę гра́ло.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

407. *На мори.*

Кęд йа і́шол з Амері́кі до́му,
Гуто́рел йа нашо́му попо́ві :
На ґалі́йі барс кра́шпьę хова́йу,
Хто там у́мре, до мо́рйа пушча́йу.
Йо́го це́ло рі́бі ойęда́йу,
А косто́чкі по мо́рйу плыва́йу.
Йо́го же́на і дзе́ці до́му го чека́йу :
Дзе́ці мо́йо ! Же́но ! До́му ме пьę че́кай !

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

XI. Жарти і дотинки.

408. *Дїдо.*

Шéдзі дьíдо на патóчкі, грéйę ше,
Попатрýйę мéджі нóшкі, шмéйę ше:
Ешчі йа сом, слáва Бóгу, ньę стáрі,
Кęд мі мóйо галабýрді настáльі!

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

409. *Баба і когут.*

Шéдзі бáба на двóре, шéдзі та шíйę,
А кóгут йęй у ріці кукуріґýйę:
Іц ті, когýту, з ріці вон,
Мóйа ріц ньę бýдзе бапт твой!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

410. *Заслуженина.*

Кęд йа ше пéрше льęто пойęднал,
Дáльі мньę там, дáльі кýру шáра-бýру.
Кýра хóдзі, йа курчáта вóдзі.

Кęд йа ше дрýге льęто пойęднал,
Дáльі мньę там, дáльі кáчку рапотáчку:
Мóйа кýра шáра бýра хóдві,
Хóдзі а курчáта вóдзі.

Кęд йа ше трéце льęто пойęднал,
Дáльі мньę там, дальі, дáльі мньę там ґýску:
Тóта ґýска вóду пльýска,
Тóта кáчка рапотáчка,
Тóта кýра шáра бýра хóдзі,
Хóдзі а курчáта вóдзі.

Кęд йá ше штвáрте льęто пойęднал,
Дáльі мньę там цéльę (2).
Тóто цéльę з ріцу мéльę,
Тóта гýска вóду пльýска і т. д.

Кęд йá ше пйáте льęто пойęднал,
Дáльі мньę там барáна.
Бáран скóчел на рам,
А з рáма на пáтку,
Злáмал сéбе у ріці лопáтку.
Тóто цéльę з ріцу мельę,
Тóта гýска і т. д.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Паралелї: J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 45. Ч. 79.

411. Чоловік із Филипова.

Ішол члóвек с Фільпóва,
Шпівал сéбе бóскі слóва:
Цінделáрі, цінделáрі, брум, брум!
І дзéці му помагáльі, брум, брум.

І дзéці му помагáльі,
Док му с тóрбі ньę вібрáльі:
Цінделáрі, цінделáрі, брум, брум!
Дзéці, дзéці, дьáвол с тéбе, брум.

Дзéці, дзéці, дьáвол с тéбе,
Ідз до льýдзох, пітай сéбе:
Цінделáрі, цінделáрі, брум, брум!
Кęт сом пóстал ґавальíром, брум.

Кęт сом пóстал ґавальíром,
Мал сом бірні за ґальęром:
Цінделáрі, цінделáрі, брум, брум!
А бірні ше розігральі, брум.

А бірні ше розігрáльі,
Шіцок ґáльęр ростаргальі:
Цінделáрі, цінделáрі, брум, брум!
Шіцок ґáльęр ростаргáльі, брум.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі

412. Циган у місті.

Пóшол ціґан до варóша,
А ньę мал вон áньі ґрóша:
Гай де ле, де ле,
Уцу ціґан ґęрджáуле.

Увідзел вон кóлач білі:
Йак бі го ýжац, Бóже мілі?
Гай де ле, де ле,
Уцу ціґан ґęрджáуле.

Увідзéла пáньі ýха,
Натрепáла пóза ýха.
Гай де ле, де ле,
Уцу ціґан ґęрджáуле.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 62.

413. Нїмцї на вандрівцї.

Вандровáльі Ньęмці
Сéдем рóчкі раз:
Шíцкіх полапáльі,
Шíцкіх повішáльі

На йęден порваз.
Йęден ше одорвал,
Мушел швіні пасц,
Страцел панске праше
Мушел вішіц заш.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

414. Ще не вмерла козацька мати.

Ой козаку, козаку, маті ті умарла!
Ой ньęпраўда, ньęпраўда, ўчера кашу жарла.
На пецку ше зродзела, по прівецку зросла,
А за пецом гуторйачі за козака пошла.
Льубел бім козі пасц, альę то ме мержі,
Бо каждa козічка горе хвосцік держі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

415. Кітка з'їла любка.

Мала йа фрайęра годзінкара,
Цо правел годзінкі аж до цара.
Годзінка му ньę сцела біц,
Мала йа фрайęра тераз ньę мам ньіч.

Мала йа фрайęра йак йęдного ташка,
І то мі го жедла сушедзіна мачка.
Бодай тота мачка трі сто дьаблох жедла,
Ньę мала цо йęсц, фрайęра мі жедла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.
Паралеї: J. Kollár, Národnié zpiewanky. I. Ст. 351. Ч. 56.

416. Великоможний пан.

Волайу ме за пісара,
Ростаргані сом:
Трі фертальі жемі мам,
А заренка ньіч ньę мам,
Ешчі льудзе поведайу:
Велькоможні пан.
Штірі коньі дома мам,
Стойа воньі у шталі;
Ешчі йа сом за ньіх длужен
Трі сто тальарі.
Красні гінтоў дома мам,
С тім сом велькоможні пан;
Стойа жідзі на ульіці:
Заплац же го нам!
А ту ці йę, хвала Богу,
Велькоможні пан.
Штірі паньі дома мам,
Цо ме воньі мілуйу,
Цо йа з ньіма каждi вечар
Прешпацірўйу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

417. *Куцурські парубки — нероби.*

На куцу́рскім по́льу го́ре ві́длі сто́йа,
Куцу́рскі леґіньє роботі ше бо́йа:
Кересту́рскі ле́ґінь йе́ден — за куцу́рскіх се́дем.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

418. *Осторога.*

Пома́лі ше вікру́цай,
А так з ріцу ньє ру́цай;
Тре́ба пе́ца па жіму,
Ньє ка́жді ма періцу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

XII. Пісні про зьвірів.

419. Воробець і ворона.

Шéдзел ўрáбец на косцéльє йако младéньєц,
Прільєцéла чáрна ўрáна, дáла му вéньєц.
Альє йа це, ўрáно, ньє сцем, чáрні нóгі маш!
Аньі йа це, ўрáбец, ньє сцем, вéльо кáрті граш.
Йа преграйєм два трі ґрóші, тó мі ньє вéльо,
Альє ті ше ньє чесáла сéдма ньєдзéльа.
Пóйдзем йа сі до гайóшу, нáйдзем злáті пень,
Бýду йа сі чесовáті кáжді Бóга дзень.
Дзе орáлі, дзе шейáлі, там сом ше кріла:
Дзе леґіньі танцовáлі, пéрше, сом біла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 26. Ч. 64. — Головацький, Народнї піснї. III. 1. Ст. 245. Ч. 121. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. II. Ст. 132. Ч. 16.

420. Воробець женить ся.

Навáрел ўрáбель піва
Прес хмéльу, през обільа;
Ўшіцкіх ўрáпцох дал зволац,
Льєм ту сóву запьáгац.
Сóва ньє бýла пішна,
Сáма на свáдзбу прішла;
Шéдла на край пéцкі,
Шпівáла по ньємéцкі.
А ўрáбец йу ўжал ў тáньєц,
Полáмал йєй мáлі пáльєц.
А сóва йóйчі, плáче,
А ўрáбец льєпші скáче:
Бі мі ньє ті гóсці,
Полáмал бім ці кóсці;
Альє ше гóсцох бóйім,
Льєдво на нóшкох стóйім.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

Паралелї: Б. Гринченко, Этнографическіе матеріалы. Т. III. Ст. 662—663. Ч. 1621. — Fr. Čelakovský, Litewské národnj pjsně. Ст. 131: Hostina — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 406—408. Ч. 272. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 335. Ч. 567. — Wójcicki, Piesni ludu. II Ст. 335. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 222—223. Ч. 448

421. *Комар і муха.*

Кóші вайац отáву,
Лыішка пограбýйę,
Кóмар копу накла́да,
Мýха потлачýйę.
Кóмар ше йęй зальęцел,
Же вóн ше ма жéньіц;
Мýха ше му обецáла,
Жé му бýдзе жéна.
О тей слáўней свáдзбі,
Вóні ше сварéлі,
І на тóту слáўну свáдзбу
Гóсцох поволáлі.
За старóсту гáўран,
А за свáшку сóва:
Кóпнул вон йęй до ріці,
Ньę ўрéкла му слóва.
А і чáрна бліха,
Вóна ше дознáла,
Шéдла сéбе до гінтóва,
А так понагльáла.
А і біла гныіда
Фáртух опасáла,
Папýчі на нóгі здвéла,
А так танцовáла.
А і чáрна ўрáна
Шéдла потпріпéцку,
Казáла грац немéцку.
Ўжал йу ўрáбец на тáньęц,
Злáмал йęй мáлі пáльęц:
Да ньę бýлі ті гóсці,
Вітрісла бім с цéбе кóсці.
Альę ше од ньіх бóйім,
Льéдво на нóгох стóйім.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. III. 1. Ст. 503—504. Ч. 6. — Т. II. Ст. 732. Ч. 17. — Ст. 558—559. Ч. 44. — Ст. 505—508. Ч. 4—5. — P. I. Šafařik, Pjsně swetské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 110—112. Ч. 73. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 96—97. Ч. 7. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. II. Ст. 125—127. Ч. 3.

422. *Комарове весїлє.*

Зажýрел ше кóмар, сцел вон ше женьіці,
Мýха ше му обецáла за жéну му буці.
Відзі мýха комáра, молóтца дрічнóго,
Пре жадиóго думáньа сце пойсц вóна за ньго.
А гáўран бул старéста, свáтка бýла сóва,
Кóпнул вон йęй до ріці, ньę ўрéкла му слóва.
Лыішка бýла кухáрка, мáчка бýла дрýшка.
А та біла гныіда фáртух опасáла,
Папýчі на нóгі ўжáла, а так танцовáла.
На ту слáўну свáдзбу гóсцох заволáлыі,
Ньę мáлыі вóньі цо йęсц, рóзісц ше мушéлыі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: Б. Гринченко, Этн. Мат. Т. III. Ст. 665—666. Ч. 1627. (А—Б. Лише початок). — Про те, як птицї і зьвірі справляли весїлє диви ще: K. Erben, Písně národní. III. Ст. 171—179. Ч. 507—508. — České nár. písně. 1825. Ст. 40—41.

Ч. 93. — Fr. Čelakovský, Litewské národnj pjsně. Ст. 129—130. Wlkowa swatba. — P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 109—110. Ч. 72. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 475—476. Ч. 367. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 177—178. Ч. 4. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi II. Ст. 98—100. Ч. 8. — Wójcicki, Pieśni ludu. II. Ст. 280. — З. Радченко, Пѣсни Гомельскаго уѣзда. Ст. 149. Ч. 57. — J. Kollár, Národnié zpiewanky. II. Ст. 128—130. — Гринченко, Этнографическое матеріалы. III. Ст. 662—664. Ч. 1621 і 1623.

423. Убитий комар.

Стóйі ўрана на кóпі,
Трéпе з ріцу конóпі;
Кęді трéпі, кęді ньę?
Кęд ґаздіньі дóма ньęт!
Га-гм, га-гм, кęд ґаздіньі дóма [ньęт.

Дзе же пóшла? До ґýті,
Предавáці когуті.
Когýті ше сплашéлі,
Та комáра забілі.
Га-гм, га-гм, та комáра забілі.

Льęжі кóмар на двóре,
Мýшка пláче ў комóре.
Ньę плач, мýшко, ньę плач ті,
Комар ці ше наўрáці.
Га-гм, га-гм, комар ці ше наўрáці.

Йак йа ньę знам плакáці,
Кęд мой кóмар забіті?
З ньóго сáдло віньáте,
За сто злáті предате.
Га-гм, га-гм, за сто злáті предате.

Зап. в лиции, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелї: Про смерть комара є у нас особливо багато вариянтів пісні „Гримнуло, стукнуло в лісї, комар з дуба повалив ся"... Пор. Грінченко, Этн. Мат. III. Ч. 1618, 1626 і 1627. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 364—365. Ч. 206. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. II. Ст. 95—96. Ч. 6. — Wójcicki, Pieśni ludu. II. Ст. 269—270. — Тамже. Ст. 287—288. — J. Kollár, Nârodnié zpiewanky. I. Ст. 258. Ч. 82. II. Ст. 127. Ч. 4. — Отся пісня одначе значно вже віддалила ся від неї.

424. Кобила „продає петрушку".

Стáло ше вешéльę
У тім нáшім сéльę:
Жвір ше прішол жéньіп
І ўжал сéбе мішку —
Вер то йę фрішку.
Ластовічка — дружічка
Стóлі намешчáйę,
Ґу тáнцу ше ріхтáйę;
І по мáлей хвільі
Стóлі віношáйę,
Ґу тáнцу ше ріхтáйę.

А кобýла крáві рекла:
Маш ті, крáво, шчéсце с пéкла,
Же ті так танцýйęш.
Йа од вечóра шéдзім,
Вешéльę сéбе гльęдзім:
Мньę ньіхто ньę пóйме.
Пойдаеме мі во нáшо пійáца,
Улапіме вайáца!
Улапілі зá хвост,
Вішнурелі нá пойт.

Зап. 1897, в Керестурі.

425. *Птиці при роботї.*

Ґолуп жітко шейę,
Очко шé му шмéйę;
Фаркашіца брáньі,
Фáркаш йу загáньа.
Бáба жітко жньęйę,
Дьідо снóпкі ўйáже;
Пýлькі снóпкі вóжа,
Пульáкі брáдло лóжа.
Ґýскі адьазýйу,
Ґунáрі йім росказýйу;
Швíньі тлáча,
Корнáзі слáму ўлáча.
Маґáріца вéйę,
Маґáрец ше з ньęй шмéйę,
Же ньę добре вéйе.
Крáва міші,
Бýйак йęй вóді нóші;
Мачка сáдза,
Мачáта ше з ньу вáдза.

Зап. в липни, 1897, від Юлї Молнар у Керестурі.

Паралелї: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 142—143. Ч. 393. — Ст. 93. Ч. 229.

426. *Заяць, серна і дївчина.*

А на ґóрі стóйі зáйац,
Стóйі зáйац помірдáйац:
І йа бі так помірдáла,
Кęд бім тáкі хвóсцік мáла
Йако зáйац.
У жельęві заґрáді стóйі сарньа,
Пребéра з ношкáмі жебі жáрла:
І йа бі так пребеpáла,
Кęд бім тáкі нóшкі мáла
Йáко сáрньа.
Мóйо нóшкі ньę ценьýчкі,
Стóйа кріво йáко дрýчкі.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

427. *Чорний баран.*

А дзе ші мі бул, чáрні барáньę?
У мльíнку, у мльíнку, мой Мáрцін-пáньę.
Цо ші там рóбел, чáрні барáньę?
Жітко мльęл, жітко мльęл, мой Мáрцін-пáньę.
Цó ці мíнар гвáрел, чáрні барáньę?
С кíйом бýхал, дó ньę штýхал, мой Мáрцін-пáньę.
Требáло сцéкац, чáрні барáньę!
Кęд ньęт дзе, кęд ньęт дзе, мой Мáрцін пáньę.
До міжей дзірі, чáрні барáньę!
Кęд ньę мож, бо рóшкі, мой Мáрцін-пáньę.
Требáло орýбац, чáрні барáньę!
Кęд ньę мож, бо бóльі, мой Мáрцін-пáньę.
Требáло зайýйазац, чáрні барáньę!
Кęд ньęт ш чім, кęд ньęт ш чім, мой Мáрцін-пáньę.
Зо швíнскім лáйном, чáрні барáньę!

Кęт шмéрдзі, кęт шмéрдзі, мой Мáрцін-пáньę.
Требáло пáхац, чáрні барáньę!
Пáхай сам, пáхай сам, мой Мáрцін-пáньę.

Зап. в вересни, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. Т. III 2. Ст. 528—529. Ч. 6. Т. II. Ст. 484. Ч. 20. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 62—64, b i d. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 54 55. — Ч. 101—102.

428. Куряча війна.

Ідзе баран по мóсце,
Ньęше дýдві на хвóсце.
Дзе ті ідзеш барáньę?
До Кракóва мой пáньę!
Цо там рóбйа панóве?
Бійу кýрі по двóре.
Шльęпі ціґан кóньа кýйę,
А з батошчком почмірґуйę:
Шмік, бік, а ті таті вон, вон!
Патінґі льęца, поткóві трáца:
Збéрай, пáньę, поткóві,
Поткуйęме два вóлі.
Улапíме препілóчку,
Дáме пáном половíчьку.
Кукук Ганьічку!
Ўре кáша, ўре, íшче ньę довáрла,
Уш панóве йęдза!
Кáчкі, мáчкі помівáйу,
За рам закладáйу;
Червéна ружíчка,
Скáкай, Дьурі, с коньíчка!

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

429. Моя курка...

Мóйа кýра шáра бýра
Льęм док дóму дольęцéла,
Шíцко біле пірце вітрацéла.
Гай на барі, шарі барі
Трепáлі кукі бакукі рай.

Мал сом йęдну кáчку:
Мойа кáчка бláто пльęчка,
Мóйа ґýска вóду пльýска.
Мойа кýра шáра бýра і т. д.

Гóньім пулькі на лýкі,
Най збірáйу навýкі;
Мойа кýра шара бýра,
Мóйа кáчка бláто пльęчка,
Мóйа ґýска вóду пльýска,
Гай на барі шарі барí
Требалі кукі бакукі рай.

А мой сýшет жíто шéйę,
Мой маґáрец льęм ше шмéйę:
Мóйа кýра шара бýра і т. д.

Мóйо вóлі хóдза гóлі,
А мой сýшед ньę по вóлі,
Його вóлі во йармéнох,
Мойо кóньі бес стремéнох.
Мойа кýра шара бýра і т. д.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: Головацький, Народнї піснї. II. Ст. 478—480. Ч. 15 — K. Erben, Písně národní. III. Ст. 157—160. Ч. 499. J. Kollár, Národnié zpiewanky. II. Ст. 49—52. Ч. 12. — Россійская Эрота. Спб. Часть III. Ст. 173.

430. Нїсенїтниця.

Сту́дньа за буджа́ком,
Че́рпай во́ду с купа́ком.
Спа́дла і́гла до мо́рйа,
Забіла медве́дза.
Медведзіца поро́дзі те́лца,
І шпуре́лі з ве́нца.
Да́йу віна, да́йу піва —
Шахальє́ц, боха́льєц,
Шітіріті –
Шаха́льєц, баха́льєц.

Зап. 1897, у Керестурі.

Зміст.

I. Західні угорсько-руські комітати.

I. Материяли із села Чертежа, Земплинської стол.

II. Материяли із села Шамброна, Шариської стол.

III. Материяли із села Сулина, Спішської стол.

IV. Материяли із села Великого Липника, Спішської стол.

V. Материяли із села Орябини, Спішської стол.

VI. Материяли із села Вижнього Свидника, Шаришської стол.

VII. Материяли із села Літманови, Спішської стол.

VIII. Материяли із села Якубян, Спішської стол.

IX. Материяли із села Кремнаха, Спішської стол.

X. Материяли із села Кружльова, Шаришської стол.

XI. Материяли із села Мальцова, Шаришської стол.

II. Бач-Бодроґський комітат. — Пісні.

I. Духовні пісні і колядки.

II. Баляди і романси.

III. Історичні спомини.

IV. Ріжні долї.

V. Дївоцькі пісні.

VI. Утрата вінка.

VII. Парубоцькі пісні.

VIII. Воацькі пісні.

IX. Пісні про подружне житє.

А. Добра жінка.

Б. Без любови.

В. Лиха жінка.

X. Місцеві пісні.

XI. Жарти і дотинки.

XII. Пісні про зьвірів.

INHALT.

I. Westliche ungarisch-ruthenische Comitate.

II. Das Bač-Bodroger Comitat. Lieder.